

โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภัทราพร อรัญมาลา

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มีนาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภัทรพร อรัญมาลา

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มีนาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

**DEVELOPMENT OF A PROGRAM FOR PROACTIVE CLASSROOM
MANAGEMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS**

PATARAPHORN ARUNMALA

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS**

FOR THE DOCTOR DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION

DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION

FACULTY OF EDUCATION

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

MARCH, B.E 2560 (2017)

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อคู่มือนี้พนธ์ : โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พิน
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
ชื่อนักศึกษา : นางสาวภัทราพร อรัญมาลา
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้แนบคู่มือนี้พนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(.....)

คณะกรรมการสอบคู่มือนี้พนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผศ. ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ. ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ)

.....กรรมการ
(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ดร.)

.....กรรมการ
(พระครูธรรมมาภิสมัย, ดร.)

..... กรรมการ
(ผศ. ดร. วิบูล ทาษา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

**Thematic Title : Development of A Program for Proactive Classroom
Management in Basic Education Schools**

Student's Name : Pataraphorn Arunmala

Department : Educational Administration

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Wirot Sanrattana

**Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Doctor's Degree.**

..... **Dean of Graduate School**
(.....)

Thematic committee

..... **Chairman**
(Assit. Prof. Dr. Paisan Suwannoi)

..... **Advisor**
(Assoc. Prof. Dr. Wirot Sanrattana)

..... **Member**
(Phrakrusutheejarriyawat, Dr.)

..... **Member**
(Phakrudhammapissamai, Dr.)

..... **Member**
(Assoc. Prof. Dr. Witoon Thacha)

5730440432010 : สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา; ศษ.ค. (การบริหารการศึกษา)
คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม, การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ,
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภัทรพร อรัญมาลา: โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (DEVELOPMENT OF A PROGRAM FOR PROACTIVE CLASSROOM MANAGEMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ, 294 หน้า, ปี พ.ศ. 2560

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา และประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมจากการทดลองในภาคสนามด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบหนึ่งกลุ่มที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอน 10 คน มีนักเรียนที่เกี่ยวข้อง 291 คน ในโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และถอดบทเรียนหลังการทดลองให้ทราบถึงข้อบกพร่องเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วยผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมประกอบด้วย 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีคู่มือประกอบ 2 เล่ม และโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ มีคู่มือประกอบ 1 เล่ม ผลจากการทดลองในภาคสนามเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ คะแนนจากการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน และคะแนนจากการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีข้อเสนอแนะจากการถอดบทเรียน เพื่อให้การนำโปรแกรมไปใช้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น คือ ครูผู้สอนควรวางแผนบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเป็นขั้นตอน ควรเตรียมเทคนิคการสอนและการประเมินผลที่หลากหลาย ควรจัดรูปแบบชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา ควรสังเกตและกระตุ้นพฤติกรรมผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5730440432010 : DEPARTMENT: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; D.Ed.
(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS : DEVELOPMENT OF A PROGRAM, PROACTIVE CLASSROOM
MANAGEMENT, BASIC EDUCATION SCHOOLS

PATARAPHORN ARUNMALA: DEVELOPMENT OF A PROGRAM FOR
PROACTIVE CLASSROOM MANAGEMENT IN BASIC EDUCATION SCHOOLS, THESIS
ADVISOR: ASSOC. PROF. DR. WIROT SANRATTANA, 294 P, 2017

The objectives of this research were 1) to develop a program for Proactive classroom management in basic education schools. 2) To evaluate the effectiveness of a program by Field tryout and Lesson distilled. This research was a Research and Development which carried out the pre-experimental research; one group pretest - posttest design with 10 target teachers and 291 related students at Chumchonbanwangpherm School, Primary Education Service Area Khon Kaen Office 5. The result showed that 1) Proactive classroom management in basic education schools development program consisted of 2 learning manuals for knowledge enhancement project and 1 work manual for practicing project. 2) The level of pre-test mean of proactive classroom management of target teachers was higher than post-test's with statistically significant at the 0.05 level and 3) The level of pre-test mean of students' behaviors toward proactive classroom management was higher than post-test's with statistically significant at the 0.05 level as well. Additionally, the lesson distilled revealed that teachers should have operated proper plans for class along proactive classroom management procedure. Teachers should prepare a variety of teaching techniques with formulate class to fit subject's content and duration. Students will be continuingly stimulated and observed by teacher and also was assessed their knowledge in accordance with the teachers' instructions.

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณีพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้การวิจัยและพัฒนา ผู้ที่ได้ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยได้รู้จักเรียนรู้ แก่ใจและพัฒนาเพื่อให้งานวิจัยนี้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้มอบความรู้และให้การอบรมสั่งสอนในหลักสูตรนี้ ตลอดจนท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย ประธานคณะกรรมการสอบคุณฐิณีพนธ์และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ทำให้งานวิจัยประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัย ตลอดจนคณะผู้บริหารและคณะครูทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแนะนำและมีส่วนร่วมในโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณพี่น้องร่วมรุ่นหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รุ่นที่ 2 ผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสมบุรณ์ – คุณแม่वासนา อรัญมาลา ผู้ซึ่งเป็นบิดา-มารดาผู้ให้กำเนิด รวมถึงพี่สาว นางสาววิภาวรรณ อรัญมาลา ที่อบรมเลี้ยงดู ด้วยกำลังแรงกาย แรงใจและกำลังทรัพย์ จนประสบความสำเร็จได้จนถึงทุกวันนี้

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากคุณฐิณีพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บุพการี ของผู้วิจัยและบูรพาจารย์ทุกท่านที่วางรากฐานการศึกษาและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้กับผู้วิจัย

ภัทรพร อรัญมาลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
ประกาศคุณูปการ	ค
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานการวิจัย	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (R&D)	13
2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	17
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	34
2.4 แนวคิดการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรและการปฏิบัติงาน	41
2.5 บริบทข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเป้าหมาย	43
2.6 การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	53
2.7 บทสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 73
	3.1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม 74
	3.2 การสร้างรายละเอียดของโปรแกรม 75
	3.3 การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม 77
	3.4 การสร้างเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลของโปรแกรมในภาคสนาม 79
	3.5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม 80
	3.6 ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัย 80
4	ผลการวิจัยและอภิปรายผล 83
	4.1 ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและการปรับปรุงแก้ไข 83
	4.2 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม 85
	4.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข 91
	4.4 ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม 95
	4.5 ผลการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม 101
5	โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 126
	5.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียน แบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 126
	5.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 6 ขั้นตอน 142
	5.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม คอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 201
6	ผลการวิจัยและอภิปรายผล 233
	6.1 สรุปผลการวิจัย 233
	6.2 การอภิปรายผลการวิจัย 240
	6.3 ข้อเสนอแนะ 243
บรรณานุกรม	246

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบกรอบแนวคิด และเครื่องมือวิจัยในการวิจัย	251 253
ภาคผนวก ข รายชื่อครุกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนา	255
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมเบื้องต้น	257
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมครั้งสำคัญ	259
ภาคผนวก จ รายชื่อครุกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนา	261
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	279
ภาคผนวก ช ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย	279
ภาคผนวก ซ คะแนนผลการประเมินความรู้	286
ประวัติผู้วิจัย	293

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมการพัฒนาวิชาชีพ Castetterand Young (2000)	36
2.2	จำนวนนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม	44
2.3	โครงสร้างหลักสูตรระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม	45
2.4	สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	46
2.5	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558	49
2.6	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558	49
2.7	ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	50
2.8	ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน	51
2.9	กรอบเหตุผลสัมพันธ์ในรูปตารางเมตริกซ์	55
2.10	โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)	65
2.11	โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)	69
4.1	โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)	86
4.2	โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)	88
4.3	ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	90
4.4	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบเบื้องต้น	92
4.5	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบครั้งสำคัญผลการ	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.6	วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ประเมินปฏิภริยาต่อโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	96
4.7	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปฏิภริยาของกลุ่มทดลองต่อ โครงการที่ 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	98
4.8	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	99
4.9	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	100
4.10	ผลการประเมินปฏิภริยาที่มีต่อโครงการที่ 1	105
4.11	ผลการประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน	108
4.12	ผลการประเมินปฏิภริยาของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโครงการที่ 2	112
4.13	การทดสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution) ด้วย สถิติ Shapiro-Wilk	114
4.14	แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม	116
4.15	แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม	116
4.16	แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม	117
4.17	แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง	118

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	รูปแบบทักษะ C-H-A-N-G-E ตามแนวคิดของ Babkie	24
2.2	รูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมของ Evertson and Poole	25
2.3	ขั้นตอนการจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมของ Denti	27
2.4	รูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมของ Schindelheim	28
2.5	ขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบโปรแกรมของ Eastern Tech High School	28
2.6	แนวทางการจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมของ Merin	29
2.7	รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนและพฤติกรรมแบบการสนับสนุนพฤติกรรมในเชิงบวก (PBS: Positive Behavior Support) ของ Geurts	30 111
2.8	กลยุทธ์การจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมของ Adolescent Pregnancy Prevention Program, Family and Youth Services Bureau	31
2.9	โมเดลปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม 6 ขั้นตอน	34
2.10	แผนที่โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม	44
2.11	ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ 3 ระดับตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2551)	54
2.12	ความสัมพันธ์ระหว่าง แผน/แผนงาน-โครงการ-ผลงาน-กิจกรรมและทรัพยากร	55
2.13	โครงสร้างความสัมพันธ์ในองค์ประกอบต่างๆ ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดทำโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2551)	58
2.14	ขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม 6 ขั้นตอน	64
2.15	กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	72
3.1	กรอบแนวคิดในการจัดทำเอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	77

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.1	กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	102
4.2	การปฐมนิเทศโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	104
4.3	การศึกษาเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	105
4.4	การฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	106
4.5	การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน	110
4.6	การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน	110
4.7	การเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ครูผู้สอนในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมากทั้งด้านเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ค่านิยมความเชื่อสิ่งเหล่านี้ล้วนเชื่อมโยง ส่งผลกระทบต่อกันอย่างต่อเนื่องไปทั่วทั้งโลกหรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) การศึกษาก็เช่นเดียวกัน ที่ต้องมีการก้าวไปข้างหน้า และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคคลสามารถดำรงอยู่ในสังคมเป็นพลวัตนี้ได้อย่างปกติสุข รัฐบาลในทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเป็นลำดับต้นๆ สอดคล้องกับองค์สหประชาชาติที่ได้ตั้งเป้าหมายหลักที่ 2 ในด้านการศึกษา อันเป็นเป้าหมายที่ประเทศต่างทั่วโลกๆร่วมกันกำหนดและต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในปี 2558 นี้ คือการที่มุ่งหวังที่จะให้เด็กได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ถึงแม้รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญกับการลงทุนทางการศึกษามากขึ้นทุกระดับ เพื่อให้เยาวชนไทยมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง แต่ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาของไทยยังทวีความรุนแรงมากขึ้น (World Bank, 2553) ผลการประเมิน The Learning Curve Index ปี 2557 ของนักเรียนที่เตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย จำนวน 40 ประเทศ ปรากฏว่าประเทศเกาหลีใต้ได้อันดับ 1 ญี่ปุ่นอันดับ 2 สิงคโปร์อันดับ 3 ฮองกงอันดับ 4 ส่วนประเทศไทยอันดับ 35 พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ คือ คุณภาพผู้สอน โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของเรามาโดยตลอด ซึ่งปัญหาหลักของระบบการเรียนการสอนของไทยคือการสอนให้ท่องจำ ไม่มีทักษะในการคิดและวิเคราะห์ ทำให้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาของอาเซียนได้ออกถ้อยแถลงร่วม (Joint Statement) ถึงความจำเป็นของอาเซียนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภูมิภาค และสร้างอาเซียนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์อย่างเท่าเทียมนั้น (ASEAN online, 2005) ส่งผลให้นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นแรงงานที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปข้างต้นประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003)

เมื่อพิจารณาการจัดการศึกษาของประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันนั้น จะเห็นได้ว่าเป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น

บุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) เป็นไปตามปรัชญาแนวคิดของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learners Center) ก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ประกอบกับวิสัยทัศน์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 - 2561) ที่กำหนดให้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีจุดเน้นการปฏิรูป 3 เรื่อง ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ 2) โอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้คนไทยเข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 3) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมโดยคุณภาพของการศึกษาและการเรียนรู้จะต้องบรรลุ 4 คุณภาพ คือ 1) คุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) คุณภาพครูยุคใหม่ 3) คุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่ 4) คุณภาพการบริหารจัดการใหม่ อันมีนโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนในประเด็นหลักที่ 1 คือ กระบวนการเรียนรู้ใหม่ และประเด็นหลักที่ 2 การพัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีความรู้ความสามารถนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จะเห็นได้ว่าการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องหลักการจัดการศึกษาตาม มาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ นอกจากนี้สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2555) ได้ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนวิธีการศึกษาในศตวรรษใหม่นี้ให้สอดคล้องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่นับวันจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงมากขึ้น “Teach Less” และ “Learn More” เป็นคำที่มีความน่าสนใจ ด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจาก “ความรู้ (knowledge) ไปสู่ ทักษะ (skill or practices)”

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 จึงเป็นความท้าทายความสามารถของครูยุคใหม่ในการแสดงภาวะผู้นำ ด้วยการที่สามารถจะบริหารจัดการชั้นเรียนทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการบรรยากาศในห้องเรียน การดูแลพฤติกรรมด้านวินัยให้เกิดการร่วมมือในการเรียนจนเกิดการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร (วิมาน นนทพันธุ์, 2554) ทั้งนี้การบริหารจัดการชั้นเรียนทั่วโลกนี้คือความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนในเชิงบวกที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสากล

สำหรับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (Wubbels, 2009) ซึ่งการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนเชื่อมโยงกับแรงจูงใจในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนและความภาคภูมิใจในตัวนักเรียนเอง (Furrer & Skinner, 2003) การบริหารจัดการชั้นเรียนอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่ยากที่สุดในการทำงานของครูผู้สอนการบริหารจัดการห้องเรียนส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของเราอย่างรวดเร็วและความคุ้นชินกับการสอนแบบเดิมมานานหลายทศวรรษรวมถึงเทคนิคการจัดการที่ยังคงเป็นรากฐานของระบบการศึกษาในปัจจุบัน (Bluestein, 2014) ในขณะที่สภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนของโรงเรียนในประเทศไทยนั้นมีความหลากหลายและเป็นสิ่งที่ท้าทายมาก ด้วยจำนวนนักเรียนกว่า 42 คนต่อห้องเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนที่ต้องเคลื่อนที่ความท้าทายที่ใหญ่ที่สุดคือความสามารถของนักเรียนที่มีความหลากหลายมากรวมถึงวัฒนธรรมของสังคมไทย บริบทของบ้านและชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน (Kuehn, 2015)

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Proactive Classroom Management) จึงเป็นการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบใหม่ที่ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ในการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนในยุคปัจจุบัน การจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมทั้งด้านบรรยากาศห้องเรียนและรูปแบบวิธีการสอนล่วงหน้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การคาดการณ์สิ่งที่จะต้องเผชิญทั้งปฏิกิริยาการตอบสนองของผู้เรียนและสถานการณ์ในชั้นเรียนยุคใหม่ได้ผู้เรียนจะมีการลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง ลงมือพัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมนำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงให้ผู้เรียนได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีศักยภาพตามที่ควรเป็น

ห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพจะมีการพัฒนาผ่านการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟโดยการทำงานด้านวิชาการที่มุ่งเน้นการเรียนที่มีความต่อเนื่อง (Randolph and Evertson, 1995) ด้วยการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและไม่รอให้ปฏิกิริยาบางอย่างที่อาจเกิดไม่เหมาะสมเกิดขึ้นของครูผู้สอน รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวกสำหรับนักเรียนทุกคน เพื่อการเพิ่มความสามารถของนักเรียนในเชิงลึกมากขึ้นและเป็นวิธีการที่ครูสามารถใช้การควบคุมและรักษาห้องเรียน (Denti, 2012) นอกจากนี้ยังมีการควบคุมระเบียบวินัยและพฤติกรรม กลยุทธ์ในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนการตอบสนองต่อการหยุดชะงักทำปฏิกิริยากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการตอบสนองและประเมินผลที่เหมาะสมและการลงโทษ (Evertson and Poole, 2008) อีกด้วยอันต้องใช้ความคิดก่อนการวางแผนและการพิจารณาความก้าวหน้าของระบบแบบบูรณา

การที่จะสนับสนุนด้านอารมณ์สังคมและการเรียนรู้ของนักเรียน (Randolph and Evertson, 1995)

จากลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นประโยชน์ของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ว่าห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพจะมีการพัฒนาผ่านการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Randolph and Evertson, 1995) โดยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในห้องเรียนมากขึ้น (McCaslin and Good, 1992) เน้นการเรียนการสอนในวิธีการปฏิบัติตนและการสนับสนุนสำหรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการแก้ไขของปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการประพุดมิชอบ (Kaufman, 2009) นักเรียนทุกคนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในห้องเรียนที่มีประสิทธิผล ถึงแม้จะมีจุดแข็งจุดอ่อนและความแตกต่างของบุคคลแตกต่างกันออกไป (Hansen and Childs, 1998) กล่าวได้ว่าการบริหารชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในห้องเรียน (Kottler, 2002) นอกจากนี้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟช่วยเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนเป็นการเพิ่มขีดความสามารถอันเป็นการให้ความรู้สึกของความเชื่อมั่น ศักยภาพ และความนับถือตนเองแก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความท้าทายของชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่ามีความสำคัญและสามารถสร้างความแตกต่างในโลกได้ (Denti, 2012)

อย่างไรก็ตามจุดอ่อนของการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยในปัจจุบัน คือการศึกษาของไทยยังไม่ทันสมัย คนไทยจะเก่งแต่ภาษาของตัวเอง ทำให้ขาดโอกาสในการแข่งขันกับต่างชาติในเวทีต่างๆ ไม่กล้าแสดงออก ขี้อายไม่มั่นใจในตัวเองจึงต้องตามชาติอื่น คนมีฐานะจะส่งลูกไปเรียนเมืองนอกเพื่อโอกาสที่ดีกว่าจากระบบการศึกษาของไทยยังไม่ทันสมัยดังกล่าวส่งผลให้คนไทยมองอนาคตไม่เป็น คนไทยมากกว่า 70% ทำงานแบบไร้อนาคตทำแบบวันต่อวัน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปวันๆ ทำงานไม่ค่อยเป็นระบบเป็นขั้นตอน มีเป้าหมายในอนาคตไม่ชัดเจน ทำให้ประสิทธิภาพของเราไม่ทันกับการแข่งขันระดับโลก (วิกรม กรมดิษฐ์, 2557) สอดคล้องกับสวนดุสิตโพลได้ทำการสำรวจความเห็นของครูที่สะท้อนภาพเด็กและการศึกษาเอาไว้ที่น่าสนใจดังนี้คือ ครูมองการศึกษาไทยว่าการศึกษาไทยยังต่ำกว่ามาตรฐาน คุณภาพยังไม่ดีเท่าที่ควร ต้องเร่งพัฒนา 83.78% หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน และครอบครัว ควรร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา 76.54% หลักสูตรควรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต 73.06% เนื้อหาวิชาการมากเกินไป ไม่สนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน 70.85% โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น และมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น 70.03% ครูมองว่าต้องพัฒนาตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 79.66% และนักเรียนไม่ค่อยสนใจการเรียนเพราะมีสิ่งช่วยมาก ขาดวินัยและความรับผิดชอบ 86.29% (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) นอกจากนี้หนึ่งในวิธีแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาในปัจจุบันของกระทรวงศึกษาธิการ

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ คือการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบวิชาชีพ อันได้แก่ การจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครู การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู การส่งเสริมและยกย่องผู้ประกอบวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสามารถช่วยจัดการปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ด้วยรูปแบบการจัดการพฤติกรรมและการเรียนของผู้เรียน การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนจะทำให้เกิดผลทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นและมีพฤติกรรมในเชิงบวก (Babkie, 2002) ครูผู้สอนจะสามารถสังเกตและหาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งจะเชื่อมโยงกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงการบูรณาการการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนในห้องเรียน (Kern and Clemens, 2007)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการศึกษาในสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบกับสภาพปัญหาการจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ได้โปรแกรมที่มีประสิทธิผลมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรู้ทักษะและความสามารถตามสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงก่อให้เกิดประสิทธิผลในภาระงานต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยโครงการอะไรบ้างและแต่ละโครงการมีสาระสำคัญอะไร

1.2.2 โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิผลหรือไม่ จากผลการทดลองในภาคสนามและมีข้อบกพร่องเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอะไรอีก

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนา โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1.3.1 เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วยโครงการและสาระสำคัญของโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework)

1.3.2 เพื่อประเมินประสิทธิผล โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการทดลองในภาคสนามและถอดบทเรียนหลังการทดลองให้ทราบถึงข้อบกพร่องเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ได้ออกแบบและพัฒนาจากการศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักแนวคิดการวิจัยและพัฒนารูปแบบผลงานวิจัยวิธีการดำเนินการต่างๆ ของนักวิชาการมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเช่น J Geurts (2014) ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนและพฤติกรรมแบบการสนับสนุนพฤติกรรมในเชิงบวก (PBS: Positive Behavior Support) หรือโปรแอกทีฟ (Proactive) เป็นการแทรกแซงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม ทำให้เกิดพฤติกรรมอื่นที่ดีและมีการเสริมแรงพฤติกรรมอื่นที่ต้องการอย่างเหมาะสมทั้งนี้ต้องมี 1) การตั้งค่าความสำเร็จ 2) สอนและปฏิบัติ รวมถึง 3) สร้างแรงเสริมแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และ Eastern Tech High School (2013) ได้แสดงขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบโปรแอกทีฟ ดังนี้ 1) วางแผน 2) ตั้งกฎระเบียบขั้นตอน 3) จำลองรูปแบบการปฏิบัติ (Model) 4) ให้ความเคารพเชื่อใจ 5) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี 6) ยกย่องชมเชย 7) การดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจ และจากผลงานวิจัยและพัฒนาเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมที่คล้ายคลึงกัน ต่างพบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเมื่อนำไปทดลองในภาคสนามมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น เรื่องวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจินตนา ศรีสารคาม (2554) และเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2555) ดังนั้น การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงตั้งสมมติฐานเพื่อคาดคะเนคำตอบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพที่สามารถนำไปเผยแพร่หลังการทดลองได้ โดยพิจารณาจาก 1) คะแนนจากการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม

แนวการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 กลุ่มเป้าหมายในการนำผลการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเผยแพร่หลังการวิจัยและพัฒนาได้แก่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.5.2 กลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคสนามให้เป็นตัวแทน (representative) ของกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่โปรแกรมที่ได้รับหลังการวิจัยและพัฒนาได้แก่ครูผู้สอน โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 คน มีนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง 291 คน

1.5.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่นำมาพัฒนาตามโปรแกรมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) การชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

1.5.4 ระยะเวลาดำเนินการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนามคือภาคเรียนที่ 1/2559 (พฤษภาคม 2559 – ตุลาคม 2559)

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังต่อไปนี้

1.6.1 โปรแกรมการพัฒนา หมายถึง รูปแบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการตอบสนองต่อความจำเป็นที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้พัฒนาคน ผู้การปฏิบัติงานจริง ในลักษณะของการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม จำนวน 2 โครงการ คือ คู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและคู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ

1.6.2 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.6.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หมายถึง การบริหารจัดการชั้นเรียนที่เน้นการวางแผนรูปแบบการเรียนรู้ (Learning model) อย่างมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) การชี้แจงกฎระเบียบ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม โดยแต่ละขั้นตอนได้กำหนดคินยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

1.6.3.1 การจัดรูปแบบห้องเรียน หมายถึง การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน ทั้งรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ สถานที่เก็บอุปกรณ์ การออกแบบของการเข้าถึงและทางเดิน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เวลากับการค้นหาวัสดุสิ่งของน้อยลงและมีเวลาสอนมากขึ้น การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นก็เพื่อแสดงให้นักเรียนรับรู้รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในห้องเรียน กล่าวได้ว่าการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของพวกเขามีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้า อันจะช่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

1.6.3.2 การตั้งค่าความคาดหวัง หมายถึง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ คือ 1) การตั้งค่าความคาดหวังการตั้งเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการบังคับใช้กลยุทธ์การจัดการ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตั้งความคาดหวังและข้อจำกัดขึ้น พยายามแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวมากกว่าการใช้การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น ยอมรับความรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียนแทนที่จะโทษนักเรียนและ 2) การตั้งกฎระเบียบต่างๆ ในชั้นเรียนนั้นต้องมีความง่ายชัดเจน และมีจำนวนไม่เกินห้าข้อ รวมถึงมีการระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวก ทั้งนี้ในการจัดตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนนั้นต้องมีความชัดเจน (establishing clear ground rules) วิธีการหรือกฎพื้นฐานต้องได้รับการยกระดับให้มีความสำคัญอย่างสูงและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง 3) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน นักเรียนจะต้องรู้วิธีการต่างๆ ที่ครูคาดหวังว่าพวกเขาจะประพฤติและจะจัดการกับกิจวัตรประจำวัน

1.6.3.3 การชี้แจงกฎระเบียบ หมายถึง การบังคับใช้กฎระเบียบและการจัดการในห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกัน สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสบายใจ เกิดพฤติกรรมที่ดีทำให้ครูผู้สอนสามารถคาดการณ์การตอบสนองของผู้เรียนได้ มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อ

ของนักเรียนและเสริมสร้างขอบเขตเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงระดับในการติดต่อครูผู้สอน

1.6.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู หมายถึง ในชั้นความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู การสร้างบรรทัดฐานของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดี โดยการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอภิปราย รวมถึงตระหนักในพฤติกรรมของนักเรียนที่สนับสนุนบรรทัดฐานทั้งส่วนรวมและรายบุคคลด้วยนักเรียนกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกฎระเบียบและความคาดหวังของห้องเรียน อันทำหน้าที่เป็นข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งกฎระเบียบที่สามารถสร้างความผูกพันกับนักเรียนนั้นจะเขียนในเชิงบวกไม่เกินห้าข้อทั้งนี้กฎพื้นฐานสำหรับครูผู้สอนจะมีการทบทวนเป็นระยะๆ กับนักเรียนให้นักเรียนหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่นักเรียนคิดว่าครูผู้สอนกำลังจะทำ

1.6.3.5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย หมายถึง การวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งหมดล่วงหน้าซึ่งระบบการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนจะเชื่อมโยงกับความเชื่อของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้การวางแผนการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมากกว่าการให้ใบงานหรือบรรยายเท่านั้น โดยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน ดังนี้ 1) การสอนกลยุทธ์กระบวนการคิดเพื่อความสำเร็จของนักเรียนในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม 2) การสอนแนวคิด C-H-A-N-G-E แก่นักเรียน

1.6.3.6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม หมายถึง เมื่อขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟได้รับการดำเนินการถึงการใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่ การประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นด้วยการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ทั้งในรูปแบบคำถามและคำตอบด้วยวาจาในระหว่างการเรียนการสอน สรุปเป็นลายลักษณ์อักษร งานในห้องปฏิบัติการ การทดสอบหรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนการประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไปนั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมครูต้องประเมินแนวโน้มที่จะทำงานในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอรวมถึงการประเมินผลการเรียน กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป

1.6.4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรม โดยมีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้จะเป็นการวิจัยและพัฒนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา

1.6.5 โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หมายถึง แนวทางการดำเนินการวิจัยและพัฒนาโดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 โครงการดังนี้ 1) โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีนิยามเฉพาะในงานวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1.6.5.1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง แนวทางดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ทักษะและความสามารถตามการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาแบบผสมผสานและบูรณาการดังนี้

1) การประชุมนิเทศเป็นการประชุมชี้แจงแนวทางและหลักการปฏิบัติในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพื่อให้กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการพัฒนาในครั้งนี้

2) การศึกษาดูด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาโดยให้กลุ่มทดลองศึกษาและเรียนรู้จากเอกสารหรือชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3) การศึกษาเป็นกลุ่มเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะโดยมอบหมายให้ศึกษาเป็นกลุ่มซึ่งเป็นการดำเนินการฝึกอบรมหรือการศึกษาดูด้วยตนเอง

4) การฝึกอบรมเป็นการฝึกอบรมเข้ม (intensive training) จำนวน 1 วัน ประกอบด้วยกิจกรรมเรียนรู้จากผู้วิจัย การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอผลงาน เป็นต้น

1.6.5.2 โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หมายถึง แนวทางดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโปรแกรมนำความรู้ทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันจะส่งผลให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับโดยนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาแบบผสมผสานและบูรณาการดังนี้คือ

1) การสังเกตหรือการประเมินซึ่งอาจเป็นการสังเกตและประเมิน โดยคนอื่น เพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะใหม่ไปปฏิบัติงาน

2) การให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายการทดลองมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งผลของการมีส่วนร่วมจะทำให้กลุ่มเป้าหมายการทดลองเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะผูกพันต่อการนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในภาระงาน

3) การเป็นพี่เลี้ยง เป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายการทดลองโดยการนิเทศของผู้วิจัย โดยให้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะทำให้การพัฒนาสมรรถนะสู่การพัฒนางานในหน้าที่ประสบผลสำเร็จ

1.6.6 การประเมินประสิทธิผลโปรแกรม หมายถึง การตรวจสอบโปรแกรมเพื่อประเมินประสิทธิผลที่เกิดจากการทดลองโปรแกรมในภาคสนามด้วยการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (pretest - posttest) โปรแกรมใน 2 ส่วน คือ 1) การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิของครูผู้สอน และ 2) การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ยังผลให้เกิดประโยชน์ทั้งทางการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการนำการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1.7.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

1.7.1.1 การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดแนวคิดเพื่อการวิจัยต่อยอดในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

1.7.1.2 นอกจากการวิจัยและพัฒนา (R&D) แล้วการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิสามารถทำให้เกิดแนวคิดการวิจัยประเภทอื่นได้อีก อาทิ การวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy research) และการวิจัยเชิงอนาคต (Future research) เป็นต้น

1.7.2 ประโยชน์ในเชิงของการนำไปใช้

1.7.2.1 สามารถที่จะนำเอารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิไปใช้ร่วมกับวิธีการวิจัยแบบอื่นๆ ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

(Problem-based Learning) การเรียนรู้ที่ยึดการสืบเสาะหาความรู้เป็นฐาน (Inquiry-based Learning) เป็นต้น

1.7.2.2 สามารถที่จะนำเอาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟไปแก้ไขจุดอ่อนต่างๆ ของการศึกษาไทยที่เน้นรูปแบบการเรียนการสอนแบบตั้งรับ (reactive) การเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้ตามที่กล่าวในความเป็นมาของปัญหาได้

1.7.2.3 สามารถที่จะนำเอาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟไปใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับนโยบายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษาที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การสรุปการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา: ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.2.1 นิยามของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.2.3 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 แนวคิดการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรและการปฏิบัติงาน

2.5 บริบทข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเป้าหมาย

2.6 การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.7 บทสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแต่ละหัวข้อตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยวิจัยและพัฒนา: ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยและการพัฒนาทางการศึกษาตรงกับภาษาอังกฤษว่า Educational Research and Development (R&D) เป็นการพัฒนาการศึกษาโดยพื้นฐานการวิจัย (Research based educational development) เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญวิธีหนึ่งที่ยอมรับใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาการศึกษา เน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยาเพื่อใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Educational products) (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2547)

ชุมพล เสมอจันทร์ (2552) ได้ให้ความหมายการวิจัยและพัฒนาว่า มาจากคำว่า Research and Development เรียกว่า R&D ซึ่งหมายถึง การสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาโดยอาศัยกระบวนการวิจัยและดำเนินการประเมินผลผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นก่อนทำการเผยแพร่ต่อไป โดยแนวคิดพื้นฐานแล้ว การวิจัยและพัฒนานั้นมีพื้นฐานความเชื่อมาจากความเชื่อที่ว่า การสร้างสรรค์สร้างความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้นเป็นการนำผลการวิจัยที่ได้มาศึกษาหาจุดเด่นจุดด้อยของผลิตภัณฑ์เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการประยุกต์ที่มุ่งนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาหรือแก้ปัญหา 2) เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์มุ่งพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นหลัก 3) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน 4) มีกระบวนการที่ต่อเนื่องในขั้นตอนต่างๆ 5) มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงทดลองเป็นส่วนใหญ่เพื่อทำการสร้างผลิตภัณฑ์ และ 6) มีการตรวจสอบประเมินผลของผลิตภัณฑ์รวมทั้งมีการเผยแพร่หรือการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ในวงกว้าง

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2554) กล่าวถึงการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนาไว้ว่าเป็นรูปแบบงานวิจัยที่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนานวัตกรรมและการปรับปรุงการศึกษาให้มีคุณภาพสนองความต้องการจัดการศึกษา ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพการศึกษาจึงต้องพัฒนาความสามารถในการวิจัยประเภทนี้ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา มีความหมาย ดังนี้ 1) เป็นงานสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อเพิ่มคลังแห่งองค์ความรู้ที่ครอบคลุมความรู้ของมนุษย์ วัฒนธรรมและสังคม และการใช้คลังความรู้เหล่านี้เพื่อสร้างแนวทางใหม่ในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ 2) เป็นกิจกรรมเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ที่ธุรกิจและอุตสาหกรรมใช้สำหรับค้นหาข้อค้นพบใหม่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่ หรือเพื่อการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ถือเป็นวิธีการที่ธุรกิจใช้ในการสร้างความเจริญด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่เพื่อขยายงานให้กว้างขวางขึ้น และ 3) เป็นกิจกรรมการค้นคว้าเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการ หรือเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาองค์กรให้เติบโตขึ้นด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่เพื่อปรับปรุงหรือขยายการดำเนินงาน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาไว้ว่า การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นรูปแบบแนวคิดทางการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่มีลักษณะเป็นหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีที่ได้มาจากการหยิบยืมมาจากที่อื่น (Adopt) การนำเอามาปรับใช้ (Adapt) หรือมาจากการริเริ่มคิดค้นขึ้นมาใหม่ (Create) อันมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้พัฒนานคน ผู้การปฏิบัติงานจริงซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทั้งคนและงาน รวมถึงนักเรียนที่เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษานั้นเอง โดยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมานั้น

ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการตอบสนองต่อความจำเป็น (Need) ที่เกิดขึ้นและมีการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเป็นไปตามกระบวนการ R1D1...R2D2...RiDi โดยมีการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในภาคสนามจริงเพื่อทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมในลักษณะ If X...then Y รวมถึงเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของนวัตกรรมอันนำไปสู่การเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป การวิจัยและพัฒนานั้นมีกรอบแนวคิดและขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยอยู่ 6 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะโดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) 2) การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม โดยจะจัดทำใน 2 โครงการ ได้แก่ คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและคู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ที่มีการวางแผนการปฏิบัติงาน 3) การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไขประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลักคือ การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) และการตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Checking and Revision) 4) การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม สำหรับ 2 โครงการ 5) การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (Trial) ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ การดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมกับกลุ่มเป้าหมายในภาคสนาม โดยมีโครงการ 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (2) สรุปผลการทดลองและปรับปรุงแก้ไข โปรแกรมในทั้ง 2 โครงการ 6) เขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย

ซาโรซ โสภีรักษ์ (2558) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยวิธีการที่เป็นระบบหรือวิธีการที่เชื่อถือได้ ส่วนการพัฒนา คือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการดำเนินการเพื่อทำให้ดีขึ้น ดังนั้นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R&D) จึงหมายถึงงานวิจัยที่มุ่งเน้นนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง อย่างเป็นรูปธรรมเห็นผลที่ชัดเจนในการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้วันกวิจัยและพัฒนาทำงานวิจัยตามความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็นหลักที่เน้นผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Educational Research and Development” (R&D) เป็นวิธีการพัฒนาศึกษารูปแบบหนึ่ง que แสดงผลอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโดยเน้นตรรกวิทยาและหลักเหตุผลมุ่งสู่เป้าหมายหลักในกระบวนการพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานการวิจัย (Research Based Educational Development) นอกจากนี้การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษายังได้เข้ามามีบทบาทกับการเพิ่มขีดความสามารถให้วงการศึกษาได้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน ได้แก่ 1)

เสริมสร้างพัฒนาทางการศึกษาให้มีสื่อทางเลือก นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ใช้อย่างแพร่หลายเหมาะสมกับพื้นที่ ท้องถิ่น โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเข้ามาเป็นแนวทางในการพัฒนา 2) ส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนารูปแบบเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย 3) สนับสนุนให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพทางการศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา และประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาในด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เทคนิคกระบวนการ และรูปแบบการสอน โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษานี้เป็นรูปแบบการวิจัยที่ต้องมีขั้นตอนในการศึกษาและพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ด้วยการทดสอบและประเมินในสภาพความเป็นจริง ตลอดจนพิจารณาไตร่ตรองปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่มีคุณภาพดังนี้คือ 1) การกำหนดและรวบรวมข้อมูลในด้าน ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา หรือเป้าหมายที่จะวิจัยและพัฒนา การกำหนดคุณลักษณะทั่วไป รายละเอียดของการนำไปใช้ และวัตถุประสงค์ของการใช้ 2) การวางแผนการวิจัยและพัฒนา 3) การพัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลิตภัณฑ์ 4) ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ 5) การเผยแพร่ เสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ วิชาชีพ ส่งไปลงเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ และติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาเผยแพร่ไปในสถานศึกษาต่างๆ หรือติดต่อกับบริษัทเพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

กล่าวโดยสรุปคือ การวิจัยและพัฒนาเป็นรูปแบบแนวคิดทางการวิจัยเพื่อพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาให้ก้าวหน้าดียิ่งขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการตอบสนองต่อความจำเป็นที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้พัฒนาคน ผู้การปฏิบัติงานจริงเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์มุ่งพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นหลัก ช่วยเสริมสร้างพัฒนาทางการศึกษาให้มีสื่อทางเลือก นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ใช้อย่างแพร่หลายเหมาะสมกับพื้นที่ ท้องถิ่น โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเข้ามาเป็นแนวทางในการพัฒนาด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีกระบวนการที่ต่อเนื่องในขั้นตอนต่างๆ และส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนารูปแบบเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายจาก การศึกษาแนวคิด หลักการ ขั้นตอนการออกแบบการวิจัยและพัฒนาของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์และบูรณาการเป็นกรอบในการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

2) ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม จำนวน 2 โครงการ คือ คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและคู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ

3) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไขในภาคสนาม 2 ระยะ คือ การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) และการตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Checking and Revision)

4) ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

5) ขั้นตอนที่ 5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนามรวมถึงสรุปผลการทดลองและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในทั้ง 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง

6) ขั้นตอนที่ 6 เขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย

สำหรับรายละเอียดของการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ใน บทที่ 3

ทั้งนี้จากแนวคิดและเหตุผลข้างต้น โปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ใช้รูปแบบแนวคิดทางการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา อันได้แก่ คู่มือการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้พัฒนาคนซึ่งก็คือกลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรม สู่การปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในที่สุด

2.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Proactive Classroom Management)

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในหัวข้อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับนิยาม ความสำคัญ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่จะนำไปสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและเพื่อจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยต่อไป โดยมีหัวข้อที่จะกล่าวถึงตามลำดับดังนี้

2.2.1 นิยามของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความหมาย

อย่างไร ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอนิยามของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟตามทัศนะของนักวิชาการ ดังนี้

McCaslin and Good (1992) แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟคือการทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น มีการตัดสินใจที่ตรงประเด็นและมีบรรยากาศโดยรวมเหมาะสม โดยผู้สอนจะมีการเตรียมการในระดับที่ซับซ้อนอย่างระมัดระวังเพื่อให้การเรียนรู้ที่มีความหมายสามารถเกิดขึ้นได้ ส่วนใหญ่ของการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้จะทำอย่างชัดเจนก่อนที่จะมาถึงนักเรียน ซึ่งเป็นธรรมชาติของการตัดสินใจรูปแบบวัฒนธรรมของห้องเรียน เพราะการดำเนินการจัดการการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับบรรทัดฐานของความคาดหวังการปฏิบัติความรู้และการมีส่วนร่วมในห้องเรียนนั้น งานแรกของครูคือการกำหนดเนื้อหาข้อความเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่จะต้องเข้าใจ แนวความคิดของการเรียนรู้ที่เน้นสร้างสรรค์ที่ใช้งานของนักเรียนมีความรู้รวมถึงวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตัวเองและผลกระทบต่อสังคมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับแนวความคิดของการจัดการการควบคุมพฤติกรรมเพียงการปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่ง การเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนแบบดั้งเดิมในแง่ของระยะเวลาและเป้าหมายในระยะความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมที่นำเสนอและ โอกาสสำหรับหลายบทบาทสำหรับนักเรียนและครูให้

Randolph and Evertson (1995) ชี้ให้เห็นว่าห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพจะมีการพัฒนาผ่านการจัดการห้องเรียนแบบ โปรแอกทีฟโดยการทำงานด้านวิชาการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีลักษณะของการบริหารจัดการชั้นเรียนมาอย่างต่อเนื่องดังนี้คือ การจัดการเรียนรู้ของครูมีผลกระทบต่อห้องเรียนโดยตรงทั้งการตกแต่งห้องเรียน การจัดโต๊ะเก้าอี้เพื่อใช้ในการพูดคุยกับเด็กนักเรียน การจัดการกับการตอบสนองของผู้เรียน รวมถึงการดำเนินการปรับเปลี่ยนและกำหนดพฤติกรรมของครูขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถสื่อสารกฎระเบียบให้นักเรียนมีความเข้าใจดียิ่งขึ้นอันต้องใช้ความคิดก่อนการวางแผนและการพิจารณาความก้าวหน้าของระบบแบบบูรณาการที่จะสนับสนุนด้านอารมณ์สังคมและการเรียนรู้ของความรู้ของนักเรียน

Evertson and Weinstein (2006) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบ โปรแอกทีฟว่าเป็นรูปแบบที่ขยายนอกเหนือการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่รวมถึงการกระทำของครูผู้สอนใช้เวลาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวก การเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและทางสังคมอารมณ์ด้วย

Evertson and Poole (2008) ได้กล่าวถึงการจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟไว้ว่าในตอนแรกของการจัดการห้องเรียนแบบ โปรแอกทีฟมีลักษณะขัดแย้งกับจัดการห้องเรียนในแบบ

ปกติ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมระเบียบวินัยและพฤติกรรม กลยุทธ์ในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน การตอบสนองต่อการหยุดชะงักทำปฏิกิริยากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการตอบสนองและประเมินผลที่เหมาะสมและการลงโทษ

Denti (2012) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Proactive Classroom Management, K-8: Proactive Teaching and Empowering Students ว่าการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟหมายความว่า ครูคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและไม่รอให้ปฏิกิริยาบางอย่างที่อาจเกิดไม่เหมาะสมเกิดขึ้นโดย ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมอย่างมากและระมัดระวังที่จะออกจากปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนที่จะบานปลายโดยการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวกสำหรับนักเรียนทุกคน เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนในเชิงลึกมากขึ้นและเป็นวิธีการที่ครูสามารถใช้การควบคุมและรักษาห้องเรียน

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หมายถึง ความรู้ทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟอันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) การชี้แจงกฎระเบียบ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม ด้วยรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้ ผู้เรียนจะมีการลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง ลงมือพัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมนำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงให้ผู้เรียนได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีศักยภาพตามที่ควรเป็น ตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล 5 ข้อ ได้แก่ การรู้ตนเอง (self-awareness) มโนธรรม (Conscience) จินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity) ความประสงค์อิสระ (Independent will) และความสุข (happiness)

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Proactive Classroom Management)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความสำคัญอย่างไร จึงขอนำเสนอความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามทัศนะของนักวิชาการ ดังนี้

McCaslin and Good (1992) ซึ่งให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ นั้นคือ การมีปฏิสัมพันธ์ในหมู่นักเรียนและเนื้อหาที่มีความเป็นจริงมากมายในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับเหตุการณ์และนำไปสู่สภาพบรรยากาศโดยรวมอย่างราบรื่น ครูผู้สอนจะเตรียมการอย่างระมัดระวังในระดับที่ซับซ้อนเพื่อให้การเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนส่วนใหญ่จะทำอย่างชัดเจนก่อนที่จะมาถึงนักเรียน ซึ่งการดำเนินการจัดการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับบรรทัดฐานของความคาดหวังการปฏิบัติความรู้และการมีส่วนร่วมในห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยงานแรกของครูคือการกำหนดความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนจะต้องเข้าใจ แนวความคิดของการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปใช้งานของนักเรียน วิธีการควบคุมพฤติกรรมของตัวนักเรียนเองและผลกระทบต่อสังคมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสม แนวความคิดการจัดการควบคุมพฤติกรรมตามปฏิบัติตามและเชื่อฟัง คำสั่งรวมถึงการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในแง่ของความระยะเวลาและเป้าหมายระยะสั้น ความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมที่นำเสนอและโอกาสในการแสดงบทบาทของนักเรียนและครูผู้สอนนั่นเอง

Randolph and Evertson (1995) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ว่าคือการสร้างกฎระเบียบ การตกแต่งห้องเรียนของครูผู้สอนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ การพูดคุยกับเด็กและการจัดการการตอบสนองของพวกเขา การพัฒนากฎระเบียบ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการเรียนการสอนและการสื่อสารเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าครูผู้สอนต้องมีความสุขรอบคอบในการวางแผนและการพิจารณาความก้าวหน้าของระบบแบบบูรณาการที่จะสนับสนุนด้านอารมณ์สังคมของผู้เรียนและการเรียนรู้ องค์ความรู้ในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพผ่านการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ

Hansen and Childs (1998) ได้ชี้ว่าการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นทั้ง ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในกลุ่มของผู้เรียน ครูประจำชั้นจะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จากหนังสือและหลักสูตร โดยจะสังเกตเห็นรูปแบบของการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านรูปแบบของการจัดการห้องเรียน โดยสมาคมเพื่อการกำกับดูแลและการพัฒนาหลักสูตร (ASCD) ได้กำหนดจัดการห้องเรียนเป็นที่รวบรวมลักษณะครูหลายแห่งไว้ด้วยกันรวมถึง การสะท้อนทักษะในการแก้ปัญหาทักษะในการจัดการพฤติกรรมของนักเรียนและความสามารถในการให้คำแนะนำที่มีส่วนร่วมร่วมกันเป็นรูปแบบหรือโครงสร้างแบบบูรณาการ เป็นการรวบรวมครูผู้สอนแบบโปรแอกทีฟ โครงสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนการปฏิบัติและกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทุกคนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในห้องเรียนที่มีประสิทธิผล ถึงแม้จะมีจุดแข็งจุดอ่อนและความแตกต่างของบุคคลแตกต่างกันออกไป

Kottler (2002) กล่าวว่า การบริหารชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นสิ่งสำคัญในที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยการวางแผนและวิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติและความคาดหวัง อาทิ การสอนกฎระเบียบในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนด้วยการออกแบบห้องเรียนอย่างเหมาะสม

Kern and Clemens (2007) ได้ชี้ว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความสำคัญคือเพื่อพัฒนาและเลือกที่เหมาะสมระดับกว้างหรือบุคคลกลยุทธ์ ครูผู้สอนในโปรแกรมจะสังเกตและข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและที่ปรากฏจะเชื่อมโยงกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่นเดียวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อปรับปรุงแก้ไข ปัญหา

Evertson and Poole (2008) ได้ชี้ว่าการบริหารจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความสำคัญขยายนอกเหนือออกไปมากกว่าการควบคุมระเบียบวินัยและพฤติกรรมตอบสนองต่อการหยุดชะงักทำปฏิกริยากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความสำคัญรวมถึง “การกระทำของครูผู้สอนที่จะใช้เวลาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและทางสังคมอารมณ์ต่อนักเรียนในชั้นเรียน” อีกด้วย

Kaufman (2009) กล่าวใน Adolescent Pregnancy Prevention Program (2015) เกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟว่ามุ่งเน้นไปที่เหตุการณ์หรือสถานการณ์ก่อนหน้าที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียน งานการวิจัยส่วนมากเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟได้นำกลยุทธ์เหล่านี้มาใช้จนประสบความสำเร็จกับความหลากหลายของนักเรียนในหลายประเภทในชั้นเรียน โดยเน้นการเรียนการสอนในวิธีการปฏิบัติตนและการสนับสนุนสำหรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และการแก้ไขของปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการประพฤตินิยมชอบ

Henley (2009) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟว่าเป็นทักษะที่จำเป็นซึ่งครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการสอนและนักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนที่เต็มไปด้วยการหยุดชะงักได้ การจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟจะขึ้นอยู่กับการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและอารมณ์ในเชิงบวกในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟโดยสร้างบทเรียนประจำวันและกลยุทธ์ทางวินัยที่สอนนักเรียนให้มีการควบคุมตนเอง ซึ่งนักเรียนจะมีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งด้านการเรียนรู้และพฤติกรรม นอกจากนี้ครูผู้สอนยังใช้เวลาน้อยกว่าการจัดชั้นเรียนแบบเดิมในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้จากการรวบรวมงานวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองความคิดที่สำคัญ ดังนี้ 1) ในการจัดการห้องเรียน

นักเรียนจะมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการชั้นเรียนของตนเองรวมถึงการร่วมกันทำ
ความดีด้วย 2) ครูผู้สอนจะต้องค้นหาวิธีการที่จะเสริมสร้างความร่วมมือและบริหารจัดการนักเรียน
ในชั้นเรียนอันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการชั้นเรียน

Denti (2012) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Proactive Classroom Management, K-8: Proactive Teaching and Empowering Students ว่าบ่อยครั้งที่เมื่อมีการจัดการความท้าทายในชั้นเรียน ครูผู้สอนมักจะตำหนินักเรียน ครอบครัวหรือชุมชนของนักเรียนมากกว่าวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นที่อาจเกิดจากตัวครูผู้สอนในชั้นเรียนเอง ทั้งนี้ครูส่วนมากมักจะมุ่งไปที่พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหามากกว่าการให้กำลังใจมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็นในนักเรียนที่ปฏิบัติตามและความคืบหน้าผ่านหลักสูตรการใช้ประโยชน์จากการเรียนการสอนที่ดีและให้กำลังใจในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียน โดยครูผู้สอนมีพลังมหาศาลและมีอำนาจในการสร้างสภาพแวดล้อมที่นักเรียนรู้สึกว่าจะได้รับการดูแลและมีความสามารถในการเพิ่มขีดจำกัดนั้น ได้อันแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของครูผู้สอนที่มีผลต่อนักเรียน ดังนั้นบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟคือการพยายามที่จะสร้างความเข้มแข็งใน ส่วนครูผู้สอนที่จะสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อทำให้นักเรียนสามารถเป็นของตัวเอง มี ได้รับความท้าทายบ้าง ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดและเข้าใจวิธีการที่จะรับมือต่อการกระทำและ ความรู้สึกของตนเอง โดยครูผู้สอนแบบโปรแอกทีฟจะทำหน้าที่วางแผนปฏิบัติต่างๆ ล่วงหน้าเพื่อ รับมือกับความยากลำบากที่คาดว่าจะเป็นขึ้นซึ่งการควบคุมการเกิดขึ้นนี้เป็นการคาดหวังจะ ก่อให้เกิดบางสิ่งบางอย่างที่จะเกิดขึ้นมากกว่าปฏิกิริยาหลังจากที่บางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นนั่นเอง ครูผู้สอนจะบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟโดยจะรักษามาตรฐานสูงไว้ มีการกำหนด ขีดจำกัด ประยุกต์ใช้ผลที่ตามมาด้วยความรับผิดชอบและที่สำคัญที่สุดคือสร้างสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ที่สนุกและให้กำลังใจ รวมถึงให้คุณค่าแก่นักเรียน ด้วยการคาดการณ์ปัญหาและกำหนดค่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและดึงดูดความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ครูยังต้องสร้าง บริบทสำหรับเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนด้วย นอกจากนี้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปร แอกทีฟยังมีความสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถอันเป็นการให้ความรู้สึกของความเชื่อมั่น ศักยภาพ และความนับถือตนเองแก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความท้าทายของชีวิต ช่วยให้เด็กหรือ ผู้เรียนรู้สึกว่าพวกเขามีความสำคัญและสามารถสร้างความแตกต่างในโลกได้ ในทางการศึกษานั้น การเพิ่มขีดความสามารถเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่นในส่วนของคุณครูผู้สอน เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กสามารถพัฒนาตนเองในเชิงบวก มีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองและที่ สำคัญที่สุดคือมีช่วงของตัวเลือกที่จะทำให้สุขภาพดีและเลือกใช้ข้อมูลได้ ผู้ใหญ่ทำหน้าที่เป็น แบบอย่างที่สำคัญเสริมสร้างศักยภาพของเด็กด้วยเครื่องมือทางสังคมและการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะ

จัดการกับชีวิต เพื่อเป็นการวางรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูที่ดีที่สุดพยายามผลักดันเด็กไปตามเส้นทางสู่ความสำเร็จ โดยจะช่วยให้เด็กทำมากขึ้นกว่าที่พวกเขาเชื่อว่าเคยเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามก่อนนักเรียนจะไปถึงศักยภาพของพวกเขาครูต้องใช้ข้อจำกัดกระบวนการต่างๆเพื่อที่จะสอนพฤติกรรมในเชิงบวก บทเรียนชีวิตเหล่านี้จะช่วยให้เด็กพึ่งพาตนเองได้และมีความสามารถอย่างผู้ใหญ่ได้ ห้องเรียนที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนในเชิงบวกและพฤติกรรมในห้องเรียนให้โอกาสในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ทั้งในและนอกห้องเรียน

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านข้างต้น อาทิ Evertson & Poole (2008), Henley (2009), Denti (2012) และ Kaufman (2009) สามารถสรุปได้ว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความสำคัญ ดังนี้ 1) การสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในห้องเรียน 2) ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกในด้านสังคมอารมณ์และการเรียนรู้องค์ความรู้ให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทและสภาพแวดล้อม 3) สามารถเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนให้มีความรู้สึกของความเชื่อมั่น ความนับถือตนเองแก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความท้าทายของชีวิต 4) ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมของตนเอง

2.2.3 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Proactive Classroom Management)

Babkie (2002) กล่าวถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟว่า การจัดการห้องเรียนมักจะเป็นหนึ่งในด้านที่ท้าทายที่สุดของการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นการจัดการพฤติกรรมและการเรียนของผู้เรียน การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนจะทำให้เกิดผลทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นและมีพฤติกรรมในเชิงบวกโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้เทคนิคพฤติกรรมเป็นมาตรการป้องกัน และการออกแบบการเรียนการสอนเป็นหลักสำหรับครูที่ทำงานในระดับประถมศึกษาและชั้นตอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียนระดับสากล 20 ชั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้แจงกฎระเบียบเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ 2) การบังคับใช้กฎระเบียบและการจัดการในห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกัน 3) มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อของนักเรียน 4) แนะนำขั้นตอนการใช้งานสำหรับทุกกิจกรรมในชั้นเรียน 5) จัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนที่จะหลีกเลี่ยงความยุ่งเหยิง 6) บอกนักเรียนเป็นนัยว่าสิ่งที่จะทำต่อไปคืออะไร 7) สอนทักษะ C-H-A-N-G-E แก่นักเรียนซึ่งได้แก่ เก็บวัสดุที่ใช้แล้วออกไปให้เรียบร้อย (Collect) มีสิ่งที่ต้องการพร้อมสำหรับทำกิจกรรมต่อไป (Have) สังเกตดูที่ครูผู้สอนเสมอเพื่อดูจังหวะสัญญาณที่จะทำกิจกรรมต่อไป (Always) ใช้เวลาในตอนนี้น้อย่างเงียบๆ (Now) รับวัสดุและเตรียมพร้อมสำหรับการทำกิจกรรมต่อไป (Get) ให้กำลังใจเพื่อเริ่มทำกิจกรรมไปพร้อมกัน

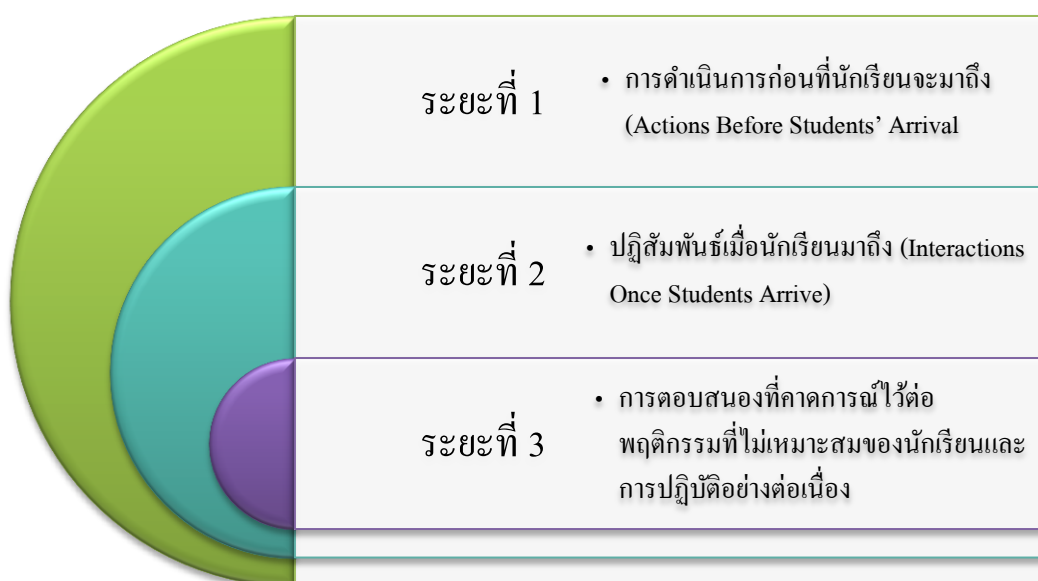
(Encourage) 8) สอนกลยุทธ์กระบวนการคิดเพื่อความสำเร็จของนักเรียนในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม 9) ดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน หากนักเรียนยังติดอยู่กับแนวคิดในเนื้อหานั้นก็อาจจะจำเป็นต้องเปลี่ยนแผนการเรียนและสอนซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างออกไป 10) ปรับแก้ไขภาระงานสำหรับนักเรียนที่ประสบปัญหาในการทำงานของนักเรียนมากกว่าการลงโทษ 11) ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเกิดการมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้ที่ชัดเจน 12) ส่งเสริมให้เกิดการตอบสนองหลากหลายวิธี 13) การประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นที่ยอมรับเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน 14) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบช่วงที่เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขึ้น 15) ควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว โดยการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและตัวแปรอื่น ๆ ที่ได้ระบุไว้ในการวิเคราะห์ของรูปแบบของพฤติกรรมและข้อมูลที่จัดเก็บไว้ 16) ปรับเปลี่ยนเส้นทางของนักเรียนด้วยการกระตุ้นพฤติกรรมที่เหมาะสม 17) พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเมื่อมีการวางแผนกิจกรรมการจัดการกลุ่มและการจัดที่นั่ง 18) ออกแบบสัญญาเพื่อช่วยให้นักเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ 19) การให้ความเคารพนำมาซึ่งการได้รับการเคารพ 20) ตรวจสอบให้แน่ใจว่านักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย รู้ถึงความสามารถของตนและคิดว่าตัวเองเป็นสมาชิกของห้องเรียน

ภาพที่ 2.1 รูปแบบทักษะ C-H-A-N-G-E ตามแนวคิดของ Babkic

Evertson and Poole (2008) กล่าวถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟไว้ว่า การเตรียมงานที่มีความสมบูรณ์ของครูผู้สอนจะช่วยเพิ่ม โอกาสที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ได้ดีมากขึ้น โดยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 3 ระยะมีรายละเอียดดังนี้ 1) การดำเนินการก่อนที่

นักเรียนจะมาถึง (Actions Before Students' Arrival) ได้แก่ การจัดพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space) พื้นที่ทางสังคม (Social Space) และพื้นที่การเรียนการสอน (Instructional Space) เพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสมได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้ 2) ปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึง (Interactions Once Students Arrive) ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ (Relational Interactions) ปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอน (Instructional Interactions) ซึ่งครูสามารถประเมินว่าการติดตามการเรียนการสอนของนักเรียนโดยตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน รวมถึงช่วยให้นักเรียนที่มีความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของตัวเองโดยการให้ข้อเสนอแนะการเรียนการสอนได้อีกด้วย 3) ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นเมื่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่แม้จะมีแผนวางที่ดีที่สุดแล้ว พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนก็อาจจะเกิดขึ้น ปฏิกริยาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวังเพื่อให้แน่ใจว่าการตอบสนองของครูมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การตอบสนองที่คาดการณ์ไว้ต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องซึ่งความคาดหวังของการตอบสนองที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียน ครูที่สามารถเตรียมความพร้อมในการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จากการหยุดชะงักที่อาจเกิดขึ้นไปสู่การเรียนการสอนที่เป็นไปได้ ผลจากความรู้อิสระของนักเรียนนี้จะช่วยให้โครงสร้างส่วนรวมของห้องเรียนประสบผลสำเร็จแม้ในกรณีฉุกเฉินรูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟของ Evertson and Poole ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟของ Evertson and Poole

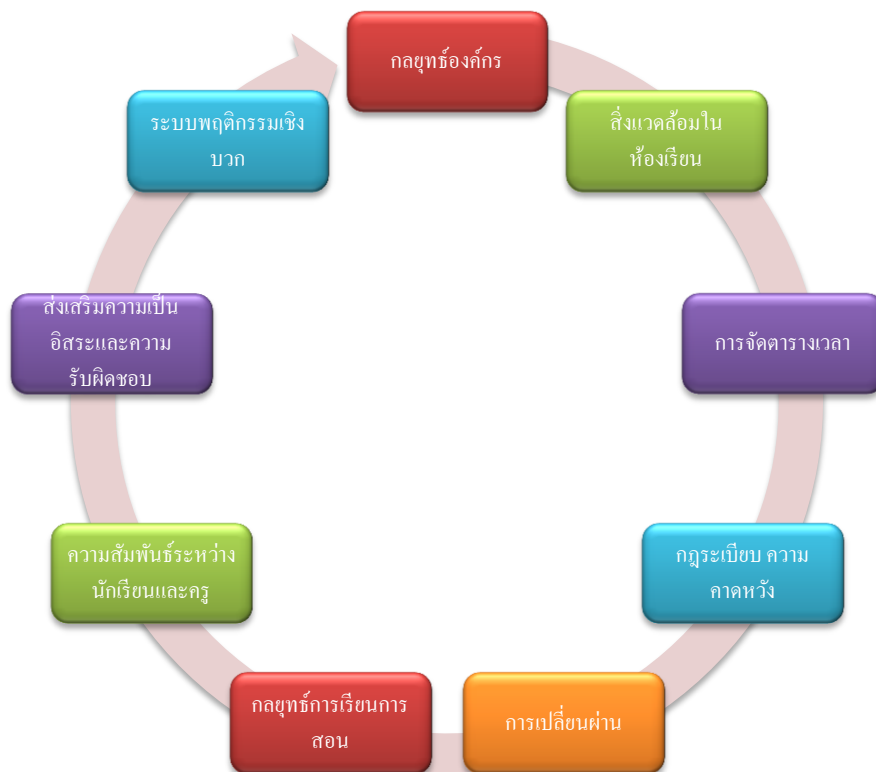

Henley (2009) กล่าวว่าในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟครูผู้สอนเชิงรุก จะไม่ควรหลีกเลี่ยงปัญหาในการเรียนรู้หรือปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน โดยจะยอมรับ ความรับผิดชอบทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นโดยครูผู้สอนแบบโปรแอกทีฟจะจัดการ เกี่ยวกับปัญหาด้านพฤติกรรมในลักษณะเดียวกับการจัดการกับปัญหาในเชิงวิชาการ เนื่องจาก ทักษะทางวิชาการสามารถสอนเพื่อให้สามารถจัดสรรทักษะทางสังคม ซึ่งได้ระบุหลัก 3 ประการที่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการที่ครูผู้สอนแบบโปรแอกทีฟใช้ในการจัดการห้องเรียน ดังนี้ 1) สำหรับ ปัญหาด้านพฤติกรรมผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะยอมรับความรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียนแทนที่ จะโทษนักเรียนหรือครอบครัว 2) ครูผู้สอนพยายามแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวมากกว่าการใช้ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น อาทิ เกี่ยวกับผลตอบแทนและการลงโทษ 3) ครูผู้สอนวิเคราะห์ สาเหตุที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมรวมไปถึงพัฒนาการทางอารมณ์และปัจจัย ครอบครัว

KLRN TV (2009) หน่วยบริการเคเบิลทีวีการศึกษาจากสหพันธ์โรงเรียนเทศบาลพา ซาดีนา เมืองพาสาดินา รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงกลยุทธ์เชิงรุกจัดการห้องเรียน 16 อย่างดังนี้ 1) การจัดห้องเรียนแบบ โปรแอกทีฟ 2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนในชั้นเรียน ทั้งหมด 3) กล่าวทักทายเชิงบวกที่ประตูเพื่อดูความถูกต้องแรกเริ่มและสร้างบรรยากาศในเชิงบวก 4) กฎชั้นเรียน / ความคาดหวังและวิธีการขั้นตอนต่างๆ ที่นักเรียนทุกคนจะมองเห็นและรู้ 5) การ เปลี่ยนผ่านที่มีการจัดการที่ดี 6) การนั่งทำงานอย่างมีอิสระ มีการจัดการและใช้เมื่อจำเป็น 7) การ สื่อสารมีประสิทธิภาพและเพียงพอกับนักเรียน 8) สอนรูปแบบและเสริมสร้างทักษะทางสังคม 9) สอนใกล้ชิด 10) ระบบการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้รางวัลแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ 11) การตั้งค่า เป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงาน 12) ภาพตารางเวลาของกิจกรรมในชั้นเรียน 13) มีผล บังคับใช้ระบบเตือนอย่างมีนัยที่จะปล่อยและคืนความสนใจ 14) ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับการมี ปฏิสัมพันธ์เชิงลบมีสัดส่วน 5 ต่อ 1 15) ยิ้มและความสุข 16) การให้โอกาสมากมายที่จะตอบสนอง

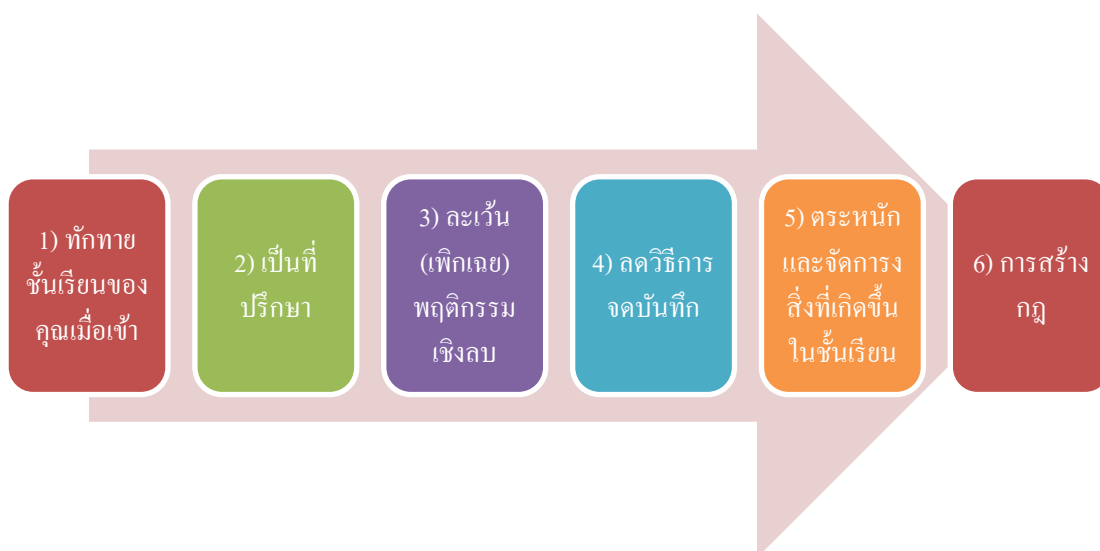
Denti (2012) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Proactive Classroom Management, K-8: Proactive Teaching and Empowering Students ว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมี วิธีการ มีขั้นตอนและการตรวจสอบรายการปฏิบัติ 2 แนวคิด ดังนี้ 1) กำหนดขั้นตอนการเรียนและ การปฏิบัติอย่างชัดเจน 2) ขั้นตอนและการปฏิบัติการสอนนักเรียนในห้องเรียน ทั้งนี้การกำหนด ขั้นตอนและการปฏิบัติการสอนนักเรียนในห้องเรียนจะเป็นส่วนทดแทนปัญหาพฤติกรรมส่วนใหญ่ ของนักเรียน โดยจะช่วยในการสร้างการเรียนรู้ในเชิงบวกและสภาพแวดล้อมทางสังคม ช่วยในการ พัฒนาครูและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนของพวกเขา โดยมี 9 ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติการ สอนนักเรียนในห้องเรียน ดังนี้ 1) กลยุทธ์องค์กร 2) สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน 3) กฎระเบียบ ความ

คาดหวังและวิธีการ โดยในการจัดตั้งกฎพื้นฐานนั้นต้องมีความชัดเจน (Establishing Clear Ground Rules) 4) การจัดตารางเวลา 5) การเปลี่ยนผ่าน 6) กลยุทธ์การเรียนการสอน 7) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 8) ส่งเสริมความเป็นอิสระและความรับผิดชอบ 9) ระบบพฤติกรรมเชิงบวก ขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พัฒนาโดย Denti ดังแสดงในภาพที่ 2.3

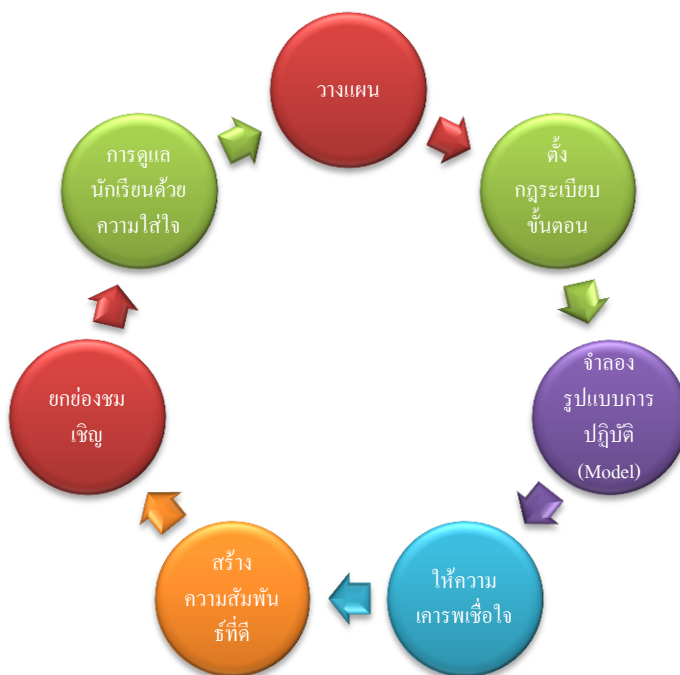
ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการจัดการห้องเรียนแบบโปรแกรมที่พัฒนาโดย Denti

Schindelheim (2013) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาอาชีพ ได้จำลองการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ทักทายนักเรียนของคุณเมื่อเข้า 2) เป็นที่ปรึกษา 3) ละเว้น (เพิกเฉย) พฤติกรรมเชิงลบ 4) ลดวิธีการจดบันทึก 5) การที่ครูตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมชุกชก ครูผู้สอนต้องแน่ใจว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับแล้ว ตระหนักว่าการ โกรธหรือเคียดแค้นไม่สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่ดีในอนาคตได้และจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นโดยไม่รบกวนกิจกรรมการเรียน 6) การสร้างกฎ Schindelheim (2013) ได้จำลองการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพไว้ 6 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.4

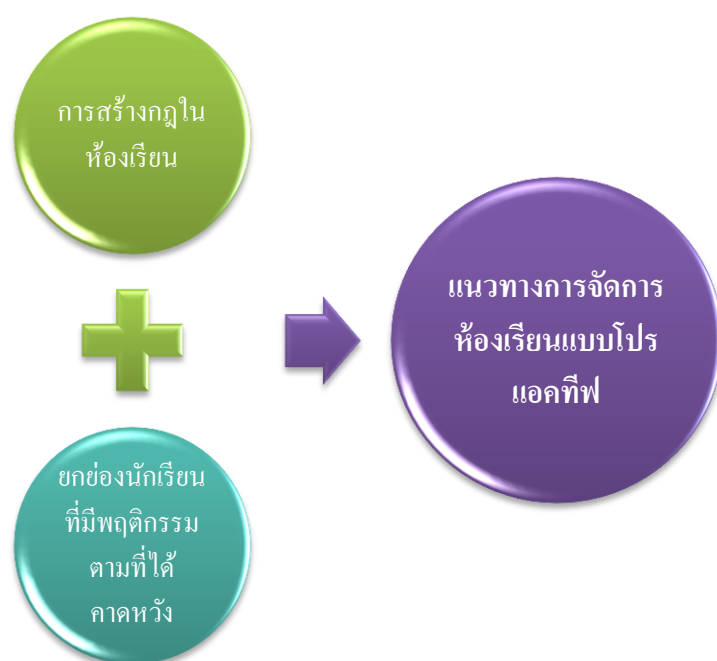
ภาพที่ 2.4 รูปแบบการจัดการห้องเรียนแบบ โพรแอกทีฟของ Schindelheim

Eastern Tech High School (2013) ได้แสดงขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบ โพรแอกทีฟไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) วางแผน 2) ตั้งกฎระเบียบขั้นตอน 3) จำลองรูปแบบการปฏิบัติ (Model) 4) ให้ความเคารพเชื่อใจ 5) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี 6) ยกย่องชมเชย 7) การดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบ โพรแอกทีฟของ Eastern Tech High School ดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 ขั้นตอนการบริหารจัดการเรียนรู้แบบ โพรแอกทีฟของ Eastern Tech High School

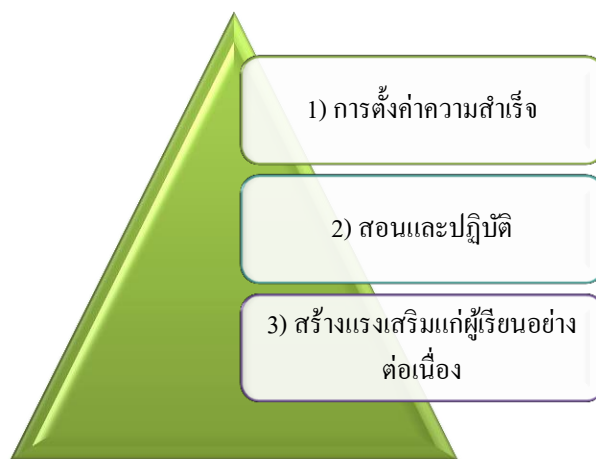
Merin (2013) กล่าวถึงแนวทางโปรแอกทีฟของครูในการจัดการห้องเรียนที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะเป็นการช่วยลดโอกาสที่นักเรียนจะออกนอกเส้นทางการเรียน นักเรียนจะบรรลุพฤติกรรมที่ต้องการ ทั้งนี้ครูสามารถใช้วิธีการเชิงรุกโดยการสร้างกฎในห้องเรียนและยกย่องนักเรียนที่ประพฤติตามความคาดหวังของพฤติกรรม วิธีการที่จะทำให้เกิดปฏิกิริยาการจัดการห้องเรียนคือการตอบสนองของครูต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในห้องเรียน ครูจะตัดสินใจปัญหาและลงโทษอย่างเป็นธรรมเมื่อต้องรับมือกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟจะเป็นการที่ครูผู้สอนใช้พฤติกรรมที่แตกต่างในการสอนบทเรียนที่เป็นไปได้ นักเรียนจะบรรลุผลตามพฤติกรรมที่มุ่งหวัง ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟโดยการตั้งกฎระเบียบในชั้นเรียนและยกย่องนักเรียนที่มีพฤติกรรมตามที่ได้คาดหวังไว้แนวทางโปรแอกทีฟของครูในการจัดการห้องเรียนของ Merin ดังแสดงในภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แนวทางการจัดการห้องเรียนแบบ โปรแอกทีฟของ Merin

Geurts (2014) ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนและพฤติกรรมแบบการสนับสนุนพฤติกรรมในเชิงบวก (PBS: Positive Behavior Support) หรือโปรแอกทีฟ (Proactive) เป็นการแทรกแซงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม ทำให้เกิดพฤติกรรมอื่นที่ดีและมีการเสริมแรงพฤติกรรมอื่นที่ต้องการอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมี 1) การตั้งค่าความสำเร็จ 2) สอนและ

ปฏิบัติ 3) สร้างแรงเสริมแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ Geurts ได้แสดงรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอคทีฟ (Proactive) ไว้ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 รูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนและพฤติกรรมแบบการสนับสนุนพฤติกรรมในเชิงบวก (PBS: Positive Behavior Support) ของ Geurts

Adolescent Pregnancy Prevention Program, Family and Youth Services Bureau (2014) กล่าวถึงกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอคทีฟเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการที่มีอยู่จัดการห้องเรียนด้วยการสร้างกลยุทธ์ตามความเหมาะสม ได้แก่ 1) กลยุทธ์การจัดการห้องเรียน ได้แก่ สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนในห้องเรียนและความคาดหวัง กำหนดเวลาในห้องเรียนเพิ่มการยกย่องพฤติกรรมที่เหมาะสมความยากลำบากในงานที่ตรงกับความสามารถของนักเรียนให้โอกาสบ่อยสำหรับนักเรียนที่จะตอบสนองต่อการร้องขอของวัสดุ จัดที่นั่งในห้องเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนกิจกรรมใช้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพกระจายงานที่สั้นและง่ายในหมู่คนที่ยากขึ้นให้ทันการเรียนการสอนการเคลื่อนย้ายให้โอกาสในการเลือกของกิจกรรมวัสดุหรือลำดับงานและการรวมความสนใจของนักเรียนและกิจกรรมที่ต้องการ 2) กลยุทธ์รายบุคคล ได้แก่ จับคู่วัสดุที่เหมาะสมให้กับนักเรียนระดับการเรียนการสอนให้ความหลากหลายของวิธีการสำหรับนักเรียนที่จะทำงานให้เสร็จสมบูรณ์รวมความสนใจของนักเรียนลงในวัสดุอนุญาตให้โอกาสสำหรับการเลือกให้ความสนใจที่กำหนดไว้เพื่อลดความจำเป็นสำหรับนักเรียนที่จะมีส่วนร่วมในพฤติกรรมความสนใจที่กำลังมองหาและกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจนและสามารถคาดเดาได้โดยมรรูปแบบกลยุทธ์ดังภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.8 กลยุทธการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟของ Adolescent Pregnancy Prevention Program, Family and Youth Services Bureau

สรุปแนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟจากข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านข้างต้น ได้ทั้งหมด 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การดำเนินการเตรียมความพร้อม (Actions Before Students' Arrival)

สิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำการเตรียมความพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาในห้องเรียน คือ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคมและพื้นที่การเรียนการสอนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสม ได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน คือ การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนทั้งรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ สถานที่เก็บอุปกรณ์ การออกแบบของการเข้าถึงและทางเดิน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เวลากับการค้นหาวัสดุสิ่งของน้อยลงและมีเวลาสอนมากขึ้น การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นก็เพื่อแสดงให้นักเรียนรับรู้รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในห้องเรียนกล่าวได้ว่าการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของพวกเขาที่มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้า อันจะช่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ (Establishing Clear Ground Rules) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ คือ 1) การตั้งค่าความคาดหวังการตั้งค่าเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการบังคับใช้กลยุทธ์การจัดการ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตั้งความคาดหวังและข้อจำกัดขึ้นพยายามแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาว มากกว่าการใช้การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น ยอมรับความรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียนแทนที่จะโทษนักเรียนและ 2) การตั้งกฎการตั้งกฎระเบียบต่างๆ ในชั้นเรียนนั้นต้องมีความง่ายชัดเจน และมีจำนวนไม่เกินห้าข้อ รวมถึงมีการระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวกทั้งนี้ในการจัดตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนนั้นต้องมีความชัดเจน วิธีการหรือกฎพื้นฐานต้องได้รับการยกระดับให้มีความสำคัญอย่างสูงและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง 3) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน นักเรียนจะต้องรู้วิธีการต่างๆ ที่ครูคาดหวังว่าพวกเขาจะประพฤติและจะจัดการกับกิจวัตรประจำวัน

2. ปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึง (Interactions Once Students Arrive)

เมื่อนักเรียนมาถึงในห้องเรียน แผนที่ครูผู้สอนได้วางไว้ก่อนหน้านี้จะถูกผนวกเข้ากับความรู้ที่พัฒนาของนักเรียนแต่ละคนและทั้งชั้นเรียน สองสามสัปดาห์แรกของการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนเป็นช่วงที่มีความสำคัญในการสร้างบรรทัดฐานและความคาดหวังสำหรับการเรียนการสอนทั้งปี ช่วงระยะเวลาเริ่มต้นจึงมีความสำคัญในการสร้างภาพรวมในเชิงบวกสู่ความสำเร็จ ในชุดของการวิจัยศึกษา มี 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบคือการบังคับใช้กฎระเบียบและการจัดการในห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกัน สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนที่เกิดความสบายใจ เกิดพฤติกรรมที่ดีทำให้ครูผู้สอนสามารถคาดการณ์การตอบสนองของผู้เรียนได้ มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อของนักเรียนและเสริมสร้างขอบเขตเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงระดับในการติดต่อครูผู้สอน

2.2 ขั้นตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู (Relational Interactions) ในขั้นความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น การสร้างบรรทัดฐานของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดี โดยการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอภิปราย รวมถึงตระหนักในพฤติกรรมของนักเรียนที่สนับสนุนบรรทัดฐานที่ส่วนรวมและรายบุคคลด้วย นักเรียนกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกฎระเบียบและความคาดหวังของห้องเรียน อันทำหน้าที่เป็นข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งกฎระเบียบที่สามารถสร้างควบคู่กับนักเรียนนั้นจะเขียนในเชิงบวกไม่เกินห้าข้อ ทั้งนี้กฎพื้นฐานสำหรับครูผู้สอนจะมีการทบทวนเป็นระยะๆ กับนักเรียน ให้นักเรียนหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่นักเรียนคิดว่าครูผู้สอนกำลังจะทำ

2.3 ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย เริ่มต้นจากการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งหมดล่วงหน้าซึ่งระบบการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนจะเชื่อมโยงกับความเชื่อของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้การวางแผนการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมากกว่าการให้ใบงานหรือบรรยายเท่านั้น โดยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน ดังนี้ 1) การสอนกลยุทธ์กระบวนการคิดเพื่อความสำเร็จของนักเรียนในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม 2) การสอนทักษะการเปลี่ยนแปลงแก่นักเรียน

3. การประเมินพฤติกรรม

3.1 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม เมื่อขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโปรแกรมตีฟได้รับการดำเนินการถึงการใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่นั้น การประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นด้วยการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ทั้งในรูปแบบคำถามและคำตอบด้วยวาจาในระหว่างการเรียนการสอน สรุปเป็นลายลักษณ์อักษร งานในห้องปฏิบัติการ การทดสอบหรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนการประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไปนั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมครูต้องประเมินแนวโน้มที่จะทำงานในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอรวมถึงการประเมินผลการเรียน กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป

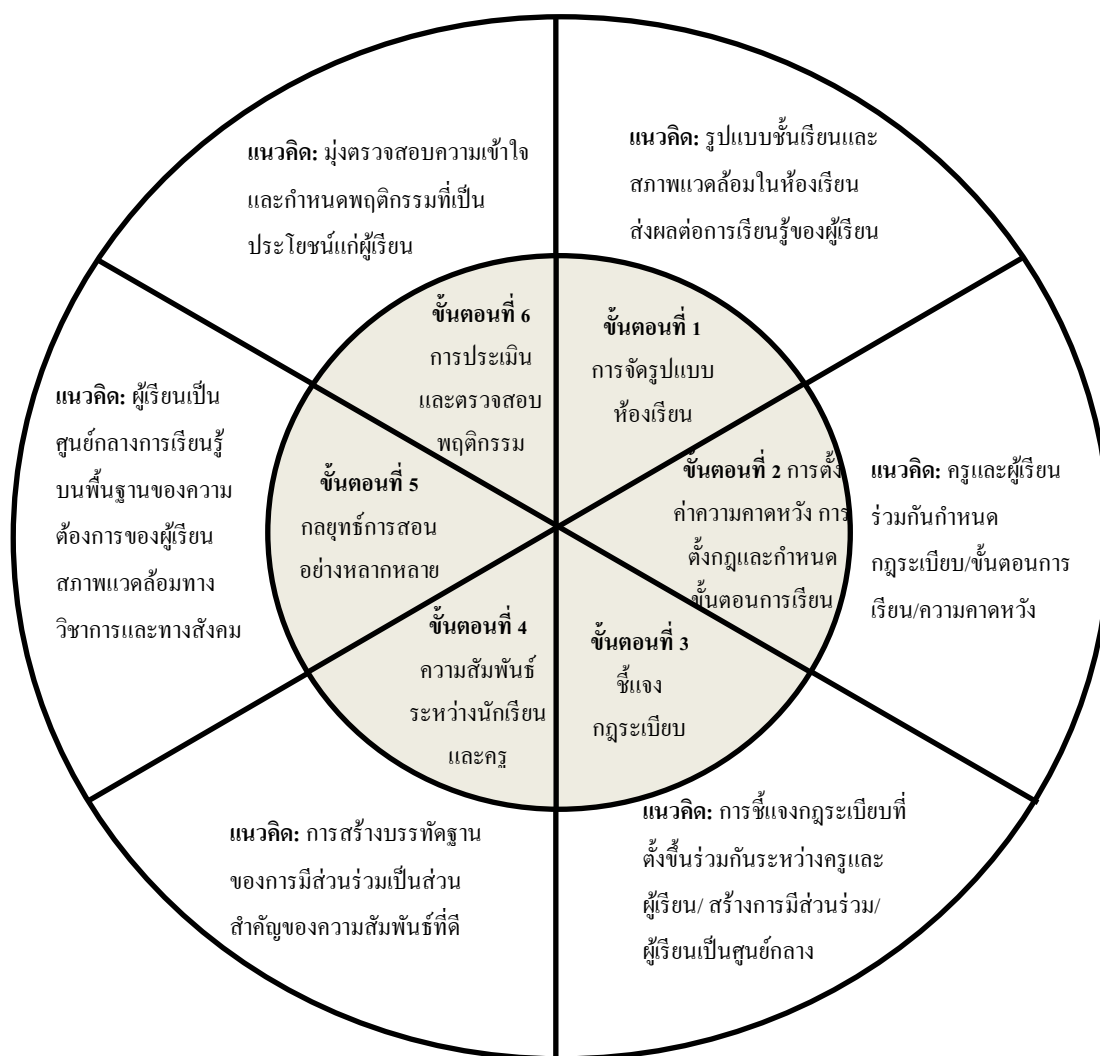
การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟ 6 ขั้นตอนมีรูปแบบแนวคิดดังนี้

- 1) ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน แนวคิด: รูปแบบชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมในห้องเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน แนวคิด: ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ/ขั้นตอนการเรียน/ความคาดหวัง
- 3) ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบ แนวคิด: การชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน/ สร้างการมีส่วนร่วม/ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 4) ขั้นตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู แนวคิด: การสร้างบรรทัดฐานของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดี
- 5) ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย แนวคิด: ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้นบนพื้นฐานของความต้องการของผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม

6) ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม แนวคิด: มุ่งตรวจสอบความเข้าใจและกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

โดยรายละเอียดดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครูผู้สอนในสถานศึกษานับว่าเป็นวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงได้นำ

เสนอผลการศึกษานแนวคิด การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา และรูปแบบ การประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเป็นแนวคิดในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

2.3.1 แนวคิดและแนวคิดรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็น การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ดังประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเรื่องมาตรฐานความรู้ มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพสาระความรู้สมรรถนะและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบ วิชาชีพศึกษานิเทศก์ลงวันที่ 3 เมษายน 2549 และประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเรื่องมาตรฐาน ความรู้มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพสาระความรู้สมรรถนะและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 30 มีนาคม 2553 ที่กำหนดสาระความรู้สมรรถนะ และประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ 1 ในหมวด 1 ผู้ประกอบวิชาชีพครูว่าด้วย 1) ความเป็น ครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการ เรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา 11) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ 12) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและ 13) การปฏิบัติการ สอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งหมายความว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนงาน ดำเนินการจัดการพัฒนา โปรแกรมเพื่อพัฒนาบุคลากรตามสาระความรู้ สมรรถนะของผู้ประกอบ วิชาชีพสอดคล้องตามมาตรฐานความรู้ที่กำหนด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2557 มาตรา 81 จึงกำหนดบทบัญญัติให้มีการ พัฒนาวิชาชีพครูไว้ด้วย และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (4) ก็ได้ กำหนดบทบัญญัติให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐาน วิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นหลักการและเหตุผล สำคัญในการกำหนดแนวทาง พัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา (ภาคิน ลุนลี, 2551)

ทั้งนี้ การพัฒนาวิชาชีพในปัจจุบัน ได้มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการ ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ ดังที่นักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

Lynton and Pareek (1967) ชี้ว่าการพัฒนาวิชาชีพในองค์กรหนึ่งจะสามารถดำรงอยู่ได้ใน ปัจจุบันจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน แนวความคิดด้านการ อบรมรวมทั้งการเรียนการสอนทั่วไปในองค์กรการศึกษาก็เช่นเดียวกันที่ต้องเปลี่ยนแปลงและ ปฏิรูป ซึ่งแนวคิดการอบรมแนวใหม่ ได้แก่ ทักษะแรงจูงใจ การนำไปใช้ ทักษะที่สามารถพัฒนาได้ จากการฝึกอบรม การเรียนรู้อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพ แรงจูงใจของผู้เรียน วิธีการและศักยภาพ

ของวิทยากรหรือผู้ฝึกอบรม การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล บรรทัดฐานของกลุ่มทำงานรวมถึงบรรยากาศทั่วไปขององค์การ

Castetter and Young (2000) ได้แสดงการเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงใน ค่านิยมการพัฒนาวิชาชีพระหว่างแนวทางการพัฒนาวิชาชีพแบบเดิมและแนวทางการพัฒนาวิชาชีพ แบบใหม่ในช่วงสองช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมการพัฒนาวิชาชีพ Castetter and Young (2000)

แนวทางการพัฒนาวิชาชีพแบบเดิม	แนวทางการพัฒนาวิชาชีพแบบใหม่
หลักการจากบนลงล่าง	หลักการจากล่างขึ้นบน
วางแผนจากส่วนกลาง	วางแผนในระดับหน่วยงานผู้ปฏิบัติพัฒนา ศักยภาพบุคลากรเพื่อให้แก้ปัญหาตนเองได้
มุมมองที่แคบเป็น โครงการเดี่ยวที่มุ่งทำเพื่อเสร็จ สิ้นภารกิจ	มีมุมมองที่กว้างขวางครอบคลุม
มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงระบบ แก้ปัญหาสำหรับ บุคลากรรายบุคคล ริเริ่มโดยฝ่ายบริหาร	มุ่งที่ผู้รับการพัฒนา เปลี่ยนแปลงระบบและ บุคลากร โดยเน้นทั้งรายบุคคลและกลุ่ม มี จุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งตัวบุคคล กลุ่ม บุคคลและระบบ
เป็น โปรแกรมที่ได้รับการกำหนดไว้แล้ว จัดตาม ความเคยชินและประสบการณ์ที่มีมาก่อน	โปรแกรมที่มีปฏิสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและ กัน
มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์จำกัด	มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์อย่าง หลากหลายและไม่จำกัด
ใช้วิธีการและรูปแบบการพัฒนาที่จำกัด	การพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ทั้ง เป็นแบบทางการและไม่ทางการ โดยจะพัฒนา ทั้งบทบาทและวิชาชีพ และเน้นการประเมิน ระบบและประเมินตนเอง

Guskey (2000) ได้ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพในยุคปัจจุบันที่มีลักษณะ สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย (purposeful process) 2) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (ongoing process) 3) การพัฒนาวิชาชีพเป็น กระบวนการเชิงระบบ (systemic process) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย (purposeful process) เป็นการช่วยในการกำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ กระบวนการ แนวปฏิบัติ ตลอดจนแนวการประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้น โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน อันเป็นจุดเริ่มต้นและตัวแปรที่สำคัญที่สุดส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพตามทัศนะของทฤษฎีการกำหนดจุดหมาย (goal-setting theory) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากต้องการให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในกรณีที่มีการปฏิบัติการในชั้นเรียนนั้น กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง (intended outcome) ได้ชัดเจนขึ้น ในลักษณะการเริ่มต้น โดยมีผลลัพธ์อยู่ในใจ (beginning with the end in mind) หรือการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้เกิดผลลัพธ์ (results-driven professional development) 2) การทำให้มั่นใจว่าจุดมุ่งหมายนั้นมีคุณค่าและมีความหมาย เนื่องจากความสำคัญและคุณค่าของจุดหมายนั้นแตกต่างกันซึ่งส่งผลให้ต้องมีการที่จะตรวจสอบความสำคัญหรือคุณค่าของจุดมุ่งหมายนั้นๆ 3) การกำหนดวิธีการประเมินผลด้วยตัวบ่งชี้ที่หลากหลาย (multiple indicators) ทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวังตามจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

2) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (ongoing process) เหตุเนื่องด้วยสาขาวิชา ด้านการศึกษานั้นเป็นศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาอันก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจใหม่ๆ ดังนั้นบุคลากรที่อยู่ในสาขาวิชาการศึกษา จำต้องมีการพัฒนาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ขณะเดียวกันจะต้องมีการสำรวจประสิทธิผลการทำงาน ประเมินสภาพปฏิบัติงานเพื่อนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (dynamic) อาทิ การสังเกตห้องเรียน การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาชีพหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรหรือผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

3) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการเชิงระบบ (systemic process) กล่าวคือเป็นการพัฒนาวิชาชีพในทุกส่วนงานทุกระบบอย่างสัมพันธ์ สอดคล้องกัน ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่เพียงแต่ในระดับบุคคลเท่านั้น ยังรวมถึงระดับกลุ่มงาน ระดับองค์กรที่สูงขึ้นไปด้วย นอกจากนี้จุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพเชิงระบบคือ การทำเพื่อคนทุกคน (for everyone) อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาจกระทำได้หลากหลายรูปแบบ (model) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นๆ

นอกจากกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพ ในยุคปัจจุบันดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว Guskey (2000) ยังได้กล่าวถึงหลักในการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การเน้นพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบด้านจุดหมาย (goal) และผลลัพธ์ (outcome) 3 ด้าน คือ (1) ด้านพุทธิพิสัย (2) ด้านจิตพิสัย (3) ด้านทักษะพิสัย และ 2) การเน้นพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการ

เปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่มและองค์กร 3) การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อมุ่งการเปลี่ยนแปลงในประเด็นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในลักษณะ think big, but start small จากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด (a series of smaller steps)

สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2551) ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพแนวใหม่ไว้ว่าเป็นมุมมองที่มีลักษณะที่กว้างมากขึ้น ทั้งเรื่องกิจกรรม (activity) และกระบวนการ (process) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีจุดเน้นเพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (student learning) ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้าย (ultimate goal) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการพัฒนา

จากแนวคิดค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพของนักวิจัยและนักวิชาการ อาทิ Casttetter and Young (2000), Guskey (2000) และวิโรจน์ สารรัตนะ (2551) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาปรับใช้ในการออกแบบ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ดังนี้ คือ ในการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนที่เข้าร่วมใน โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นการดำเนินการที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ตามหลักการจากล่างขึ้นบนในมุมมองที่กว้างและครอบคลุม เป็นโครงการพัฒนาที่มีความสอดคล้อง เกิดปฏิสัมพันธ์และส่งผลต่อกัน มุ่งรวมถึงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพทั้งตัวบุคลากรเอง กลุ่มงานและระบบงานของผู้ปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง พร้อมกับการประเมินตนเองและระบบอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากหลักการแนวคิดค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพดังที่กล่าวมาแล้ว การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจึงมีความสำคัญอย่างมาก ดังที่นักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

Spark and Horsley (1989) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาเอาไว้ 7 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการฝึกอบรม (training model) เป็นรูปแบบที่ใช้กันมาจนถือเป็นปกติที่ทุกคนต่างมีประสบการณ์ ซึ่งการฝึกอบรมนี้อาจเป็นการนำเสนอและการอภิปรายผลงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การสาธิต บทบาทสมมุติ การจำลองสถานการณ์ หรือการสอนระดับจุลภาค เป็นต้น
2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (observation/assessment model) อาจเป็นการสังเกตคนอื่นหรือคนอื่นสังเกตตัวเรา อาจเป็นรายเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับ

(feedback) เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้อาจเป็น peer coaching หรือ clinical supervision เป็นต้น

3. รูปแบบการให้ มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (involvement in a development/improvement process model) เพราะการพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ๆ ทักษะใหม่ๆ จะทำให้ผู้ที่ให้ เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ต้องมีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม มีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วม และผลจากการมีส่วนร่วมนั้น จะทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และการมีพันธะผูกพันต่อการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงในเรื่องนั้นๆ ด้วย

4. รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (study groups model) ในกรณีที่โรงเรียนต้องการหาทางแก้ปัญหาหลักๆร่วมกันจากทุกคนทุกฝ่าย โดยหากปัญหาหลักนั้นสามารถแยกย่อยเป็นหลายประเด็น ก็จะแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ อาจจะมีกลุ่ม ละ 4-6 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในส่วนของกลุ่มนั้น ในตอนท้ายเมื่อมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลการศึกษาวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มร่วมกัน จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งก็ถือว่าเป็นการพัฒนาวิชาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง

5. รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (inquiry/action research model) เป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในข้อคำถามที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจกระทำได้ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับโรงเรียน และสามารถกระทำได้หลายวิธีการ แต่โดยทั่วไปจะมีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดหรือเลือกปัญหาหรือคำถามที่สนใจ 2) รวบรวม จัดกระทำ และแปลความในข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น 3) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) กำหนดทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ และ 5) ลงมือปฏิบัติและสรุปเป็นเอกสาร

6. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (individually guided activities model) โดยแต่ละบุคคลจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง แล้วเลือกกิจกรรมเพื่อปฏิบัติที่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นรูปแบบที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า บุคคลสามารถจะตัดสินใจถึงความจำเป็นในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีที่สุด สามารถที่จะกำหนดทิศทางและริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และมีแรงจูงใจในตนเองได้มากขึ้นจากการที่ได้มีโอกาสได้ริเริ่มและวางแผนในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตาม รูปแบบแบบนี้อาจมีจุดอ่อนที่อาจจะขาดการมีส่วนร่วมหรือการแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่น ดังนั้นจึงควรออกแบบให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นด้วย

7. รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (mentoring model) นิยมจับคู่กันระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จแล้วกับบุคคลที่เริ่มงานใหม่หรือที่มีประสบการณ์น้อยกว่า โดยให้มีการอภิปราย

กันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะให้การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล การสะท้อนถึงวิธีการที่ใช้กันอยู่ การสังเกตการณ์ทำงาน และการใช้เทคนิคเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

Hughes (1999) ได้จำแนกรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบการพัฒนาตนเอง (individually guided staff development model) 2) รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (observation / assessment model) 3) รูปแบบการให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (involvement in a development / improvement process model) 4) รูปแบบการฝึกอบรม (training model) และ 5) รูปแบบการสืบค้น (inquiry model)

Robert (1990) และ Seldin (1988) ได้เสนอโปรแกรมหรือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไว้ดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาด้วยระบบพี่เลี้ยง 2) การจัดปฐมนิเทศ 3) การจัดทำคู่มือ 4) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การฝึกอบรมและ 6) การศึกษาดูงาน

สมชาติ กิจจรยง และอรจรรย์ ฒ ตะกั่วทุ่ง (2550) ก็ได้เสนอรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ให้การศึกษา และส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (self-development) มีวิธีการต่างๆ ดังนี้ 1) ใช้บทเรียนสำเร็จรูป 2) การศึกษาทางไกล 3) การจัดทำวารสารวิชาการในสาขาอาชีพ 4) ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงาน 5) ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ 6) ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะสั้นและระยะยาว 7) ส่งเอกสารให้สรุป รายงานและเสนอ 8) การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือ

2. ให้การฝึกอบรมและการพัฒนา (training and development) มีรูปแบบต่างๆ คือ 1) จัดโครงการฝึกอบรมภายในองค์กร 2) ส่งเข้าอบรมสถาบันภายนอก 3) วางแผนโครงการฝึกอบรมประจำปี 4) วางแผนการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น 5) พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนการและเทคโนโลยี 6) ใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสานและการพัฒนาบุคลากรสมัยใหม่ 7) ใช้หลักสูตรอบรมในการประเมินผลงาน การเลื่อนขั้น และการโยกย้าย 8) สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมต่างๆ

3. การพัฒนาในงาน (in-service development) มีวิธีการต่างๆ คือ 1) การรักษาราชการแทน 2) ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ 3) ให้ความร่วมมือคณะกรรมการ 4) การจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรม 5) การให้คำปรึกษาหารือ 6) การให้ออกไปสังเกตการณ์ 7) การมีเพื่อนร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ 8) การเป็นตัวอย่างที่ดี 9) การเสนอแนะให้นำไปประยุกต์ใช้ 10) การศึกษาดูงาน 11) การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน 12) การสอนงาน แนะนำ 13) การฝึกอบรมในงาน 14) การมอบหมายงาน

จากแนวคิดรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของนักวิจัยและนักวิชาการดังที่กล่าวมาข้างต้น อาทิ Spark, Horsley and Severson, Hughes และ Robert & Seldin ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่สอดคล้องและสามารถนำไปใช้ในโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฝึกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาตนเอง รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือปรับปรุง รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง รูปแบบการปฐมนิเทศ รูปแบบการจัดทำ คู่มือ และรูปแบบการพัฒนาทั้งนี้ ผู้วิจัยจะรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพดังกล่าวไปปรับใช้อย่างผสมผสานหรือบูรณาการ (combination/integration) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฝึกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้

2.4 แนวคิดการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรและการปฏิบัติงาน

การพัฒนาวิชาชีพที่บูรณาการปรับใช้กับโปรแกรมพัฒนานั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย และมีรูปแบบการดำเนิน วิธีการประเมินที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่จะทำให้การดำเนินการพัฒนาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเพื่อที่จะให้ทราบได้ว่าโปรแกรมพัฒนานั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ นักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาและรูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวคิดการประเมินประสิทธิผลและการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรในโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฝึกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ไว้ดังนี้

Guskey (2000) ได้ให้ทัศนะแนวคิดการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาไว้ 5 ประเภท ดังนี้ คือ 1) การประเมินปฏิกิริยาจากผู้มีส่วนร่วม (participants' reaction) เพื่อการปรับปรุง 2) การประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม (participants' learning) ในความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับ 3) การประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (organization support and change) 4) การประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้มีส่วนร่วม (participants' use of new knowledge and Skills) และ 5) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (student learning outcomes)

ทั้งนี้รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพตามทัศนะของ Guskey ประกอบด้วย 5 รูปแบบได้แก่ 1) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้มีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงโครงการหรือโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพ 2) การประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการประเมินผู้เข้ารับการพัฒนาว่าเกิดการความรู้และทักษะใหม่มากน้อยเพียงใด 3) การประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร 4) การประเมินการใช้ความรู้และทักษะ

ใหม่ของผู้มีส่วนร่วมและ 5) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลที่เกิดจากผู้รับการพัฒนานำความรู้ทักษะใหม่ไปปฏิบัติและส่งผลลัพธ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อันเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา

Schuler and Jackson (2006) ได้เสนอแนวทางการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ไว้ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประเมินผลกระทบระยะสั้น (short-term effects) ซึ่งจะประเมินในด้านปฏิกิริยาต่อกิจกรรมการฝึกอบรมและพัฒนา (reaction to training and development activity) ด้านความรู้ ความเข้าใจและการเรียนรู้ (cognitive/ learning) ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติ (change in behavior and attitude) และด้านผลงานตามภารกิจ (performance on a task)

ระยะที่ 2 ประเมินผลลัพธ์ระยะยาว (long – term outcomes) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ประเมินผลลัพธ์ระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (long-term outcomes for the organization) ได้แก่ การปรับปรุงผลผลิต (improved productivity) ต้นทุนต่ำลง (lower cost) การปรับปรุงการบริการลูกค้า (improved customer service) ผู้นำที่มีความสามารถ (pool of competent global leaders) การคงสภาพการพัฒนา (improved retention rate) และ การเพิ่มขึ้นของผู้สมัคร (applicant pool increases) และส่วนที่ 2 ประเมินผลลัพธ์ระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรรายบุคคล (long – term outcomes for individual employees) ซึ่งได้แก่ การลดความเครียดในการปฏิบัติงาน (reduced stress) ความพึงพอใจในงานของบุคลากรเพิ่มขึ้น (increased job satisfaction) บุคลากร ความก้าวหน้าในวิชาชีพ (career advancement) ความพึงพอใจของครอบครัว (family satisfaction) และความสามารถของบุคลากร (employability) เป็นต้น

โดย Schuler and Jackson ได้เสนอแนวทางการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาไว้ 2 ระยะ ดังนี้ 1) การประเมินผลกระทบในระยะสั้น เป็นการประเมินในด้านปฏิกิริยาต่อกิจกรรมการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านความรู้ความเข้าใจและการเรียนรู้ ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติและด้านผลงานตามภารกิจ 2) ประเมินผลลัพธ์ระยะยาว อันเป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับบุคลากรรายบุคคลและองค์กร เน้นการปรับปรุงผลผลิต กำเนียงถึงการลดต้นทุน ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินพัฒนาวิชาชีพที่มีความเหมาะสมกับหน่วยงานภาครัฐมากกว่าองค์กรด้านการศึกษา

สรุปแนวคิดการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาและรูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาจากนักวิชาการดังกล่าวมาแล้วนั้น อาทิ Guskey และ Schuler and Jackson สามารถกล่าวได้ว่ารูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ Guskey มีความเหมาะสมสามารถนำรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ในโปรแกรม

การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นทั้งการประเมินผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนารวมถึงการประเมินผลลัพธ์จากการที่ผู้เข้ารับการพัฒนา นำความรู้ และทักษะใหม่ไปปฏิบัติอีกด้วย โดยมีเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ประเภท ได้แก่คือ 1) แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 1 2) แบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) แบบประเมินทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2 5) แบบประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ แบบประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนและแบบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและ 6) แบบทดสอบทเรียน โปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟซึ่งถือเป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาตาม โปรแกรม ทั้งนี้ใน ส่วนของการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิดของ Guskey นั้น ผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิผลในด้านนี้เช่นเดียวกัน โดยเป็นการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนต่อโปรแกรมที่จะส่งผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากการดำเนินการพัฒนาในระยะเวลา 1 ภาคเรียน

2.5 บริบทข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเป้าหมาย

2.5.1 ข้อมูลทั่วไป

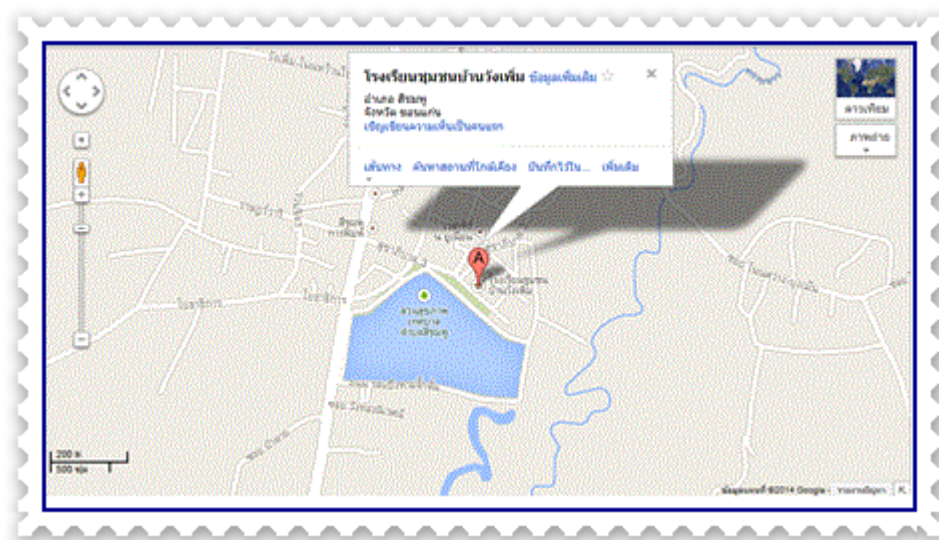
โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม ศูนย์เครือข่ายเสมาสีชมพู ที่ตั้ง 340 ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โทร. 043-399074 website : www.wangperm.com

เปิดสอนระดับชั้น ปฐมวัย ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยดำเนินการประเมินมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อวันที่ 9 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 จัดการศึกษา 3 ระดับ คือ

1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) มีครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก 3 คน เด็กปฐมวัย จำนวน 36 คน

2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษา-มัธยม มีบุคลากรครู จำนวน 35 คน (ช่วยราชการ 1 คน) ผู้เรียน จำนวน 516 คน

รวมทั้งสถานศึกษา มีบุคลากรจำนวน 36 คน นักเรียน 516 คน

ภาพที่ 2.10 แผนที่โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม

2.5.2 ข้อมูลนักเรียน (ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของปีการศึกษา 2558)

- 1) จำนวนนักเรียนในเขตบริการทั้งสิ้น 516 คน อัตราส่วนครู : นักเรียน 1: 18
- 2) จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งสิ้น 516 คน จำแนกในระดับชั้นที่สอน

ตารางที่ 2.2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ			รวม	เฉลี่ยต่อห้อง
		หญิง	ชาย	เด็กพิเศษ		
อ.1	1	15	8	-	23	23
อ.2	2	20	16	-	36	18
รวม	3	35	24	-	59	
ป.1	3	19	26	2	47	16
ป.2	3	19	32	-	51	17
ป.3	3	27	24	-	51	17
ป.4	2	22	36	-	58	29
ป.5	2	25	28	2	55	28
ป.6	3	31	37	3	71	24
รวม	16	178	207	7	392	
ม.1	2	21	33	-	55	27

ตารางที่ 2.2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม (ต่อ)

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ			รวม	เฉลี่ยต่อห้อง
		หญิง	ชาย	เด็กพิเศษ		
ม.2	1	7	18	-	25	25
ม.3	2	23	22	-	45	23
รวม	5	51	73	-	154	
รวมทั้งหมด	25	232	284	7	516	

2.5.3. ข้อมูลครูประจำการ

- 1) จำนวนครูที่สอนวิชาตรงเอก 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.96
- 2) จำนวนครูที่สอนตรงความถนัด 31 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.5.4 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม รายละเอียดดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 โครงสร้างหลักสูตรระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	240	240	240	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	120					
- ประวัติศาสตร์	(40)	120	120	120	120	120
- ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม	(80)					
- เศรษฐศาสตร์		(80)	(80)	(80)	(80)	(80)
- ภูมิศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80

ตารางที่ 2.3 โครงสร้างหลักสูตรระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน(พื้นฐาน)	880	880	880	840	840	840
● รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม	-	-	-	40	40	40
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
- กิจกรรมแนะแนว - กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ เนตรนารี ชมรม ชุมนุม - กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	120	1200	120	120	120	120
รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี					

2.5.5 สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาปีการศึกษา 2558

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	จำนวน(คน)ได้ระดับคุณภาพ				
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	ดีเยี่ยม
๑. ด้านคุณภาพผู้เรียน					
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ			201	190	125
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์			254	123	139
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง					

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	จำนวน(คน)ได้ระดับคุณภาพ				
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	ดีเยี่ยม
อย่างต่อเนื่อง		5	199	162	150
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุผล			120	273	123
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร			128	243	145
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต			320	162	94
2. ด้านการจัดการศึกษา					
มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล				41	
มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล				1	2
มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล				15	
มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างรอบด้าน				1	
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ				1	
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพ					1

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	จำนวน (คน) ได้ระดับคุณภาพ				
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	ดีเยี่ยม
ภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง					
3. ด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้					1
4. มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น					1
5. มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม มาตรฐานที่ 16 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น					1

โรงเรียนมีผลการประเมินคุณภาพภายในระดับการศึกษาปฐมวัย ในระดับคุณภาพ 5 มีค่าเฉลี่ย 92.45

ระดับคุณภาพ ปรับปรุง พอใช้ ดี ดีมาก ดีเยี่ยม

2.5.6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558

ตารางที่ 2.5 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558

สาระวิชา	จำนวน คน	คะแนน เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เฉลี่ย ร้อยละ	จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ได้ระดับ		
					ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ความสามารถ ด้านภาษา	42	15.05	14.99	38.62	23.81	40.48	35.72
ความสามารถ ด้านคำนวณ	42	11.12	4.53	31.77	21.43	45.24	33.33
ความสามารถ ด้านเหตุผล	42	14.38	6.53	41.09	33.33	35.71	30.95
เฉลี่ยร้อยละนักเรียนที่ได้รับระดับดี							33.33

2.6.7 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา

2558

ตารางที่ 2.6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558

สาระวิชา	จำนวน คน	คะแนน เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เฉลี่ย ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่ได้ระดับ		
					ปรับปรุง	พอใช้	ดี
คณิตศาสตร์	71	31.40	15.29	31.40	26	42	3
ภาษาไทย	71	43.64	11.20	43.64	3	63	5
วิทยาศาสตร์	71	36.98	9.86	36.98	18	53	-
สังคมศึกษา	71	42.06	9.86	42.06	-	69	2
สุขศึกษาและ พลศึกษา	71						
ศิลปะ	71						

ตารางที่ 2.6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี
การศึกษา 2558 (ต่อ)

สาระวิชา	จำนวน คน	คะแนน เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	เฉลี่ย ร้อยละ	ร้อยละของนักเรียนที่ได้ ระดับ		
					ปรับปรุง	พอใช้	ดี
การงานอาชีพฯ	71						
ภาษาต่างประเทศ	71	31.65	9.80	31.65	8	62	1
เฉลี่ยร้อยละนักเรียนที่ได้รับระดับดี							3.09

2.5.8 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตารางที่ 2.7 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับชั้น	จำนวน นร. ทั้งหมด	ร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพ (คุณลักษณะอันพึงประสงค์)			
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ประถมศึกษาปีที่ 1	47	22	25	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 2	51	44	5	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 3	51	40	11	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 4	58	38	20	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 5	55	35	20	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 6	71	37	34	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 1	54	40	14	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 2	25	17	7	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 3	45	28	27	-	-
รวม	516	317	199	-	-
เฉลี่ยร้อยละ	100	61.43	38.57	-	-

2.5.9 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

ตารางที่ 2.8 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

ระดับชั้น	จำนวน นร. ทั้งหมด	ร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพ (การอ่านคิด วิเคราะห์ และเขียน)			
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ประถมศึกษาปีที่ 1	47	22	20	5	-
ประถมศึกษาปีที่ 2	51	40	7	4	-
ประถมศึกษาปีที่ 3	51	30	14	7	-
ประถมศึกษาปีที่ 4	58	25	23	10	-
ประถมศึกษาปีที่ 5	55	20	19	6	-
ประถมศึกษาปีที่ 6	71	27	33	11	-
มัธยมศึกษาปีที่ 1	54	10	27	17	-
มัธยมศึกษาปีที่ 2	25	10	17	8	-
มัธยมศึกษาปีที่ 3	45	10	13	12	-
รวม	516	194	242	80	-
เฉลี่ยร้อยละ	100	37.60	46.90	15.50	-

2.5.11 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

การประเมินการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพบว่า บางมาตรฐานโรงเรียนมีผลการดำเนินงานในระดับที่น่าพอใจแต่บางมาตรฐานโรงเรียนยังดำเนินการได้ไม่เป็นที่น่าพอใจดังนี้

1.1) มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้เรียน

1.1.1) เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนทั่วประเทศพบว่าความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาไทยและทักษะการสื่อสารของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจเท่ากับเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100

1.1.2) นักเรียนปลอดภัยเสพติด 100% นอกจากนี้ยังมีสุขภาพแข็งแรงผู้ที่มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานมีประมาณร้อยละ 92 ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีแจ่มใสร่างกายสมรรถภาพทางกายอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจถึงร้อยละ 95 น่าพอใจบรรลุเป้าหมายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100

1.1.3) นักเรียนร้อยละ 90 เป็นผู้ที่มีความจรรยาบรรณลักษณะคุณธรรมที่เด่นของนักเรียนในโรงเรียนคือความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัยน่าพอใจเท่ากับเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100

1.1.4) นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะกีฬาและเป็นผู้ชมที่ดีสำหรับด้านศิลปะพบว่านักเรียนร้อยละ 60 สามารถแสดงออกทางศิลปะได้ดีน่าพอใจบรรลุเป้าหมายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100

1.2) มาตรฐานที่เกี่ยวกับครู

1.2.1) สถานศึกษายังมีครูที่มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถและที่ยังสอนไม่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบซึ่งต้องมีการส่งไปศึกษา/รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมไม่น่าพอใจ ไม่บรรลุเป้าหมาย ลดลงร้อยละ 90

2) ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่น จุดควรพัฒนาและแนวทางพัฒนา

2.1) ผลการประเมินมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

สรุปผลการประเมินคุณภาพทั้ง 8 มาตรฐาน อยู่ในระดับ ดีมากโดยมีจุดเด่น จุดควรพัฒนาและแนวทางพัฒนา ดังนี้

2.1.1) จุดเด่น ได้แก่ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เด็กมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี เด็กมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2.1.2) จุดที่ควรพัฒนา คือ เด็กควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการอ่าน ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จนสามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

2.1.3) แนวทางการพัฒนา / ปรับปรุงควรเน้นกระบวนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้และได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2) ผลการประเมินมาตรฐานด้านการเรียนการสอน

มีผลการประเมิน คุณภาพ อยู่ในระดับ ดีมากโดยมีจุดเด่น จุดควรพัฒนาและแนวทางพัฒนา ดังนี้

2.2.1) จุดเด่น ได้แก่ ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2) จุดที่ควรพัฒนา คือ ครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง

2.2.3) แนวทางการพัฒนา / ปรับปรุงแก้ไข ครูต้องได้รับการพัฒนา อบรมตนเอง ให้มีความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความตั้งใจและเสียสละในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง

3) แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

สถานศึกษาควรจัดให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชนให้มีความหลากหลายทางการค้นคว้าหาความรู้

4) ทิศทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในอนาคต

4.1) สร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม ครอบคลุมความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น จัดให้มีการนำไปใช้ ประเมินผลหลักสูตร และปรับปรุงตามความต้องการ

4.2) จัดกระบวนการและระบบบริหารคุณภาพ โดยมีฐานความรู้และสารสนเทศที่ครอบคลุมเพื่อสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน

4.3) จัดระบบ กลไก โครงการด้านบุคลากร ให้มีประสิทธิภาพโดยดำเนินการบริหารบุคคลอย่างชัดเจน โปร่งใส

4.4) จัดหา จัดสร้างแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.5) จัดระบบวิธีการนิเทศ ติดตาม และประเมินการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลโครงการตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลในการประเมินไปปรับปรุงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปคือ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่มที่เป็นโรงเรียนเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนากิจการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางที่เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วยครูผู้สอนและนักเรียนรวมถึงบริบทในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีความเหมาะสมในการนำรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมาวิจัยและพัฒนาต่อไป

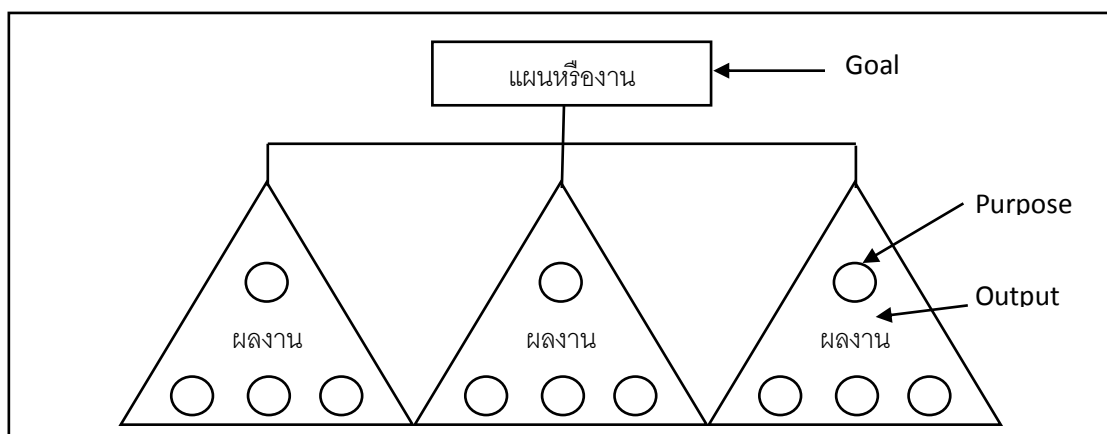
2.6 การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.6.1 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework)

ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ได้นำแนวคิดโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (logical framework) มา

ประยุกต์ใช้เพื่อเริ่มต้นด้วยการวางแผน (planning) กำหนด “โปรแกรม” (program) ให้เกิดการ พัฒนาอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2551) ได้กล่าวถึงโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Log Frame) ไว้ว่าเป็น เทคนิคที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันอย่างมีเหตุผลของส่วนประกอบ ต่างๆ ของโครงการโดยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์กันระหว่าง “แผน – แผนงาน – โครงการ” เพราะผลสำเร็จของโครงการหนึ่งๆ เมื่อรวมกันแล้วจะเป็นตัวก่อให้เกิด ความสำเร็จให้กับแผนงานในระดับสูงขึ้นไป จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงระดับของ วัตถุประสงค์ 3 ระดับได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ระดับสูงสุด (ultimate goal) หรือ “Goal” เป็น วัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงาน 2) วัตถุประสงค์ระดับกลาง (intermediate goal) หรือ “Purpose” เป็นวัตถุประสงค์ของโครงการและ 3) วัตถุประสงค์ใกล้ตัว (immediate goal) หรือ “Output” เป็นวัตถุประสงค์ระดับล่างของโครงการ ดังภาพที่ 2.11

ภาพที่ 2.11 ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ 3 ระดับตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2551)

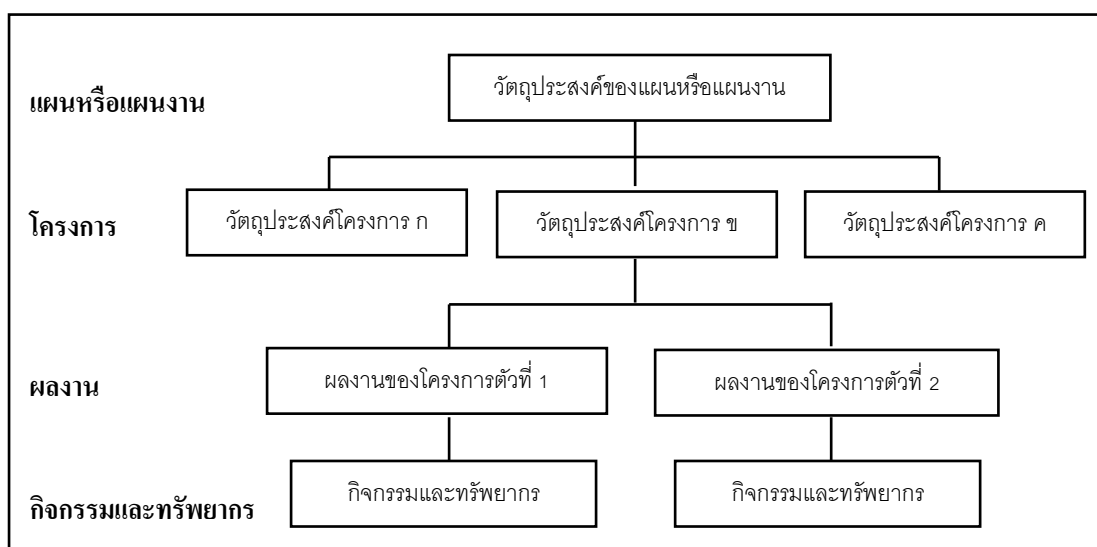
จากแนวคิดความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้เกิดตารางเมตริกซ์แบบ 4 x 4 รวมเป็น 16 ช่องซึ่ง ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโครงสร้างหลักหรือสาระสำคัญของโครงการใน 4 ช่องของคอลัมน์แรกของตารางอันประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงาน 2) วัตถุประสงค์ของโครงการ 3) ผลงานที่จะเกิดจากโครงการและ 4) กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ใน โครงการ ดังตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.9 กรอบเหตุผลสัมพันธ์ในรูปตารางเมตริกซ์

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
วัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนหรือแผนงาน	แหล่งเพื่อตรวจสอบความสำเร็จ	คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว
วัตถุประสงค์ของโครงการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	แหล่งเพื่อตรวจสอบความสำเร็จ	เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงาน
ผลงานที่เกิดจากโครงการ	ขนาดของผลงานที่ได้จากโครงการ	แหล่งเพื่อตรวจสอบผลงาน	เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ	ค่าใช้จ่าย วิธีการ หรือความพยายามอื่นๆ ที่จะทำให้ได้ผลงาน	แหล่งเพื่อตรวจสอบที่จะทำการใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรม	เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จในการกระทำให้ได้ผลงาน

ในส่วนของการจัดทำโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Log frame) จะต้องมีการบรรจุสาระสำคัญลงในกรอบเหตุผลสัมพันธ์ในคอลัมน์ที่ 1 – 4 ดังนี้

1. คอลัมน์ที่ 1 มีสาระสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 1 จัดทำแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแผน/แผนงาน - โครงการ - ผลงาน - กิจกรรมและทรัพยากรเพื่อให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ทั้งหมด ดังภาพที่ 2.12

ภาพที่ 2.12 ความสัมพันธ์ระหว่าง แผน/แผนงาน-โครงการ-ผลงาน-กิจกรรมและทรัพยากร

ขั้นตอนที่ 2 การบรรจุสาระสำคัญลงในคอลัมน์ที่ 1 โดยไล่ลงไปตามลำดับจากวัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงานไปสู่วัตถุประสงค์ของโครงการไปสู่ผลงานของโครงการและไปสู่กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในโครงการขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในแนวตั้ง (vertical logic) ของคอลัมน์ที่ 1 เพื่อให้แน่ใจว่าสาระสำคัญที่บรรจุลงไปนั้นมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งจากบนลงล่างและย้อนกลับจากล่างขึ้นบนดังนี้ 1) การตรวจสอบจากบนลงล่างเริ่มต้นจากวัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงานโดยตั้งคำถามว่า “อย่างไร” (how?) ต่อเนื่องกันดังนี้ 1.1) ทำอย่างไรจึงจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงานคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “วัตถุประสงค์ของโครงการ” 1.2) ทำอย่างไรจึงจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “ผลงานที่จะได้รับจากโครงการ” 1.3) ทำอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานนั้นคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “กิจกรรมที่จะกระทำและทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการนั้น” 2) การตรวจสอบย้อนกลับจากล่างขึ้นบนเริ่มต้นจากกิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในโครงการโดยการตั้งคำถามว่า “ทำไม” (why?) ต่อเนื่องกันดังนี้ 2.1) ทำไมจึงต้องใช้กิจกรรมนั้นและทรัพยากรนั้นคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “ผลงานที่จะได้รับจากโครงการ” 2.2) ทำไมต้องกำหนดผลงานนั้นคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “วัตถุประสงค์ของโครงการ” 2.3) ทำไมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการเช่นนั้นคำตอบที่ได้จะเป็นสิ่งที่กำหนดเป็น “วัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงาน”

2. คอลัมน์ที่ 2 เป็นการบรรจุข้อความที่แสดงให้เห็นถึงตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพตลอดจนสถานที่เพื่อขยายข้อความในคอลัมน์ที่ 1 ว่าจากสาระสำคัญในคอลัมน์ที่ 1 นั้นทำอย่างไรจึงจะทราบผลความสำเร็จตลอดจนเวลาและสถานที่ของการปฏิบัติงานได้ยกเว้นช่องที่ขยายความกิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในโครงการซึ่งจะกำหนดค่าใช้จ่ายวิธีการหรือความพยายามอื่นที่จะทำให้ได้ผลงานแทน

3. คอลัมน์ที่ 3 เป็นการบรรจุข้อความที่แสดงถึงการตรวจสอบผลความสำเร็จตามที่ระบุไว้ในคอลัมน์ที่ 2 ว่าทำอย่างไรจึงพิสูจน์ได้ ได้ข้อมูลมาจากไหนทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

4. คอลัมน์ที่ 4 เป็นการบรรจุข้อความที่คาดการณ์ถึงเงื่อนไขหรือข้อจำกัดซึ่งอาจเกิดขึ้นอันจะเป็นอุปสรรคปัญหาหรือส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานยกเว้นในช่องที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของแผนหรือแผนงานจะเป็นการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวจากการดำเนินงานตามแผนหรือแผนงาน

ดังนั้นสรุปได้ว่า Logical framework หรือ Log frame เป็นเทคนิคในการจัดทำโครงการที่มีการพิจารณาโครงการอย่างเป็นระบบเน้นหลักการวิเคราะห์แบบ “ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับ

ประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์” (cost-effectiveness) และใช้หลักตรรกวิทยา (เหตุและผล) ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญของโครงการ โดยมีการสรุปสาระสำคัญของโครงการไว้ในตาราง 16 ช่อง โดยเฉพาะระบบราชการปัจจุบันที่มีการปรับตัวเข้าสู่การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่จะต้องระบุผลผลิตผลลัพธ์ที่ชัดเจนและสามารถวัดผลสำเร็จของแผนงานโครงการต่างๆ การเขียนโครงการแบบ Log frame จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของการทำงานต่างๆ สามารถดำเนินการตามขั้นตอนและติดตามประเมินผลได้ log frame จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์นั่นเอง

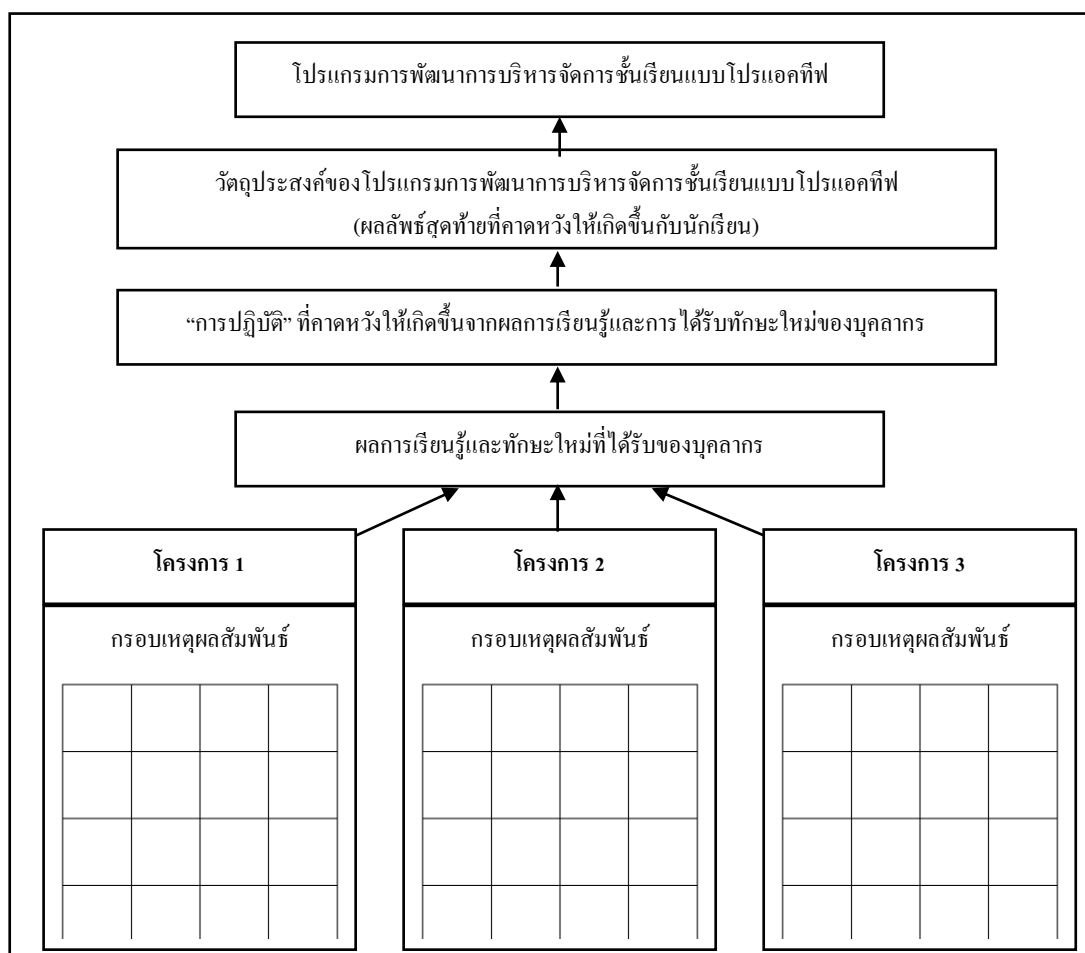
2.6.2 การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟ

การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดทำโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์หรือ log frame เพื่อการวางแผนกำหนด “โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟ” ดังกล่าวมีประเด็นที่จะต้องตั้งข้อคำถามต่อเนื่องกัน โดยจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ในนโยบายหลักการแนวคิดทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยดังนี้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2551)

- 1.) การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนนั้นมีจุดมุ่งหมายพัฒนาในรูปแบบใด คำตอบที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดเป็นชื่อ “โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้แบบโปรแกรมเอกทิฟ”
- 2.) การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟนั้นจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านอะไรบ้าง คำตอบที่ได้รับจะนำไปสู่การกำหนดเป็น “วัตถุประสงค์ของโปรแกรมพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้แบบโปรแกรมเอกทิฟ” เป็นวัตถุประสงค์สุดท้าย (ultimate goal) ที่คาดหวังจะได้รับหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนดังกล่าวข้างต้น
- 3.) การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟนั้นคาดหวังให้เกิด “การเรียนรู้หรือได้รับทักษะใหม่” อะไรขึ้นมากับบุคลากรและคาดหวังให้เกิด “การปฏิบัติ” อะไรจากผลการเรียนรู้หรือการได้รับทักษะใหม่นั้นแล้วจะใช้รูปแบบหรือขั้นตอนการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟอย่างไรจึงจะเหมาะสมมีความเป็นไปได้แล้วรูปแบบหรือขั้นตอนที่จะใช้นั้นกำหนดเป็น “โครงการ” อะไรได้บ้าง โครงการที่กำหนดได้นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร คาดหวังให้เกิดผลงานอะไร ต้องดำเนินกิจกรรมอะไรต้องใช้ทรัพยากรอะไร เท่าใด ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จอะไรบ้าง มีแหล่งพิสูจน์ความสำเร็จและตัววัดอะไรและมีเงื่อนไขประกอบที่สำคัญอะไรบ้างทั้งนี้เพื่อนำสาระสำคัญต่างๆ ไปบรรจุในกรอบเหตุผลสัมพันธ์และจะต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญและหลักการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟที่มีประสิทธิผล กระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟและการ

ประเมินผลการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวถึงข้างต้นด้วย ดังภาพที่ 2.13

ภาพที่ 2.13 โครงสร้างความสัมพันธ์ในองค์ประกอบต่างๆ ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดทำโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2551)

จากการศึกษาแนวคิดรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและสร้างโปรแกรมพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเริ่มด้วยการออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยโครงการแบบสมเหตุสมผลโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ความคาดหวังให้เกิดผลงานกิจกรรมที่ต้องดำเนินการทรัพยากรที่ต้องใช้คืออะไรจำนวนเท่าใดดำเนินการที่ไหนเมื่อไรและอย่างไรมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จอะไรบ้างมีแหล่ง

พิสูจน์ความสำเร็จและตัววัดอะไรและมีเงื่อนไขประกอบที่สำคัญอะไรบ้างจะได้นำเสนอรายละเอียดในแต่ละโครงการในตารางที่ 2.10 – 2.11 ต่อไป

2.7 บทสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากนักวิชาการหลายท่าน รวมถึงรูปแบบการวิจัยและพัฒนา การประยุกต์ใช้โครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) ตามที่วีโรจน์ สารรัตนะ (2551) ได้นำเสนอไว้แล้วนั้นผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางการสังเคราะห์กระบวนการและเนื้อหาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละประเด็นดังนี้

2.7.1 แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสร้างโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการพัฒนามีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการแนวคิดค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา และรูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1) แนวโน้มค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพถือเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมมีปฏิสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกันมุ่งผู้รับการพัฒนาเป็นการพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องดำเนินการพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ

2) รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพคือสำหรับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบผสมผสานและบูรณาการ (combination & integration) ดังนี้

2.1) การปฐมนิเทศเป็นการประชุมชี้แจงแนวทางและหลักการปฏิบัติในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพื่อให้กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการพัฒนาในครั้งนี้

2.2) การศึกษาด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาโดยให้กลุ่มทดลองศึกษาและเรียนรู้จากเอกสารหรือชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3) การศึกษาเป็นกลุ่มเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะโดยมอบหมายให้ศึกษาเป็นกลุ่มซึ่งอาจเป็นการดำเนินการฝึกอบรมหรือการศึกษาด้วยตนเอง

2.4) การฝึกอบรมเป็นการฝึกอบรมเข้มข้น (intensive training) จำนวน 1 วัน ประกอบด้วยกิจกรรมเรียนรู้จากผู้วิจัย การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอผลงาน

2.5) การสังเกตหรือการประเมินซึ่งอาจเป็นการสังเกตและประเมินโดยคนอื่น เพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะใหม่ไปปฏิบัติงาน

2.6) การให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มทดลองมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งผลของการมีส่วนร่วมจะทำให้กลุ่มทดลองเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะผูกพันต่อการนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในภาระงาน

2.7) การเป็นพี่เลี้ยงเป็นการพัฒนากลุ่มทดลองโดยการนิเทศของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จโดยให้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะทำให้การพัฒนาสมรรถนะสู่การพัฒนางานในหน้าที่ประสบผลสำเร็จ

2.8) การพัฒนาในงานถือเป็นการนำความรู้ทักษะไปสู่การปฏิบัติอีกทั้งเป็นการเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

3) การประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ (1) การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรม (2) การประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของผู้เข้าร่วมโปรแกรม (3) การประเมินการนำความรู้สู่การปฏิบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม (4) การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของผู้สอนและ (5) การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม

2.7.2 ประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม

การประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพิจารณาจากคะแนนผลการประเมินก่อนและหลังการทดลอง (pretest-posttest) ของการประเมิน 2 ส่วนดังนี้คือ (1) การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของผู้สอนและ (2) การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นผลจากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม นอกจากนี้ยังมีการถอดบทเรียนหลังการทดลองร่วมด้วยเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของโปรแกรมและเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมต่อไป

2.7.3 โครงการประกอบของโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดและขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (R&D) นั้น วิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ได้นำเสนอไว้ว่าการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (Trial) ประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในการและ 2) โครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้แบบบูรณาการเข้ากับกรอบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้การวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในครั้งนี้มีประสิทธิผลสามารถแบ่งโครงการประกอบ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟได้ 2 โครงการ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) เป็นระยะที่ 1 ของโปรแกรมอันถือเป็นภาคทฤษฎี ในการพัฒนาผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อให้มีความรู้และทักษะตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟโดยผลที่คาดหวังจากการดำเนินการโครงการที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้ตามกรอบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) เป็นระยะที่ 2 ของโปรแกรมเป็นการดำเนินการต่อเนื่องหลังจากการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 แล้ว การส่งเสริมการนำความรู้สู่การปฏิบัติงานจริง อันเป็นการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงาน (learning on the job) และการพัฒนางานในหน้าที่ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้นำความรู้ทักษะใหม่ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงในชั้นเรียนของสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบโดยผลที่คาดหวังของการดำเนินการในระยะนี้คือคาดหวังให้ครูกลุ่มเป้าหมายนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติในภาระงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันส่งผลต่อการพัฒนางานในหน้าที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในภาระงานการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาต่อไป

2.7.4 องค์ประกอบของโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)

โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟใน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน คือ การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ใน

ห้องเรียน ทั้งรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ สถานที่เก็บอุปกรณ์ การออกแบบของการเข้าถึงและทางเดิน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เวลากับการค้นหาวัสดุสิ่งของน้อยลงและมีเวลาสอนมากขึ้น การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นนักเรียนรับรู้รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในห้องเรียนกล่าวได้ว่าการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของพวกเขาที่มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้า อันจะช่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

2) ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ คือ 1) การตั้งค่าความคาดหวังการตั้งเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการบังคับใช้กลยุทธ์การจัดการ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตั้งความคาดหวังและข้อจำกัดขึ้น พยายามแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาว ปัญหามากกว่าการใช้การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น ยอมรับความรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียนแทนที่จะโทษนักเรียนและ 2) การตั้งกฎการตั้งกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนนั้นต้องมีความง่ายชัดเจน และมีจำนวนไม่เกินห้าข้อ รวมถึงมีการระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวกทั้งนี้ในการจัดตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนนั้นต้องมีความชัดเจน (establishing clear ground rules) วิธีการหรือกฎพื้นฐานต้องได้รับการยกระดับให้มีความสำคัญอย่างสูงและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง 3) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน นักเรียนจะต้องรู้วิธีการต่างๆที่ครูคาดหวังว่าพวกเขาจะประพฤติและจะจัดการกับกิจวัตรประจำวัน

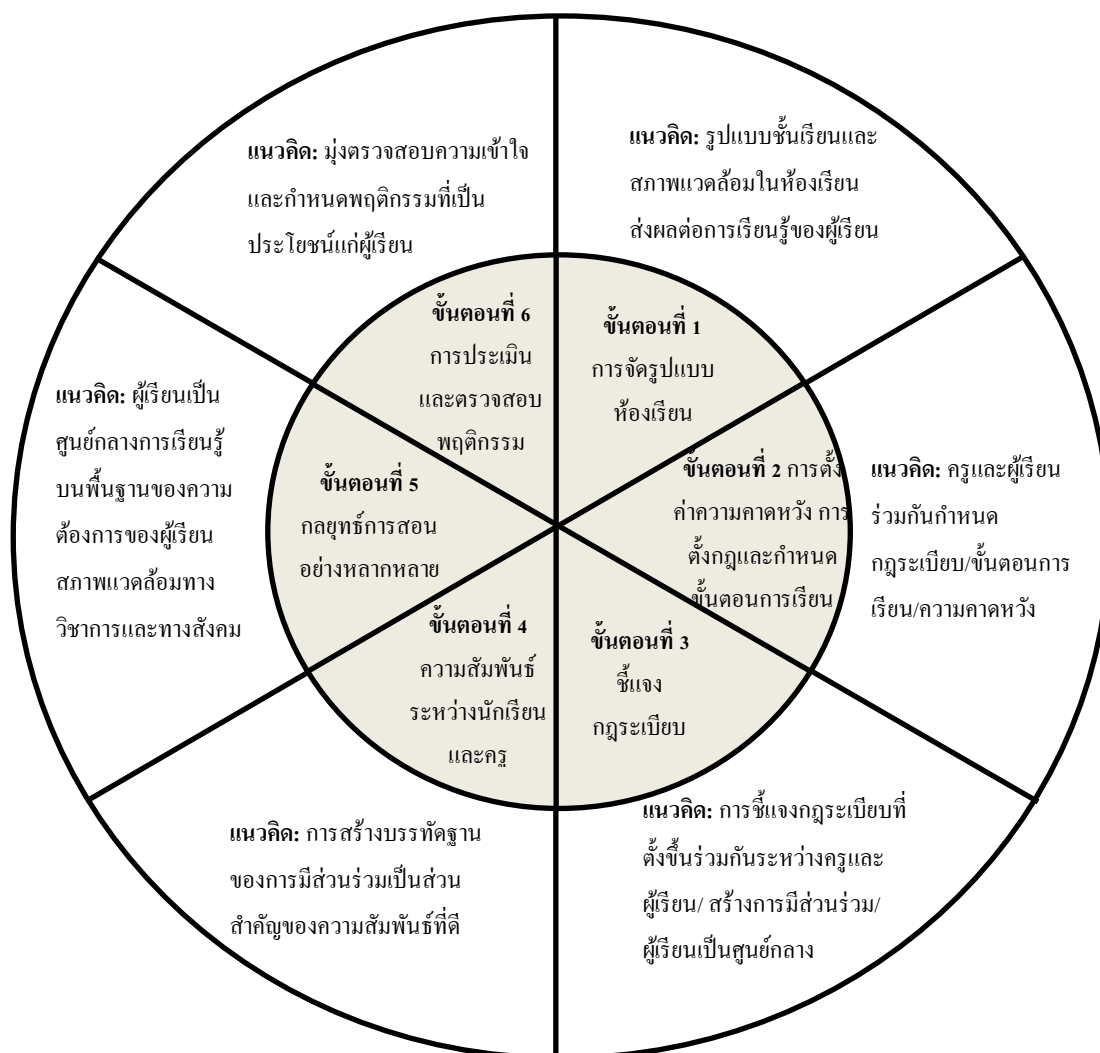
3) ขั้นตอนที่ 3 ซึ่งแจกฎระเบียบ คือการบังคับใช้กฎระเบียบและการจัดการในห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกันสิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนที่เกิดความสับสนใจ เกิดพฤติกรรมที่ดีทำให้ครูผู้สอนสามารถคาดการณ์การตอบสนองของผู้เรียนได้ มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อของนักเรียนและเสริมสร้างขอบเขตเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงระดับในการติดต่อครูผู้สอน

4) ขั้นตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ในขั้นความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น การสร้างบรรทัดฐานของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดี โดยการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอภิปราย รวมถึงตระหนักในพฤติกรรมของนักเรียนที่สนับสนุนบรรทัดฐานทั้งส่วนรวมและรายบุคคลด้วยนักเรียนกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกฎระเบียบและความคาดหวังของห้องเรียน อันทำหน้าที่เป็นข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งกฎระเบียบที่สามารถสร้างความผูกพันกับนักเรียนนั้นจะเขียน

ในเชิงบวกไม่เกินห้าข้อทั้งนี้กฎพื้นฐานสำหรับครูผู้สอนจะมีการทบทวนเป็นระยะๆ กับนักเรียนให้นักเรียนหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่นักเรียนคิดว่าครูผู้สอนกำลังจะทำ

5) ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายเริ่มต้นจากการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งหมดล่วงหน้าซึ่งระบบการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนจะเชื่อมโยงกับความเชื่อของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้การวางแผนการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมากกว่าการให้ใบงานหรือบรรยายเท่านั้น โดยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน ดังนี้ 1) การสอนกลยุทธ์กระบวนการคิดเพื่อความสำเร็จของนักเรียนในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม 2) การสอนทักษะการเปลี่ยนแก่นักเรียน

6) ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม เมื่อขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟได้รับการดำเนินการถึงการใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่นั้น การประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นด้วยการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ทั้งในรูปแบบคำถามและคำตอบด้วยวาจาในระหว่างการเรียนการสอน สรุปเป็นลายลักษณ์อักษร งานในห้องปฏิบัติการ การทดสอบหรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนการประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไปนั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมครูต้องประเมินแนวโน้มที่จะทำงานในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอรวมถึงการประเมินผลการเรียน กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป

ภาพที่ 2.14 ขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

ทั้งนี้โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) มีรูปแบบการพัฒนา 4 รูปแบบ ได้แก่

1) การปฐมนิเทศเป็นการประชุมชี้แจงแนวทางและหลักการปฏิบัติในการ พัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพื่อให้กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการพัฒนาในครั้งนี้

2) การศึกษาด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ในสถานศึกษาโดยให้กลุ่มทดลองศึกษาและเรียนรู้จากเอกสารหรือชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3) การศึกษาเป็นกลุ่มเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ โดยมอบหมายให้ศึกษาเป็น กลุ่ม

4) การฝึกอบรมเป็นการฝึกอบรมเข้ม (intensive training) จำนวน 1 วัน ประกอบด้วยกิจกรรมเรียนรู้จากผู้วิจัย การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอผลงาน

เครื่องมือประเมินประสิทธิผลโปรแกรมในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพตามแนวคิดของ Guskey (2000) ซึ่งโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) มีเครื่องมือประเมินประสิทธิผล 2 ชุด ดังนี้

- 1) แบบประเมินปฏิบัติการตอบสนองต่อโครงการที่ 1
- 2) แบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิของครูผู้สอน

รายละเอียดโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) ได้นำเสนอไว้ดังในตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
วัตถุประสงค์ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสิทธิผลของโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิของครูผู้สอน 2) พฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟิ ตลอดจนข้อบกพร่องของโปรแกรม โดยการถอดบทเรียนเมื่อสิ้นสุดโปรแกรม	1) การประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมก่อนและหลังพัฒนาตามโปรแกรม (pre-test / post-test) 2) การถอดบทเรียน	1) ใช้รูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายและแบบบูรณาการ 2) ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความตระหนักและมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาตนเอง

ตารางที่ 2.10 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) (ต่อ)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
<p>วัตถุประสงค์ของโครงการ พัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>เพื่อพัฒนาครูกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในชุดการเรียนรู้ที่มี 6 บทเรียน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) บทที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) บทที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) บทที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบ 4) บทที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน 5) บทที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) บทที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม 	<p>ครูผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีปฏิริยาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>ผลการประเมินผลครูผู้เข้าร่วมโครงการที่ 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประเมินปฏิริยา 2) ประเมินความรู้ 3) ประเมินทักษะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ยึดค่านิยมใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพ 2) ระยะเวลาในการศึกษา 3) การตระหนักในความสำคัญในการพัฒนาของครูผู้เข้าร่วมโครงการ 4) ยึดหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่
<p>ผลงานที่เกิดจากโครงการ พัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ 80/80 2) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ค่า 	<p>การประเมินผลความรู้และทักษะของครูผู้เข้าร่วมโปรแกรม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความร่วมมือของครูผู้เข้าร่วมโครงการ 2) คุณภาพของสื่อ/ชุดการเรียนรู้ 3) การตระหนักในความสำคัญ

ตารางที่ 2.10 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) (ต่อ)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
ทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด	IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.60		
ผลงานที่เกิดจากโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด	3) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ 80/80 4) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.60	การประเมินผลความรู้และทักษะของครูผู้เข้าร่วมโปรแกรม	1) ความร่วมมือของครูผู้เข้าร่วมโครงการ 2) คุณภาพของสื่อ/ชุดการเรียนรู้ 3) การตระหนักในความสำคัญ
กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาภาคฤดูร้อนโดยใช้รูปแบบการพัฒนาแบบผสมผสาน	1) การพัฒนาครูผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความรู้ทักษะตามรูปแบบที่กำหนดไว้ดังนี้ - การปฐมนิเทศ - การศึกษาด้วยตนเอง - การศึกษาเป็นกลุ่ม - การฝึกอบรม 2) ระยะเวลาดำเนินการพัฒนาแต่ละรูปแบบ 3) งบประมาณค่าวัสดุค่าตอบแทนและใช้สอยจำนวน 50,000 บาท	1) ภาพถ่ายกิจกรรม 2) รายงานการใช้จ่ายงบประมาณ 3) แบบประเมิน	1) ความร่วมมือของครูกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การวางแผนการพัฒนามตามโครงการ 3) งบประมาณที่เพียงพอ

จากตารางที่ 2.10 เป็นการแสดงรายละเอียดของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการนำแนวคิดโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) มาใช้ในการจัดทำโครงการเอกสารประกอบโปรแกรมตาม

โครงการนี้ได้แก่ชุดการเรียนรู้รวม 2 เล่ม ดังนี้ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ และเล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม ถือเป็นรายละเอียดโปรแกรมในเบื้องต้นซึ่งจะได้นำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมก่อนนำไปทดลองในภาคสนามจริงต่อไป โดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดในบทที่ 4

2.7.5 องค์ประกอบของโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)

โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการนำความรู้ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม ไปสู่การปฏิบัติของครูผู้สอน โดยมีรูปแบบการพัฒนา 3 รูปแบบ ดังนี้คือ

1) การสังเกตหรือการประเมินซึ่งอาจเป็นการสังเกตและประเมินโดยคนอื่นเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะใหม่ไปปฏิบัติงาน

2) การให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มทดลองมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งผลของการมีส่วนร่วมจะทำให้กลุ่มทดลองเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะผูกพันต่อการนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในภาระงาน

3) การเป็นที่เล็งเห็นเป็นการพัฒนากลุ่มทดลองโดยการนิเทศของผู้วิจัยโดยให้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะทำให้การพัฒนาสมรรถนะสู่การพัฒนางานในหน้าที่ประสบผลสำเร็จ

เครื่องมือประเมินประสิทธิผลโปรแกรมในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพตามแนวคิดของ Guskey (2000) ซึ่งโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) มีเครื่องมือประเมินประสิทธิผล 21 ชุด ดังนี้คือ

1) แบบประเมินปฏิกริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2

2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

รายละเอียดโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) ได้นำเสนอไว้ดังในตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
วัตถุประสงค์ของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน 2) พฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ตลอดจนข้อบกพร่องของโปรแกรมโดยการถอดถอดบทเรียนเมื่อสิ้นสุดโปรแกรม	1) การประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมก่อนและหลังพัฒนาตามโปรแกรม (pre-test / post-test) 2) การถอดบทเรียน	1) ใช้รูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายและแบบบูรณาการ 2) ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความตระหนักและมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาตนเอง
วัตถุประสงค์ของโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้เข้าร่วมโครงการนำความรู้ทักษะไปสู่การปฏิบัติ	1) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีการนำความรู้ทักษะไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน 2) ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่	1) ผลการประเมินปฏิกิริยา 2) ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติ	1) ความมุ่งมั่นของผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การกำกับติดตามนิเทศของพี่เลี้ยง (Mentoring)

ตารางที่ 2.11 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(โครงการที่ 2) (ต่อ)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณ และคุณภาพ	แหล่งพื้ฐาน	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
<p>ผลงานที่เกิดขึ้นจากโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>ผู้เข้าร่วมโครงการมีการนำความรู้ทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟไปสู่การปฏิบัติและก่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่กำหนด</p>	<p>1) การปฏิบัติการสอน</p> <p>2) การสังเกตการณ์เพื่อควมมีประสิทธิผลจากการนำไปใช้ในการสอน</p>	<p>1) แบบสังเกตเพื่อเรียนรู้แบบร่วมมือ</p>	<p>1) ความร่วมมือของผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <p>3) การเปิดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา</p> <p>4) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล</p> <p>5) การสะท้อนกลับข้อมูลของผู้เข้าร่วมโครงการ</p>
<p>กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้</p> <p>กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการพัฒนาแบบผสมผสาน</p>	<p>1) การปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ</p> <p>2) การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ</p> <p>3) การร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ</p>	<p>1) ครูผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <p>2) นักเรียน</p> <p>3) ผู้วิจัย</p>	<p>1) ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <p>2) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (co-learning)</p> <p>3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <p>4) ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง</p>

จากตารางที่ 5 เป็นการแสดงรายละเอียดของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโครงการที่ 2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการนำแนวคิดโครงการแบบสมเหตุสมผล (log frame) มาใช้ในการจัดทำโครงการเช่นกัน ในส่วนของเอกสารประกอบโปรแกรมตามโครงการนี้ได้แก่ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้จัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมเพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมก่อนนำไปทดลองในภาคสนามจริงต่อไปซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 4

จากผลการสังเคราะห์โปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 2.15 ดังนี้

ภาพที่ 2.15 กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ที่เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นโดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้พัฒนาบุคลากรผู้พัฒนาคุณภาพของงานที่มีปรากฏการณ์หรือข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็น (need) เกิดขึ้น เช่น เป็นผลสืบเนื่องจากการกำหนดความคาดหวังใหม่ที่ท้าทายของหน่วยงาน หรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานจากเก่าสู่ใหม่ที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการใหม่ และเห็นด้วยว่า ในปัจจุบันมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการบริหารการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย ที่คาดหวังว่าหากบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ (knowledge) แล้วกระตุ้นให้พวกเขานำความรู้เหล่านี้สู่การปฏิบัติ (action) ก็จะก่อให้เกิดพลัง (power) ให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามแนวคิด “Knowledge + Action = Power” หรือตามคำกล่าวที่ว่า “Make Them Know What To Do, Then Encourage Them Do What They Know” หรือ “Link To On-The-Job Application” และด้วยแนวคิดที่ว่า การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะจะทำให้ได้โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้โครงการ 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมโดยแต่ละโครงการมีรายละเอียดของโครงการ ประกอบด้วยสาระสำคัญของโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework)

ดังนั้น วิธีดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 จึงมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

- 3.1 ขั้นตอนการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม
- 3.2 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม
- 3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข
- 3.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

3.5 ขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

3.6 ขั้นตอนเขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม

การดำเนินการในขั้นตอนนี้คือการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยของโปรแกรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม โปรแกรมตามสภาพที่เป็นจริง

3.1.1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม

ในการดำเนินการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมมีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรม 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรม 3) โครงสร้างประกอบของโปรแกรม 4) องค์ประกอบของโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) 5) องค์ประกอบของโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ผู้ปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)

3.1.2 ผู้ดำเนินการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม

ในการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยให้มีการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมที่ได้จากผลการศึกษาเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 รายตามเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิอันมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา 2) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก)

3.1.3 วิธีการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม

ผู้วิจัยให้มีการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมที่ได้จากผลการศึกษาเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเข้าใจในกรอบแนวคิดของการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันจะส่งผลให้การตรวจสอบในครั้งนี้มีความถูกต้องผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมซึ่งประกอบด้วย 1) บทสรุปแนวคิดหลักของโปรแกรม 2) ประเด็นการ

สังเคราะห์โปรแกรม 3) กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมที่ได้จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาประกอบการตรวจสอบด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 รายดังกล่าว

3.1.4 ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยของโปรแกรม

ผลจากการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยคือ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 รายดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลมาสังเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

- 1) แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรม
- 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรม
- 3) โครงสร้างประกอบของโปรแกรม
- 4) องค์ประกอบของโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)
- 5) องค์ประกอบของโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม

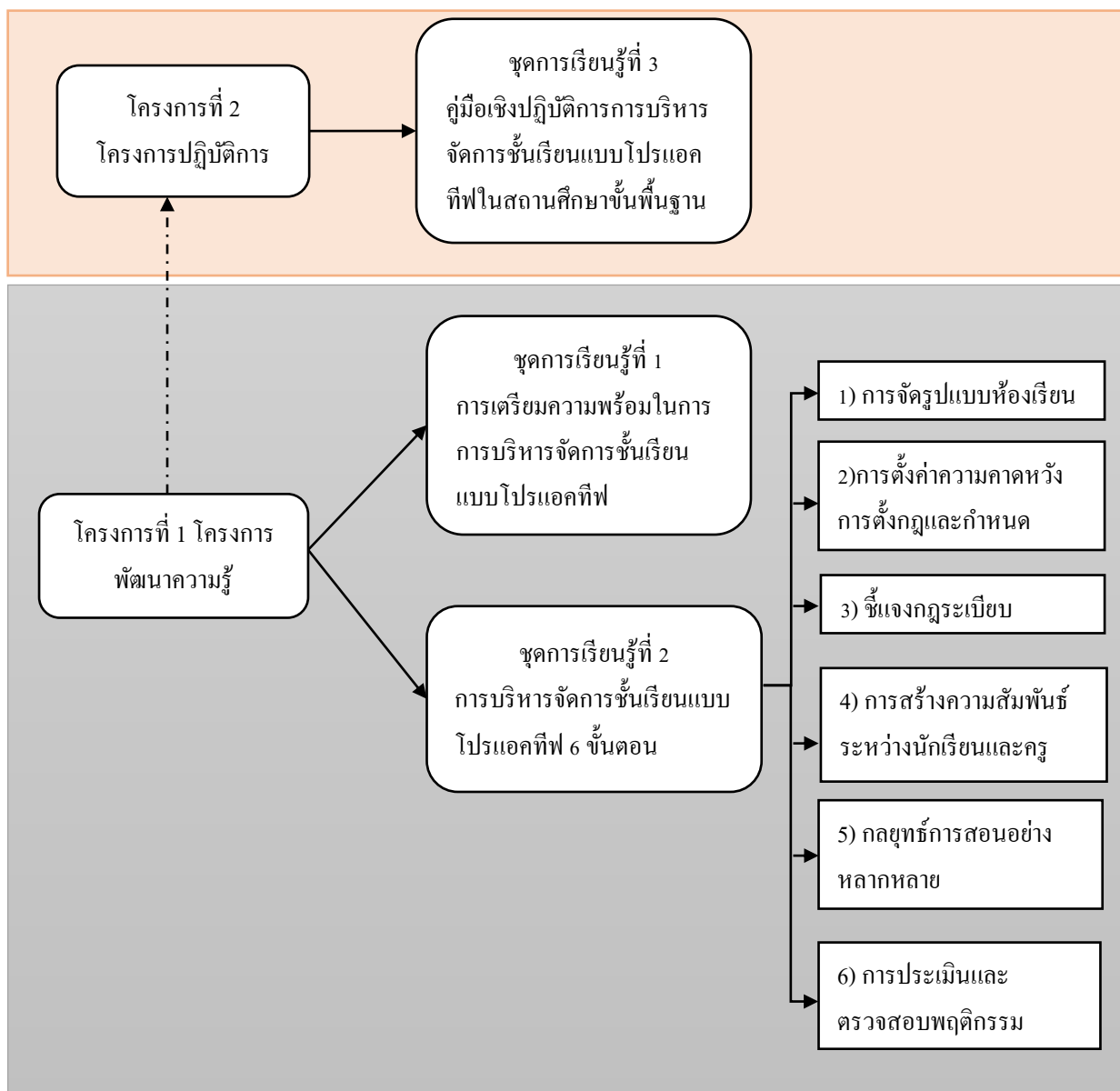
จากผลการศึกษาขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัยของโปรแกรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงในบริบทของสังคมไทยดังนั้นในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดหลังการปรับปรุงมาเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม โดยมีโครงสร้างประกอบโปรแกรม 2 โครงสร้างคือโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้ตารางเหตุผลสัมพันธ์ (Log Frame) มาใช้ในการจัดทำคู่มือประกอบแต่ละโครงการ ซึ่งมีจำนวน 3 เล่ม รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

- 1) โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้

มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟใน 6 ขั้นตอน โดยได้นำแนวคิดโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) มาใช้ในการจัดทำโครงการคู่มือประกอบโปรแกรมตามโครงการนี้ได้แก่ชุดการเรียนรู้รวม 2 เล่มดังนี้ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และเล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎ และกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

2) โครงการที่ 2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการนำความรู้ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนหลังได้รับการพัฒนาตามโครงการที่ 1 มาแล้ว ในส่วนของคู่มือประกอบโครงการนี้ได้แก่ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้กรอบแนวคิดในการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงได้ดังภาพที่ 3.1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำเอกสารประกอบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการดำเนินการในขั้นตอนนี้ทำให้ได้คู่มือประกอบโครงการทั้ง 2 ของโปรแกรมเพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในขั้นตอนที่ 3 ต่อไป

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข

ในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบรายละเอียดของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใน

เบื้องต้นที่ผ่านคำแนะนำและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ในการดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงโปรแกรมในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการทดสอบภาคสนามเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงโปรแกรมโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำโปรแกรมที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพทั้งนี้การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้ 1) การตรวจสอบเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไข 2) การตรวจสอบครั้งสำคัญและปรับปรุงแก้ไข มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ระยะที่ 1 การตรวจสอบเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field testing and revision)

การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field checking and revision) โดยการอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมอภิปรายคือครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค) โดยใช้เกณฑ์ความถูกต้อง (accuracy) และความเป็นประโยชน์ (utility) ต่อการนำไปใช้ โดยผู้วิจัยนำเสนอความเป็นมาของการวิจัยและผลการดำเนินงานที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-2 ให้กลุ่มร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นก่อนนำไปตรวจสอบและปรับปรุงครั้งสำคัญในระยะที่ 2 ต่อไป

3.3.2 ระยะที่ 2 การตรวจสอบครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (main field testing and revision)

ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งสำคัญภายหลังที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรมเบื้องต้นในระยะที่ 1 แล้วด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) ในโรงเรียนแห่งใหม่และจำนวนที่มากกว่าระยะที่ 1 ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ง) โดยใช้เกณฑ์ความถูกต้อง (accuracy) และความเป็นประโยชน์ (utility) ต่อการนำไปใช้ โดยผู้วิจัยนำเสนอความเป็นมาของการวิจัยและผลการดำเนินงานที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-2 และผลการตรวจสอบภาคสนาม

เบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไขในระยะที่ 1 ให้กลุ่มร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

ผลจากการดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในการวิจัยและพัฒนาขั้นตอนที่ 3 ทำให้ได้โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในภาคสนามและในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมายนั้นต้องมีเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ โดยในครั้งนี้นำผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพตามแนวคิดของ Guskey (2000) มาเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิผลโปรแกรมในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามจำนวน 5 ประเภทดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินปฏิกริยาตอบสนองต่อ โครงการที่ 1

ชุดที่ 2 แบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของครูผู้สอน

ชุดที่ 3 แบบประเมินปฏิกริยาตอบสนองต่อ โครงการที่ 2

ชุดที่ 4 แบบประเมินความมีประสิทธิผลของ โปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง (pretest – posttest) ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ส่วนดังนี้

- ชุดที่ 4.1 แบบประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของครูผู้สอน

- ชุดที่ 4.2 แบบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นผลจากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ชุดที่ 5 แบบถอดบทเรียนโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ในการสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิผล โปรแกรมพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละประเภทผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และบูรณาการแนวการสร้างเครื่องมือประเมินการพัฒนาวิชาชีพของ Guskey (2000) มาเป็นแนวในการออกแบบเครื่องมือเพื่อวัดตัวแปรและเก็บรวบรวมข้อมูลและในการออกแบบเครื่องมือแบบประเมินประสิทธิผลโปรแกรมแต่ละประเภทผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในการสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิผล โปรแกรมประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 5 ประเด็นดังนี้คือ 1) ตัวบ่งชี้ที่

จะวัดคืออะไร 2) ข้อคำถามในการวัดมีลักษณะอย่างไร 3) เครื่องมือเก็บข้อมูลคืออะไร 4) แหล่งข้อมูลคือใครและ 5) เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อใด

3.5 ขั้นตอนที่ 5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (trial)

การทดลองโปรแกรมในภาคสนามใช้การทดลองโปรแกรมในภาคสนามใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) กลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ได้แก่ ครูสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 10 คน โดยมีนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการทดลองนี้ด้วยจำนวน 291 คน ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ระหว่างเดือนมิถุนายน – ตุลาคม 2559 รวมเวลา 4 เดือน

การสรุปผลการทดลองและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม โดยการสรุปผลนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อคว้าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดตามเครื่องมือการประเมินที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 4 หรือไม่ ในกรณีการปรับปรุงแก้ไขนั้นเป็นการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมโดยพิจารณาข้อมูลจากการนำไปปฏิบัติจริง การสังเกต การบันทึก การสัมภาษณ์ และการถอดบทเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในทุกระยะของการดำเนินการทดลอง

3.6 ขั้นตอนที่ 6 การเขียนรายงานการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย

เขียนและนำเสนอรายงานผลการวิจัยในรูปแบบอิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (critical approach) แสดงหลักฐานประกอบทั้งข้อมูล สถิติ และเอกสาร ที่ผู้ร่วมโปรแกรมและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันปฏิบัติ ใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์จากการสะท้อนผล พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโปรแกรมและเพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการนำเสนอผลการวิจัยจึงมีลักษณะเป็นไปในลักษณะเป็นการพรรณนาหรือบรรยายเชิงวิพากษ์ โดยในขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยประกอบข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมจากการอภิปรายกลุ่มและจากการหาประสิทธิภาพโปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรายละเอียดการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมภาคสนามทั้ง 6 ประเภท และขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้โปรแกรมภาคสนาม นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะการเล่าเรื่อง (story telling) ตามความเป็นจริงและเป็นกลาง (factual and neutral manner) ประกอบข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินปฏิกริยา (reaction) แบบประเมินความรู้ (knowledge) แบบถอด

บทเรียน แบบประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนและแบบประเมินพฤติกรรม
การเรียนรู้ของผู้เรียน (learning behavior)

สำหรับการเผยแพร่ผลงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ โดยการนำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนา
วิชาการ การตีพิมพ์ในวารสาร และการจัดพิมพ์คู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้น
เรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 4

ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการรายงานผลการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยและพัฒนา โปรแกรมตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1) ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม
- 2) ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม
- 3) ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข
- 4) ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม
- 5) ผลการทดลองโปรแกรมในภาคสนามการทดลอง
ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ซึ่งเป็นการนำแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสร้างและออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเบื้องต้นและเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบในครั้งนี้มาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดในการวิจัยต่อไปซึ่งผลการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดดังนี้

การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้ดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่านในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรม 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรม 3) โครงการประกอบของโปรแกรมและองค์ประกอบของโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ

โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น (โครงการที่ 1) รวมถึงองค์ประกอบของโครงการปฏิบัติการ
 บริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่ผู้ปฏิบัติในชั้นเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 (โครงการที่ 2) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับ ความ
 ต้องการและสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้

4.1.1 แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรม

กรอบแนวคิดพื้นฐานอันเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่นำมาสร้างและ
 ออกแบบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นพื้นฐาน
 เพื่อให้การดำเนินการพัฒนามีประสิทธิผลนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบของแนวคิด
 พื้นฐานของกลุ่มที่ประกอบด้วย 1) แนวโน้มค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพและ 2) รูปแบบการ
 พัฒนาวิชาชีพที่ใช้แบบผสมผสานและบูรณาการ (combination & integration) นับว่ามีความ
 เหมาะสมโดยเห็นสอดคล้องกันว่า แนวคิดพื้นฐานในเอกสารประกอบโครงการมีความครอบคลุม
 ในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ การ
 ประชุมที่เป็นที่ประชุมชี้แจงแนวทางและหลักการปฏิบัติการศึกษด้วยตนเองการศึกษาเป็น
 กลุ่มการฝึกอบรมการสังเกตและการประเมินการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาการเป็น
 ที่เกี่ยวข้องถึงการพัฒนาในงาน นอกจากนี้ยังมีการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพที่มีแบบ
 การประเมินผลที่ครอบคลุมชัดเจนตั้งแต่เริ่มกระบวนการไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายอันจะสามารถทำให้
 ทราบถึงประสิทธิผลของโปรแกรมได้เป็นอย่างดี

4.1.2 ประสิทธิภาพของโปรแกรม

กรอบแนวคิดด้านประสิทธิภาพของโปรแกรมที่นำมาสร้างและออกแบบ โปรแกรม
 พัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นพื้นฐานนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็น
 กับการประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมจากการพิจารณาคะแนนผลการประเมินก่อน
 และหลังการทดลอง (pretest-posttest) ของการประเมิน 2 ส่วนคือ (1) การประเมินการบริหาร
 จัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมของผู้สอนและ (2) การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นผล
 จากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบรวมถึงการถอดบทเรียนหลังการทดลอง โดยมีข้อเสนอแนะ
 เพิ่มเติมเกี่ยวกับการลงรายละเอียดการถอดบทเรียนให้มีความชัดเจนเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่อง
 ของโปรแกรมและเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ
 โปรแกรมต่อไปได้ดียิ่งขึ้น

4.1.3 โครงสร้างของโปรแกรมและองค์ประกอบของโครงการ

กรอบแนวคิดด้านโครงสร้างของโปรแกรมและองค์ประกอบของโครงการที่
 นำมาสร้างและออกแบบ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับโครงการทั้ง 2 โครงการของโปรแกรมในครั้ง นี้ คือ 1) โครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งโปรแกรมนี้ได้แก่ โครงการพัฒนาความรู้ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ 2) โครงการ นำความรู้สู่การปฏิบัติ ได้แก่ โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของโปรแกรมพัฒนาการ เรียนรู้มีความเหมาะสมดีแล้วเพราะสามารถมองเห็นภาพได้ตลอดทั้งแนวสามารถดำเนินกิจกรรม ได้ง่ายและสะดวกต่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ในการเขียนรายละเอียดแต่ละขั้นตอนควรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันคือความหมายกับ หัวข้อของแต่ละกรอบแนวคิดอย่างชัดเจน การจัดวางขั้นตอนแต่ละขั้นตอนในกรอบแนวคิดควร คำนึงถึงลำดับของกระบวนการที่ต้องดำเนินก่อนหลังให้ถูกต้อง โดยยึดตามกรอบโครงการแบบ เหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) เป็นสำคัญ

4.2 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการ ตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้ว ในการจัดทำคู่มือประกอบ โปรแกรมพัฒนาการบริหาร จัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยได้นำเอาหลักการแนวคิดโครงการ แบบสมเหตุสมผล (log frame) มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำรายละเอียดโปรแกรมในแต่ละโครงการ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของโปรแกรมประกอบด้วยโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อ พัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการที่ 2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากนี้ยัง ยึดหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องคือ 1) ค่านิยมใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพ 2) รูปแบบการพัฒนาแบบ ผสมผสานและบูรณาการ (combination & integration) และ 3) การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติงานมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการ ชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมทำให้ได้คู่มือประกอบ โปรแกรมพัฒนาการ บริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (log frame) เพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนต่อไป ดังตารางที่ 4.1 – 4.2

ตารางที่ 4.1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟของครูผู้สอน 2) พฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟ ตลอดจนข้อบกพร่องของโปรแกรมโดยการถอดถอดบทเรียนเมื่อสิ้นสุดโปรแกรม	1) การประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมก่อนและหลังพัฒนาตามโปรแกรม (pre-test / post-test) 2) การถอดบทเรียน	1) ใช้รูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายและแบบบูรณาการ 2) ผู้เข้ารับการพัฒนาที่มีความตระหนักและมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาตนเอง
วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาครูกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในชุดการเรียนรู้ที่มี 6 บทเรียน ดังนี้ 1) บทที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) บทที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน	ครูผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีปฏิริยาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมตีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผลการประเมินผลครูผู้เข้าร่วมโครงการที่ 1: 1) ประเมินปฏิริยา 2) ประเมินความรู้ 3) ประเมินทักษะ	1) ยึดค่านิยมใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพ 2) ระยะเวลาในการศึกษา 3) การตระหนักในความสัมพันธ์ในการพัฒนาของครูผู้เข้าร่วมโครงการ 4) ยึดหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่

ตารางที่ 4.1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) (ต่อ)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพิสูจน์	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
3) บทที่ 3 ซึ่งแจ้งกฎระเบียบ 4) บทที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) บทที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) บทที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม			
ผลงานที่เกิดจากโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด	5) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ 80/80 6) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.60	การประเมินผลความรู้และทักษะของครูผู้เข้าร่วมโปรแกรม	1) ความร่วมมือของครูผู้เข้าร่วมโครงการ 2) คุณภาพของสื่อ/ ชุดการเรียนรู้ 3) การตระหนักในความสำคัญ
กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาภาคทฤษฎีโดยใช้รูปแบบการพัฒนาแบบผสมผสาน	2) การพัฒนาครูผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความรู้ทักษะตามรูปแบบที่กำหนดไว้ดังนี้ - การปฐมนิเทศ - การศึกษาด้วยตนเอง - การศึกษาเป็นกลุ่ม - การฝึกอบรม 2) ระยะเวลาดำเนินการในการดำเนินการพัฒนาแต่ละรูปแบบ 3) งบประมาณค่าวัสดุค่าตอบแทนและใช้สอยจำนวน 50,000 บาท	1) ภาพถ่ายกิจกรรม 2) รายงานการใช้จ่ายงบประมาณ 3) แบบประเมิน	1) ความร่วมมือของครูกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การวางแผนการพัฒนาตามโครงการ 3) งบประมาณที่เพียงพอ

ตารางที่ 4.2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(โครงการที่ 2)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพินิจ	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
วัตถุประสงค์ของ โปรแกรมพัฒนาการ บริหารจัดการชั้นเรียน แบบโปรแอกทีฟใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการบริหาร จัดการชั้นเรียนแบบโปร แอกทีฟในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน	ประสิทธิผลของโปรแกรม โปรแกรมพัฒนาการบริหาร จัดการชั้นเรียนแบบโปรแอก ทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การ บริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอน 2) พฤติกรรมของผู้เรียนต่อการ บริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ ตลอดจน ข้อบกพร่องของโปรแกรมโดย การถอดบทเรียนเมื่อสิ้นสุด โปรแกรม	1) การประเมิน ประสิทธิผลของ โปรแกรมก่อนและ หลังพัฒนาตาม โปรแกรม (pre-test / post-test) 2) การถอด บทเรียน	1) ใช้รูปแบบการพัฒนาที่ หลากหลายและแบบบูรณา การ 2) ผู้เข้ารับพัฒนามี ความตระหนักและมุ่งมั่น ในการที่จะพัฒนาตนเอง
วัตถุประสงค์ของโครงการ ปฏิบัติการบริหารจัดการ ชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้เข้าร่วม โครงการนำความรู้ทักษะ ไปสู่การปฏิบัติ	1) ครูผู้เข้าร่วมโครงการมีการ นำความรู้ทักษะไปสู่การ ปฏิบัติในชั้นเรียน 2) ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติ หน้าที่	1) ผลการประเมิน ปฏิกิริยา 2) ผลการประเมิน ทักษะการปฏิบัติ	1) ความมุ่งมั่นของ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การกำกับติดตามนิเทศ ของพี่เลี้ยง (Mentoring)
ผลงานที่เกิดขึ้นจาก โครงการปฏิบัติการบริหาร จัดการชั้นเรียนแบบโปร แอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้เข้าร่วมโครงการมีการนำ ความรู้ทักษะในการ บริหารจัดการชั้นเรียน	1) การปฏิบัติการสอน 2) การสังเกตการณ์เพื่อความมี ประสิทธิผลจากการนำไปใช้ ในการสอน	1) แบบสังเกตเพื่อ เรียนรู้แบบร่วมมือ	1) ความร่วมมือของ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การเปิดโอกาสในการ เรียนรู้และพัฒนา 3) การนิเทศ ติดตามและ ประเมินผล 4) การสะท้อนกลับข้อมูล ของผู้เข้าร่วม โครงการ

ตารางที่ 4.2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(โครงการที่ 2) (ต่อ)

สาระสำคัญของโครงการ	ตัวบ่งชี้แสดงเวลาปริมาณและคุณภาพ	แหล่งพินิจ	เงื่อนไขประกอบที่สำคัญ
แบบโปรแอกทีฟไปสู่การปฏิบัติและก่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่กำหนด			
กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ กิจกรรมการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการพัฒนาแบบผสมผสาน	1) การปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 2) การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 3) การร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	1) ครูผู้เข้าร่วมโครงการ 2) นักเรียน 3) ผู้วิจัย	1) ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (co-learning) 3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมโครงการ 4) ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยร่างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วและผ่านการตรวจสอบและการเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุณนิพนธ์ซึ่งจะทำให้ได้โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือประกอบโปรแกรมต้นแบบเพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนที่ 3 ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดคู่มือประกอบโปรแกรมเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามอันประกอบด้วยชุดการเรียนรู้โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2 เล่มและชุดการเรียนรู้โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1 เล่ม รวมทั้งสิ้น 3 เล่มตามลำดับ ซึ่งคู่มือประกอบโปรแกรมใน 2 โครงการนี้มาจากการศึกษารูปแบบตามเอกสารชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) และคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการจัดทำคู่มือ

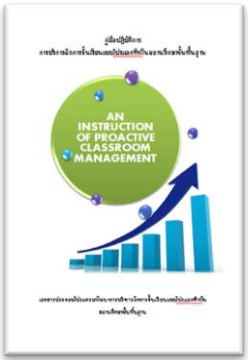
ประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังสรุปในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชุดที่	รูปเล่มเอกสาร	วัตถุประสงค์ของเอกสาร	ขอบข่ายเนื้อหา
1	<p>การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ</p> 	<p>เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในเบื้องต้นรวมถึงหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟแบบโปรแอกทีฟ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน 2) ใบงานที่ 1.1 3) นิยามและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 4) ใบงานที่ 1.2
2	<p>การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน</p> 	<p>เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการแนวคิดในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟทั้ง 6 ขั้นตอน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) ใบงานที่ 2.1 3) การตั้งค่าความคาดหวังการตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ใบงานที่ 2.2 5) ชี้แจงกฎระเบียบ 6) ใบงานที่ 2.3 7) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 8) ใบงานที่ 2.4 9) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 10) ใบงานที่ 2.5 11) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม 12) ใบงานที่ 2.6

ตารางที่ 4.3 ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ชุดที่	รูปเล่มเอกสาร	วัตถุประสงค์ของเอกสาร	ขอบข่ายเนื้อหา
3	คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 	เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดการเรียนรู้สามารถนำการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	1) รูปแบบปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 2) ใบบางที่ 3.1

4.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข

การดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในขั้นตอนนี้เพื่อให้ได้โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความถูกต้อง ความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้จริงในภาคสนามอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบโปรแกรมที่ได้จัดสร้างรายละเอียดตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมโดยการประยุกต์แนวคิดการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมของ Borg (1982 อ้างถึงในวิโรจน์สารรัตน์, 2551) และแนวคิดของนักวิชาการอื่นที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการในการดำเนินการตรวจสอบซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือระยะที่ 1 การตรวจสอบเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field testing and revision) ระยะที่ 2 การตรวจสอบครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข

ผลการตรวจสอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบโปรแกรมเบื้องต้นและครั้งสำคัญ (ระยะที่ 1 และ 2) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 นำเสนอผลการตรวจสอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 นำเสนอผลการปรับปรุงแก้ไขเอกสารประกอบโปรแกรมจากการตรวจสอบครั้งนี้

4.3.1 ผลการตรวจสอบเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field testing and revision)

ผลการตรวจสอบเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไขเป็นผลจากการตรวจสอบของ คณะครูโรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จำนวน 5 คน เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบเบื้องต้น

ประเด็นจากการอภิปรายกลุ่ม	ผลการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
คู่มือโครงการที่ 1	
ด้านเนื้อหา 1. เนื้อหาบางส่วนมีความยาวมากเกินไป ควรตัดให้สั้นกระชับ เน้นสาระสำคัญของขั้นตอน 2. รายละเอียดในบางขั้นตอนควรมีรูปภาพ ประกอบการอธิบายรายละเอียดเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น	ด้านเนื้อหา 1. ตัดทอนรายละเอียดที่มีความยาวมากเกินไป ออกเน้นสาระสำคัญที่สั้นกระชับ เพื่อเกิดความสะดวกแก่การศึกษาด้วยตนเองของผู้ใช้คู่มือ 2. ได้เพิ่มรายละเอียดรูปภาพในขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเห็นภาพได้ชัดเจนและเข้าใจมากขึ้น
ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 1 1. เพิ่มโมเดลขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้มีรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น 2. ควรมีเฉลยของแบบประเมินตนเองตอนท้ายหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ผู้ใช้คู่มือสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง	ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 1 1. จัดทำโมเดลขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้เหมาะสมตามขั้นตอนและให้มีความน่าสนใจมากขึ้น 2. จัดทำเฉลยแบบประเมินตนเองท้ายหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟทุกหน่วย

ตารางที่ 4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบเบื้องต้น (ต่อ)

ประเด็นจากการอภิปรายกลุ่ม	ผลการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
คู่มือโครงการที่ 2	
<p>ด้านเนื้อหา</p> <p>1. ขั้นตอนการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟควรเขียนให้สั้น กระชับ เน้น สำคัญเพื่อให้ผู้ใช้คู่มือสามารถปฏิบัติตามได้</p> <p>2. ในบางขั้นตอน เช่น การจัดรูปแบบห้องเรียน ควรมีภาพประกอบเนื้อหาเพื่อให้เกิดภาพชัดเจนมากขึ้น</p>	<p>ด้านเนื้อหา</p> <p>1. ปรับปรุงเนื้อหาขั้นตอนการปฏิบัติปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้กระชับ ชัดเจน สะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือในการปฏิบัติจริงมากขึ้น</p> <p>2. เพิ่มรูปภาพประกอบในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสมให้ผู้ปฏิบัติเห็นภาพชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง</p>
<p>ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 2</p> <p>1. ควรเพิ่ม โมเดลขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้มีรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น</p> <p>2. ควรมีเฉลยของแบบประเมินตนเองตอนท้ายหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ผู้ใช้คู่มือสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง</p> <p>3. ควรนำกรอบการถอดบทเรียนไปไว้ด้านหลังการประเมินสุดท้ายของแต่ละโครงการ</p>	<p>ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 2</p> <p>1. ควรเพิ่ม โมเดลขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้มีรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น</p> <p>2. ควรมีเฉลยของแบบประเมินตนเองตอนท้ายหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ผู้ใช้คู่มือสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง</p> <p>3. ควรนำกรอบการถอดบทเรียนไปไว้ด้านหลังการประเมินสุดท้ายของแต่ละโครงการ</p>

จากตารางที่ 4.4 ผลจากการตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปดำเนินการปรับปรุงทั้ง 2 ส่วนคือ 1) คู่มือโครงการที่ 1 ในด้านเนื้อหาและด้านองค์ประกอบของโครงการที่ 1 2) คู่มือโครงการที่ 1 ในด้านเนื้อหาและด้านองค์ประกอบของโครงการที่ 2 โดยได้เพิ่มเติมเนื้อหารายละเอียดของเอกสารประกอบโปรแกรมแต่ละเล่มเพื่อให้มี

ความสมบูรณ์ มีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ก่อนนำไปตรวจสอบครั้งสำคัญและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4.3.2 ผลการตรวจสอบครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม (main field testing and revision)

เป็นผลจากการตรวจสอบของคณะครู โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 จำนวน 10 คน ใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ ตารางที่ 4.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบครั้งสำคัญ

ประเด็นจากการอภิปรายกลุ่ม	ผลการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
คู่มือโครงการที่ 1	
ด้านเนื้อหา 1. ควรปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้กระชับ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนให้อ่านง่ายมากขึ้นและแก้ไขคำถูก-ผิด	ด้านเนื้อหา 1. ปรับรายละเอียดเนื้อหาให้กระชับ มีความชัดเจนและแก้ไขคำ เพื่อเกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือ
ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 1 1. ควรเพิ่มรายละเอียดในองค์ประกอบขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอน ในโครงการที่ 1 ให้ชัดเจนมากขึ้น	ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 1 1. จัดทำรายละเอียดองค์ประกอบขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอน ในโครงการที่ 1 ของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟให้ชัดเจนและเป็นขั้นตอนมากขึ้น
คู่มือโครงการที่ 2	
ด้านเนื้อหา 1. ควรปรับปรุงเนื้อหาขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนให้เป็นขั้นตอนและมีรายละเอียดการปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้น	ด้านเนื้อหา 1. เพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนให้ มีความชัดเจนและเป็นขั้นตอน เพื่อเกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือ
ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 2 1. ควรเพิ่มรายละเอียดในส่วนของภาพประกอบ แผนภูมิ หรือโมเดลเข้าไปในขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนในโครงการที่ 2	ด้านองค์ประกอบของคู่มือโครงการที่ 2 1. จัดทำรายละเอียดองค์ประกอบขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอน ในโครงการที่ 1 พร้อมโมเดลประกอบเพื่อความชัดเจนมากขึ้น

ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมครั้งสำคัญ (ระยะที่ 2) โดยการจัดอภิปรายกลุ่มนั้น ปรากฏว่า มีข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขเอกสารในด้านองค์ประกอบของคู่มือทั้งโครงการที่ 1 และ 2 ในส่วนของขั้นตอนที่ 2 กลยุทธ์การสอน ให้มีความสอดคล้องกันตามรายละเอียดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และในด้านเนื้อหาของคู่มือทั้ง 2 โครงการให้ปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้มีความกระชับ ชัดเจน เน้นสาระสำคัญอย่างเป็นขั้นตอน นอกนั้นไม่มีข้อเสนอแนะแต่อย่างใด นอกนั้นไม่มีข้อเสนอแนะแต่อย่างใด ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คู่มือประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 เล่ม มีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นสำคัญและมีความเหมาะสมในเชิงเนื้อหาที่จะนำไปใช้ประกอบโปรแกรมในภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมาย จึงไม่มีการนำไปตรวจสอบในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 แต่อย่างใด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำเอกสารดังกล่าวไปจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์สำหรับนำไปทดลองในภาคสนามทั้งนี้คู่มือประกอบโครงการที่ 1 และ 2 ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 ผลการสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม

ผลจากการสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมินประสิทธิผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการทดลองในภาคสนาม ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมินดังนี้

4.4.1 แบบประเมินปฏิกริยาต่อโครงการที่ 1 คือ โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความเห็นของกลุ่มทดลองเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมเอกทิฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาโครงการ 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการและ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการหลังการสิ้นสุดการดำเนินการ วิจัยตามโครงการที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด (Index of Item - Objective congruence: IOC) เพื่อให้ทราบว่าคำถามที่ตั้งครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาความรู้หรือไม่โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ราย (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความ

สอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่า IOC ต่ำสุด คือ 0.67 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ขณะเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามด้วย ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย

2) การทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามปฏิกิริยาของกลุ่มทดลองต่อ โครงการพัฒนาความรู้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 30 คน จากครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (alpha coefficient of reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับหรือสูงกว่า 0.60 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งผลจากการทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามในงานวิจัยนี้ พบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 4.6 (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเมินปฏิกิริยาต่อโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็นในแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
1. ด้านเนื้อหาโครงการ	0.89
2. ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ	0.87
3. ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ	0.85
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ	0.72
โดยรวม	0.83

4.4.2 แบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบความรู้ใน 6 ประเด็นของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี

ตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวนรวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ได้นำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนในโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม จำนวน 10 คน ผลการทดลองใช้แบบประเมินความรู้ดังกล่าว เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) พบว่า จากข้อสอบจำนวน 30 ข้อ มีค่า p ที่ผ่านเกณฑ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.79 และค่า r อยู่ระหว่าง 0.20- 0.71 ซึ่งแสดงว่า ข้อสอบประเมินความรู้ดังกล่าวใช้เป็นข้อสอบเพื่อประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนได้

4.4.3 แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความเห็นของกลุ่มทดลองเกี่ยวกับปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่ผู้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและ 2) ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟหลังการสิ้นสุดการดำเนินการวิจัยตามโครงการที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด (Index of Item - Objective congruence: IOC) เพื่อให้ทราบว่าคำถามที่ตั้งครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน (ชุดเดิมกับการตรวจสอบแบบสอบถามปฏิริยาต่อโครงการที่ 1) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่า IOC ต่ำสุดคือ 0.50 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ขณะเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามด้วย ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย

2) การทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามปฏิริยาของกลุ่มทดลองต่อโครงการที่ 2 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองในการวิจัย จำนวน 30 คน จากครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลที่

เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (alpha coefficient of reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งผลจากการทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามในงานวิจัยนี้ พบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 4.7 (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปฏิบัติการของกลุ่มทดลองต่อโครงการที่ 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็นในแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
1. การปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	0.86
2. การร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	0.76
โดยรวม	0.81

4.4.4 แบบประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง (pretest – posttest) ดังนี้

1) แบบประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูในระลอกก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ โดยมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1.1) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด (Index of Item - Objective congruence: IOC) เพื่อให้ทราบว่าคำถามที่ตั้งครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนหรือไม่โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ราย (ชุดเดิมกับการตรวจสอบแบบสอบถามปฏิบัติการต่อโครงการที่ 1 และ 2) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.60 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมี

ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่า IOC ต่ำสุด คือ 0.67 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ขณะเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามด้วย ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย

1.2) การทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 30 คน จากครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (alpha coefficient of reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งผลจากการทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามในงานวิจัยนี้ พบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 4.8 (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็นในแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
1. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	0.82
2. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู	0.89
โดยรวม	0.86

2) แบบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

มีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 2 ด้าน คือ (1) ความรู้ความเข้าใจ (2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ โดยมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.1) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด (Index of Item - Objective congruence: IOC) เพื่อให้ทราบว่าคำถามที่ตั้งครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ราย (ชุด

เดิมกับการตรวจสอบแบบสอบถามปฏิบัติการต่อโครงการที่ 1 และ 2) โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หรือ 0 หรือ -1 โดย +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจในความสอดคล้อง และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง ผลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ที่ระดับเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวัดจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีค่า IOC ต่ำสุด คือ 0.67 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ขณะเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามด้วย ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย

2.2) การทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการวัด และมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียน ที่ไม่เกี่ยวข้องในการวิจัย จำนวน 30 คน จากนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น (alpha coefficient of reliability) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับหรือสูงกว่า 0.70 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546)ซึ่งผลจากการทดลองใช้ (try-out) แบบสอบถามในงานวิจัยนี้ พบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตาราง 4.9 (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็นในแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
1.ความรู้ความเข้าใจ	0.75
2.พฤติกรรมการเรียนรู้	0.78
โดยรวม	0.77

4.4.5 แบบถอดบทเรียนโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) เพื่อให้กลุ่มทดลองร่วมกันอภิปราย เพื่อระบุข้อดี ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยตามโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการที่ 2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 6 ประเด็นดังนี้ 1) การจัดรูปแบบ

ห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) การประเมินและตรวจสอบซึ่งแบบถอดบทเรียนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว จำนวน 5 ราย พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 5 ราย ต่างเข้าใจความหมายในข้อความแบบปลายเปิดนั้นตรงกัน สามารถใช้เป็นข้อความเพื่อการอภิปรายร่วมกันได้ (ดูในภาคผนวก ค)

ผลจากการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ส่งผลให้ได้โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่มีส่วนประกอบที่สำคัญ มีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองในภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาประสิทธิภาพโปรแกรมในภาคสนามต่อไป

4.5 ผลการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนาม

เป็นการทดลองตามกรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นจากผลการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ราย แล้ว ดังผลการดำเนินการวิจัยที่นำเสนอในขั้นตอนที่ 1 ดังภาพประกอบที่

4.1

ภาพที่ 4.1 กรอบแนวคิดเชิงกระบวนการและเนื้อหาของ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น การรายงานผลการวิจัยส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับกลุ่มเป้าหมายในภาคสนาม และผลการประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดในลักษณะการบรรยาย ความเรียงประกอบข้อมูลและรูปภาพประกอบการนำเสนอจะแบ่งได้ดังนี้ 1) นำเสนอการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนามตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระยะที่ 1) และโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระยะที่ 2) และ 2) นำเสนอผลการประเมินประสิทธิผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากเครื่องมือประเมินทั้ง 6 ประเภทตามลำดับทั้งนี้การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามได้ดำเนินการที่โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันแก่น เขต 5 ประกอบด้วยครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม จำนวน 10 คน ระหว่างเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม 2559 โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

4.5.1 การทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5.1.1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) เป็นการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับกลุ่มเป้าหมายการทดลองในระยะที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะตามการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามกรอบเนื้อหาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการดำเนินการพัฒนาตามโครงการนี้เป็นการดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2559 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คนโดยมีรูปแบบการพัฒนาแบบบูรณาการเพื่อการวิจัยโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโครงการที่ 1 และผลการทดลองตามรูปแบบการพัฒนาดังนี้

1) การปฐมนิเทศ

ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2559 ผู้วิจัยขออนุญาตต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันแก่นเขต 5 เพื่อเชิญครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คนเข้ารับการปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการ

พัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในองค์ประกอบวัตถุประสงค์ ความสำคัญ ความรู้พื้นฐานรวมถึงภาพรวมขั้นตอนการดำเนินการปฏิบัติ ตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ โดยสถานที่ในการดำเนินการคือห้องประชุมคำภุชญา - แพ่งศรีสาร โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาก่อนแก่นเขต 5 ในการปฐมนิเทศนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการปฐมนิเทศ ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองพร้อมกันนี้ยังได้เชิญ นายอเนก คำยัง ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาก่อนแก่น เขต 5 ที่เป็นประธานในการจัดปฐมนิเทศพร้อมทั้งกล่าวให้โอวาทและกล่าวถึงความสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรมในครั้งนี้โดยขอให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรมเพราะถือเป็นโอกาสดีที่จะได้พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพครู ดังกล่าวตอนหนึ่งที่ว่า “การบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติ ซึ่งโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่ได้มาจากการวิจัยพัฒนาและนำมาทดลองในภาคสนามกับคณะครูผู้สอนนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนที่จะได้พัฒนาทั้งตนเองให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 เพื่อประโยชน์ในท้ายที่สุดคือนักเรียนของเรานั่นเอง”

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปฐมนิเทศสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามกิจกรรมและรูปแบบการพัฒนาพื้นฐานความรู้และทักษะ ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมในภาคสนามและระยะเวลาการทดลองโปรแกรมในภาคสนามด้วยวิธีการบรรยายชี้แจงและมีเอกสารประกอบ ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการซักถามในประเด็นที่ไม่เข้าใจในกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ดังภาพประกอบที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 การประชุมนิเทศโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อสิ้นสุดการประชุมนิเทศผู้วิจัยได้มอบเอกสารชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นเอกสารประกอบโปรแกรมผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้แก่ครูกลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และเล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน เพื่อนำไปศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาการศึกษาด้วยตนเองต่อไป ผลจากการดำเนินการทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการเข้าร่วมการทดลองโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นอย่างดีรวมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการในครั้งนี้เป็นอย่างดีโดยครูผู้เข้าร่วม โปรแกรมทุกคนให้เหตุผลว่าเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้พัฒนาด้านพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานส่งผลให้ผู้วิจัยมีกำลังใจที่จะดำเนินการทดลองโปรแกรมในขั้นตอนต่อไป

2) การศึกษาด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายด้วยรูปแบบการศึกษาด้วยตนเองจากชุดการเรียนรู้ตามโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันประกอบด้วยชุดการเรียนรู้รวม 2 เล่มดังนี้คือ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และเล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม โดยให้ระยะเวลาการศึกษาด้วยตนเอง เป็นระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 19 – 31 พฤษภาคม 2559 โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวทางการศึกษาชุดการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการศึกษาด้วยตนเองให้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายทราบดำเนินการศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติตาม

เส้นทางการศึกษาเอกสารด้วยตนเองที่ระบุไว้ในเอกสารแต่ละเล่มผลสะท้อนกลับที่ได้รับคือ ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในรูปแบบการศึกษาด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากการสรุปประเด็นสำคัญตามใบงานในเอกสารแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในระหว่างการศึกษาชุดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะการศึกษาด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการพัฒนาความรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่เน้นการศึกษาด้วยตนเอง อีกทั้งเอกสารชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมทั้งในด้านเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การศึกษาเป็นกลุ่ม

หลังจากครูกลุ่มเป้าหมายการทดลองได้รับการปฐมนิเทศและศึกษาคู่มือตามชุดการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่ม โดยมีกลุ่มละ 5 ราย เพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหา ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 1 – 10 มิถุนายน 2559 ในรูปแบบการสนทนากลุ่มทางเทคโนโลยี ได้แก่ โทรศัพท์ และระบบกลุ่มสนทนาออนไลน์ รวมถึงการนัดหมายพบปะในที่ประชุมกลุ่มอีกด้วย ดังภาพประกอบที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 การศึกษาเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

4) การฝึกอบรม

ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 ผู้วิจัยได้เชิญครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน เข้ารับฝึกอบรมซึ่งเป็นการฝึกอบรมเข้ม (intensive training) จำนวน 1 วันตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ 1 อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ทักษะและความสามารถตามการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในการฝึกอบรมเข้มการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟประกอบด้วยกิจกรรมเรียนรู้จากผู้วิจัย การอภิปรายกลุ่ม

การนำเสนอผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) การชี้แจงกฎระเบียบ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

สถานที่ในการดำเนินการคือห้องประชุมคำภุชฌา-แพ่งศรีสาร โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5 ตั้งแต่วันที่ 8.30 – 16.30 น. ของวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 โดยผู้วิจัยได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้และดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมด้วยตนเอง ทั้งนี้ในการฝึกอบรมได้ใช้ชุดการเรียนรู้บริหารจัดการชั้นเรียนจำนวน 2 เล่ม ได้แก่ ชุดการเรียนรู้การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และชุดการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ควบคู่กันไปด้วยกับการฝึกอบรมด้วย ดังภาพประกอบที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 การฝึกอบรมตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5) ผลการประเมินปฏิบัติการต่อโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)

หลังจากเสร็จสิ้นโครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในวันที่ 10 มิถุนายน 2559 ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งประกอบด้วย คณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่มได้ทำแบบประเมินปฏิบัติการซึ่งมีผลการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินปฏิริยาที่มีต่อโครงการที่ 1

รายการประเมิน	ระดับปฏิริยา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาโครงการ			
1. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้	4.40	0.49	มาก
2. กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.10	0.74	มาก
3. เนื้อหาในการพัฒนามีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา	4.30	0.67	มาก
4. การวัดและประเมินผลการพัฒนามีความเหมาะสม	3.90	0.74	มาก
ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ			
5. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.20	0.63	มาก
6. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา	3.90	0.74	มาก
7. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม	4.20	0.63	มาก
8. กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	3.80	0.63	มาก
9. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา	4.00	.67	มาก
10. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา	4.30	0.48	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ			
11. สื่อและเอกสารประกอบการพัฒนามีความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	3.70	0.67	มาก
12. โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการพัฒนามีความเหมาะสม	3.70	0.67	มาก

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินปฏิริยาที่มีต่อโครงการที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับปฏิริยา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
13. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความเหมาะสม	4.40	0.52	มาก
14. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม	4.30	0.48	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ			
15. ความรู้ทักษะใหม่ที่ได้รับจากการดำเนินการตามโครงการ	3.90	0.57	มาก
16. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในภาระงาน	3.80	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.06	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.10 สรุปผลการประเมินปฏิริยาต่อโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการประเมินปฏิริยาพบว่า ด้านเนื้อหาโครงการและด้านกระบวนการดำเนินโครงการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

6) ผลการประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ก่อนจะเสร็จสิ้นโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายได้ทำแบบทดสอบความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง ซึ่งแบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก การประเมินใช้เกณฑ์ 80/80 โดย 80 แรก หมายถึง กลุ่มเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการทำแบบประเมินได้คะแนนเท่ากับหรือสูงกว่าร้อยละ 80 และ 80 หลัง หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของผลการทำแบบประเมินเท่ากับหรือสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ผลการประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอน

การประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผ่านเกณฑ์
ครูผู้สอนรายที่ 1	30	23	80.00	√
ครูผู้สอนรายที่ 2	30	27	90.00	√
ครูผู้สอนรายที่ 3	30	24	80.00	√
ครูผู้สอนรายที่ 4	30	25	83.33	√
ครูผู้สอนรายที่ 5	30	23	80.00	√
ครูผู้สอนรายที่ 6	30	26	86.67	√
ครูผู้สอนรายที่ 7	30	27	86.67	√
ครูผู้สอนรายที่ 8	30	25	83.33	√
ครูผู้สอนรายที่ 9	30	27	86.67	√
ครูผู้สอนรายที่ 10	30	25	83.33	√
ภาพรวม		25.30	84.00	√

จากตารางที่ 4.11 พบว่า จากแบบประเมินความรู้หลังการพัฒนาตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ผลจากการทดสอบพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 100 มีผลการทำแบบประเมินความรู้ได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 และครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของผลการประเมินความรู้เท่ากับ 25.30 คะแนน โดยผู้ที่ทำคะแนนได้มากที่สุดได้คะแนน 27 คะแนน และผู้ที่ทำคะแนนได้น้อยที่สุดได้ 23 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.00 จึงสามารถสรุปได้ว่าครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายแต่ละรายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพียงพอในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริง

4.5.1.2 โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(โครงการที่ 2) เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการที่ 1 (โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการนำความรู้ทักษะตามการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์และบูรณาการในการปฏิบัติงานในหน้าที่เอกสารประกอบโครงการที่ 2 จำนวน 1 เล่ม ได้แก่ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟซึ่งการดำเนินการทดลองโปรแกรมในภาคสนามตามโครงการในระหว่างเดือน มิถุนายน 2559 ถึงตุลาคม 2559 รวมเวลา 1 ภาคเรียน (ภาคเรียนที่1/2559)โดยมีรูปแบบการพัฒนา

แบบบูรณาการและผลการทดลองตามรูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการ
ชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟด้วยการสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟและการ
ร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟดังนี้

1) การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ในการนำความรู้ไปสู่ปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของ
ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย 10 คนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ได้นำ
ความรู้จากการพัฒนาใน โครงการที่ 1 สู่การปฏิบัติในโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียน
แบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) ในชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชน
บ้านวังเพิ่ม ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในแต่ละราย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประเมินการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้น
เรียนของครูผู้สอนเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะใหม่ไปปฏิบัติอีกด้วย

การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบ
บันทึกการสังเกตการบริหารจัดการชั้นเรียน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง) โดยแจ้งกำหนดการ
สังเกตการณ์ล่วงหน้า 2 วันเพื่อครูผู้สอนมีความพร้อมและ โอกาสเตรียมตัวให้การบริหารจัดการชั้น
เรียนแบบ โปรแอกทีฟดำเนินตามชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้น
เรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปได้ด้วยดีจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติการบริหาร
จัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟพบรายละเอียด ดังนี้

1.1) การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นในการนำความรู้ 6 ขั้นตอนได้แก่
1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3)
การชี้แจงกฎระเบียบ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย
6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมไปสู่การปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสามารถสังเกตได้จากบริบทสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ได้มีการ
จัดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในวิชาเรียนนั้นๆ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากการการ
จัดรูปแบบชั้นเรียนแบบเดิม ทั้งนี้ในช่วงแรกของการนำขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียน 6
ขั้นตอน ไปปฏิบัติในชั้นเรียนนั้น เนื่องด้วยครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายได้มีความพยายามในการ
ประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟให้เข้ากับบริบทของชั้นเรียน
ส่งผลทำให้ชั้นเรียนในบางช่วงเกิดการหยุดชะงักบ้าง แต่ทั้งนี้เมื่อครูผู้สอน ได้ลงมือปฏิบัติอย่าง
ต่อเนื่องผู้วิจัยสามารถสังเกตได้ถึงพัฒนาการที่เกิดจากการปรับปรุงของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายได้
อย่างชัดเจน ดังภาพประกอบที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 การสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอน

1.2) พฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียนนั้น พบว่า ในช่วงแรกผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจแก่การเรียนในชั้นเรียนอย่างมาก ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมการตอบคำถาม การตอบสนองต่อการตั้งคำถามและการสอนของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความตั้งใจ กระตือรือร้น รวมถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอนเป็นไปในทิศทางเชิงบวก ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องทำให้พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาทางพฤติกรรมตอบสนองต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังภาพประกอบที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอน

3) การร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.1) รูปแบบการให้มีส่วนร่วม

ในการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ ผู้วิจัยได้ให้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงในเนื้อหารายละเอียดในแต่ละขั้นตอนเมื่อลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียนแล้ว เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีโอกาส

ร่วมทำงานเป็นกลุ่มตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้รูปแบบการมีส่วนร่วมนั้นเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นจากการการสังเกตการณ์การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในชั้นเรียนของผู้วิจัย ต่อครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายและผู้เรียน โดยหลังจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ให้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ ตามขั้นตอนในการบริหารจัดการชั้นเรียน รวมถึงการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข รวมถึง ประเมินตนเอง ในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้วิจัย ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะผูกพันต่อการนำความรู้และทักษะไปปฏิบัติให้บรรลุผลซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนในครั้งต่อไป ทั้งนี้ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะสะท้อนผล หลังการปฏิบัติร่วมกันเป็นอย่างดี

2.2) รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง

หลังการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียนในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้พูดคุย สะท้อนผลและแนะนำครูผู้สอนในแต่ละขั้นตอนของการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ครูผู้สอนทำให้การพัฒนาไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะและแนะนำครูผู้สอนจากสิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ละขั้นตอนถึงข้อดีและข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข รวมถึงได้ทดลองปฏิบัติให้ครูผู้สอนได้เห็นเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเสนอแนะนี้ ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายได้แสดงถึงความใส่ใจและความสนใจในข้อเสนอแนะโดยการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายตอบสนองต่อการเสนอแนะข้อแนะนำของผู้วิจัยด้วยการนำไปแก้ไขประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในครั้งต่อไป ดังภาพประกอบที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 การเป็นที่เลี้ยงให้แก่ครูผู้สอนในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

3) ผลการประเมินปฏิบัติการต่อโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2)

หลังจากเสร็จสิ้น โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในวันที่ 10 ตุลาคม 2559 ผู้วิจัยให้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำแบบ
ประเมินปฏิบัติการต่อโครงการที่ 2 ซึ่งมีผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการประเมินปฏิบัติการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโครงการที่ 2

รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติการ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ			
1. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.30	0.48	มาก
2. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา	3.80	0.63	มาก
3. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม	4.00	0.67	มาก
4. กระบวนการและกิจกรรมพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.30	0.48	มาก

ตารางที่ 4.12 ผลการประเมินปฏิริยาของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อโครงการที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับปฏิริยา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ			
5. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา	4.30	0.48	มาก
6. สื่อและเอกสารประกอบการพัฒนามีความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	4.00	0.67	มาก
ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ			
7. โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการพัฒนามีความเหมาะสม	3.70	0.48	มาก
8. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความเหมาะสม	4.40	0.52	มาก
9. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ	4.30	0.48	มาก
ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ			
10. ความรู้ทักษะใหม่ที่ได้รับจากการดำเนินการตามโครงการ	4.40	0.52	มาก
11. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติ	4.30	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.16	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.12 สรุปผลการประเมินปฏิริยาต่อโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการประเมินปฏิริยาพบว่าด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟทุกรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

6) ผลการประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรม เพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง (pretest – posttest) เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้โดยมีการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (normal distribution) ผลการทดสอบการแจกแจงปกติ ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การทดสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution) ด้วย สถิติ Shapiro-Wilk

การประเมิน	Shapiro-Wilk Sig.
1. ครูผู้สอน	
1.1 ก่อนความรู้ความเข้าใจ	.389
1.2 หลังความรู้ความเข้าใจ	.149
1.3 ก่อนความสัมพันธ์	.258
1.4 หลังความสัมพันธ์	.000
2. พฤติกรรมผู้เรียน	
2.1 ก่อนความรู้ความเข้าใจ	.000
2.2 หลังความรู้ความเข้าใจ	.000
2.3 ก่อนพฤติกรรมการเรียนรู้	.000
2.4 หลังพฤติกรรมการเรียนรู้	.000

* Sig > .05 มีการแจกแจงแบบปกติ

Sig < .05 มีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

จากตารางที่ 4.13 การทดสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution) ของข้อมูลการประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรม ด้วย สถิติ Shapiro-Wilk ผลปรากฏว่า การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟของครูผู้สอน ใน 2 ประเด็น คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาการแจกแจงแบบปกติด้วยสถิติ Shapiro-Wilk test พบว่าค่า Sig ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเท่ากับ .389 และหลังเข้าร่วมโปรแกรมเท่ากับ .149 มากกว่า.05 สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลนี้มีการแจกแจงแบบปกติ และ 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู เมื่อพิจารณาการแจกแจงแบบปกติด้วยสถิติ Shapiro-Wilk test พบว่าค่า Sig ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเท่ากับ .258 มากกว่า .05 ในขณะที่ค่า Sig หลังเข้าร่วมโปรแกรมเท่ากับ .000 น้อยกว่า .05 สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลนี้มีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

ในขณะที่การทดสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution) ของข้อมูลการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟ ผลปรากฏว่าทั้ง 2 ด้านคือ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน และ 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อพิจารณาการแจกแจงแบบปกติด้วยสถิติ Shapiro-Wilk test พบว่าค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลทั้ง 2 ชุดนี้มีการแจกแจงแบบไม่ปกติ (ดูในภาคผนวก ข)

จากข้อมูลผลการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (normal distribution) ดังกล่าว คือ 1) การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนสามารถนำมาวิเคราะห์ค่าสถิติได้ด้วย Wilcoxon Matched-pairs Signed rank test แบบจับคู่ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการแจกแจงของข้อมูล (Distribution free) (งามพล สุนทรวรศิริ, 2559) และ 2) การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ที่มีการแจกแจงแบบไม่ปกติ สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าสถิติ t-test dependent ได้ด้วย Wilcoxon Signed - Rank Test เช่นเดียวกัน เนื่องจากการทดสอบสถิติ Wilcoxon นั้นจะไม่คำนึงถึงลักษณะการแจกแจงของประชากรว่าจะมีลักษณะเช่นไรและเป็นสถิติที่ไม่ได้ทดสอบเกี่ยวกับค่าพารามิเตอร์ของประชากรกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการแจกแจงของข้อมูล (Distribution free) (งามพล สุนทรวรศิริ, 2559) ซึ่งผลการประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรม มีดังนี้

6.1) ผลการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ผลการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบประเมินนี้ 2 ครั้ง คือก่อนการดำเนินการตามโครงการที่ 1 เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 และครั้งที่ 2 หลังการดำเนินการตามโครงการที่ 2 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2559 เมื่อได้คะแนนจากการประเมิน 2 ครั้ง การเปรียบเทียบมี 2 ประเด็น คือ ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีผลการประเมินดังนี้

6.1.1) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ประกอบไปด้วยประเด็น ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย 6) การประเมินและตรวจสอบซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

การประเมิน	Mean	S.D.	n	Wilcoxon Value	Wilcoxon Prob
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	19.20	1.23	10	2.823*	0.005
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	25.80	0.92	10		

*p < .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6.1.2) แบบประเมินความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

ประกอบไปด้วย 1) ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย กว้าง 2) ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมารู้ร่วมกันได้อย่างทั่วถึง 3) ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม 4) ครูให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับผู้เรียน 5) ครูเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการสนับสนุนและให้คำแนะนำ 6) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง 7) ครูมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจของผู้เรียน 8) เปิดใจกว้างยอมรับในความต้องการของนักเรียน 9) ครูมีวิธีการประเมินผลและตรวจสอบพฤติกรรมที่หลากหลายตามสภาพจริงมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

การประเมิน	Mean	S.D.	n	Wilcoxon Value	Wilcoxon Prob
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	27.00	1.41	10	2.825*	0.005
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	34.70	1.16	10		

*p < .05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พีมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6.2) ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พี

ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พีผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินนี้ 2 ครั้ง คือก่อนการดำเนินการตามโครงการที่ 1 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2559 และครั้งที่ 2 หลังการดำเนินการตามโครงการที่ 2 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2559 เมื่อได้คะแนนจากการประเมิน 2 ครั้ง การเปรียบเทียบมี 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

6.2.1) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ ประกอบไปด้วย

1) ผู้เรียนรู้และเข้าใจการจัดรูปแบบห้องเรียนในรูปแบบต่างๆ 2) ผู้เรียนรู้และเข้าใจการตั้งกฎกำหนดขั้นตอนการเรียนในชั้นเรียน 3) ผู้เรียนสามารถอธิบายชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นในชั้นเรียน 4) ผู้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ดีในฐานะผู้เรียนกับครูผู้สอนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน 5) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4.16 แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	n	df.	t	Sig
ก่อนเรียน	15.06	1.39	291	290	37.261*	0.00
หลังเรียน	20.57	2.16	291			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านความรู้ความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พีมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6.2.2) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมกรการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1) ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความกระตือรือร้น 2) ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง 3) ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมในชั้น

เรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ได้เป็นอย่างดี 4) ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี 5) ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองในกิจกรรมที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 4.17 แสดงเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	n	df.	t	Sig
ก่อนเรียน	15.45	1.70	291	290	43.396*	0.00
หลังเรียน	21.10	1.45	291			

*p < .05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านพฤติกรรมการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

7) ผลการถอดบทเรียนหลังการทดลอง

ผลการถอดบทเรียนหลังการดำเนินโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ผู้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) โดยการประชุมร่วมกันอภิปรายเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังสิ้นสุดโครงการในวันที่ 10 ตุลาคม 2559 ณ ห้องประชุมคำ - กฤษณา แห่งศรีสาร โรงเรียนบ้านชุมชนบ้านวังเพิ่ม พบว่าครูผู้สอนโรงเรียนบ้านชุมชนบ้านวังเพิ่มทุกคนที่เข้าร่วมโปรแกรมหลังจากเสร็จสิ้นโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ผู้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการสะท้อนผลเกี่ยวกับปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ทั้ง 6 ขั้นตอน ดังนี้

7.1) ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน จากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ผู้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการจัดรูปแบบห้องเรียน ดังนี้

นายสมบัติ หนันทุม (ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนนี้ว่า การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนด้วยรูปแบบวิธีที่หลากหลายตามเนื้อหาวิชาที่สอนและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น รวมถึงช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความสะดวกและง่ายต่อการ

จัดการเรียนการสอนจากพื้นที่ที่เหมาะสมของรูปแบบห้องเรียน

นางอมรินทร์ ใจชื่น (ครูผู้สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) กล่าวว่าขั้นตอนการจัดรูปแบบห้องเรียนนี้รวมไปถึงเรื่องที่ต้องคำนึงถึงเพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ครูผู้สอนกำหนดทั้งนี้การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกละใฝ่ใจในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถทำกิจกรรมและใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนได้สะดวกและเห็นผลชัดเจนมากขึ้น แต่ทั้งนี้ในห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากทำให้ในบางชั่วโมงและในบางชั้นเรียนครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบชั้นเรียนที่เหมาะสมได้กับเนื้อหาวิชาได้

นางสาวประภาวดี ลิอินทร์ (ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) กล่าวว่า การจัดรูปแบบชั้นเรียนให้เหมาะสมตามสภาพห้องเรียนและเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การจัดแบ่งพื้นที่รูปแบบใหม่ๆ หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาไม่เพียงทำให้พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีแต่ยังส่งผลรวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอนและพฤติกรรมของครูผู้สอนที่รู้สึกกระตือรือร้นด้วยเช่นเดียวกัน แม้การจัดรูปแบบห้องเรียนห้องเรียนจะส่งผลดีแต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดพื้นที่และรูปแบบชั้นเรียน รวมไปถึงการใช้สิ้นเปลืองเวลาในการจัดรูปแบบชั้นเรียนก่อนที่จะเริ่มเรียนในชั่วโมงนั้นๆด้วย

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการจัดรูปแบบห้องเรียน ดังนี้ การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนด้วยรูปแบบวิธีที่หลากหลายตามเนื้อหาวิชาที่สอนและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น รวมถึงทำให้พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่ทั้งนี้ในห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากทำให้ในบางชั่วโมงและในบางชั้นเรียนครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบชั้นเรียนที่เหมาะสมได้กับเนื้อหาวิชาได้ อีกทั้งจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดพื้นที่และรูปแบบชั้นเรียน

7.2) ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน จากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วม โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน ดังนี้

นางนิลบล ธรรมะจันโท (ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนนี้ว่า การตั้งค่าความคาดหวังหรือการตั้งค่าเป้าหมายถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนไม่ควรให้ความสำคัญแต่นับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องตระหนักอย่างแท้จริงเพราะการตั้งค่าความคาดหวังทำให้สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้เรียนจะได้รับรู้ความคาดหวังที่ได้กำหนดออกมาเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารร่วมระหว่างครูและผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองอีกด้วย แต่ยังมีข้อบกพร่องที่ต้องให้ความระมัดระวังเมื่อนำขั้นตอนนี้ไปปฏิบัติคือ การปรับเปลี่ยนความคาดหวังต่อผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องสังเกตประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนและปรับเปลี่ยนข้อกำหนดให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

นายวัชร ลอยชัยภูมิ (ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) กล่าวถึง การตั้งกฎในชั้นเรียนไว้ว่า โดยส่วนใหญ่กฎระเบียบในชั้นเรียนมักเกิดจากครูผู้สอนเพียงคนเดียว ผู้เรียนไม่ได้เป็นผู้กำหนดกฎระเบียบ บทบาทหน้าที่ในชั้นเรียนร่วมด้วย ซึ่งในขั้นตอนการร่างและกำหนดกฎระเบียบที่ต้องมีความง่ายและชัดเจนในการปฏิบัติ จำนวนข้อน้อย ระบุในเชิงบวก ทำให้จัดการควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในชั้นเรียน

นางอรพรรณ วรรณเวช (ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) กล่าวว่า การกำหนดกฎในชั้นเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นนั้นมีความสำคัญแต่ควรจากการกำหนดของครูผู้สอนเองเนื่องจากผู้เรียนยังมีวุฒิภาวะไม่มากพอที่จะสามารถกำหนดกฎในชั้นเรียนร่วมได้ ซึ่งกฎในชั้นเรียนควรเกี่ยวกับประพฤติกฎและกับกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนผู้เรียนและครูเริ่มคุ้นเคยวิธีเรียนและวิธีสอนของแต่ละฝ่ายแล้ว ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีบทบาทในการปรับปรุงกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนมากขึ้น ถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนอีกทั้งควรระบุกฎระเบียบพื้นที่ที่เหมาะสมไว้เป็นตัวอย่างในการปรับเปลี่ยนแก่ครูผู้สอนด้วย

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนดังนี้ การตั้งค่าความคาดหวังทำให้สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดีการตั้งกฎทำให้จัดการควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีบทบาทในการปรับปรุงกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนมากขึ้น

โดยยังมีข้อบกพร่องที่ต้องให้ความสนใจเมื่อนำขั้นตอนนี้ไปปฏิบัติคือ การปรับเปลี่ยนความคาดหวังต่อผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องสังเกตประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนและปรับเปลี่ยนข้อกำหนดให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

7.3) ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วม โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการชี้แจงกฎระเบียบ ดังนี้

นางวิลาวรรณ พิมพ์โคตร (ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบนี้ว่า โดยปกติแล้วครูผู้สอนมักจะไม่ได้ชี้แจงกฎระเบียบในชั้นเรียนรวมถึงการอธิบายขั้นตอนการใช้งานสำหรับทุกกิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งมีความสำคัญและความต่อเนื่องมาจากขั้นตอนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎ ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างครูกับผู้เรียน อย่างไรก็ตามเพื่อความชัดเจนการชี้แจงกฎระเบียบนี้ควรกำหนดให้ทำควบคู่กับการกำหนดความคาดหวังและกฎระเบียบในชั้นเรียนในครั้งเดียว

นายเอกรัฐ โกศล (ครูผู้สอนรายวิชาศิลปะศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) กล่าวไว้ว่า การชี้แจงกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนมักจะละเลยในการอธิบายถึงเป้าหมาย จุดประสงค์และวิธีการปฏิบัติทำให้บางครั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนสะดุด เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ทั้งนี้การชี้แจงกฎระเบียบควรเป็นขั้นตอนที่หยิบยกขึ้นมาพร้อมกับการตั้งค่าความคาดหวังและกฎระเบียบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการชี้แจงกฎระเบียบ ดังนี้ การชี้แจงกฎระเบียบควรเป็นขั้นตอนที่หยิบยกขึ้นมาพร้อมกับการตั้งค่าความคาดหวังและกฎระเบียบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้บางครั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตามเพื่อความชัดเจนการชี้แจงกฎระเบียบนี้ควรกำหนดให้ทำควบคู่กับการกำหนดความคาดหวังและกฎระเบียบในชั้นเรียนในครั้งเดียว

7.4) ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู จากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วม โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนชี้แจงกฎระเบียบ ดังนี้

นายสมบัติ หนันทุม (ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนี้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทั้งบรรยากาศ การทำกิจกรรม การตอบสนองในชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น รวมถึงผู้เรียน

มีพฤติกรรมที่ดีตามที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการชั้นเรียนเกิดประสิทธิผล และชัดเจนขึ้นในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนนี้ควรระบุถึงวิธีการหรือขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันให้แก่ครูผู้สอนด้วย

นางวิลาวรรณ พิมพ์โคตร (ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) กล่าวว่า ในชั้นเรียนนั้นมีบุคคล 2 ฝ่ายคือครูผู้สอนและนักเรียนที่ต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน จากการปฏิบัติจัดการชั้นเรียนทำให้เห็นว่าบุคลิกภาพของครูจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมาก ซึ่งครูต้องทำหน้าที่ไม่เพียงในแง่การสอนเนื้อหาวิชาเท่านั้นแต่ยังต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ปรับให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก ยกย่องชมเชย รวมถึงการดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจต่อนักเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มักถูกเพิกเฉย ละเลยไปจนทำให้เกิดปัญหาตามมา แต่ทั้งนี้จำนวนนักเรียนต่อห้องและความหลากหลายของพฤติกรรมผู้เรียนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ ดังนั้นขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติสำหรับพฤติกรรมโดยรวมของผู้เรียนส่วนใหญ่มากกว่าการช่วยแก้ปัญหารายบุคคลในชั้นเรียน

นายวัชร ลอยชัยภูมิ (ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) กล่าวว่าในการบริหารจัดการชั้นเรียนการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้นสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะการพูดสื่อสารในเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะในทางปฏิบัติโดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะเป็นผู้พูดสื่อสารฝ่ายเดียว การปรับเปลี่ยนการปฏิบัตินี้ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปในทางที่ดี ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติรวมถึงติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ดังนี้ การสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้นสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะการพูดสื่อสารในเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ครูต้องทำหน้าที่ไม่เพียงในแง่การสอนเนื้อหาวิชาเท่านั้นแต่ยังต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ปรับให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก ยกย่องชมเชย รวมถึงการดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจต่อนักเรียน อันทำให้ทั้งบรรยากาศ การทำกิจกรรม การตอบสนองในชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น รวมถึงผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีตามที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการชั้นเรียนเกิดประสิทธิผลและชัดเจนขึ้นในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนนี้ควรระบุถึงวิธีการหรือขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันให้แก่ครูผู้สอนด้วย

7.5) **ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย** จากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย ดังนี้

นายสมบัติ หนั่นทุม (ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนนี้ว่า การเรียนการสอนก่อนหน้านี้ส่วนใหญ่เน้นเป็นการให้ใบงานหรือบรรยายเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมการสอนมักจะไม่ค่อยหลากหลาย แต่เมื่อปรับรูปแบบการปฏิบัติโดยการสอนเนื้อหาวิชาด้วยเทคนิคที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งในแง่ของของทางวิชาการและพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ยังข้อจำกัดในเรื่องของเนื้อหาวิชาต่อชั่วโมงการเรียนการสอน ขนาดและสภาพของชั้นเรียนรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องคำนึงด้วยเช่นเดียวกัน

นางวิลาวรรณ พิมพ์โคตร (ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) กล่าวว่า เทคนิคและวิธีสอนใหม่ๆ ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ทั้งวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย ตามระยะเวลาชั่วโมงที่สอนและความรู้ความสามารถของผู้เรียน แต่ทั้งนี้ขอเพิ่มข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มตัวอย่างเทคนิคที่สามารถใช้ในการจัดการพฤติกรรมผู้เรียนควบคู่กันไปที่เหมาะสมกับสังคมในศตวรรษที่ 21 มากขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย ดังนี้ เทคนิคและวิธีสอนใหม่ๆ ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ทั้งวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย ตามระยะเวลาชั่วโมงที่สอนและความรู้ความสามารถของผู้เรียน รวมถึงการปรับรูปแบบการปฏิบัติโดยการสอนเนื้อหาวิชาด้วยเทคนิคที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งในแง่ของของทางวิชาการและพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ยังข้อจำกัดในเรื่องของเนื้อหาวิชาต่อชั่วโมงการเรียนการสอน ขนาดและสภาพของชั้นเรียนรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องคำนึงด้วยเช่นเดียวกัน

7.6) **ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม** จากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมดังนี้

นายสมบัติ หนั่นทุม (ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ได้แสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมนี้ว่า นอกจากการวัดและ

ประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนรวมถึงตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว การวัดประเมินที่ครูได้เรียนรู้ปฏิบัติเพิ่มเติมมากขึ้นคือการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่นักเรียนเพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่บุคคลมีความแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ควรมีการเพิ่มเติมตัวอย่างรูปแบบการประเมินในท้ายกลยุทธ์/เทคนิคการสอนแต่ละประเภทด้วย

นางสาวประภาวดี ลีอินทร์ (ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) กล่าวว่า ในขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมนี้ว่า ครูผู้สอนได้นำเอาการประเมินตามสภาพจริง มาใช้ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ทำการประเมินที่ไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการวัดและประเมินผลนี้คือข้อเสนอแนะให้การเพิ่มเติมตัวอย่างรูปแบบการวัดประเมินที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การสอนเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อช่วยให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน เกิดความกระชับ สะดวกและชัดเจนขึ้น

กล่าวโดยสรุปจากการถอดบทเรียนครูกลุ่มเป้าหมายที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม ดังนี้ การประเมินตามสภาพจริง มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ทำการประเมินที่ไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่นักเรียนเพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่บุคคลมีความแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ควรมีการเพิ่มเติมตัวอย่างรูปแบบการประเมินในท้ายกลยุทธ์/เทคนิคการสอนแต่ละประเภทด้วย

จากผลการถอดบทเรียนกับกลุ่มเป้าหมายโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นประเด็นในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ดังมีข้อสรุปดังนี้ ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟตามขั้นตอนได้อย่างเป็นระบบ มีความกระตือรือร้นในปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความใส่ใจในการทำกิจกรรมนั้นเรียน สามารถตั้งกฎในชั้นเรียนร่วมกับผู้เรียน เสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ มีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น จัดการเรียนการสอนเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ทั้งวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย ตามระยะเวลาชั่วโมงที่สอน และความรู้ความสามารถของผู้เรียน รวมถึงวัดประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น และนอกจากนั้นยังพบปัญหาจากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในการวิจัยในครั้งนี้คือ ในห้องเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนจำนวนมากทำให้เกิดความไม่

สะดวกในการจัดพื้นที่และรูปแบบชั้นเรียน รวมไปถึงการใช้สิ้นเปลืองเวลาในการจัดรูปแบบชั้นเรียนก่อนที่จะเริ่มเรียนในชั่วโมงนั้นๆด้วย ครูผู้สอนต้องสังเกตประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนและปรับเปลี่ยนข้อกำหนดที่กำหนดร่วมกันให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การชี้แจงกฎระเบียบควรกำหนดให้ทำควบคู่กับการกำหนดความคาดหวังและกฎระเบียบในชั้นเรียนในครั้งเดียว พร้อมเทคนิคการสอนที่สามารถใช้ในการจัดการพฤติกรรมผู้เรียนควบคู่กันไปที่เหมาะสมกับสังคมในศตวรรษที่ 21 มากขึ้นด้วย รวมถึงรูปแบบการวัดประเมินที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน เกิดความกระชับ สะดวกและชัดเจนขึ้น

บทที่ 5

โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยและพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วยโครงการและสาระสำคัญของโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการทดลองในภาคสนามและถอดบทเรียนให้ทราบถึงข้อบกพร่องเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 วิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมเป็นการตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม มีทั้งหมด 3 เล่ม ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และชุดการเรียนรู้เล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3)ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมชุดการเรียนรู้ และชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไขจะทำเป็น 2 ระยะ ดังนี้ 1) การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (preliminary field checking and revision) โดยการอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (focus group discussion) แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข และ 2) การตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (main field checking and revision) หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในระยะเวลาที่ 1 แล้วผู้วิจัยนำไปตรวจสอบโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย (focus group discussion) แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไข ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนด เครื่องมือ 6 ประเภท ดังนี้คือ 1) การประเมินปฏิกริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 1 2) การ

ประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การประเมินทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2 5) การประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนและการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบและ 6) การถอดบทเรียนโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ขั้นตอนที่ 5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนาม (trial) การทดลองโปรแกรมในภาคสนามใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ pre-experimental มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) กลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ขั้นตอนที่ 6 การเขียนรายงานการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัยและเอกสารประกอบโปรแกรมจำนวน 3 ชุดการเรียนรู้ ดังนี้

คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 1
การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียน
แบบโปรแอกทีฟ

เอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

เอกสารคู่มือการเรียนรู้นี้เป็นเอกสารที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการศึกษาคู่มือการเรียนรู้เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เกี่ยวกับบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในภาพรวม โดยมุ่งหวังให้มีการนำความรู้ ทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้สนใจทั่วไปสุดทายนี้น ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เขียนตำราหนังสือทุกเล่มที่นำมาอ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกสารที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

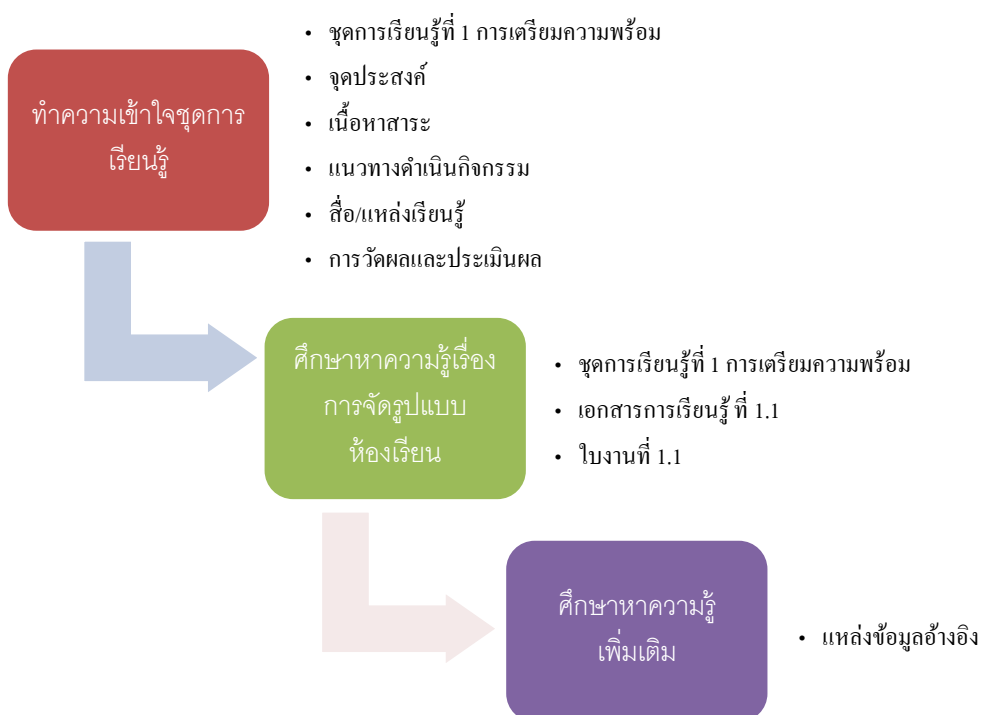
ภัทรพร อรัญมาลา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	125
รูปแบบการศึกษาคู่มือการเรียนรู้	127
แนวทางการศึกษาคู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ การเรียนแบบโปรแอกทีฟ	127
แนวคิด	128
จุดประสงค์	128
เนื้อหาสาระ	128
แนวทางดำเนินกิจกรรม	128
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	128
การวัดผลและประเมินผล	128
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 1.1 เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียน แบบโปรแอกทีฟ	129
ใบความรู้ ที่ 1.1	130
ใบงานที่ 1.1	138
แหล่งที่มา	139

รูปแบบการศึกษาคู่มือการเรียนรู้

คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

แนวคิด

การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ (Preparation for Proactive Classroom Management)

จุดประสงค์

1. เพื่อเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนเบื้องต้นและการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้เข้าร่วมโปรแกรม
2. เพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมโปรแกรมสามารถนำความรู้ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในภาระงานต่อไป

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากคู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน
2. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
4. สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่น เพื่อนำความรู้ไปใช้ในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
2. เอกสารอ้างอิง
3. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด
2. ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือการเรียนรู้
3. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
4. ประเมินการรายงานผลการปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คู่มือการเรียนรู้ ที่ 1.1

การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

จุดประสงค์

เพื่อเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้เข้าร่วม
โครงการทั้งในด้านความรู้และทักษะ

เนื้อหาสาระ

1. การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
  - 1.1 การเรียนรู้แบบโปรแอกทีฟ
  - 1.2 ความหมายของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
  - 1.3 รูปแบบขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากคู่มือการเรียนรู้ ที่ 1.1
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 1.1
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. คู่มือการเรียนรู้ ที่ 1.1
2. ใบงานที่ 1.1
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

คู่มือการเรียนรู้ ที่ 1.1

การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความก้าวไปข้างหน้าและมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่องรวมถึงส่งผลกระทบต่อกันอย่างต่อเนื่องไปทั่วทั้งโลกหรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) รัฐบาลในทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเป็นลำดับต้นๆ สอดคล้องกับองค์สหประชาชาติที่ได้ตั้งเป้าหมายหลักที่ 2 ในด้านการศึกษา อันมีมุ่งหวังที่จะให้เด็กได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ถึงแม้รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญกับการลงทุนทางการศึกษามากขึ้นทุกระดับ เพื่อให้เยาวชนไทยมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปข้างต้นประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ครูผู้สอนที่จึงต้องทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยสำหรับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน การบริหารจัดการชั้นเรียนอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่ยากที่สุดในการทำงานของครูผู้สอน ซึ่งการบริหารจัดการห้องเรียนส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของเราอย่างรวดเร็วและความคุ้นชินกับการสอนแบบเดิมมานานหลายทศวรรษรวมถึงเทคนิคการจัดการที่ยังคงเป็นรากฐานของระบบการศึกษาในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการศึกษาในสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบกับสภาพปัญหาการจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบันที่ยังเป็นปัญหาเรื้อรังรอการแก้ไข ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่เหมาะสมกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองต่อไปได้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่ประกอบด้วย โครงการและสาระสำคัญของ โครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework)

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจากผลการทดลองในภาคสนามและถอดบทเรียนให้ทราบถึงข้อบกพร่อง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

ความหมายของคำสำคัญ

เพื่อให้การเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนตรงกันจึงกำหนดความหมายของคำสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมี ประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ หมายถึง ความรู้ ทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟอันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมี ประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบ ห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การ ประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

3. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรม โดยมีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งโปรแกรมพัฒนาการบริหาร จัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้จะเป็นการวิจัยและพัฒนา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา

บทบาทครูในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ครูผู้สอน ต้องลดบทบาทจากเดิมที่คอยสอนเนื้อหา สาระ ใช้เวลาในชั้นเรียนมาก สั่งการให้ นักเรียนได้ทำตามที่ครูกำหนด มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก กำหนดเนื้อหาในชั้นเรียนให้

อย่างชัดเจนและส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มเพื่อนมากขึ้น ส่งเสริม การรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ทั้งในและนอกห้องเรียน ตามความถนัดความสนใจและความต้องการของนักเรียน ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนต้อง คำนึงถึงในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดย เชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรนา แนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิด ทักษะที่ต้องการ

2. ครูผู้สอนต้องตระหนักว่าในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิด ความสนใจในการเรียนรู้ และมีกำลังในการเรียนรู้ ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเนื้อหา ความรู้ที่จะสอนเท่านั้น

4. ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ สร้างบรรยากาศและจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้

ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้จากคำบอกของผู้สอน

5. ครูต้องจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู และครูภายใน สถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะก่อให้เกิด ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน

6. ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่าง นักเรียนกับครูและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วย ตนเอง และทักษะสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. ครูออกแบบ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย ตนเองของผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว

8. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ และแนวคิดที่สำคัญ มากกว่าการท่องจำได้

9. ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดี และสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มากกว่าที่จะนำความรู้ไปใช้ในการสอบเท่านั้น

10. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาและเข้าใจการเชื่อมโยงกันของ เนื้อหามากกว่าที่จะสอนเนื้อหาแยกกันเป็นเรื่องๆ

11. เน้นที่กระบวนการของการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการเน้นไปที่ผลการเรียนรู้เพียง อย่างเดียว

12. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการใช้คำถามกระตุ้นมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น
13. ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
14. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
15. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
16. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
17. ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิดการแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
18. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการที่นักเรียนเรียนรู้จากการทาแบบฝึกหัดและท่องจำ
19. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทั้งในด้านความเหมาะสมกับนักเรียนมากกว่าการใช้วิธีสอนแบบเดียวกันกับนักเรียนทั้งหมดทุกคน
20. ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง ในการวิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียนมากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น

แนวคิดการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ มีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจในการนำการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่การปฏิบัติแก่ครูผู้สอน
2. ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในแต่ละชั้นเรียน
3. เลือกกำหนดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับช่วงวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน
4. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

7. ใช้การประเมินผล ติดตาม นิเทศ และสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ กระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิผลของงานในที่สุด

8. ศึกษา วิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียนอย่างเป็นระบบ

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนั้นเป็นการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน รวมถึงการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมทั้งด้านบรรยากาศห้องเรียนและรูปแบบวิธีการสอนล่วงหน้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การคาดการณ์สิ่งที่จะต้องเผชิญทั้งปฏิกิริยาการตอบสนองของผู้เรียนและสถานการณ์ในชั้นเรียน ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในเชิงบวกสำหรับนักเรียนทุกคน โดยผู้เรียนจะมีการลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง ลงมือพัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมนำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงให้ผู้เรียนได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีศักยภาพตามที่ควรเป็น ตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล 5 ข้อ ได้แก่ การรู้ตนเอง (self-awareness) มโนธรรม (Conscience) จินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity) ความประสงค์อิสระ (Independent will) และความสุข (happiness) ทั้งนี้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีความสำคัญ ดังนี้

1. การสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในห้องเรียน
2. ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกในด้านสังคมอารมณ์และการเรียนรู้องค์ความรู้ให้นักเรียนทุกคนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทและสภาพแวดล้อม
3. สามารถเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนให้มีความรู้ลึกของเชื่อมั่น ความนับถือตนเองแก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความท้าทายของชีวิต
4. ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมของตนเอง

รูปแบบขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีทั้งหมด 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การดำเนินการเตรียมความพร้อม (Actions Before Students' Arrival)

สิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำการเตรียมความพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาในห้องเรียน คือ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคมและพื้นที่การเรียนการสอนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสมได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน คือ การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน ทั้งรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ สถานที่เก็บอุปกรณ์ การออกแบบของการเข้าถึงและทางเดิน

ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เวลากับการค้นคว้าวัสดุสิ่งของน้อยลงและมีเวลาสอนมากขึ้น การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นก็เพื่อแสดงให้นักเรียนรับรู้รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในห้องเรียน กล่าวได้ว่าการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟนี่เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของพวกเขาที่มีประสิทธิผลและมีความก้าวหน้า อันจะช่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ (Establishing Clear Ground Rules) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ คือ

1) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งค่าเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการบังคับใช้กลยุทธ์การจัดการ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตั้งความคาดหวังและข้อจำกัดขึ้น พยายามแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวปัญหา มากกว่าการใช้การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น ยอมรับความรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียน แทนที่จะโทษนักเรียน

2) การตั้งกฎ การตั้งกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนนั้นต้องมีความง่ายชัดเจน และมีจำนวนไม่เกินห้าข้อ รวมถึงมีการระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวก ทั้งนี้ในการจัดตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนนั้นต้องมีความชัดเจน วิธีการหรือกฎพื้นฐานต้องได้รับการยกระดับให้มีความสำคัญอย่างสูงและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

3) กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน นักเรียนจะต้องรู้วิธีการต่างๆที่ครูคาดหวังว่าพวกเขาจะประพฤติและจะจัดการกับกิจวัตรประจำวัน

2. ปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึง (Interactions Once Students Arrive)

เมื่อนักเรียนมาถึงในห้องเรียน แผนที่ครูผู้สอนได้วางไว้ก่อนหน้านี้จะถูกผนวกเข้ากับความรู้ที่พัฒนาของนักเรียนแต่ละคนและทั้งชั้นเรียน สองสามสัปดาห์แรกของการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนเป็นช่วงที่มีความสำคัญในการสร้างบรรทัดฐานและความคาดหวังสำหรับการเรียนการสอนทั้งปี ช่วงระยะเวลาเริ่มต้นจึงมีความสำคัญในการสร้างภาพรวมในเชิงบวกสู่ความสำเร็จ ในชุดของการวิจัยศึกษา มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบ คือการบังคับใช้กฎระเบียบและการจัดการในห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกัน สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนที่เกิดความสับสนใจ เกิดพฤติกรรมที่ดีทำให้ครูผู้สอนสามารถคาดการณ์การตอบสนองของผู้เรียนได้ มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อ

ของนักเรียนและเสริมสร้างขอบเขตเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงระดับในการติดต่อครูผู้สอน

2.2 ขั้นตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู (Relational Interactions)

ในขั้นความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น การสร้างบรรทัดฐานของการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดี โดยการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการอภิปราย รวมถึงตระหนักในพฤติกรรมของนักเรียนที่สนับสนุนบรรทัดฐานทั้งส่วนรวมและรายบุคคลด้วย นักเรียนกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกฎระเบียบและความคาดหวังของห้องเรียน อันทำหน้าที่เป็นข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งกฎระเบียบที่สามารถสร้างความควบคุมกับนักเรียนนั้นจะเขียนในเชิงบวกไม่เกินห้าข้อ ทั้งนี้กฎพื้นฐานสำหรับครูผู้สอนจะมีการทบทวนเป็นระยะๆ กับนักเรียน ให้นักเรียนหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีที่นักเรียนคิดว่าครูผู้สอนกำลังจะทำ

2.3 ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย เริ่มต้นจากการวางแผน

หลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งหมดล่วงหน้า ซึ่งระบบการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนจะเชื่อมโยงกับความเชื่อของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมากกว่าการให้ใบงานหรือบรรยายเท่านั้น โดยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน ดังนี้

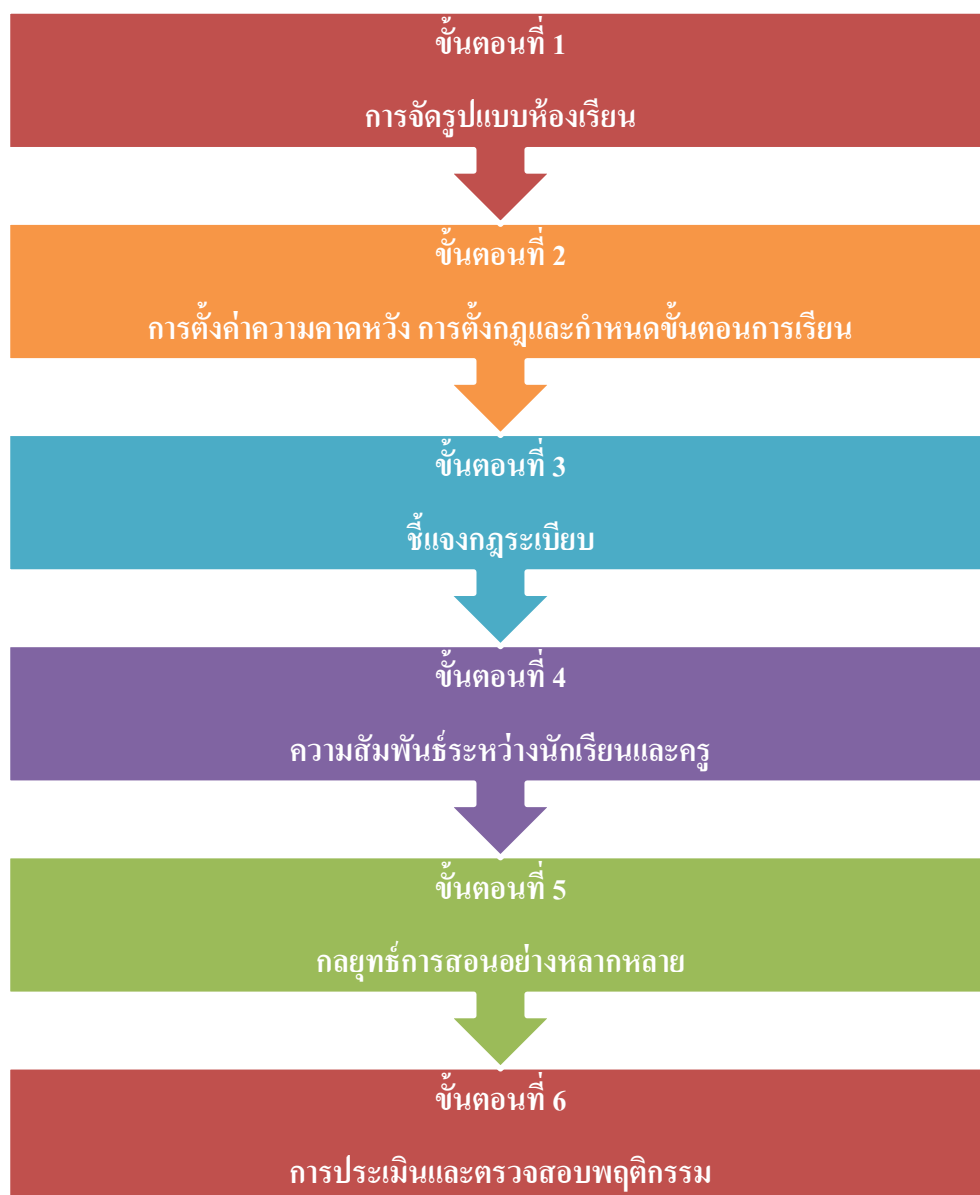
1) การสอนกลยุทธ์กระบวนการคิดเพื่อความสำเร็จของนักเรียนในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม

2) การสอนทักษะการเปลี่ยนแปลงแก่นักเรียน

3. การประเมินพฤติกรรม

3.1 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม เมื่อขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโปรแอกทีฟได้รับการดำเนินการถึงการใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่นั้น การประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น ด้วยการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ทั้งในรูปแบบคำถามและคำตอบด้วยวาจาในระหว่างการเรียนการสอน สรุปเป็นลายลักษณ์อักษร การบ้าน ห้องปฏิบัติการ การทดสอบ หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนการประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไปนั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูต้องประเมินแนวโน้มที่จะทำงานในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ด้วย

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอรวมถึงการประเมินผลการเรียน กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, JANUARY 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 2
การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6 ขั้นตอน

เอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

เอกสารคู่มือการเรียนรู้นี้เป็นเอกสารที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการศึกษาคู่มือการเรียนรู้เล่มที่ การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ทั้ง 6 ขั้นตอน ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในภาพรวมโดยมุ่งหวังให้มีการนำความรู้ ทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้สนใจทั่วไปสุดทำยนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เขียนตำราหนังสือทุกเล่มที่นำมาอ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกสารที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภัทราพร อรัญมาลา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

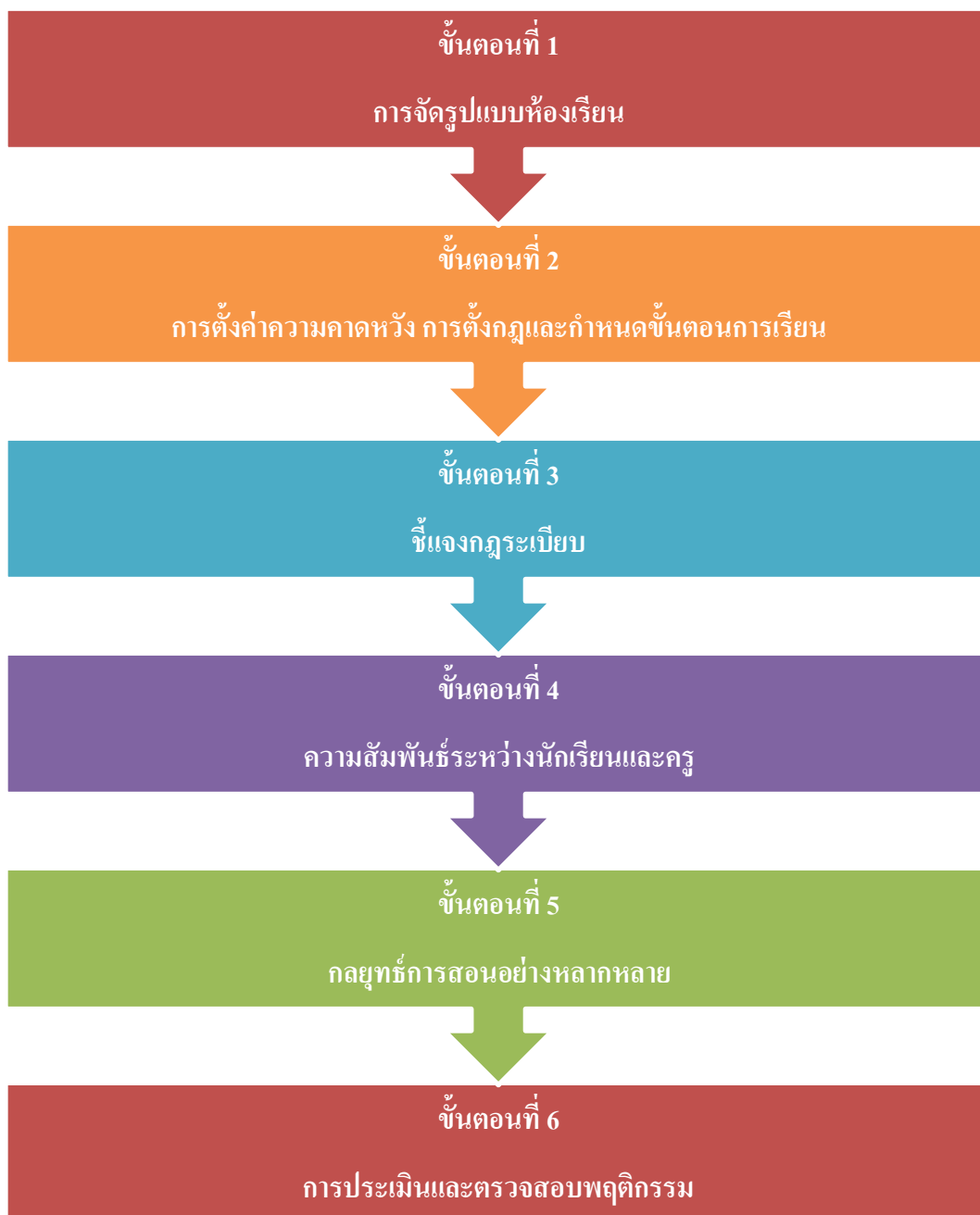
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	141
เส้นทางการศึกษาคู่มือการเรียนรู้	143
แนวทางการศึกษาคู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 2 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ ทั้ง 6 ขั้นตอน	144
แนวคิด	144
จุดประสงค์	144
เนื้อหาสาระ	144
แนวทางดำเนินกิจกรรม	144
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	144
การวัดผลและประเมินผล	144
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.1 เรื่อง การจัดรูปแบบห้องเรียน	145
- ใบความรู้ ที่ 2.1	145
- ใบงานที่ 2.1	153
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.2 เรื่อง การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้	155
- ใบความรู้ ที่ 2.2	156
- ใบงานที่ 2.2	160
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.3 เรื่อง ชี้แจงกฎระเบียบ	162
- ใบความรู้ ที่ 2.3	163
- ใบงานที่ 2.3	165
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.4 เรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู	167
- ใบความรู้ ที่ 2.4	168
- ใบงานที่ 2.4	171
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.5 เรื่อง กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย	173
- ใบความรู้ ที่ 2.5	174
- ใบงานที่ 2.5	180
คู่มือการเรียนรู้ ที่ 2.6 เรื่อง การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม	182
- ใบความรู้ ที่ 2.6	183
- ใบงานที่ 2.6	197

เส้นทางการศึกษาคู่มือการเรียนรู้

ภาพที่ 1 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 2

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ขั้นตอน

แนวคิด

การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ขั้นตอน (6 steps of Proactive classroom management) เริ่มต้นมาจากความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการศึกษาในสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบกับสภาพปัญหาการจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน ที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรู้ ทักษะ และความสามารถตามสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการะงานต่อไปได้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ศึกษาคู่มือการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟทั้ง 6 ขั้นตอน

แนวการดำเนินงานกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากคู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 2 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ขั้นตอน
2. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
4. สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่น เพื่อนำความรู้ไปใช้ในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. คู่มือการเรียนรู้ เล่มที่ 2 การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ขั้นตอน
2. เอกสารอ้างอิงและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด
2. ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาคู่มือการเรียนรู้
3. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
4. ประเมินการรายงานผลการปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คู่มือการเรียนรู้ที่ 2.1 เรื่อง การจัดรูปแบบห้องเรียน

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ การจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบ โปรแอกทีฟ
2. กระบวนการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ ที่ 2.1
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.1
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ ที่ 2.1
2. ใบงานที่ 2.1
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.1

การจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนั้น การจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟถือได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินการเตรียมความพร้อม (Actions Before Students' Arrival) ที่ครูผู้สอนต้องทำการเตรียมความพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาในห้องเรียน ทั้งการเตรียมความพร้อมของพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคมและพื้นที่การเรียนการสอนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสมได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้

2.1.1 ความหมายของการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ

การจัดการรูปแบบห้องเรียนเป็นที่รวบรวมลักษณะครูหลายแห่งไว้ด้วยกันรวมถึงการสะท้อนทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการจัดการพฤติกรรมของนักเรียนและความสามารถในการให้คำแนะนำที่มีส่วนร่วมร่วมกันเป็นรูปแบบหรือโครงสร้างแบบบูรณาการ เป็นการรวบรวมครูผู้สอนแบบโปรแอกทีฟโครงสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน การปฏิบัติและกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทุกคนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในห้องเรียนที่มีประสิทธิผล ถึงแม้จะมีจุดแข็ง จุดอ่อนและความแตกต่างของบุคคลแตกต่างกันออกไป การจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟนี้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของพวกเขาที่มีประสิทธิผลและมีความก้าวหน้า อันจะช่วยในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นเป็นทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในกลุ่มของผู้เรียน ครูประจำชั้นจะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จากหนังสือและหลักสูตร โดยจะสังเกตเห็นรูปแบบของการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านรูปแบบของการจัดการห้องเรียน

การจัดรูปแบบห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน ทั้งรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ สถานที่เก็บอุปกรณ์ การออกแบบของการเข้าถึงและทางเดิน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เวลากับการค้นหาวัสดุสิ่งของน้อยลงและมีเวลาสอนมากขึ้น การจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นนักเรียนรับรู้รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในห้องเรียน กล่าวได้ว่าในชั้นเรียนนั้นจะต้องมีทั้งการจัดพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space) พื้นที่ทางสังคม (Social Space) และพื้นที่การเรียนการสอน (Instructional Space) เพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสมได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้การจัดรูปแบบห้องเรียนที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ จำนวนนักเรียน ขนาดของห้องเรียน รวมถึงรูปแบบการเรียนการสอน/การจัดกิจกรรมด้วย

ในการจัดรูปแบบห้องเรียนนั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญ โดยแบ่งได้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ

2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วย โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่าการเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนรู้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความยอมรับนับถือตนเอง

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และรักการมาเรียน

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่า การพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

ลักษณะของรูปแบบการจัดการชั้นเรียนที่ดี มีดังต่อไปนี้

1. มีการจัดที่ว่างในชั้นเรียนอย่างชัดเจน เพื่อใช้เนกประสงค์และเพื่อให้นักเรียนมั่นใจในการใช้ที่ว่างของตน ตัวอย่างเช่น ชั้นเรียนจะประกอบด้วยพื้นที่ทั้งในส่วนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างพลุกพล่าน ได้แก่ บริเวณที่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน และที่ว่างส่วนตัวที่นักเรียนจะทำงานได้โดยลำพัง เช่น โต๊ะในแถวของนักเรียนแต่ละคน เป็นต้น

2. ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนมีปัญหาทั้งทางด้านการเรียนและด้านพฤติกรรมอาจแก้ปัญหาได้ด้วยการแยกออกมาอยู่ในที่ว่างมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนสงบ มีสมาธิในการทำงานได้อย่างอิสระตามลำพัง

3. มีที่ว่างส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน และมีพื้นที่ของนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ จึงควรจัดสถานที่เฉพาะเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนหรือระหว่างนักเรียนกับครู และอาจจะมีที่ว่างสำหรับจัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ

4. ลักษณะที่นั่งของนักเรียนเป็นแถวเพื่อสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาการ ในขณะที่การจัดที่นั่งแบบกลุ่ม จะทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

5. การจัดชั้นเรียนในบริเวณที่จำกัดและมีการใช้อย่างหนาแน่น เช่น บริเวณที่เหลาดินสอ ที่วางถังขยะหลังห้อง หรือบริเวณที่มีการเรียนการสอน ตลอดจนส่วนที่จะทำให้นักเรียนถูกรบกวนโดยง่าย ครูควรจัดให้นักเรียนนั่งห่างออกไป

6. ครูและนักเรียนทั้งชั้นควรมองเห็นกันและกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ลักษณะของการเคลื่อนไหวในชั้นเรียนนั้น ควรให้ครูมีโอกาสใกล้ชิดกับนักเรียนได้มากที่สุด

7. ควรจำกัดสิ่งรบกวนทางการมองเห็นและการได้ยินที่จะมารบกวนความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อการดำเนินในชั้นเรียน

8. การจัดที่ว่างสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรให้นั่งอยู่ใกล้กับครูจะทำให้เกิดผลดี เพราะการทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ครูสามารถจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนเท่านั้น หากแต่ยังจะช่วยครูให้สามารถพูดส่งเสริมนักเรียนในทางบวก โดยอนุโลมหรือยินยอมทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมาบ้าง

9. การจัดชั้นเรียนทางกายภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีประโยชน์และทำให้เกิดพลังเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสภาพทางกายภาพในชั้นเรียนควรจะเปลี่ยนแปลงได้ตามลักษณะทางวัฒนธรรม และทางภาษาของนักเรียน ซึ่งควรจะเข้าไปตามความต้องการเฉพาะของนักเรียน

2.1.2 กระบวนการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟ

นอกจากนี้การจัดรูปแบบห้องเรียนสามารถจัดได้หลายรูปแบบ โดยจัดให้เหมาะสมกับบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ขนาดของห้องเรียน เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบห้องเรียนนั้นถือได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ ที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การสอนต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติได้แก่ ต้นไม้ พืชภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น อันจะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งครูควรได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดโต๊ะ เก้าอี้ และมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนให้มีความเหมาะสมตามบริบทและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนี้

1. การจัดรูปแบบห้องเรียนต้องคำนึงถึงลักษณะการเรียนการสอน วิธีการสอน และอุปกรณ์เช่น พื้นห้อง ผนัง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียนอื่นๆ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ นอกจากนี้การจัดห้องเรียนต้องคำนึงถึงบรรยากาศที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในบางครั้งการจัดห้องเรียนควรจะได้คำนึงถึงความสะดวกและความยืดหยุ่นของการใช้งานด้วย

2. โต๊ะ เก้าอี้ ควรเป็นแบบที่เบาไม่เทอะทะ เพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือปรับปรุง ลักษณะภายในห้องเรียน และการจัดวางจะต้องอยู่ในลักษณะที่เหมาะสม ไม่สร้างปัญหา ในระหว่างการเรียนการสอน เช่น การบังกัน เป็นต้น

3. เสียง ทั้งเสียงบรรยายของผู้สอน เสียงการสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่เหมาะสม ได้ยินอย่างทั่วถึงและถ้าใช้เครื่องขยายเสียงจะต้องคำนึงถึงเสียงสะท้อนด้วย

4. ไฟฟ้าและสว่าง แสงสว่างภายในห้องเรียน จะได้จากแสงธรรมชาติหรือแสงจากหลอดไฟจะต้องมีความสว่างพอเหมาะ ควรจะได้มีการติดตั้งหลอดไฟในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน ตลอดจนการติดตั้งปลั๊กไฟต้องอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อสะดวกต่อการใช้งานและความปลอดภัย

5. การระบายอากาศในห้องเรียน จำเป็นต้องมีการถ่ายเทอากาศได้ดี ทั้งการระบายอากาศโดยธรรมชาติและ การระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่ พัดลม เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

6. การใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา จะต้องจัดวางในที่ที่เหมาะสม โดยคำนึงการกำหนดลักษณะการใช้งานและประสิทธิภาพของการทำงาน

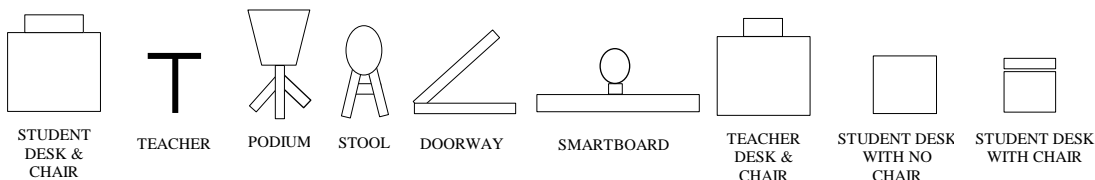
นอกจากนี้การจัดรูปแบบห้องเรียนของชั้นประถมศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน โดยยึดหลักดังนี้ คือ

1. สร้างสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจ
2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. ยืดหยุ่นความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

การจัดรูปแบบชั้นเรียนห้องเรียน แสดงได้ดังนี้

1. อุปกรณ์และเทคโนโลยีในชั้นเรียน

CLASSROOM DESIGN – LEGEND

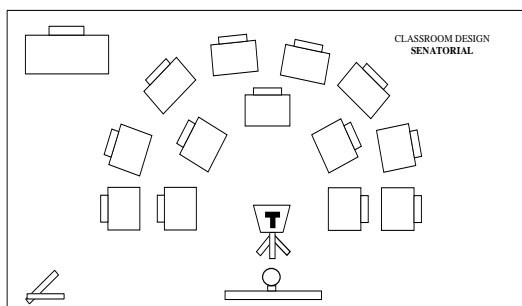

ที่มา: Classroom Design - Feng Shui For Learning

2. รูปแบบการจัดชั้นเรียนห้องเรียนแบบต่างๆ

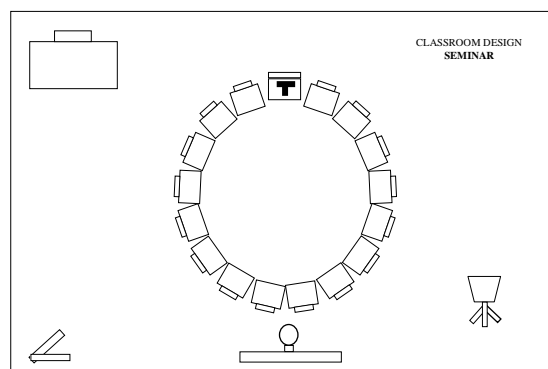
2.1 Senatorial (แบบรัฐสภา) การ

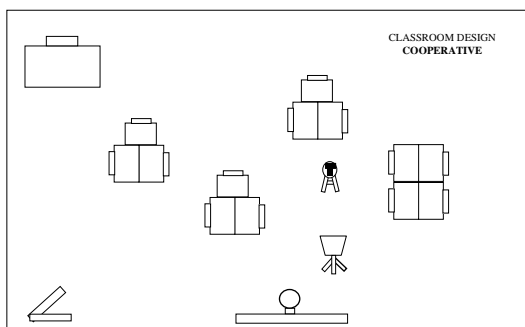
จัดรูปแบบชั้นเรียนแบบ Senatorial (แบบรัฐสภา) นี้จะทำให้สะดวกในการจัดกิจกรรมแบบอภิปรายถกเถียงกันในห้องเรียน รวมถึงการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆกลางหน้าห้อง ซึ่งการจัดห้องในลักษณะนี้จะมีโต๊ะตรงกลางห้องเพื่อจะได้สะดวกต่อครูผู้สอนในการเดินไปรอบๆ อย่างทั่วถึง หรือหากมีการนำเสนองาน การจัดห้องรูปแบบนี้สามารถสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้นักเรียนที่ฟังอยู่ได้ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนรอบๆข้างได้

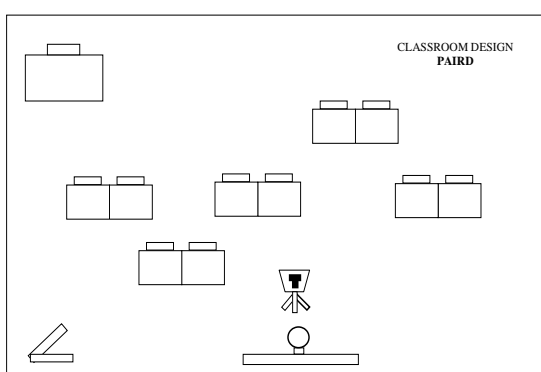
2.2 Seminar (รูปแบบสัมมนา) การจัด

ชั้นรูปแบบนี้จะช่วยให้ได้รับประโยชน์ของการสนทนาและการแบ่งปัน การเล่าเรื่องในหนังสือและการให้ทำบรรยายเชิงปฏิบัติการแบบที่ต้องใช้การเขียนจะเหมาะกับรูปแบบนี้ คุณครูจะนั่งที่เก้าอี้ตัวหนึ่งในนั้นและมีสถานะเท่ากับนักเรียนคนหนึ่ง แบบนี้จะให้ความรู้สึกที่ไม่มีผู้นำ ดังนั้นจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดที่มากกว่าแบบอื่น

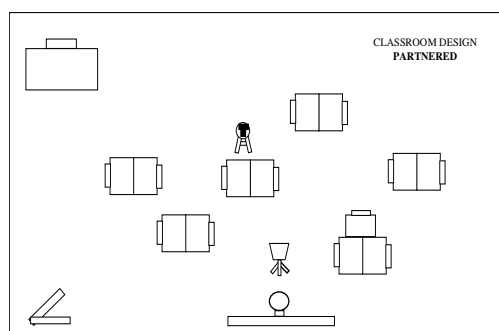

2.3 Cooperative (แบบความร่วมมือ หรือ กลุ่ม) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงการจัดกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งให้ประโยชน์ที่หลากหลาย นักเรียนจะถูกสอนให้รู้จักแก้ไขปัญหาแบบกลุ่ม คุณครูสามารถจะนั่งในกลุ่มที่ต้องการให้ความสนใจเป็นพิเศษก็ได้

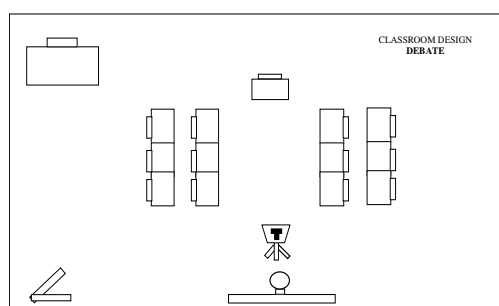

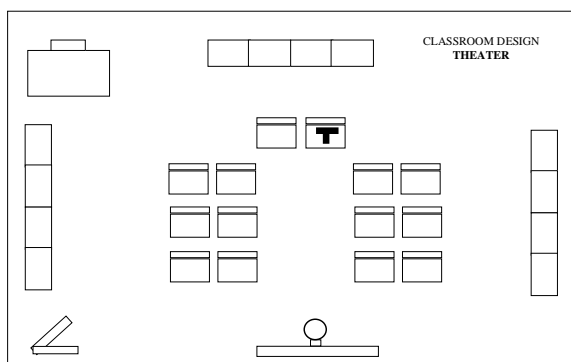
2.4 Pairs (แบบคู่ หรือ แบบพียงพา) การจัดชั้นเรียนรูปแบบนี้มีประโยชน์มากเมื่อนักเรียนต้องใช้การแบ่งปันเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา หนังสือ หรือทำงานร่วมกัน เป็นคู่ในกรณีที่นักเรียนเป็นเลขที่ตัวกลุ่มก็อาจจะจัดโต๊ะที่สามเพิ่มขึ้นมา การจัดแบบนี้จะเหมาะสมสำหรับการมีสื่อการเรียนบางอย่างที่ต้องปรึกษากันเป็นคู่ หรือทำโครงการแบบคู่

2.5 Partnered (แบบพาร์ทเนอร์) รูปแบบนี้ต่างกับแบบคู่ (Pairs) คือเน้นให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากันและมีการโต้ตอบกัน (Interaction) โดยลักษณะนี้คุณครูก็สามารถเดินดูในแต่ละกลุ่มได้ ยกตัวอย่างเช่นให้นักเรียนจะได้จำลองสถานการณ์ว่าคนหนึ่งเป็นนายกำลังสอบสวนพยาน หรือเป็นตัวแทนคนละฝ่ายให้อภิปรายกัน

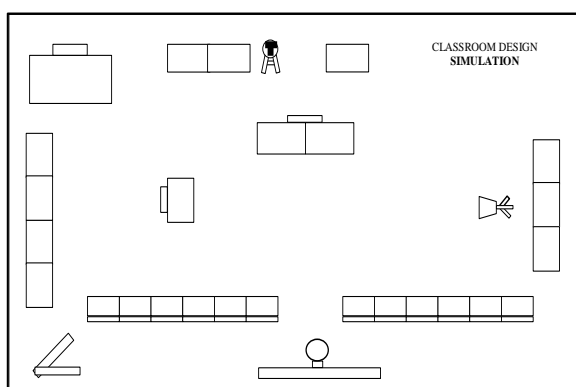

2.6 Debate (แบบโต้วาที หรือ ดีเบท) โดยแต่ละทีมต้องนั่งแยกกันเพื่อกำหนดกลยุทธ์ของตัวเอง และต้องหันหน้าเข้าหากัน อาจารย์จะอยู่ที่โต๊ะตรงกลางซึ่งจะไม่มีบทบาทมากนักในการเรียนการสอนลักษณะนี้ นักเรียนที่นั่งแต่ละโต๊ะจะเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายรวมถึงใช้กระดานที่ตรงกลางด้านหน้าห้องเพื่อจดประเด็นที่สำคัญ

2.7 Theater (แบบโรงละคร) เป็นอีกรูปแบบการจัดชั้นเรียนที่ดีที่สุดอีกรูปแบบหนึ่งที่นักเรียนไม่ต้องจดบันทึก ในกรณีนี้อาจไม่จำเป็นต้องมีโต๊ะเรียน การจัดห้องเรียนในลักษณะนี้ นักเรียนจะนั่งเก้าอี้ใกล้ๆกัน ส่วนโต๊ะก็จะไปตั้งไว้ข้างห้อง อาจารย์จะเป็นผู้สังเกตการณ์ในขณะที่นักเรียนกำลังชมภาพยนตร์ หรือการนำเสนอของเพื่อนๆ

2.8 Simulations (แบบการจำลอง) การจัดชั้นเรียนแบบนี้เป็นการเปลี่ยนนักเรียนให้กลายเป็นนักแสดงที่มีการสวมบทบาทสมมติ ห้องเรียนเปรียบเสมือนเป็นบริบทที่จำลองจากโลกแห่งความเป็นจริง ในสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ เพื่อเพิ่มความสุขสนานการปรับประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียนได้มากที่สุด

*****

ใบงานที่ 2.1 การจัดรูปแบบห้องเรียน

คำชี้แจง เมื่อศึกษาใบความรู้ที่ 2.1 แล้วจงวิเคราะห์ สรุปและตอบคำถามต่อไปนี้

6. ความหมายของการจัดรูปแบบชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ขั้นตอนการจัดรูปแบบชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ประโยชน์ของการจัดรูปแบบชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, January 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

คู่มือการเรียนรู้ที่ 2.2

เรื่อง การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้แบบโปรแอกทีฟและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้
2. กระบวนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ ที่ 2.2
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.2
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ ที่ 2.2
2. ใบงานที่ 2.2
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.2

การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ของการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟนั้น คือ การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ (Establishing Clear Ground Rules) เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำการเตรียมความพร้อมก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาในห้องเรียน คือ การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคมและพื้นที่การเรียนการสอนเพื่อให้แน่ใจว่าเป้าหมายที่เหมาะสมได้ถูกตั้งขึ้นมาพร้อมและสามารถที่จะทำได้ โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้ คือ 1) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งค่าเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงาน 2) การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

1) ความหมายของการตั้งค่าความคาดหวัง

การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งค่าเป้าหมายและข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานนั้นเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องตั้งขึ้นให้เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ต้องไปให้ถึง โดยครูผู้สอนจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบที่จำเป็นต่างๆในการบังคับใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การทำกิจกรรมอันเป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการชั้นเรียนนั้นๆ ให้เป็นการแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวปัญหามากกว่าการใช้การปฏิบัติตามกลยุทธ์ในระยะสั้น รวมถึงการยอมรับรับผิดชอบในการควบคุมห้องเรียนแทนที่จะโทษนักเรียนเท่านั้น

2) ความหมายของการตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

กฎระเบียบต่างๆ ในชั้นเรียนนั้น หมายถึงสิ่งที่ตั้งขึ้นด้วยสถานภาพ บทบาทหน้าที่ให้เป็นบรรทัดฐานในห้องเรียนที่ครูผู้สอนและนักเรียนต้องปฏิบัติร่วมกันอีกทั้งการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นที่จะต้องมีกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินการเรียนการสอนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยกฎระเบียบในชั้นเรียนที่ได้ตั้งขึ้นมานั้นต้องมีความง่ายชัดเจน และมีจำนวนไม่เกิน 5 ข้อ รวมถึงมีการระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวก ทั้งนี้ในการจัดตั้งกฎพื้นฐานของห้องเรียนนั้นต้องมีความชัดเจน วิธีการหรือกฎพื้นฐานต้องได้รับการยกระดับให้มีความสำคัญอย่างสูงและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องอีกด้วย นอกจากนี้ยังต้องการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ที่หมายถึงการระบุขั้นตอนในการเรียนการสอน

ตามแผนการสอนของครูผู้สอนที่ต้องกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน นักเรียนจะต้องรู้วิธีการต่างๆที่ครูคาดหวังว่าพวกเขาจะประพฤติกและจะจัดการกับกิจวัตรประจำวันได้

2.2.2 กระบวนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

1) การตั้งค่าความคาดหวัง

การตั้งค่าความคาดหวังเป็นขั้นตอนหนึ่งในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟที่ครูผู้สอนจะต้องมีเตรียมการในระดับที่ซับซ้อน อย่างชัดเจนและระมัดระวังก่อนที่นักเรียนเข้าห้องเพื่อทำภารกิจกรรมการเรียนรู้และให้การเรียนรู้ที่มีความหมายจนเกิดสติปัญญาสูงสุด การตั้งความคาดหวังการปฏิบัติ ความรู้และการมีส่วนร่วมในห้องเรียนนั้น ทั้งนี้การตั้งค่าความคาดหวังควรทำในช่วงสัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดความคาดหวังของครูที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนซึ่งรวมถึงการแจ้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรซึ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้แล้วในหลักสูตร

2. กำหนดความคาดหวังของครูผู้สอนที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน รวมถึงการแจ้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรซึ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้แล้วในหลักสูตร

3. ครูผู้สอนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กเพิ่มเติมจากลักษณะเฉพาะของเด็กในแต่ละวัยที่เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

4. ครูผู้สอนคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและไม่รอให้ปฏิกิริยาบางอย่างที่อาจเกิดไม่เหมาะสมเกิดขึ้น โดยครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมอย่างมากและระมัดระวังที่จะออกจากปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนที่จะบานปลาย

5. ครูผู้สอนต้องการกำหนดเนื้อหาข้อความเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่จะต้องเข้าใจ

6. กำหนดแนวความคิดการเรียนรู้ที่เน้นสร้างสรรค์ที่ใช้งานของนักเรียน

7. กำหนดวิธีการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนและผลกระทบต่อสังคมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมรวมถึงแนวความคิดของการจัดการการควบคุมพฤติกรรมในการปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่ง

8. ตั้งความคาดหวังการเรียนการสอนในแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในแง่ของระยะเวลาและเป้าหมาย เน้นการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปใช้งานของนักเรียน

9. ตั้งค่าความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมที่นำเสนอและโอกาสสำหรับหลายบทบาทสำหรับนักเรียนและครูให้มีความชัดเจนตรงประเด็น

2) การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

การจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟไว้ว่าในตอนแรกของการจัดการห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟมีลักษณะขัดแย้งกับจัดการห้องเรียนในแบบปกติ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมระเบียบวินัยและพฤติกรรม กลยุทธ์ในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน การตอบสนองต่อการหยุดชะงักทำปฏิกิริยากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการตอบสนองและประเมินผลที่เหมาะสมและการลงโทษ ซึ่งการตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนนั้นจึงเป็นการดำเนินการปรับเปลี่ยนและกำหนดพฤติกรรมของครูขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถทำให้การเรียนการสอนดำเนินการได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอันเนื่องมาจากนักเรียนมีความเข้าใจในขั้นตอนกฎระเบียบของชั้นเรียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องใช้ความคิดก่อนการวางแผนและการพิจารณาความก้าวหน้าของทั้งระบบแบบบูรณาการที่จะสนับสนุนด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้องค์ความรู้ของนักเรียนด้วย

การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและขั้นตอนที่สำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู ทั้งกฎระเบียบสามารถกำหนดได้ ดังนี้

- 1) จากครูผู้สอนเอง
- 2) ความร่วมมือกันระหว่างครูกับนักเรียน
- 3) นักเรียนที่สามารถกำหนดกติกาของการอยู่ร่วมกันขึ้นเอง โดยการแนะนำการมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยการตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ สามารถทำได้ดังนี้

1. โดยกฎระเบียบในชั้นเรียนที่ได้ตั้งขึ้นมานั้นต้องมีความง่ายและชัดเจน
2. กำหนดกฎระเบียบของชั้นเรียนโดยระบุเป็นข้อๆ แนวทางในการกำหนดกฎระเบียบที่นักเรียนในแต่ละชั้นเรียนจะต้องปฏิบัติตามนั้นครูอาจทำได้ดังนี้

2.1) เขียนด้วยข้อความที่สั้น กระชับ เข้าใจง่ายและครอบคลุม ควรมีจำนวนไม่เกิน 5 ข้อและระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวกการกำหนดกฎระเบียบหากเขียนด้วยข้อความที่เข้าใจยากและซับซ้อนเกินไปทำให้เด็กเข้าใจสับสนหรือจดจำยากก็อาจทำให้เด็กไม่สนใจที่จะปฏิบัติตาม

2.2) ควรเป็นกฎระเบียบที่ครูเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนของนักเรียน เช่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อน การส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด

2.3) ควรเป็นกฎระเบียบที่ให้ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ต้องการจะบรรลุ เป้าหมายการเรียนรู้เพราะกฎกติกาในชั้นเรียนส่วนใหญ่กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งให้นักเรียนได้สามารถพัฒนาความสามารถทางการเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์ การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นการขจัดสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคที่จะรบกวนการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยมีครูคอยดูแลช่วยเหลือ

2.4) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุง กฎระเบียบกติกาของห้องเรียน ครูอาจเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบของห้องเรียนในระยะแรกของการเรียน หรือระยะต้นปีการศึกษาแต่ในระยะเวลาต่อมาเมื่อนักเรียนและครูเริ่มคุ้นเคยวิธีเรียนและวิธีสอนของแต่ละฝ่ายแล้ว นักเรียนอาจมีบทบาทมากขึ้นในการปรับปรุงกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน เช่น การที่ครูกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียนสายไว้ แต่เมื่อพบว่านักเรียนในชั้นเรียนทุกคนไม่ได้ประพฤติผิดกฎในข้อนี้เลยและทุกคนมีความกระตือรือร้นที่อยากจะเข้าห้องเรียนทุกครั้ง กฎระเบียบข้อนี้จึงไม่จำเป็นอีกต่อไปโดยอาจจะมีการเพิ่มเติมกฎระเบียบอื่นที่นักเรียนเห็นว่าจำเป็น เช่นการไม่แย่งกันพูด หรือพูดเสียงดังจนเกินไป เป็นต้น

2.5) กฎระเบียบที่ดีควรจะมีผลที่ตามมาของการไม่ปฏิบัติตามกฎซึ่งอาจเรียกว่า เป็นบทลงโทษ อาจเป็นเงื่อนไขหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างนักเรียนเช่น การให้ทำงานเพิ่ม การช่วยเหลือเพื่อนมากขึ้น โดยบทลงโทษที่กำหนดขึ้นควรเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและอาจจะต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบทลงโทษโดยใช้วิธีการใหม่ๆหากมีการผิดซ้ำอีกเพราะบางครั้งวิธีลงโทษที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอาจไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาหรือหยุดพฤติกรรมนั้นแต่กลับกลายเป็นการเสริมแรงทางบวกให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นเพิ่มมากขึ้นตัวอย่างเช่น ครูคาดโทษนักเรียนที่ทำผิดโดยเขียนชื่อนักเรียนไว้บนกระดานหรือการทำโทษหน้าชั้นเรียน วิธีการเช่นนี้อาจเป็นแรงเสริมให้นักเรียนทำความผิดซ้ำอีกเพราะตนเองได้กลายเป็นจุดเด่นของชั้น แสดงให้เห็นว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของห้องแม้จะเป็นไปในทางลบก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ควรปรับเปลี่ยนวิธีการลงโทษไปเป็นวิธีอื่นที่จะทำให้เด็กรู้สึกผิดต่อการกระทำของตนและจะไม่ได้ยอมรับหรือได้รับความสนใจจากกลุ่มเพื่อน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่มีความประพฤติดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอก็ควรได้รับการยกย่องชมเชยตามวาระ โอกาสที่เหมาะสม เพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็กเหล่านี้ได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

3. ครูผู้สอนยกระดับให้มีความสำคัญและส่งเสริมทั้งกฎของชั้นเรียนและขั้นตอนการเรียนตามแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ใบงานที่ 2.2

การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

คำชี้แจง เมื่อศึกษาใบความรู้ที่ 2.2 แล้วจงวิเคราะห์ สรุปและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ความหมายของการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ขั้นตอนของการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, January 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.
- <https://sites.google.com/site/darunsitpattanarangsana/sara-na-ru/kar-prakan-khunphaph-sthan-suksa>

คู่มือการเรียนรู้ที่ 2.3 เรื่อง ชี้นำกฎระเบียบ

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ ชี้นำกฎระเบียบแบบ โปรแอกทีฟ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของชี้นำกฎระเบียบ
2. กระบวนการชี้นำกฎระเบียบ

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ ที่ 2.3
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.3
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2.3
2. ใบงานที่ 2.3
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.3

ชี้แจงกฎระเบียบ

การชี้แจงกฎระเบียบเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนเข้ามาถึงในห้องเรียนหรือช่วงปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึง (Interactions Once Students Arrive) ซึ่งเมื่อนักเรียนมาถึงในห้องเรียน รูปแบบชั้นเรียนแผนการจัดการเรียนการสอน กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ที่ครูผู้สอนได้วางไว้ก่อนหน้านี้จะถูกผนวกเข้ากับความรู้ที่พัฒนาของนักเรียนแต่ละคนและทั้งชั้นเรียน ซึ่งในช่วง 2-3 สัปดาห์แรกของการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนเป็นช่วงที่มีความสำคัญในชี้แจงเพื่อการสร้างบรรทัดฐานและความคาดหวังสำหรับการเรียนการสอนทั้งปีตามที่ได้กำหนดไว้ ช่วงระยะเวลาเริ่มต้นนี้จึงการชี้แจงกฎจึงมีความสำคัญในการสร้างภาพรวมในเชิงบวกสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

2.3.1 ความหมายของชี้แจงกฎระเบียบ

คือ แจกแจงรายละเอียดความหมาย ขั้นตอนรวมถึง การใช้กฎระเบียบ ข้อกำหนด ความคาดหวังต่างๆที่ได้ตั้งไว้มาเพื่อบริหารการจัดการในชั้นเรียนซึ่งต้องมีความสอดคล้องกัน สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนที่เกิดความสบายใจ เกิดพฤติกรรมที่ดีทำให้ครูผู้สอนสามารถคาดการณ์การตอบสนองของผู้เรียนได้ มีขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับการติดต่อของนักเรียนและเสริมสร้างขอบเขตเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงระดับในการติดต่อครูผู้สอน

2.3.2 กระบวนการชี้แจงกฎระเบียบ

กระบวนการชี้แจงกฎระเบียบในชั้นเรียนนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ต้องแนะนำขั้นตอนการใช้งานสำหรับทุกกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนตามที่ได้วางไว้หรือวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้นๆ

การชี้แจงกฎระเบียบเป็นสิ่งที่จำเป็นและเครื่องมือที่สำคัญที่มีความต่อเนื่องมาจากขั้นตอนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนในการบริหารจัดการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน อันเนื่องมาจากที่กฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนที่อาจจะกำหนดขึ้นมาจากครูผู้สอนเอง จากความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนหรือจากนักเรียนที่สามารถกำหนดกติกาของการอยู่ร่วมกันขึ้นเองโดยการแนะนำการมีครูเป็นที่ปรึกษานั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน รายละเอียดขั้นตอนที่ต่อเนื่องเหมาะสมกับชั้นเรียน การชี้แจงกฎระเบียบจึงมีการดำเนินการดังนี้

1. การชี้แจงกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นมาเอง เป็นการชี้แจงโดยครูผู้สอนหยิบยกกฎเกณฑ์แต่ละข้อนั้นนำมาอธิบายถึงเป้าหมาย จุดประสงค์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นการควบคุมบรรยากาศการเรียนการสอน ความประพฤติของผู้เรียนตลอดจนการดำเนินตามเนื้อหาการเรียนรู้อย่างราบรื่น รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นในลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลางนี้เป็นรูปแบบการชี้แจงที่ต้องอาศัยการอธิบายรายละเอียดอย่างชัดเจนและตรงประเด็น ซึ่งมักเกิดขึ้นในชั้นเรียนที่ต้องอาศัยกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่เข้มงวด

2. การชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน จะมีรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่ค่อนข้างยืดหยุ่นเนื่องจากการนำกฎระเบียบขึ้นตอนต่างๆในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนเองได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ห้องเรียนอยู่ในระบบระเบียบส่วนหนึ่งมาชี้แจงทำความเข้าใจพร้อมกันนี้ก็ได้อาศัยประเด็นในส่วนกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากส่วนความคิดเห็นของนักเรียนมาอภิปรายเพื่อชี้แจงหาข้อสรุปที่มุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางไว้เช่นเดียวกัน

3. การชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากนักเรียนที่สามารถกำหนดคติภาของการอยู่ร่วมกันขึ้นเอง โดยการแนะนำการมีครูเป็นที่ปรึกษานั้นจะมีรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่นักเรียนมีความอิสระสูงในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานการณ์ในชั้นเรียนของตนเองด้วยตนเองโดยถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทของการเรียนรู้ที่ตนเองเป็นเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ซึ่งรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบลักษณะนี้ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียนที่มีพฤติกรรมนักเรียนที่เหมาะสมด้วย

การชี้แจงกฎระเบียบนี้ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติตามกฎระเบียบในชั้นเรียน กฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ อันจะส่งผลทำให้นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นปราศจากอุปสรรคด้วยศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ในตนเอง ทั้งยังเป็นการวางพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอีกด้วย

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, January 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.
- <https://sites.google.com/site/darunsitpattanarangsana/sara-na-ru/kar-prakan-khunphaph-sthan-suksa>

คู่มือการเรียนรู้ที่ 2.4

เรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูแบบ โปรแอกทีฟ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู
2. กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ ที่ 2.4
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.4
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2.4
2. ใบงานที่ 2.4
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.4

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูเป็นขั้นตอนในส่วนของปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึง (Interactions Once Students Arrive) ที่ต้องถูกผนวกต่อเนื่องจากขั้นตอนอื่น ๆ รวมถึงเข้ากับความรู้ที่พัฒนาของนักเรียนแต่ละคนและทั้งชั้นเรียนที่ครูผู้สอนได้วางแผนไว้ในระยะสองสามสัปดาห์แรกของการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ดังนี้

2.4.1 ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียนระหว่าง 2 คนหรือบุคคล 2 ฝ่ายคือครูผู้สอนและนักเรียน โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนการสอนในชั้นแรก ในการเจอกันครั้งแรกของครูกับนักเรียนบุคลิกภาพของครูจะส่งผลต่อความรู้สึกของนักเรียน ถ้าครูมีความอบอุ่น เป็นกันเอง มีความเป็นมิตร เด็กก็จะไว้วางใจและมีความรู้สึกกับครู แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าครูดูไม่เป็นมิตร ไม่มีความอบอุ่น เข้มงวดนักเรียนก็จะไม่มีความรู้สึกที่ดีกับครู รู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีจิตใจในการเรียนรู้วิชานั้น และอาจเป็นปัญหาในเวลาต่อมาคือเด็กทำให้ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นไปในทางที่ไม่ดีไม่มาโรงเรียน ไม่เข้าเรียน และผลการเรียนวิชานั้นอาจตกต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้นยังหมายรวมถึง ปฏิสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ (Relational Interactions) ปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอน (Instructional Interactions) ซึ่งครูสามารถประเมินว่าการติดตามการเรียนการสอนของนักเรียนโดยตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน รวมถึงช่วยให้นักเรียนที่มีความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของตัวเองโดยการให้ข้อเสนอแนะการเรียนการสอนได้อีกด้วย ซึ่งครูต้องทำหน้าที่ ดังนี้ 1) เป็นที่ปรึกษา 2) ละเว้น (เพิกเฉย) พฤติกรรมเชิงลบในบางกรณีและแทนที่ด้วยพฤติกรรมเชิงบวก 3) ให้ความเคารพเชื่อใจ 4) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี 5) ยกย่องชมเชย 6) การดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจต่อนักเรียน ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียนนี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์ ดังนี้

1. ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูและนักเรียน
2. ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้อง เข้าใจกัน
3. ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสบายใจที่จะรับวิชาการ หรือทำความเข้าใจบทเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็น โดยไม่หวาดกลัวครู

4. ช่วยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในตัวครู มีเหตุผล
5. ช่วยแก้ปัญหาคำถามการเรียนการสอนในชั้นได้
6. ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดเจตคติ ความสนใจ ค่านิยม และผลการเรียนรู้ เป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ถ้าทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบควรควรดำเนินการ ดังนี้

1. เริ่มสร้างความสัมพันธ์
2. สร้างสัดส่วนของคำพูดทางบวกและทางลบอย่างสม่ำเสมอ
3. สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังระดับสูงของตน
4. ร่วมกันควบคุมดูแลการแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความคาดหวัง
5. สร้างทางเลือกเพื่อนำไปสู่กฏกติกาในชั้นเรียน

ในขณะเดียวกัน การพูดจาร่วมกันในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน โดยครูผู้สอนควรใช้คำพูดที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งคำพูดเหล่านี้ควรเป็นน้ำเสียงที่อบอุ่น ยอมรับ เห็นใจ เข้าใจ ถ้าเป็นการตั้งคำถามหรือถามนักเรียนควรเป็นคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นและยังเป็นการเรียนรู้พฤติกรรมความรู้สึกของเด็กขั้นพื้นฐานว่าเด็กมีความรู้สึก เจตคติอย่างไรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ เช่น คำชมเมื่อนักเรียนทำงานได้ดี ทักเวลา มาเรียนทุกวันโดยทั่วไปครูใช้การสื่อสารกับนักเรียนในสามด้าน คือ

1. เพื่อระบุความต้องการที่ครูต้องการให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. เพื่อแจ้งผลการกระทำของนักเรียน
3. เพื่อเสนอความคาดหวังทางบวกของนักเรียน

สำหรับการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น ควรการสื่อสารด้วยวิธีการทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เช่น ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ครูชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ครูถามเพื่อให้นักเรียนตอบ ฯลฯ โดยครูหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพล

ทางตรง (Direct Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว เช่น ครูบรรยาย ครูสั่งการ ครูวิจารณ์ฝ่ายเดียวอาจไม่ใช่คำพูดเพียงอย่างเดียวก็ได้ เราอาจใช้การกระทำเป็นการสื่อสาร เช่น การเดินไปมาในห้องเรียน การสบสายตากับนักเรียน ฯลฯ

นอกจากนี้ในชั้นเรียนหนึ่งนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเป็นสิ่งเกิดขึ้นและต้องเสริมสร้างควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน อันจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ นักเรียน นักเรียนมีความสมัครสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ฯลฯ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ถูกต้อง กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อกันด้วยดี ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นักเรียนก็จะค่อย ๆ ซึมซับและซบเอาสิ่งที่ดีงาม ทั่วไปปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์ เมื่อนักเรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดี ทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

ใบงานที่ 2.4
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

คำชี้แจง เมื่อศึกษาใบความรู้ที่ 2.4 แล้วจงวิเคราะห์ สรุปและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบ/ขั้นตอนของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, JANUARY 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

ใบความรู้ที่ 2.5

เรื่อง กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายแบบ โปรแอกทีฟและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. นิยามของกลยุทธ์การสอน
2. กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ที่ 2.5
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.5
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2.5
2. ใบงานที่ 2.5
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.5

กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายนั้น เริ่มต้นจากการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งหมดล่วงหน้า ซึ่งระบบการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนจะเชื่อมโยงกับรูปแบบลักษณะการสอนของครูเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้รวมถึงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นสำคัญ

2.5.1 นิยามของกลยุทธ์การสอน

กลยุทธ์การสอนนั้นเป็น วิธีการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ มีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเจริญงอกงาม โดยมีองค์ประกอบที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และ ผลผลิต 1. ตัวป้อน ได้แก่ ครู หรือ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 2. กระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการสอน การตรวจสอบความรู้พื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ และส่งผลไปสู่ 3. ผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ทั้งนี้กลยุทธ์การสอนขึ้นกับองค์ประกอบหลายประการ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องตัดสินใจเลือกกลยุทธ์วิธีสอนตามความ เหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ ควรนำเทคนิคต่าง ๆ มากระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน โดย พิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหา และเวลาที่กำหนดให้ การเลือกวิธีสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน เป็นวิธีที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด - สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอนนั้น เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เรียนประเภทของวิธีสอน

2.5.2 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนครูผู้สอนต้องเตรียมเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ มีกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการในการถ่ายทอดที่น่าสนใจ หลากหลาย มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ควรใช้รูปแบบวิธีสอนแบบเดียวกันนานเกินไปเพราะจะทำให้ นักเรียนเบื่อ เช่น การสอนบรรยาย ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมการทดลอง การอภิปราย การแบ่งกลุ่มทำงานเพื่อเพิ่มความสนใจของเด็กต่อการเรียนรู้และให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งพฤติกรรมของครูผู้สอนควรเป็นลักษณะดังต่อไปนี้

1. ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม เช่น ใช้วาจา ใช้ท่าทาง ให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบ ครูควรเสริมแรงให้ทั่วถึงและเหมาะสม

2. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน แสดงให้นักเรียนเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ พยายามนำความคิดเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

3. ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ฝึกการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ในการมอบหมายงานให้กลุ่มทำนั้น ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของงาน ความรู้และความสามารถของนักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้แก่ นักเรียน งานใดที่ครูเห็นว่ายาก ครูควรเข้าไปดูแลกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาในกลุ่มของตน ครูจะต้องมีความอดทนที่จะไม่รีบชี้แนะหรือบอกวิธีการแก้ปัญหาตรง ๆ ต้องฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ หลาย ๆ แบบจนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

4. ใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ครูควรคิดค้นคว้าและแสวงหาแนวทางวิธีการใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน วิธีการสอนควรเป็นวิธีที่ขียนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือนักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เช่น วิธีการสอนแบบทดลอง แบบแก้ปัญหา แบบแสดงบทบาทสมมติ แบบสืบสวนสอบสวน แบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย แบบศูนย์การเรียน ตลอดจนนวัตกรรมวิธีการสอนที่น่าสนใจ การจะใช้วิธีสอนแบบใดนั้นครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับบทเรียน ระยะเวลา สติปัญญา และวัยของนักเรียน

นอกจากนี้ครูผู้สอนควรใช้กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมตามช่วงวัยและความรู้ความสามารถของผู้เรียนจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน โดยเน้นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนแบบดั้งเดิมในแง่ของระยะเวลาและเป้าหมายในระยะ ความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมที่น่าสนใจและโอกาสหลายบทบาทสำหรับนักเรียนและครูให้ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการกระทำ ลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง

2. มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นยอมรับ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียน เรียนด้วยความสุข ความสนใจ กระตือรือร้น ใน การทำกิจกรรมต่าง ๆ

4. มีการส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมนำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. มีการสอนให้สัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ด้วยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายนี้จะทำผู้เรียนได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีศักยภาพตามที่ควรเป็น ตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล 5 ข้อ ได้แก่ การรู้ตนเอง (self-awareness) มโนธรรม (Conscience) จินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity) ความประสงค์อิสระ (Independent will) และความสุข (happiness)

ทักษะที่มีความจำเป็นต่อนักเรียนอย่างหนึ่งที่ครูผู้สอนต้องนำมาสอน คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลง (CHANGE) แก่นักเรียน ซึ่งได้แก่

- 1.) Collect - เก็บวัสดุที่ใช้แล้วออกไปให้เรียบร้อย
- 2.) Have - มีสิ่งที่ต้องการพร้อมสำหรับทำกิจกรรมต่อไป
- 3.) Always - สังเกตดูที่ครูผู้สอนเสมอเพื่อดูจังหวะสัญญาณที่จะทำกิจกรรมต่อไป
- 4.) Now - ใช้เวลาในตอนนี้นั่งอย่างเงียบๆ
- 5.) Get - รับวัสดุและเตรียมพร้อมสำหรับการทำกิจกรรมต่อไป
- 6.) Encourage ให้กำลังใจเพื่อเพื่อเริ่มทำกิจกรรมไปพร้อมกัน

อีกทั้งครูผู้สอนต้องสอนรูปแบบและเสริมสร้างทักษะทางสังคมอย่างใกล้ชิด มีระบบการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้รางวัลแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ การจัดตารางเวลาที่เหมาะสมมีกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจนและสามารถคาดเดาได้ รวมถึงวิธีการเปลี่ยนผ่านจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมอื่นต่อไปอย่างราบรื่น แม้ว่ากลยุทธ์ที่สอนนั้นมีความหลากหลายมากเพียงใดแต่ครูผู้สอนต้องตัดสินใจเลือกวิธีสอนตามความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาที่กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน เป็นวิธีที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอนนั้น และเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เรียนประเภทของวิธีสอนด้วย ซึ่งรูปแบบกลยุทธ์การสอนแบบโปรแอกทีฟที่สามารถนำมาปรับใช้กับชั้นเรียนได้นั้นมีดังนี้

1. **วิธีสอนแบบสาธิต** หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การกระทำหรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมบ้าง ซึ่งหลักการสอนแบบสาธิต คือ

1) ครูต้องเตรียมบทเรียน และซ่อมการสาธิตมาเป็นอย่างดีก่อนสาธิตให้นักเรียนดู 2.) ครูต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอนสำหรับการสาธิตทุกครั้ง และพยายามให้บรรลุจุดประสงค์ 3) ครูต้องแสดงการสาธิตให้นักเรียนเห็นอย่างทั่วถึงกันทั้งชั้น 4) ครูต้องใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ถูกต้องกับวิชานั้นๆ 5) ต้องสาธิตเกี่ยวกับบทเรียน โดยขั้นตอนการสาธิตมีดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน 2) เตรียมอุปกรณ์การสาธิต 3) เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น เวลา ขั้นตอน การดำเนินการ การจบ 4) ทดลองสาธิต 5) จัดคู่มือสังเกตการสาธิต 6) สาธิตแล้ว นักเรียนควรได้สาธิตซ้ำและ 7) ประเมินผลการสาธิต

2. **วิธีสอนแบบแก้ปัญหา** เป็นกระบวนการของนักวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนการสอนแบบแก้ปัญหา มีดังนี้ 1. ขั้นตั้งปัญหา และทำความเข้าใจปัญหา 2) ขั้นแยกปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา 3) ขั้นลงมือแก้ปัญหา โดยการค้นคว้า หาความรู้ และทดลอง 4) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการรวบรวมข้อมูลและรายงานผลหน้าชั้น 5) ขั้นสรุปและประเมินผล ครูและเด็กช่วยกันนำผลงานที่ค้นคว้ามาสรุปเข้าด้วยกัน โดยเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามลำดับ

3. **การสอนแบบโครงการ (Project Design)** เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองในด้านต่าง ๆ มาจากแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้โดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) และการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยมีการศึกษาหลักการ และวิธีเกี่ยวกับโครงการที่เลือกศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการทำงาน ลงมือทำงาน และปรับปรุง เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในกระบวนการเรียนการสอนได้ใช้ทักษะกระบวนการ สอดแทรกคุณธรรม ทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม มีครูเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษาตลอดเวลา เน้นฝึกคนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองประโยชน์ของการจัดทำโครงการ ดังนี้ 1) ทำงานตามความถนัด ความสนใจของตนเอง 2) ฝึกทักษะกระบวนการทำงานด้วยตนเอง หรือร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม 3) สามารถวางแผนการทำงานเป็นระบบ 4) พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ศึกษา ค้นคว้า และแก้ปัญหาจากการทำงาน 6) เป็นสิ่งยืนยันว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในโครงการที่ทำจริงในกรณีที่ต้องนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. **วิธีสอนแบบอนุমান** เป็นการสอนจากส่วนย่อยไปหาส่วนร่วม หรือสอนจากตัวอย่างแล้วสรุป เป็นกฎหรือหลัก เช่น การสอนสูตรต่าง ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์

5. **วิธีสอนแบบอุปมาน** เป็นการสอนตรงข้ามแบบอนุมาน คือให้เด็กเรียนรู้กฎหรือหลักความจริง แล้วจึงค้นคว้าข้อปลีกย่อย เช่น การสอนเรขาคณิต การสอนภาษาไทย ให้คำนิยามแล้วจึงยกตัวอย่าง เป็นต้น

6. **วิธีสอนแบบประชาธิปไตย** เป็นวิธีการสอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนโครงการ และตั้งจุดมุ่งหมายในกิจกรรม โดยนักเรียนมีสิทธิออกเสียงเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าดีมีประโยชน์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 1) นักเรียนคิดหาข้อเสนอแนะปรึกษาหารือกันระหว่างเพื่อน 2) ให้ความคิดเห็นแก่ครู 3) ร่างข้อเสนอแนะ 4) จัดวางแผน 5) ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้มีประโยชน์คือ นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ได้ฝึกการรู้จักสิทธิหน้าที่ ได้รับความรับผิดชอบจากกระบวนการกลุ่มและรู้จักตั้งปัญหา

7. **วิธีสอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL)** เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ฝึกปฏิบัติการวางแผนการทำกิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกัน และทำรายงานผลการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น เพราะเป็นการ ให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการและทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งจะ เป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น องค์ประกอบวิธีสอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ประสบการณ์ E1 (Experience) การสะท้อนความคิด/ อภิปราย R&D (Reflection / Discussion) ความคิดรวบยอด C (Concept) และการทดลอง/ ประยุกต์แนวคิด E2 (Experimentation/ Application)

8. **การเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning)** เน้นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน มีการใช้ประสบการณ์ตรงมาแก้ปัญหาการเรียนรู้ มีการสร้าง สถานการณ์ที่เร้าความสนใจ และผู้เรียนจะหาทางสนองความสนใจของตนเองจากความคิดลง มือปฏิบัติเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่

9. **การสอนแบบอภิปราย (Discussion)** คือ การสอนที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ความคิดเห็นที่เสนออาจได้จาก ประสบการณ์ การศึกษาค้นคว้า การพิจารณาไตร่ตรอง การวิเคราะห์ มี การเสนอความคิดเห็นจะไม่อยู่ในรูปการสรุปผลการประเมินสั้นว่าถูกหรือผิด สำคัญหรือไม่สำคัญแต่เป็นความคิดที่เป็นคำชี้แจง โดยหลักเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน โดยครูนักเรียนเตรียมการอภิปรายแล้วค้นคว้าหาความรู้ เตรียมสถานที่ให้ผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็นที่ตรงประเด็นและมีความสุภาพ

10. **วิธีสอนแบบบทบาทสมมุติ (Role Playing)** คือ การสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น คือแสดงบทบาทที่กำหนดให้ บทบาทของครู 1) เตรียมบทเรียนไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนเรื่องอะไร วิชาใด เนื้อหาอย่างไร 2) ผู้สอนคิดบทบาทสมมุติเป็นเรื่องเหมือนกรณีตัวอย่าง กำหนดตัวละครว่ามีกี่คน ใครบ้าง 3) เลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายตัวละคร 4) กำหนดเวลาแสดงไม่ควรเกิน 10 – 15 นาที 5) เมื่อแสดงจบ ผู้สอนตั้งประเด็น ให้ผู้เรียนทุกคนคิด หรืออภิปราย

11. การสอนโดยสถานการณ์จำลอง (Simulation Gaming) คือการสอนที่ผู้สอนนำเอาสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในบทเรียน พยายามให้มีสภาพที่เหมือนจริงมากที่สุด การสอนแบบนี้ค้นพบความรู้

12. การสอนแบบค้นพบความรู้(Discovery) คือการสอนที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเองสิ่งที่ค้นพบนั้นมีผู้ค้นพบมาก่อนแล้วและผู้เรียนก็ค้นพบความรู้หรือคำตอบนั้นด้วยตนเอง ไม่ใช่รู้จากการบอกเล่าของคนอื่น หรือจากการอ่านคำตอบ ในการสอนจะใช้สถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญกับปัญหา

13. การสอนแบบปฏิบัติการ (Laboratory) คือการสอนที่ให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมภายใต้การแนะนำ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด โดยทำการทดลองปฏิบัติ ฝึกการใช้ทฤษฎีโดยผ่านการสังเกตและการทดลอง

14. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เป็นนวัตกรรมที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแบ่งบทเรียนออกเป็น 4 – 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีสื่อการเรียนที่จัดไว้ในช่องหรือในกล่องวางบนโต๊ะเป็นศูนย์กิจกรรม และแบ่งผู้เรียนตามศูนย์กิจกรรม กลุ่มละ 6 – 8 คน หมุนเวียนกันประกอบกิจกรรมตามศูนย์ต่าง ๆ แห่งละ 15 – 20 นาที จนครบทุกศูนย์ โดยใช้สื่อประสม (Multi Media) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

ใบงานที่ 2.5
กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

คำชี้แจง เมื่อศึกษาใบความรู้ที่ 2.5 แล้วจงวิเคราะห์ สรุปและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ความหมายของกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ขั้นตอน/รูปแบบกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, JANUARY 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

ใบความรู้ที่ 2.6

เรื่อง การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมแบบ โปรแอกทีฟและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

เนื้อหาสาระ

1. การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม
2. กระบวนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากใบความรู้ที่ 2.6
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบงานที่ 2.6
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2.6
2. ใบงานที่ 2.6
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 2.6

การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม นั้นเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโปรแกรมได้ดำเนินการถึงการใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดผล การเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่แล้ว การประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนนั้นก็เพื่อ ตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น ด้วยการตรวจสอบความเข้าใจ ของนักเรียน ทั้งในรูปแบบคำถามและคำตอบด้วยวาจาในระหว่างการเรียนการสอน สรุปเป็นลายลักษณ์อักษร การบ้าน ห้องปฏิบัติการ การทดสอบ หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจ เนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนการประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไป นั้น ครูผู้สอนสามารถเลือกทางเลือกที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการเกิด พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูต้องประเมินแนวโน้มที่จะทำงานในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอรวมถึงการประเมินผลการเรียน กับทั้ง นักเรียนและผู้ปกครองด้วย เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป

2.6.1 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

2.6.1.1 การประเมิน (Evaluation or Assessment or Appraisal)

การประเมิน เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัด คือ นำตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดมาตีค่าอย่างมีเหตุผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น โรงเรียนกำหนด คะแนนที่น่าพอใจของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ที่ร้อยละ 60 นักเรียนที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ 60 % ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ หรืออาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้หลายระดับ เช่น ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 40 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ร้อยละ 40-59 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 60-79 อยู่ในเกณฑ์ดี และ ร้อยละ 80 ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการประเมิน

การประเมินผล มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมิน แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง จากการวัดผลสำหรับภาษาอังกฤษมีหลายคำ ที่ใช้มากมี 2 คำ คือ evaluation และ assessment 2 คำนี้มีความหมายต่างกัน คือ

Evaluation เป็นการประเมินตัดสิน มีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน (absolute criteria) เช่น ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ตัดสินว่าอยู่ในระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 60 – 79 ตัดสินว่าอยู่ในระดับพอใช้ ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 60 ตัดสินว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง evaluation จะใช้กับ

การประเมินการดำเนินงานต่างๆ ไป เช่น การประเมินโครงการ (Project Evaluation) การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation)

Assessment เป็นการประเมินเชิงเปรียบเทียบ ใช้เกณฑ์เชิงสัมพัทธ์ (relative criteria) เช่น เทียบกับผลการประเมินครั้งก่อน เทียบกับเพื่อนหรือกลุ่มใกล้เคียงกัน โดย Assessment มักใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินตนเอง (Self-Assessment)

ลักษณะการประเมินทางการศึกษา

การประเมินทางการศึกษามีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งควรทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นการประเมินคุณลักษณะหรือพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่
3. เป็นการประเมินในภาพรวมทั้งหมดของผู้เรียน โดยการรวบรวมข้อมูลและประมวลจากตัวเลขจากการวัดหลายวิธีและหลายแหล่ง
4. เป็นกระบวนการเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่ม ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์รวมถึงคณะกรรมการต่างๆ ของโรงเรียน

หลักการประเมินทางการศึกษา

หลักการประเมินทางการศึกษาโดยทั่วไปมีดังนี้

1. ขอบเขตการประเมินต้องตรงและครอบคลุมหลักสูตร
2. ใช้ข้อมูลจากผลการวัดที่ครอบคลุม จากการวัดหลายแหล่ง หลายวิธี
3. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลการประเมินมีความชัดเจน เป็นไปได้ มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ทั้งนี้ ประเภทของการประเมินทางการศึกษา แบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง ดังนี้

1. แบ่งตามจุดประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ดังนี้

- 1.1 การประเมินก่อนเรียน หรือก่อนการจัดการเรียนรู้ หรือการประเมินพื้นฐาน (Basic Evaluation) เป็นการประเมินก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอนของแต่ละบทเรียนหรือแต่ละหน่วย แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1.1 การประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาระที่จะเรียนอยู่ในระดับใดของกลุ่ม ประโยชน์ของการประเมินประเภทนี้ คือ ครูใช้ผลการประเมินเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถในสาระที่จะเรียนน้อยคืออยู่ในตำแหน่งท้ายๆ ควรได้รับการเพิ่มพูนเนื้อหาสาระนั้นมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในลำดับต้นๆ คือ กลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในสาระที่จะเรียนมากกว่า หรือกลุ่มที่มีความรู้พื้นฐานในสาระที่จะเรียนดีกว่า และแต่ละกลุ่มควรใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

1.1.2 การประเมินเพื่อวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการเรียนการสอนอีกเช่นกัน แต่เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาแยกแยะว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาระที่จะเรียนรู้น้อยเพียงใด มีพื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนในเรื่องที่จะสอนหรือไม่ จุดใดสมบูรณ์แล้ว จุดใดยังบกพร่องอยู่จำเป็นต้องได้รับการสอนเสริมให้มีพื้นฐานที่เพียงพอเสียก่อนจึงจะเริ่มต้นสอนเนื้อหาในหน่วยการเรียนต่อไป และจากพื้นฐานที่ผู้เรียนมีอยู่ควรใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไร

ทั้งการประเมินเพื่อจัดตำแหน่งและการประเมินเพื่อวินิจฉัยมีจุดประสงค์เหมือนกันคือเพื่อทราบพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียนก่อนที่จะจัดการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ต่างๆ แต่การประเมิน 2 ประเภทดังกล่าวมีความแตกต่างกัน คือ การประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาในภาพรวม ใช้เครื่องมือไม่ละเอียดหรือจำนวนข้อคำถามไม่มาก แต่การประเมินเพื่อวินิจฉัยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างละเอียดแยกแยะเนื้อหาเป็นตอนๆ เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานของเนื้อหาแต่ละตอนมากน้อยเพียงใด จุดใดบกพร่องบ้าง ดังนั้นจำนวนข้อคำถามมีมากกว่า

1.2 การประเมินเพื่อพัฒนา หรือการประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินประเภทนี้ใช้ระหว่างการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ หากผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนก็จะหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการประเมินยังเป็นการตรวจสอบครูผู้สอนเองว่าเป็นอย่างไร แผนการเรียนรู้รายครั้งที่เตรียมมาดีหรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไร กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร มีจุดใดบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งการประเมินประเภทนี้ นอกจากจะใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ผลการประเมินยังใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาด้วย กล่าวคือ หากพบว่าเนื้อหาสาระใดที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยที่ผู้สอนได้พยายามปรับปรุงการ

จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่กับผู้เรียนหลายกลุ่มแล้วยังได้ผลเป็นอย่างดี แสดงว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังนั้นสูงเกินไปหรือไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในชั้นเรียนระดับนี้ หรือเนื้อหาอาจจะยากหรือซับซ้อนเกินไปที่จะบรรจุในหลักสูตรระดับนี้ ควรบรรจุในชั้นเรียนที่สูงขึ้น จะเห็นว่าผลจากการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วย

1.3 การประเมินเพื่อตัดสินหรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินหลังจากผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว อาจเป็นการประเมินหลังจบหน่วยการเรียนรู้หน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรือหลายหน่วย รวมทั้งการประเมินปลายภาคเรียนหรือปลายปี ผลจากการประเมินประเภทนี้ใช้ในการตัดสินผลการจัดการเรียนการสอนหรือตัดสินใจว่าผู้เรียนคนใดควรจะได้รับระดับคะแนนใด

2. แบ่งตามการอ้างอิง แบ่งออกเป็น

2.1 การประเมินแบบอิงตน (Self-referenced Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อนำผลจากการเรียนรู้มาเปรียบเทียบกับความสามารถของตนเอง เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงตนเอง (Self-Assessment) เช่น ประเมินโดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนกับทดสอบหลังเรียนของตนเอง การประเมินแบบนี้ ควรจะใช้แบบทดสอบคู่ขนานหรือแบบทดสอบเทียบเคียง (Equivalence Test) เพื่อเปรียบเทียบกันได้

2.2 การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-referenced Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่าผู้ได้รับการประเมินแต่ละคนมีความสามารถมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ถูกวัดด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน การประเมินประเภทนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถของกลุ่มเป็นสำคัญ นิยมใช้ในการจัดตำแหน่งผู้ถูกประเมิน หรือใช้เพื่อคัดเลือกผู้เข้าศึกษาต่อ

2.3 การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Evaluation) เป็นการนำผลการสอบที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ความสำคัญอยู่ที่เกณฑ์ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถของกลุ่ม ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

3. แบ่งตามผู้ประเมิน (Evaluator) ดังนี้

3.1 การประเมินตนเอง (Self-Assessment) หรือการประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นการประเมินลักษณะเดียวกับการประเมินแบบอิงตน คือ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาหรือปรับปรุงตนเอง การประเมินประเภทนี้สามารถประเมินได้ทุกกลุ่ม ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง ครูประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนของตนเอง นอกจากประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว สามารถประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงได้ทุกอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยอาจจะประเมินด้วย

ตนเอง หรือมีคณะประเมินของสถานศึกษา เรียกว่า การประเมินภายใน (Internal Evaluation) หรือ การศึกษาตนเอง (Self-Study) โดยอาจจะประเมินโดยรวม หรือแบ่งประเมินเป็นส่วนๆ เป็นด้านๆ ลักษณะการประเมินอาจจะมีการประเมินทุกส่วน หรือจะให้แต่ละส่วนประเมินตนเองหรือ ภายในส่วนของตนเอง เช่น แต่ละระดับชั้นเรียน แต่ละหมวดวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ละ ฝ่าย อาทิ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายอาคารสถานที่ เป็นต้น เพื่อให้แต่ละส่วนมีการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง และอาจจะรวบรวมผลการประเมินแต่ละส่วนเพื่อจัดทำเป็น รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Study Report : SSR หรือ Self-Assessment Report : SAR)

3.2 การประเมินโดยผู้อื่นหรือการประเมินภายนอก (External Evaluation) สืบเนื่องจากการประเมินตนเองหรือการประเมินภายในซึ่งมีความสำคัญมากในการพัฒนาปรับปรุง แต่การประเมินภายในมีจุดอ่อนคือความน่าเชื่อถือ โดยบุคคลภายนอกมักคิดว่าการประเมินภายในนั้น มีความลำเอียง ผู้ประเมินตนเองมักจะเข้าข้างตนเอง ดังนั้นจึงมีการประเมินโดยผู้อื่นหรือประเมิน โดยผู้ประเมินภายนอก เพื่อยืนยันการประเมินภายใน และอาจจะมีจุดอ่อนหรือจุดที่ควรได้รับการ พัฒนารวมทั้งในทัศนคติของผู้ประเมินในฐานะที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การ ประเมินภายนอกก็มีจุดบกพร่องในเรื่องการรู้รายละเอียดและถูกต้องของสิ่งที่ประเมิน และ จุดบกพร่องอีกประการหนึ่งคือเจตคติของผู้ถูกประเมิน ถ้ารู้สึกว่าการถูกจับผิดก็จะต่อต้าน ไม่ให้ความ ร่วมมือ ไม่ยอมรับผลการประเมิน ทำให้การประเมินดำเนินไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นการ ประเมินภายนอกควรมาจากความต้องการของผู้ถูกประเมิน เช่น ครูผู้สอนให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือเพื่อนครูประเมินการสอนของตนเอง สถานศึกษาให้ผู้ปกครองหรือนักประเมินมืออาชีพ (ภายนอก) ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.6.1.2 ความสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

จากประเภทของการประเมิน โดยเฉพาะการแบ่งประเภทโดยใช้จุดประสงค์ของการ ประเมินเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท จะเห็นว่า การวัดและประเมินผลการเรียนนอกจากจะมี ประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการการสอนของครู และเป็นข้อมูล สำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ดังนั้นครูและ สถานศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งจากการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับ

สถานศึกษา และระดับอื่นที่สูงขึ้น ประโยชน์ของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นด้านๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1.1 เพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) ผลจากการวัดบอกได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่มหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับใด การวัดและประเมินเพื่อจัดตำแหน่งนี้ มักใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

1.1.1 เพื่อคัดเลือก (Selection) เป็นการนำผลการวัดเพื่อคัดเลือกเพื่อเข้าเรียน เข้าร่วมกิจกรรม-โครงการ หรือเป็นตัวแทน (เช่นของชั้นเรียนหรือสถานศึกษา) เพื่อการทำกิจกรรมหรือการให้ทุนผล การวัดและประเมินผลลักษณะนี้คำนึงถึงการจัดอันดับที่เป็นสำคัญ

1.1.2 เพื่อแยกประเภท (Classification) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อแบ่งกลุ่มผู้เรียน เช่น แบ่งเป็นกลุ่มอ่อน ปานกลาง และเก่ง แบ่งกลุ่มผ่าน-ไม่ผ่านเกณฑ์ หรือตัดสินได้-ตก เป็นต้น เป็นการวัดและประเมินที่ยึดเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มเป็นสำคัญ

1.2 เพื่อวินิจฉัย (Diagnostic) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อค้นหาจุดเด่น-จุดด้อยของผู้เรียนว่ามีปัญหาในเรื่องใด จุดใด มากน้อยแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้วัดเพื่อการวินิจฉัย เรียกว่า แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) หรือแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน ประโยชน์ของการวัดและประเมินประเภทนี้นำไปใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการดังนี้

1.2.1 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวัดผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องจุดใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูผู้สอนสามารถแก้ไขปรับปรุงโดยการสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ได้ตรงจุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

1.2.2 เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผลการวัดด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน นอกจากจะช่วยให้เห็นว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องเรื่องใดแล้ว ยังช่วยให้เห็นจุดบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่มีจุดบกพร่องจุดเดียวกัน ครูผู้สอนต้องทบทวนว่าอาจจะเป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

1.3 เพื่อตรวจสอบและปรับปรุง การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้เทียบกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลจากการประเมินใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาจจะปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยน

วิธีการสอน (Teaching Method) ปรับเปลี่ยนสื่อการสอน (Teaching Media) ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (Teaching Innovation) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อการเปรียบเทียบ (Assessment) เป็นการใช้ผลการวัดและประเมินเปรียบเทียบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการจากเดิมเพียงใด และอยู่ในระดับที่พึงพอใจหรือไม่

1.5 เพื่อการตัดสิน การประเมินเพื่อการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นการประเมินรวม (Summative Evaluation) คือใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินผลการเรียนว่าผ่าน-ไม่ผ่าน หรือให้ระดับคะแนน

2. ด้านการแนะแนว

ผลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนให้แก่ปัญหา มีการปรับตัวได้ถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้ผลการวัดและประเมินยังบ่งบอกความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้แนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวการเลือกอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้

3. ด้านการบริหาร

ข้อมูลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ผู้บริหารเห็นข้อบกพร่องต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักใช้ข้อมูลได้จากการวัดและประเมินใช้ในการตัดสินใจหลายอย่าง เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดโครงการ การเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการเรียน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลยังให้ข้อมูลที่สำคัญในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) เพื่อรายงานผลการจัดการศึกษาสู่ผู้ปกครอง สาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และนำไปสู่การรองรับการประเมินภายนอก จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลมีประโยชน์ต่อการวิจัยหลายประการดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลนำไปสู่ปัญหาการวิจัย เช่น ผลจากการวัดและประเมินพบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องหรือมีจุดที่ควรพัฒนาการแก้ไขจุดบกพร่องหรือการพัฒนาดังกล่าวโดยการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอนหรือทดลองใช้นวัตกรรม โดยใช้กระบวนการวิจัย การวิจัยดังกล่าวเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) นอกจากนี้ผลจากการวัดและประเมินยังนำไปสู่การวิจัยในด้านอื่น ระดับอื่น เช่น การวิจัยของสถานศึกษาเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น

4.2 การวัดและประเมินเป็นเครื่องมือของการวิจัย การวิจัยใช้การวัดในการรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพแล้วรวบรวมข้อมูลการวัดตัวแปรที่ศึกษา หรืออาจต้องตีค่าข้อมูล จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีบทบาทสำคัญมากในการวิจัย เพราะการวัดไม่ดี ใช้เครื่องมือไม่มีคุณภาพ ผลของการวิจัยก็ขาดความน่าเชื่อถือ

2.6.1.3 กระบวนการประเมิน

การวัดและประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 3 คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน แต่ต่างกันที่ระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมิน 3 คำนี้มีความหมายทั้งในมิติที่กว้างและแคบ ดังนี้

1. ก่อนเรียน การวัดและประเมินก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อมทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลาก่อนที่จะเรียน เช่น ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ก่อนเรียนอาจจะหมายถึง

1.1 ก่อนเข้าเรียน ซึ่งอาจจะตั้งแต่ก่อนเรียนระดับปฐมวัย หรือก่อนจะเริ่มเรียน หลักสูตรสถานศึกษานั้น เช่น สถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ก่อนเรียนในที่นี้อาจจะหมายถึงก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

1.2 ก่อนเรียนช่วงชั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับช่วงชั้น ให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ก่อนเรียนในที่นี้จึงหมายถึงก่อนจะเริ่มเรียนช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่ง เช่น ก่อนเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ ก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

1.3 ก่อนเรียนแต่ละชั้น ถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นช่วงชั้น แต่ชั้นเรียนหรือการเรียนแต่ละปีก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา การเรียนแต่ละชั้น/ปี อาจจะหมายถึงการเรียนกับครูคนใดคนหนึ่ง (กรณีที่ครูคนเดียวสอนนักเรียนทั้งชั้นทุกวิชาหรือเกือบทุกวิชา โดยทั่วไปจะเป็นครูประจำชั้น) หรือเรียนครูกลุ่มหนึ่ง (สอนแยกรายวิชา) การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดทั้งปี

1.4 ก่อนเรียนแต่ละรายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับก่อนเรียนแต่ละชั้น การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นอาจจะวัดและประเมินในภาพรวมหลายๆ วิชา แต่การวัดและประเมินนี้แยกวัดและประเมินแต่ละรายวิชา โดยทั่วไปจะสอนโดยครูแต่ละคน สำหรับระดับมัธยมศึกษา รายวิชาส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน

1.5 ก่อนเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกัน การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องหรือหน่วยนั้น

ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยนั้นได้อย่างเหมาะสม

1.6 ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละครั้ง ในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้มักจะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้

2. ระหว่างเรียน จุดประสงค์ของการวัดและประเมินระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา และผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. หลังเรียน จุดประสงค์ของการวัดและประเมินหลังเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน การวัดและประเมินหลังเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินหลังเรียนมีจุดประสงค์หลักคือใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไป จึงเป็นประโยชน์ทั้งผู้เรียน และครูผู้สอน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์

2.6.1.4 การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment)

วิธีการวัดและประเมินที่ยอมรับกันว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน และยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ด้วยการประเมินตามสภาพจริง มีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริงๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียนบ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การประเมินตามสภาพจริงจึงเป็นการประเมินที่เน้น การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) โดยมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นนวัตกรรมการประเมินที่สำคัญและส่งเสริมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินภาคปฏิบัติและการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นการทดสอบความสามารถของผู้เรียน ภายใต้อาณาการณณ์และ เงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ลักษณะที่สำคัญของการประเมินภาคปฏิบัติ

- 1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดอย่างชัดเจน
- 2) มีการกำหนดวิธีการทำงาน
- 3) มีการกำหนดความสำเร็จของงาน
- 4) มีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน
- 5) มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน
- 6) มีการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงาน

1.2 สิ่งที่จะประเมิน

1) การประเมินผลผลิต (product) ผลผลิต ในที่นี้หมายถึง งานที่เป็นผลจากการแสดงหรือ การกระทำของผู้เรียน วิธีประเมินอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น พิจารณาจากคุณภาพงาน รูปลักษณะ (appearance) ของงาน และการตรวจสอบว่า งานเป็นไปตามข้อกำหนดที่ตั้งไว้หรือไม่

2) การประเมินกระบวนการ (process) กระบวนการในที่นี้หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนใช้ดำเนินการเพื่อให้ได้ผลผลิต หรืออาจจะเป็นงานส่วนหนึ่งซึ่งไม่ใช่ผลผลิต การประเมินกระบวนการทำได้ค่อนข้างยาก เพราะธรรมชาติของการประเมินค่อนข้างยุ่งยาก และไม่ปรนัย การประเมินส่วนใหญ่จะใช้การสังเกต โดยมุ่งดูที่คุณภาพหรือประสิทธิภาพของกระบวนการ

3) ประเมินทั้งผลผลิตและกระบวนการ

1.3 กระบวนการประเมินภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้ในการประเมิน
ดังนี้

1) การสังเกต เป็นวิธีการที่ดีในการเก็บข้อมูล พฤติกรรมในด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน ลักษณะนิสัย สามารถทำได้ง่ายทุกเวลา ทุกสถานที่ ซึ่งอาจสังเกตโดยมีเครื่องมือ หรือไม่มีเครื่องมือก็ได้ ตามความเหมาะสม

2) การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลและพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้ดี เช่น ความคิด รู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีการแก้ปัญหา อาจใช้ประกอบในการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจยิ่งขึ้น ควรเตรียมคำถามล่วงหน้าที่จะเข้าใจง่าย กระทำได้อย่างเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ

3) บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ผลงานนักเรียน ความรู้ ความคิด ความสามารถและคุณลักษณะพฤติกรรม โดยเฉพาะ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากครู จากเพื่อน จากผู้ปกครอง

4) การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนพูด เขียนบรรยาย หรือคำถามอื่นๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำ ความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

5) แบบทดสอบวัดความสามารถจริง (Authentic Test) ในปัจจุบันใช้ข้อสอบแบบปลายเปิด เน้นให้นักเรียนตอบสนองข้อคำถามในลักษณะการนำความรู้ไปใช้หรือสร้างความรู้ใหม่ จากความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม จากสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงหรือเรียนแบบสภาพจริงสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

➤ ปัญหามีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงภูมิรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ

➤ เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงของนักเรียน

➤ ครอบคลุมความสามารถและเนื้อหาของหลักสูตร

➤ ผู้ตอบสนองใช้ความสามารถ ความคิดหลายๆ ด้านมาผสมผสานและแสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

➤ ควรมีคำตอบถูกหลายคำตอบและวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

➤ มีเกณฑ์การให้คะแนนความสมบูรณ์ของพฤติกรรมหรือคำตอบอย่างชัดเจน

➤ เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดและเขียนคำตอบเอง

6) การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลเน้นการนำผลการประเมินไปใช้ได้ทันที 2 ลักษณะ คือ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนและปรับปรุงการสอนของครู ได้แก่ การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ โครงงานต่างๆ เน้นแบบฝึกหัดและผลงานเชิงสร้างสรรค์

1.4 เทคนิคและวิธีการประเมินภาคปฏิบัติ

1) การประเมินรายบุคคล เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าของผู้เรียนรายบุคคลในห้องเรียนหรือในกลุ่ม อาจประเมินโดยอิงกลุ่ม (ใช้มาตรฐานของกลุ่มกับผู้เรียนทุกคน) อิงเกณฑ์ (ใช้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตัดสินผู้เรียนทุกคน) หรืออิงตนเอง (ใช้ความสามารถระดับเดิมของผู้เรียนเป็นมาตรฐานเพื่อตัดสินพัฒนาการหรือการปฏิบัติ) ได้

2) การประเมินกลุ่ม (Group Assessment) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้เรียนในสถานการณ์กลุ่ม และตัดสินความก้าวหน้าของพวกเขา ครูอาจให้คะแนนผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลหรือใช้คะแนนบุคคลบวกกับคะแนนกลุ่ม

3) การประเมินตนเองและเพื่อน (Self – Peer assessment) จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ในการประเมินงานของตนและงานของเพื่อนร่วมห้อง ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วย

1.5 ประเภทของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) การเขียน (paper and pencil performance) เป็นการวัดการประยุกต์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เช่น การเขียนแบบ การสร้างแผนที่ การแปลโจทย์ปัญหาเป็นรูปภาพ การแต่งกลอน การเขียนโครงงานวิทยาศาสตร์

2) การจำแนกและระบุกระบวนการปฏิบัติ (identification test) เป็นการระบุชื่อเครื่องมือ ชิ้นส่วน ขั้นตอนการทำงานหรือจำแนกสิ่งที่ไม่เหมือนกัน

3) การสร้างสถานการณ์จำลอง (simulate performance) เป็นการสอบวัดโดยกำหนดสถานการณ์ที่คล้ายสถานการณ์จริงมากที่สุด ให้ผู้เรียนแก้ปัญหา หรือบอกขั้นตอน/วิธีการทำงาน เพื่อสร้างงานหรือระงับ/บรรเทาความเสียหาย

1.6 ข้อควรคำนึงในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ

1) รูปแบบการประเมิน (mode of assessment) เช่น จะใช้การประเมินแบบเขียนตอบ สังเกต บอกเป็นคำพูด ดูการเคลื่อนไหวหรือผสมผสานกัน

2) รูปแบบการตอบ (mode of response) เช่น จะให้ผู้เรียนตอบด้วยการเขียนตอบ แสดงให้ดู พูด หรือเคลื่อนไหว

3) วิธีตรวจให้คะแนน (mode of scoring) ต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

4) รูปแบบการให้ข้อทดสอบ จะกำหนดสอบเป็นรายบุคคล สอบกลุ่มเล็กๆ (2 – 10 คน) หรือสอบกลุ่มใหญ่ (มากกว่า 10 คน ขึ้นไป)

1.7 เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ประเมินเรียกว่า rubric (rubric) หมายถึง การสร้างเกณฑ์ขึ้นเพื่อพิจารณาลักษณะของสิ่งสำคัญ ได้แก่ เกณฑ์การให้คะแนน (scoring guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรวัด (scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการแสดงออกของผู้เรียนในแต่ละระดับ ข้อมูลจากรubric จะสะท้อนให้ครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆ ได้ทราบว่า ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง และทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด

ความสำคัญของการวัดและประเมิน

การวัดและการประเมิน (Assessment) คือ กระบวนการจัดเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสิน (Determine) ระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ผลความสำเร็จที่พึงปรารถนาหรือผลความสำเร็จตามมาตรฐานคุณภาพผลการเรียนรู้

ประโยชน์ของการวัดและการประเมิน

1. ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกัน ในผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการให้บังเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนและจัดทำเป็นเกณฑ์สำหรับการตรวจสอบ

2. ช่วยเพิ่มการเร่งเร้าเพียรพยายามร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้อุปกรณ์สื่อวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุผลการเรียนตามเกณฑ์ข้อ 1

3. ช่วยให้มีกำบังบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน ติดตามผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนถึงการใช้เครื่องมือและเทคนิคการวัดและการประเมินที่ผ่านการเลือกสรร และออกแบบอย่างดีให้สามารถวัดผลการเรียนรู้อย่างแม่นยำ เชื่อถือได้

4. ช่วยให้เกิดการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องเทียบกับเกณฑ์ที่จัดทำไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดการบันทึกผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ระบุนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทำได้น่าพอใจผ่านเกณฑ์ ระบุนผลการเรียนรู้ที่ยังบกพร่อง

5. ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนรายบุคคลเป็นสำคัญ โดยนำผลการเรียนรู้ที่บกพร่องมาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ ทำให้ผู้สอนช่วยคิดค้นเทคนิคกระบวนการเรียนรู้นำมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ช่วยทำให้ผู้เรียนรายบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐาน

ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินตามสภาพจริง

การวัดและประเมินตามสภาพจริง คือ กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ

1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง ดังนี้ 1.1) วัดความสามารถทางความรู้ ความคิด ได้จริง (Cognitive Ability) 1.2) วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง (Performance/Practice Ability) และ 1.3) วัดคุณลักษณะทางจิตใจได้จริง (Affective Characteristics)

2. วัดได้ตรงความเป็นจริง คือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดน้อยที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้สอบความสามารถได้คะแนนสูง ตัดความผิดพลาดที่ผู้มีความสามารถสูงกลับได้คะแนนน้อย

3. เลือกรายละเอียดเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็น การวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน (Ability to do) ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น

ข้อควรคำนึง

1. การออกแบบการวัดและประเมินตามสภาพจริง ควรแปลความหมายของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการจะวัดว่า “การเรียนรู้มีคุณสมบัติตามจุดประสงค์นี้ครบถ้วนจริง เขาควรมีพฤติกรรมแสดงออกอย่างไรที่ต่างจากพฤติกรรมของผู้ขาดคุณสมบัติตามจุดประสงค์นี้”

2. การแปลจุดประสงค์การเรียนรู้ออกเป็นภาระงานที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในกิจกรรม การเรียนการสอนแต่ละคาบ จะช่วยลดภาระการสร้างแบบวัดแบบประเมินของผู้สอนลงได้ เพราะผู้สอนเพียงแต่จัดระบบสังเกตพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน ตรวจสอบผลงานการฝึกปฏิบัติบันทึกลงระบบระเบียบก็จะช่วยการวัดการประเมินได้

3. การใช้วิธีกำหนดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ให้หมุนเวียนกันทำหน้าที่ประสานงานกลุ่ม ผสมผสานกับการกำหนดเกณฑ์การวัดการประเมินในแต่ละชิ้นงาน หรือภาระงานให้ชัดเจน ผู้สอนจะสามารถให้มีการวัดและการประเมินกันเองในกลุ่มได้ โดยผู้สอนทำหน้าที่ติดตามประเมินการประเมินของผู้เรียนเป็นครั้งคราวจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น

ใบงานที่ 2.6
การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

คำชี้แจง เมื่อศึกษาใบความรู้ที่ 2.6 แล้วจงวิเคราะห์ สรุปและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ขั้นตอน/รูปแบบของการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, JANUARY 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

คู่มือปฏิบัติการ
การบริการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

เอกสารชุดการเรียนรู้นี้เป็นเอกสารที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการศึกษาคู่มือปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เกี่ยวกับปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ โดยมุ่งหวังให้มีการนำความรู้ ทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้สนใจทั่วไปสุดท้านี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เขียนตำราหนังสือทุกเล่มที่นำมาอ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกสารที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภัทราพร อรัญมาลา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

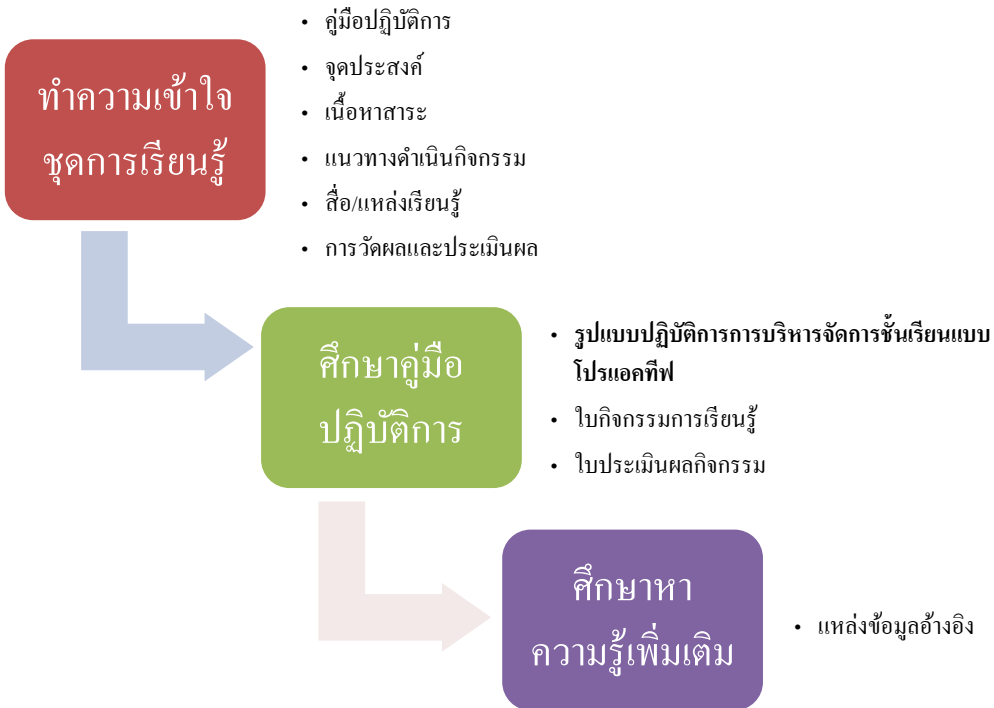
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

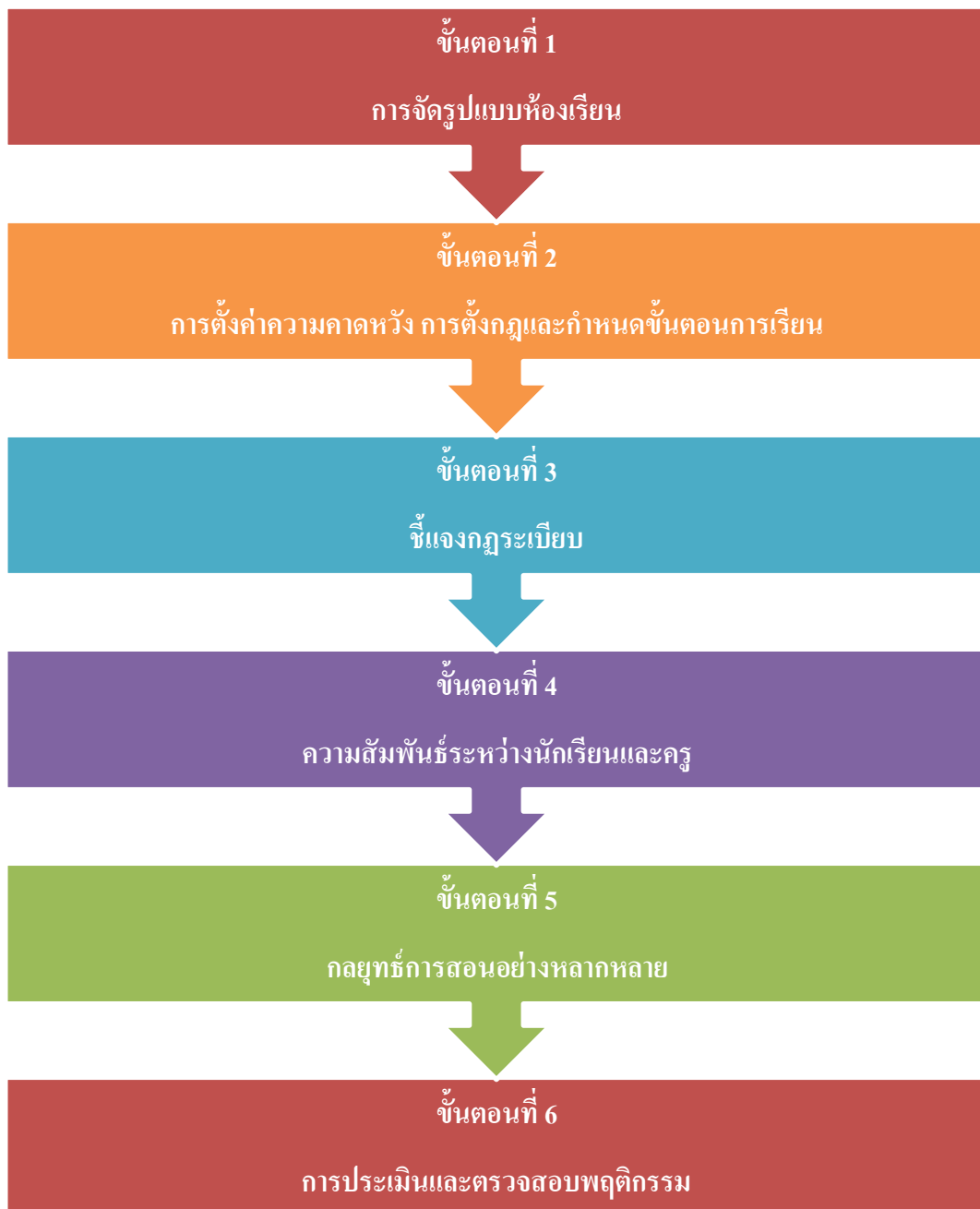
สารบัญ

	หน้า
คำนำ	200
เส้นทางการศึกษาชุดการเรียนรู้	202
แนวทางการศึกษาคู่มือปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ	203
แนวคิด	204
จุดประสงค์	205
เนื้อหาสาระ	205
แนวทางการดำเนินกิจกรรม	205
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	205
การวัดผลและประเมินผล	205
คู่มือปฏิบัติการ เรื่อง รูปแบบปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ	
- คู่มือกิจกรรม	206
- ใบประเมินกิจกรรม	230
แหล่งที่มา	232

เส้นทางการศึกษาชุดการเรียนรู้

ภาพที่ 1 แนวปฏิบัติของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

คู่มือปฏิบัติการ

การบริการจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ศึกษาคู่มือปฏิบัติการสามารถนำการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากคู่มือปฏิบัติการการบริการจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด

3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

4. สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนท่านอื่นเพื่อนำความรู้ไปใช้ในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อประสิทธิผล

5. นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. คู่มือปฏิบัติการการบริการจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เอกสารอ้างอิง

3. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

1. ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด

2. ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาชุดการเรียนรู้

3. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น

4. ประเมินการรายงานผลการปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คู่มือปฏิบัติการ

เรื่อง รูปแบบปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ทักษะ ด้านรูปแบบปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

เนื้อหาสาระ

1. รูปแบบปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน

แนวการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาหาความรู้จากคู่มือปฏิบัติการ
2. วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของแต่ละหัวข้อ สรุปสาระสำคัญลงในใบประเมินกิจกรรม
3. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารและสื่อต่าง ๆ

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. คู่มือปฏิบัติการ
2. ใบประเมินกิจกรรม
3. เอกสารอ้างอิง
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผล

ประเมินผลงานตนเองจากใบงานที่ปฏิบัติ

คู่มือปฏิบัติการ รูปแบบปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

แนวทางการปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

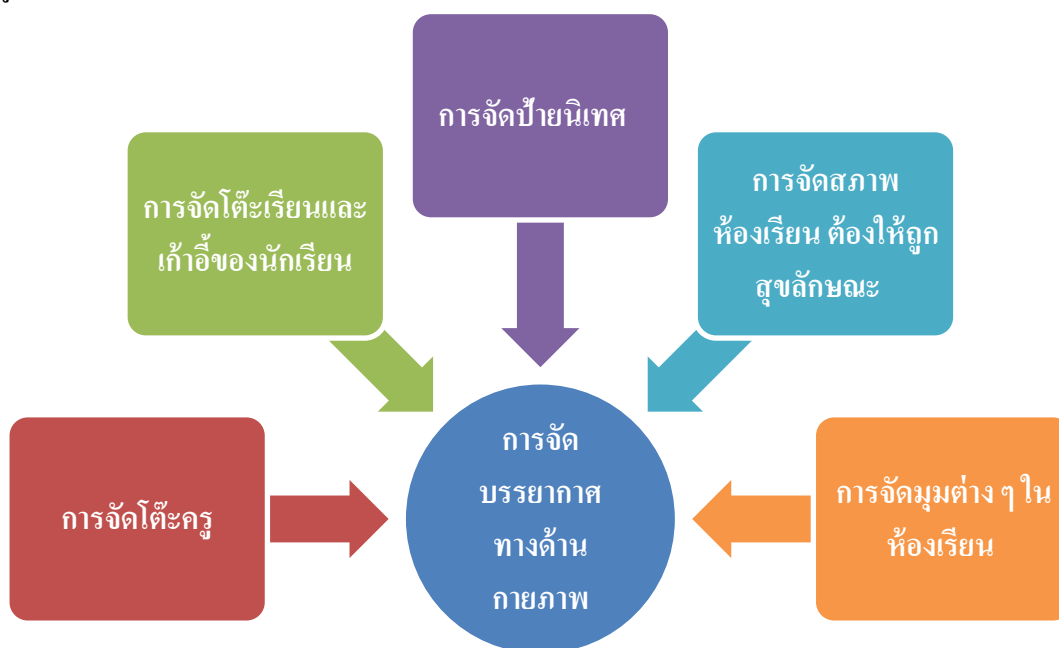
1. ขั้นตอนปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

➤ ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน

ในการจัดรูปแบบชั้นเรียนสิ่งที่ต้องคำนึงถึง มีดังต่อไปนี้

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ เป็นการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมตลอดไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจแก่ผู้พบเห็น ถ้าจะกล่าวโดยละเอียดแล้ว การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียน

- ✓ ให้มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัยของนักเรียน
- ✓ ให้มีช่องว่างระหว่างแถวที่นักเรียนจะลุกนั่งได้สะดวก และทำกิจกรรมได้คล่องตัว
- ✓ ให้มีความสะดวกต่อการทำความสะอาดและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนรูปแบบที่นั่งเรียน
- ✓ ให้มีรูปแบบที่ไม่จำเจ เช่น อาจเปลี่ยนเป็นรูปตัวที ตัวยู รูปครึ่งวงกลม หรือ เข้ากลุ่มเป็นวงกลมได้ อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- ✓ ให้นักเรียนที่นั่งทุกจุดอ่านกระดานดำได้ชัดเจน
- ✓ แถวหน้าของโต๊ะเรียนควรอยู่ห่างจากกระดานดำพอสมควร ไม่น้อยกว่า 3 เมตร ไม่ควรจัดโต๊ะติดกระดานดำมากเกินไป ทำให้นักเรียนต้องแหงนมองกระดานดำ และหายใจเอาฝุ่นชอล์กเข้าไปมาก ทำให้เสียสุขภาพ

2. การจัดโต๊ะครู

➢ ให้อยู่ในจุดที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง หรือหลังห้องก็ได้ งานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้จัดโต๊ะครูไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้มองเห็นนักเรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม การจัดโต๊ะครุนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของนักเรียนด้วย

➢ ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งบนโต๊ะและในลิ้นชักโต๊ะ เพื่อสะดวกต่อการทำงานของครู และการวางสมุดงานของนักเรียน ตลอดจนเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่นักเรียน

3. การจัดป้ายนิเทศ

ป้ายนิเทศ ไว้ที่ฝาผนังของห้องเรียน ส่วนใหญ่จะติดไว้ที่ข้างกระดานดำ ทั้ง 2 ข้าง ครูควรใช้ป้ายนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โดย

- ❖ จัดตกแต่งออกแบบให้สวยงาม น่าดู สร้างความสนใจให้แก่ นักเรียน
- ❖ จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน อาจใช้คิดสรุปบทเรียน ทบทวนบทเรียน หรือเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน
- ❖ จัดให้ใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญ หรือวันสำคัญต่าง ๆ ที่นักเรียนเรียนและควรรู้
- ❖ จัดแสดงผลงานของนักเรียนและแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจะเป็นการให้แรงจูงใจที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง

4. การจัดสภาพห้องเรียน ต้องให้ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ

- ✓ มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียง และมีประตูเข้าออกได้สะดวก
- ✓ มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน เพื่อเป็นการถนอมสายตา ควรใช้ไฟฟ้าช่วย ถ้ามีแสงสว่างน้อยเกินไป
- ✓ ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น ควัน ฝุ่น ฯลฯ
- ✓ มีความสะอาด โดยฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบช่วยกันเก็บกวาด เช็ดถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด และฝึกการทำงานร่วมกัน

5. การจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ได้แก่

➢ มุมหนังสือ ควรมีไว้เพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านคล่อง ส่งเสริม การค้นคว้าหาความรู้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรวางหนังสือหลาย ๆ ประเภท ที่มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาให้อ่าน และควรวางหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อยๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน

➢ มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ที่น่าสนใจ ช่วยเสริมความรู้ ทบทวนความรู้ เช่น มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มุมความรู้ข่าว เหตุการณ์ ฯลฯ

- มุมแสดงผลงานของนักเรียน ครูควรติดบนป้ายนิเทศ แขนงหรือจัดวางไว้บน โต๊ะ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อีกทั้งยังสามารถแก้ไข พัฒนาผลงานของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยลำดับได้อีกด้วย
- ผู้เก็บสื่อการเรียนการสอน เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก กระดาษ สี กาว ฯลฯ ควรจัดไว้ ให้เป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ อุปกรณ์ชิ้นใดที่เก่าเกินไปหรือไม่ใช้แล้วไม่ควร เก็บไว้ในตู้ให้ดูรุงรัง
- การประดับตกแต่งห้องเรียน ครูส่วนใหญ่มักนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ม่าน มู่ลี่ ภาพ ดอกไม้ กำขวัญ สุภายิต ควรตกแต่งพอเหมาะไม่ให้อึดรุงรัง สีสนที่สีไม่ควรถูกฉาด หรือใช้สีสะท้อนแสง อาจทำให้นักเรียนเสียสายตาได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด มุ่งประโยชน์ และสวยงาม
- มุมเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด ตลอดจนชั้นวางเครื่องมือเครื่องใช้ของนักเรียน เช่น แปรง ลีฟีน ยาสีฟัน แก้วน้ำ กล่องอาหาร ปิ่นโต ฯลฯ ควรจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ และหมั่นเช็ดถูให้ สะอาดเสมอ

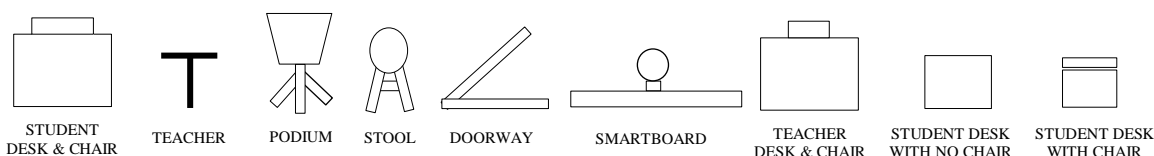
*****

รูปแบบชั้นเรียนห้องเรียน

สามารถจัดได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและพฤติกรรมผู้เรียน ดังนี้

1. อุปกรณ์และเทคโนโลยีในชั้นเรียน

CLASSROOM DESIGN – LEGEND

ที่มา: Classroom Design - Feng Shui For Learning

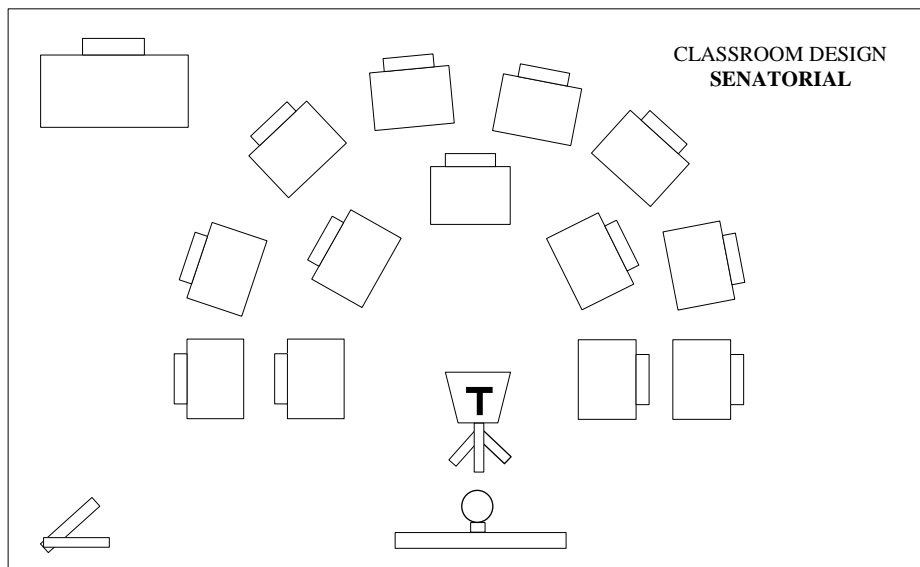
2. รูปแบบการจัดชั้นเรียนห้องเรียนแบบต่างๆ

2.1 Senatorial (แบบรัฐสภา)

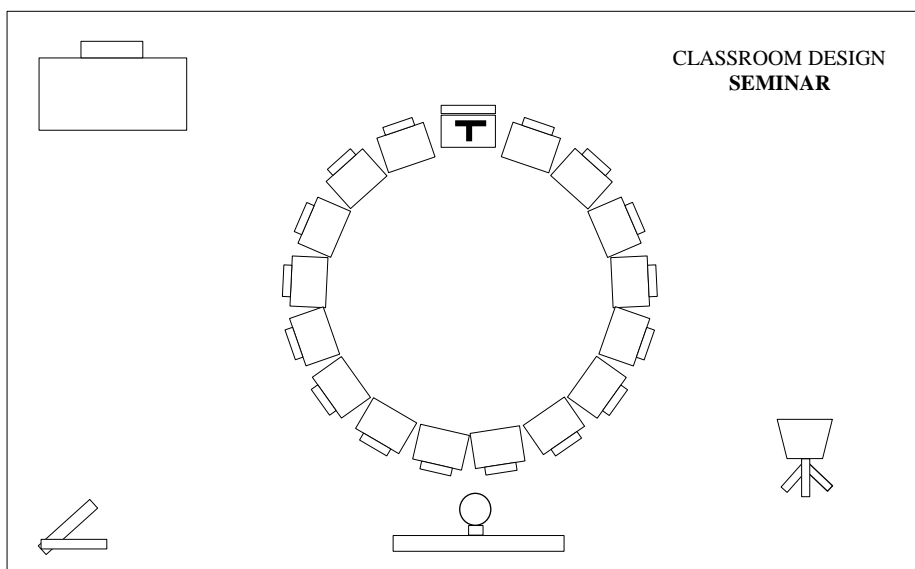
การจัดรูปแบบชั้นเรียนแบบ Senatorial (แบบรัฐสภา) นี้จะทำให้สะดวกในการจัดกิจกรรม แบบอภิปราย ตกเถียงกันในห้องเรียน รวมถึงการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆกลางหน้าห้อง ซึ่งการจัด ห้องในลักษณะนี้จะมีโต๊ะตรงกลางห้องเพื่อจะได้สะดวกต่อครูผู้สอนในการเดินไปรอบๆอย่าง

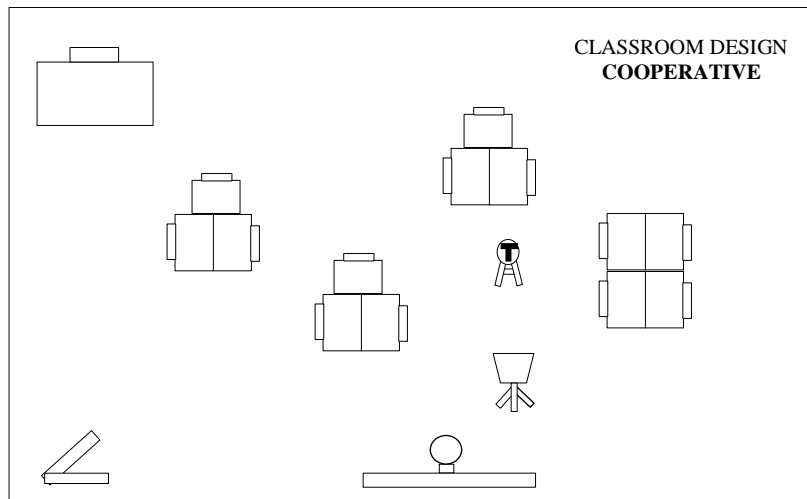
ทั่วถึง หรือหากมีการนำเสนองาน การจัดห้องรูปแบบนี้สามารถสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้นักเรียนที่ฟังอยู่ได้ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนรอบๆข้างได้

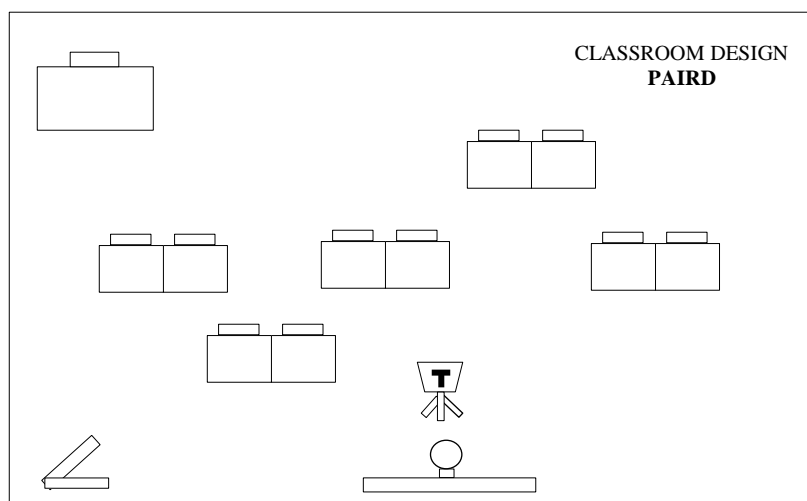
2.2 Seminar (รูปแบบสัมมนา) การจัดชั้นรูปแบบนี้จะช่วยให้ได้รับประโยชน์ของการสนทนาและการแบ่งปัน การเล่าเรื่องในหนังสือ และการให้ทำบรรยายเชิงปฏิบัติการแบบที่ต้องใช้การเขียนจะเหมาะกับรูปแบบนี้ คุณครูจะนั่งที่เก้าอี้ตัวหนึ่งในนั้นและมีสถานะเท่ากับนักเรียนคนหนึ่ง แบบนี้จะให้ความรู้สึกที่ไม่มีผู้นำ ดังนั้นจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดที่มากกว่าแบบอื่น

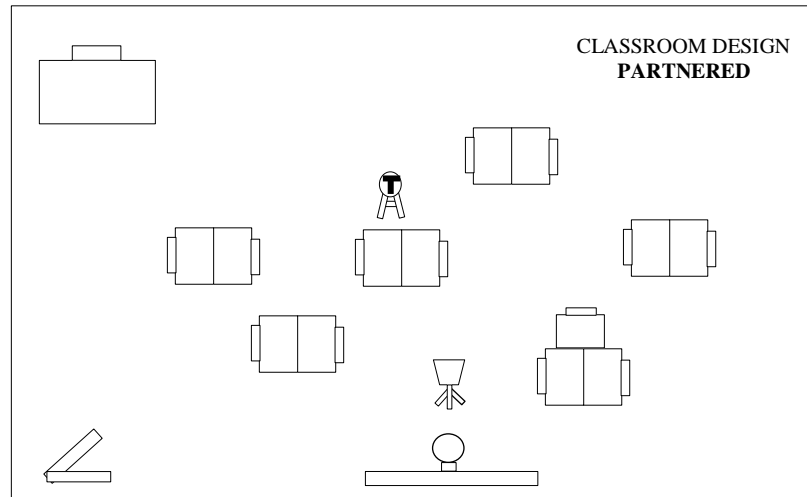
2.3 Cooperative (แบบความร่วมมือ หรือ กลุ่ม) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงการจัดกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งให้ประโยชน์ที่หลากหลาย นักเรียนจะถูกสอนให้รู้จักแก้ไขปัญหาแบบกลุ่ม คุณครูสามารถจะนั่งในกลุ่มที่ต้องการให้ความสนใจเป็นพิเศษก็ได้

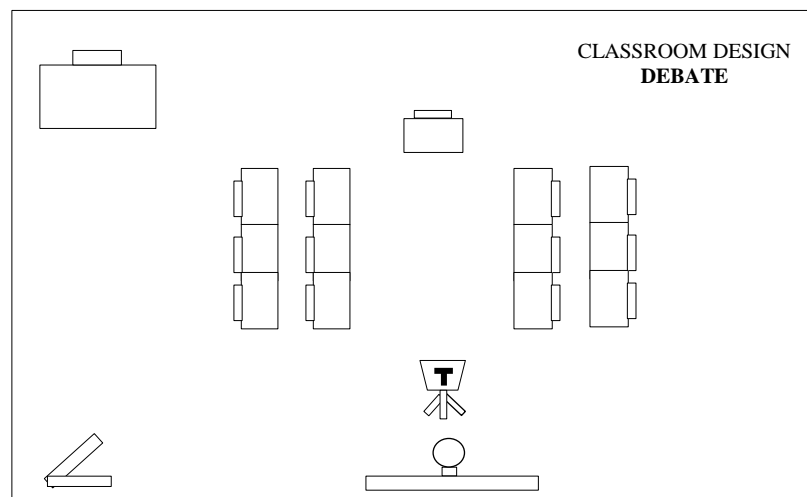
2.4 Pairs (แบบคู่ หรือ แบบพียงพา) การจัดชั้นเรียนรูปแบบนี้มีประโยชน์มากเมื่อนักเรียนต้องการแบ่งปันเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา หนังสือ หรือทำงานร่วมกัน เป็นคู่ในกรณีที่นักเรียนเป็นเลขคี่ตัวกลุ่มก็อาจจะจัดโต๊ะที่สามเพิ่มขึ้นมา การจัดแบบนี้จะเหมาะสมสำหรับการมีสื่อการเรียนบางอย่างที่ต้องปรึกษากันเป็นคู่ หรือทำโครงการแบบคู่

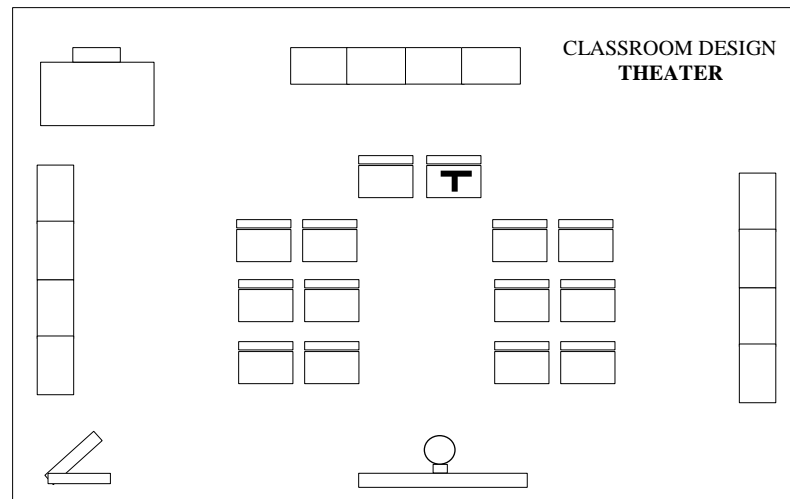
2.5 Partnered (แบบพาร์ทเนอร์) รูปแบบนี้ต่างกับแบบคู่ (Pairs) คือเน้นให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากันและมีการโต้ตอบกัน (Interaction) โดยลักษณะนี้คุณครูก็สามารถเดินดูในแต่ละกลุ่มได้ ยกตัวอย่างเช่น ให้นักเรียนจะได้จำลองสถานการณ์ว่าคนหนึ่งเป็นนายกำลังสอบสวนพยานหรือเป็นตัวแทนคนละฝ่ายให้อภิปรายกัน

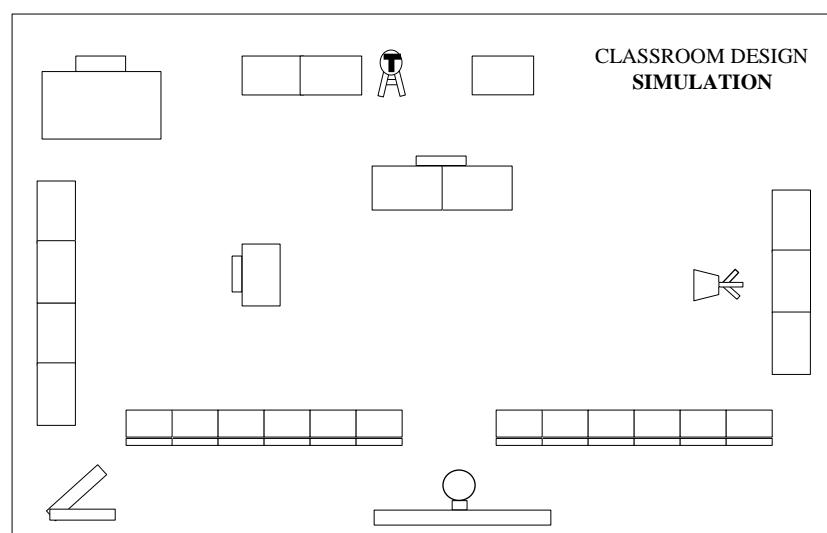
2.6 Debate (แบบโต้วาที หรือ ดีเบท) โดยแต่ละทีมต้องนั่งแยกกันเพื่อกำหนดกลยุทธ์ของตัวเอง และต้องหันหน้าเข้าหากัน อาจารย์จะอยู่ที่โต๊ะตรงกลางซึ่งจะไม่มีบทบาทมากนักในการเรียนการสอนลักษณะนี้ นักเรียนที่นั่งแต่ละโต๊ะจะเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายรวมถึงใช้กระดานที่ตรงกลางด้านหน้าห้องเพื่อจดประเด็นที่สำคัญ

2.7 Theater (แบบโรงละคร) เป็นอีกรูปแบบการจัดชั้นเรียนที่ดีที่สุดอีกรูปแบบหนึ่งที่นักเรียนไม่ต้องจดบันทึก ในกรณีนี้อาจไม่จำเป็นต้องมีโต๊ะเรียน การจัดห้องเรียนในลักษณะนี้นักเรียนจะนั่งเก้าอี้ใกล้ๆกัน ส่วนโต๊ะก็จะไปตั้งไว้ข้างห้อง อาจารย์จะเป็นผู้สังเกตการณ์ในขณะที่นักเรียนกำลังชมภาพยนตร์ หรือการนำเสนอของเพื่อนๆ

2.8 Simulations (แบบการจำลอง) การจัดชั้นเรียนแบบนี้เป็นการเปลี่ยนนักเรียนให้กลายเป็นนักแสดงที่มีการสวมบทบาทสมมติ ห้องเรียนเปรียบเสมือนเป็นบริบทที่จำลองจากโลกแห่งความเป็นจริง ในสถานการณ์และสถานที่ต่างๆ เพื่อเพิ่มความสุขสนาน การปรับประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียนได้มากที่สุด

➤ **ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้**

1) การตั้งค่าความคาดหวัง

การตั้งค่าความคาดหวังเป็นขั้นตอนหนึ่งในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟที่ครูผู้สอนจะต้องมีเตรียมการในระดับที่ซับซ้อน อย่างชัดเจนและระมัดระวังก่อนที่นักเรียนเข้าห้อง ซึ่งควรทำในช่วงสัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดความคาดหวังของครูที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนซึ่งรวมถึงการแจ้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรซึ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้แล้วในหลักสูตร

2. ครูผู้สอนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กเพิ่มเติมจากลักษณะเฉพาะของเด็กในแต่ละวัยที่เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

3. ครูผู้สอนคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและไม่รอให้ปฏิกริยาบางอย่างที่อาจเกิดไม่เหมาะสมเกิดขึ้น โดยครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมอย่างมากและระมัดระวังที่จะออกจากปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนที่จะบานปลาย

4. ครูผู้สอนต้องการกำหนดเนื้อหาข้อความเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่จะต้องเข้าใจ

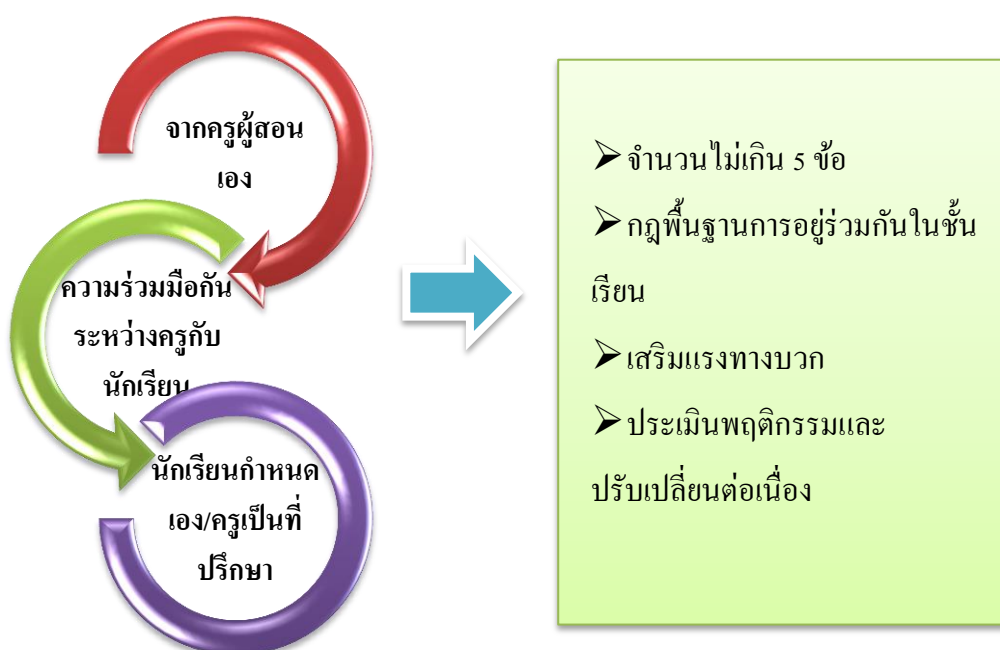
5. กำหนดแนวความคิดการเรียนรู้ที่เน้นสร้างสรรค์ที่ใช้งานของนักเรียน การเรียนการสอนในแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนแบบดั้งเดิมในแง่ของระยะเวลาและเป้าหมาย เน้นการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปใช้งานของนักเรียน

6. กำหนดวิธีการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนและผลกระทบต่อสังคมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมรวมถึงแนวความคิดของการจัดการการควบคุมพฤติกรรมในการปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่ง รวมถึงกำหนดบทบาทสำหรับนักเรียนและครูให้มีความชัดเจนตรงประเด็น

2) การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนนั้นเป็นการดำเนินการปรับเปลี่ยนและกำหนดพฤติกรรมของครูขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถทำให้การเรียนการสอนดำเนินการได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องใช้ความคิดก่อนการวางแผนและการพิจารณาความก้าวหน้าของทั้งระบบแบบบูรณาการที่จะสนับสนุนด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ของความรู้ของนักเรียนด้วย

การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและขั้นตอนที่สำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู ทั้งกฎระเบียบสามารถกำหนดได้ ดังนี้

1. กฎระเบียบในชั้นเรียนที่ได้ตั้งขึ้นมานั้นต้องมีความง่ายและชัดเจน

2. กำหนดกฎระเบียบของชั้นเรียนโดยระบุเป็นข้อๆ แนวทางในการกำหนดกฎระเบียบที่นักเรียนในแต่ละชั้นเรียนจะต้องปฏิบัติตามนั้นครูอาจทำได้ดังนี้

2.1) เขียนด้วยข้อความที่สั้น กระชับ เข้าใจง่ายและครอบคลุม ควรมีจำนวนไม่เกิน 5 ข้อและระบุไว้ในรูปแบบที่เป็นเชิงบวกการกำหนดกฎระเบียบหากเขียนด้วยข้อความที่เข้าใจยากและซับซ้อนเกินไปทำให้เด็กเข้าใจสับสนหรือจดจำยากก็อาจทำให้เด็กไม่สนใจที่จะปฏิบัติตาม

2.2) ควรเป็นกฎระเบียบที่ครูเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนของนักเรียน เช่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อน การส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด

2.3) ควรเป็นกฎระเบียบที่ให้ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เพราะกฎกติกาในชั้นเรียนส่วนใหญ่กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งให้นักเรียนได้สามารถพัฒนาความสามารถทางการเรียน ได้บรรลุจุดประสงค์ การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นการขจัดสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคที่จะรบกวนการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยมีครูคอยดูแลช่วยเหลือ

2.4) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุง กฎระเบียบกติกาของห้องเรียน ครูอาจเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบของห้องเรียนในระยะแรกของการเรียนหรือระยะต้นปีการศึกษาแต่ในระยะเวลาต่อมาเมื่อนักเรียนและครูเริ่มคุ้นเคยวิธีเรียนและวิธีสอนของแต่ละฝ่ายแล้ว นักเรียนอาจมีบทบาทมากขึ้นในการปรับปรุงกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน เช่น การที่ครูกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียนสายไว้แต่เมื่อพบว่านักเรียนในชั้นเรียนทุกคนไม่ได้ประพฤติผิดกฎในข้อนี้เลยและทุกคนมีความกระตือรือร้นที่อยากจะเข้าห้องเรียนทุกครั้ง กฎระเบียบข้อนี้จึงไม่จำเป็นอีกต่อไปโดยอาจจะมีการเพิ่มเติมกฎระเบียบอื่นที่นักเรียนเห็นว่าจำเป็น เช่นการไม่แย่งกันพูด หรือพูดเสียงดังจนเกินไป เป็นต้น

2.5) กฎระเบียบที่ดีควรจะมีผลที่ตามมาของการไม่ปฏิบัติตามกฎซึ่งอาจเรียกว่าเป็นบทลงโทษ อาจเป็นเงื่อนไขหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างนักเรียนเช่น การให้ทำงานเพิ่ม การช่วยเหลือเพื่อนมากขึ้น โดยบทลงโทษที่กำหนดขึ้นควรเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและอาจจะต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงบทลงโทษโดยใช้วิธีการใหม่ๆหากมีการผิดซ้ำอีกเพราะบางครั้งวิธีลงโทษที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอาจไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาหรือหยุดพฤติกรรมนั้นแต่กลับกลายเป็นการเสริมแรงทางบวกให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นเพิ่มมากขึ้นตัวอย่างเช่น ครูคาดโทษนักเรียนที่ทำผิดโดยเขียนชื่อนักเรียนไว้บนกระดานหรือการทำโทษหน้าชั้นเรียน วิธีการเช่นนี้อาจเป็นแรงเสริมให้นักเรียนทำความผิดซ้ำอีกเพราะตนเองได้กลายเป็นจุดเด่นของชั้น แสดงให้เห็นว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของห้องแม้จะเป็นไปในทางลบก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ควรปรับเปลี่ยนวิธีการ

ลงไปเป็นวิธีอื่นที่จะทำให้เด็กรู้สึกผิดต่อการกระทำของตนและจะไม่ได้ยอมรับหรือได้รับความสนใจจากกลุ่มเพื่อน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่มีความประพฤติดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอก็ควรได้รับการยกย่องชมเชยตามวาระ โอกาสที่เหมาะสม เพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็กเหล่านี้ได้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

3. ครูผู้สอนยกระดับให้มีความสำคัญและส่งเสริมทั้งกฎของชั้นเรียนและขั้นตอนการเรียนตามแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง

*****

➤ ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบ

✚ การชี้แจงกฎระเบียบต่างๆ ในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นมาเอง เป็นการชี้แจงโดยครูผู้สอนหยิบยกกฎเกณฑ์แต่ละข้อนั้นนำมาอธิบายถึงเป้าหมาย จุดประสงค์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นการควบคุม

บรรยากาศการเรียนการสอน ความประพฤติของ

ผู้เรียนตลอดจนการดำเนินตามเนื้อหาการเรียนรู้อย่างราบรื่น รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นในลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลางนี้เป็นรูปแบบการชี้แจงที่ต้องอาศัยการอธิบายรายละเอียดอย่างชัดเจนและตรงประเด็น ซึ่งมักเกิดขึ้นในชั้นเรียนที่ต้องอาศัยกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่เข้มงวด

✚ การชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน จะมีรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่ค่อนข้างยืดหยุ่นเนื่องจากการนำกฎระเบียบขั้นตอนต่างๆ ในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนเองได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ห้องเรียนอยู่ในระบบระเบียบส่วนหนึ่งมาชี้แจงทำความเข้าใจพร้อมกันนี้ก็ได้อธิบายประเด็นในส่วนกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากส่วนความคิดเห็นของนักเรียนมาอภิปรายเพื่อชี้แจงหาข้อสรุปที่มุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางไว้เช่นเดียวกัน

✚ การชี้แจงกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นจากนักเรียนที่สามารถกำหนดกติกาของการอยู่ร่วมกันขึ้นเองโดยการแนะนำการมีครูเป็นที่ปรึกษานั้นจะมีรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบที่นักเรียนมีความอิสระสูงในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานการณ์ในชั้นเรียนของตนเองด้วยตนเองโดยถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทของการเรียนรู้ที่ตนเองเป็น

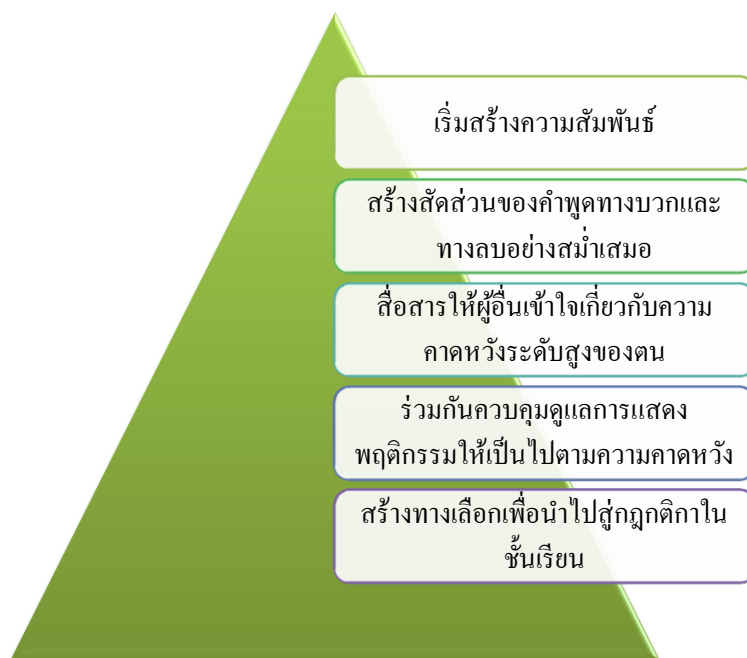
ศูนย์กลางอย่างแท้จริง ซึ่งรูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบลักษณะนี้ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของชั้นเรียนที่มีพฤติกรรมนักเรียนที่เหมาะสมด้วย

✚ การชี้แจงกฎระเบียบนี้ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติตามกฎระเบียบในชั้นเรียน กฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ อันจะส่งผลทำให้นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้อย่างราบรื่นปราศจากอุปสรรคด้วยศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ในตนเอง ทั้งยังเป็นการวางพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอีกด้วย

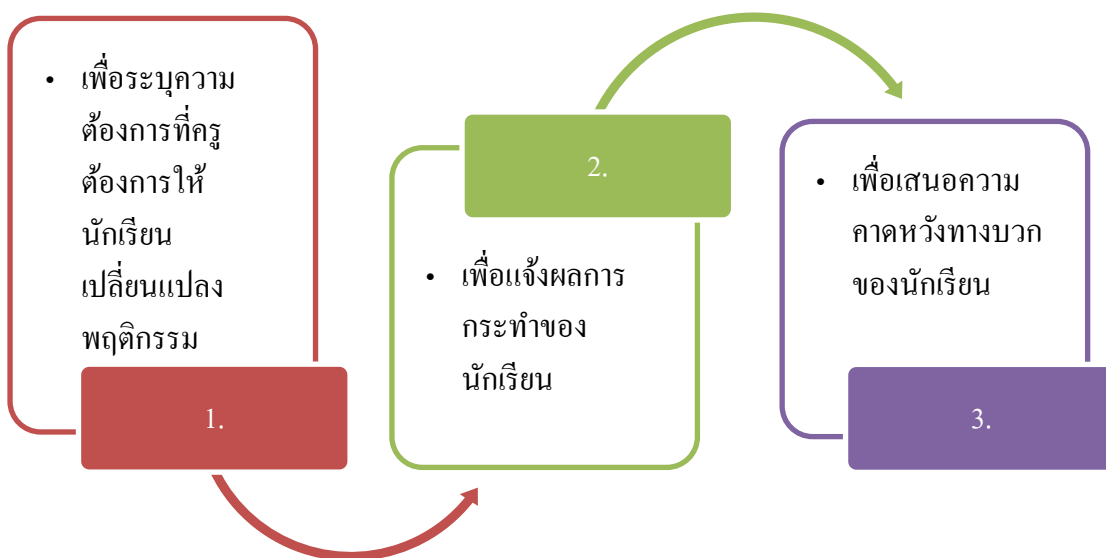
*****

➤ **ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู**

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ถ้าทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบควรควรดำเนินการ ดังนี้

ในขณะเดียวกัน การพูดจาร่วมกันในระดับเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน โดยครูผู้สอนควรใช้คำพูดที่เป็น การส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งคำพูดเหล่านี้ควรเป็นน้ำเสียงที่อบอุ่น ยอมรับ เห็นใจ เข้าใจ ถ้าเป็นการ ตั้งคำถามหรือถามนักเรียนควรเป็นคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดแสดงความคิดเห็นและยอมรับ ฟังความคิดเห็นและยังเป็นการเรียนรู้พฤติกรรมความรู้สึกของเด็กขั้นพื้นฐานว่าเด็กมีความรู้สึก เจต คติอย่างไรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ เช่น คำชมเมื่อนักเรียนทำงานได้ดี ทันเวลา มา เรียนทุกวันโดยทั่วไปครูใช้การสื่อสารกับนักเรียนใน 3 ด้าน คือ

สำหรับการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูนั้น

✓ **การสื่อสารด้วยวิธีการทางอ้อม (Indirect Influence)** ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เช่น ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ครูชมเชย สนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ครูถามเพื่อให้นักเรียนตอบ ฯลฯ

X หลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางตรง (Direct Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว เช่น ครูบรรยาย ครูสั่งการ ครูวิจารณ์ฝ่ายเดียวอาจไม่ใช่คำพูดเพียงอย่างเดียวก็ได้ เราอาจใช้การกระทำเป็นการสื่อสาร เช่น การเดินไปมาในห้องเรียน การสบสายตากับนักเรียน ฯลฯ

นอกจากนี้ในชั้นเรียนหนึ่งนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น และต้องเสริมสร้างควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน อันจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ นักเรียน นักเรียนมีความ

สมัครสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ฯลฯ นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง ส่งสอนอบรมบ่มนิสัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ถูกต้อง กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อกันด้วยดี ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นักเรียนก็จะค่อย ๆ ซึมซับและซบเอาสิ่งที่ดีงามไปปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะคนที่พึงประสงค์ เมื่อนักเรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดี ทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

*****

➤ **ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย**

ครูผู้สอนควรรู้ใช้กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมตามช่วงวัยและความรู้ความสามารถของผู้เรียนจะดำเนินบทเรียนต่อไปบนพื้นฐานของความต้องการและการตอบสนองของนักเรียน โดยเน้นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเรียนแบบดั้งเดิมในแง่ของระยะเวลาและเป้าหมายในระยะ ความหลากหลายและความยืดหยุ่นของกิจกรรมที่นำเสนอและ โอกาสหลายบทบาทสำหรับนักเรียนและครูให้ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการกระทำ ลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง
2. มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นยอมรับ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียน เรียนด้วยความสุข ความสนใจ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
4. มีการส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมนำมาซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. มีการสอนให้สัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ด้วยกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายนี้จะทำผู้เรียนได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีศักยภาพตามที่ควรเป็น ตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล 5 ข้อ ได้แก่ การรู้ตนเอง (self-awareness) มโนธรรม (Conscience) จินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity) ความประสงค์อิสระ (Independent will) และความสุข (happiness)

อีกทั้งครูผู้สอนต้องสอนรูปแบบและเสริมสร้างทักษะทางสังคมอย่างใกล้ชิด มีระบบการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้รางวัลแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ การจัดการตารางเวลาที่เหมาะสมมีกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจนและสามารถคาดเดาได้ รวมถึงวิธีการเปลี่ยนผ่านจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรม

อื่นต่อไปอย่างราบรื่น แม้ว่ากลยุทธ์ที่สอนนั้นมีความหลากหลายมากเพียงใดแต่ครูผู้สอนต้องตัดสินใจเลือกวิธีสอนตามความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาที่กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน เป็นวิธีที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอนนั้นและเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เรียนประเภทของวิธีสอนด้วย ซึ่งรูปแบบกลยุทธ์การสอนแบบโปรแกรมที่ที่สามารถนำมาปรับใช้กับชั้นเรียนได้นั้นมีดังนี้

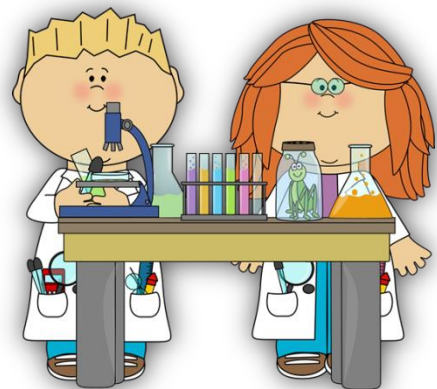
1. วิธีสอนแบบสาธิต หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การกระทำหรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมบ้าง ซึ่งหลักการสอนแบบสาธิต คือ

1) ครูต้องเตรียมบทเรียน และซ่อมการสาธิตมาเป็นอย่างดีก่อนสาธิตให้นักเรียนดู 2) ครูต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอนสำหรับการสาธิตทุกครั้ง และพยายามให้บรรลุจุดประสงค์ 3) ครูต้องแสดงการสาธิตให้นักเรียนเห็นอย่างทั่วถึงกันทั้งชั้น 4) ครูต้องใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ถูกต้องกับวิชานั้นๆ 5) ต้องสาธิตเกี่ยวกับบทเรียน โดยขั้นตอนการสาธิตมีดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน
- 2) เตรียมอุปกรณ์การสาธิต
- 3) เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น เวลา ขั้นตอน

การดำเนินการ การจบ

- 4) ทดลองสาธิต
- 5) จัดคู่มือสังเกตการสาธิต
- 6) สาธิตแล้ว นักเรียนควรได้สาธิตซ้ำและ
- 7) ประเมินผลการสาธิต

2. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา เป็นกระบวนการของนักวิทยาศาสตร์ ขั้นของการสอนแบบแก้ปัญหา มีดังนี้

- 1) ขั้นตั้งปัญหา และทำความเข้าใจปัญหา
- 2) ขั้นแยกปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา
- 3) ขั้นลงมือแก้ปัญหา โดยการค้นคว้า หาความรู้ และทดลอง
- 4) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการรวบรวมข้อมูลและรายงานผลหน้าชั้น
- 5) ขั้นสรุปและประเมินผล ครูและเด็กช่วยกันนำผลงานที่ค้นคว้ามาสรุปเข้าด้วยกัน

โดยเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามลำดับ

3. การสอนแบบโครงการ (Project Design) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองในด้านต่าง ๆ มาจากแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้โดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) และการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยมีการศึกษาหลักการ และวิธีเกี่ยวกับ โครงการที่เลือกศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการทำงาน ลงมือทำงาน และปรับปรุง เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในกระบวนการเรียนการสอน ได้ใช้ทักษะกระบวนการ สอดแทรกคุณธรรม ทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม มีครูเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษาตลอดเวลา เน้นฝึกคนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองประโยชน์ของการจัดทำโครงการ ดังนี้

- 1) ทำงานตามความถนัด ความสนใจของตนเอง
- 2) ฝึกทักษะกระบวนการทำงานด้วยตนเอง หรือร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม
- 3) สามารถวางแผนการทำงานเป็นระบบ
- 4) พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 5) ศึกษา ค้นคว้า และแก้ปัญหาจากการทำงาน
- 6) เป็นสิ่งยืนยันว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในโครงการที่ทำ

จริงในกรณีที่ต้องนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีสอนแบบประชาธิปไตย เป็นวิธีการสอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนโครงการ และตั้งจุดมุ่งหมายในกิจกรรม โดยนักเรียนมีสิทธิออกเสียงเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าดีมีประโยชน์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

- 1) นักเรียนคิดหาข้อเสนอแนะปรึกษาหารือกันระหว่างเพื่อน
- 2) ให้ความคิดเห็นแก่ครู
- 3) ร่างข้อเสนอแนะ
- 4) จัดวางแผน

5) ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน

ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้มีประโยชน์คือ นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ได้ฝึกการรู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบจากกระบวนการกลุ่มและรู้จักตั้งปัญหา

5. วิธีสอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ฝึกปฏิบัติการวางแผนการ ทำกิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกัน และทำรายงานผลการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น เพราะเป็นการ ให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง เข้าใจความต้องการและ ทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งจะ เป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนรู้มากขึ้น องค์ประกอบวิธีสอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ประสบการณ์ E1 (EXPERIENCE) การสะท้อนความคิด/ อภิปราย R&D (REFLECTION / DISCUSSION) ความคิดรวบยอด C (CONCEPT) และการทดลอง/ ประยุกต์แนวคิด E2 (EXPERIMENTATION/ APPLICATION)

6. การเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning) เน้นการส่งเสริมให้ ผู้เรียนทำ กิจกรรมร่วมกัน มีการใช้ประสบการณ์ตรงมาแก้ปัญหาการเรียนรู้ มีการสร้าง สถานการณ์ที่เร้า ความสนใจ และผู้เรียนจะหาทางสนองความสนใจของตนเองจากความคิดลง มือปฏิบัติเป็นการ สร้างประสบการณ์ใหม่

7. การสอนแบบอภิปราย (Discussion) คือ การสอนที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ความคิดเห็นที่เสนออาจได้จาก ประสบการณ์ การศึกษาค้นคว้า การพิจารณา ไตร่ตรอง การวิเคราะห์ มี การเสนอความคิดเห็นจะไม่อยู่ในรูปการสรุปผลการประเมินสั้นว่าถูก หรือผิด สำคัญหรือไม่สำคัญแต่เป็นความคิดที่เป็นคำชี้แจง โดยหลักเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน โดยครูนักเรียนเตรียมการอภิปรายแล้วค้นคว้าหาความรู้ เตรียมสถานที่ให้ผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็นที่ตรงประเด็นและมีความสุภาพ

8. วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing) คือ การสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทใน สถานการณ์ที่สมมุติขึ้น คือแสดงบทบาทที่กำหนดให้ บทบาทของครู ดังนี้

- 1) เตรียมบทเรียนไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนเรื่องอะไร วิชาใด เนื้อหาอย่างไร
- 2) ผู้สอนคิดบทบาทสมมติเป็นเรื่องเหมือนกรณีตัวอย่าง กำหนดตัวละครว่ามีกี่คน ใครบ้าง
- 3) เลือกผู้เรียนที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายตัวละคร
- 4) กำหนดเวลาแสดงไม่ควรเกิน 10 – 15 นาที
- 5) เมื่อแสดงจบ ผู้สอนตั้งประเด็น ให้ผู้เรียนทุกคนคิด หรืออภิปราย

9. การสอนโดยสถานการณ์จำลอง (Simulation Gaming) คือการสอนที่ผู้สอนนำเอาสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในบทเรียน พยายามให้มีสภาพที่เหมือนจริงมากที่สุด การสอนแบบนี้ค้นพบความรู้

10. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เป็นนวัตกรรมที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแบ่งบทเรียนออกเป็น 4 – 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีสื่อการเรียนที่จัดไว้ในช่องหรือในกล่องวางบนโต๊ะเป็นศูนย์กิจกรรม และแบ่งผู้เรียนตามศูนย์กิจกรรม กลุ่มละ 6 – 8 คน หมุนเวียนกันประกอบกิจกรรมตามศูนย์ต่าง ๆ แห่งละ 15 – 20 นาที จนครบทุกศูนย์ โดยใช้สื่อประสม (Multi Media) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

*****

➤ **ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม**

การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม เป็นการประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนนั้นเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น ในรูปแบบต่างๆ เพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ต่อไป โดยมีแบบประเมินเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมผู้เรียนดังต่อไปนี้

(ตัวอย่างแบบประเมิน)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน : ๓ . ความมีวินัย

นักเรียนที่ถูกสังเกต .....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง

การบันทึกให้ กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

ที่	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ (คะแนน)			
		เป็นประจำ (๓)	บางครั้ง (๒)	น้อยครั้ง (๑)	ไม่ทำเลย/ ไม่ชัดเจน (๐)
๑	จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง				
๒	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน/ เหมาะสมตามกาลเทศะ				
๓	เข้าแถวซื้ออาหารหรือห้องน้ำสาธารณะ				
๔	ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้				
๕	ทำกิจวัตรของตนตามเวลา				
๖	ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด				
๗	ทำตามกฎระเบียบของห้องเรียน/ครอบครัว				
๘	ไปโรงเรียนทันเวลาหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่ นัดหมาย				

บันทึกเพิ่มเติม.....

ผู้ประเมิน ครู พ่อแม่/ผู้ปกครอง นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อน

ลงชื่อ.....

(.....)

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
ดีเยี่ยม	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๒๐-๒๔ คะแนน
ดี	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๑๔-๑๙ คะแนน
ผ่าน	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๘-๑๓ คะแนน
ไม่ผ่าน	ได้คะแนนรวม ระหว่าง ๐ - ๗ คะแนน

(ตัวอย่างแบบประเมิน)

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เพื่อการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อนักเรียน..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง การบันทึกให้กาเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

๑. รักษา ศาสน์ กษัตริย์

ที่	พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		เป็นประจำ (๓)	บางครั้ง (๒)	น้อยครั้ง (๑)	ไม่ทำเลย/ ไม่ชัดเจน (๐)
๑	เข้าแถวเคารพธงชาติ				
๒	ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา				
๓	เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ				
๔	ช่วยเหลือคนอื่นและช่วยเหลือส่วนรวม				
๕	ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางชาติ				
๖	ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา				
	รวมคะแนน/ระดับคุณภาพ				

ผู้ประเมิน ครู พ่อแม่/ผู้ปกครอง ตนเอง เพื่อน

ลงชื่อ .....

(.....)

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
ดีเยี่ยม	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๑๕-๑๘ คะแนน และ ไม่มีผลการประเมินข้อใดข้อหนึ่งต่ำกว่า ๒ คะแนน
ดี	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๑๑-๑๔ คะแนน และ ไม่มีผลการประเมินข้อใดข้อหนึ่งต่ำกว่า ๐ คะแนน
ผ่าน	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๖-๑๐ คะแนน และ ไม่มีผลการประเมินข้อใดข้อหนึ่งต่ำกว่า ๐ คะแนน
ไม่ผ่าน	ได้คะแนนรวมระหว่าง ๐-๕ คะแนน

(ตัวอย่างแบบประเมิน)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

ที่ ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม ความสนใจ				การแสดง ความคิดเห็น				การตอบ คำถาม				การยอมรับ ฟังคนอื่น				ทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				หมายเหตุ	
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

เกณฑ์การวัดผล ให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรมดังนี้

- ดีมาก = 4 สนใจฟัง ไม่หลับ ไม่พูดคุยในชั้น มีคำถามที่ดี ตอบคำถามถูกต้อง ทำงาน
ส่งครบตรงเวลา
- ดี = 3 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%
- ปานกลาง = 2 การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%
- ปรับปรุง = 1 เข้าชั้นเรียน แต่การแสดงออกน้อยมาก ส่งงานไม่ครบ ไม่ตรงเวลา

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

(ตัวอย่างแบบประเมิน)

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มที่.....ชั้น.....

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล สมาชิกกลุ่ม	พฤติกรรม																รวม				
		ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ความตั้งใจ ในการทำงาน					การมีส่วน ร่วมในการ อภิปราย			
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		4	3	2	1
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 90-100% หรือปฏิบัติบ่อยครั้ง
 ดี = 3 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 70-89% หรือปฏิบัติบางครั้ง
 ปานกลาง = 2 ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 50-69% หรือปฏิบัติครั้งเดียว
 ปรับปรุง = 1 ประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 50% หรือไม่ปฏิบัติเลย

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

(ตัวอย่างแบบประเมิน)

แบบประเมินการนำเสนอผลงานรายบุคคล

พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	บุคลิก การแต่งกาย	มารยาทใน การพูด	การใช้ ภาษา	วิธีการ นำเสนอ	เนื้อหาที่ นำเสนอ	รวม
	10	10	10	10	10	50
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

เกณฑ์ผ่าน 25 คะแนน

เกณฑ์การสังเกต

บุคลิก การแต่งกาย : มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่งกายสะอาด ถูกระเบียบ เสื้อไม่หลุดลุ่ย
ลอยชาย

มารยาทในการพูด : มองหน้าและสบตาผู้ฟัง ไม่เหน็บแนม เสียดสีผู้อื่น

การใช้ภาษา : ชัดเจน ตามหลักภาษา ตัว ร ล คำควบกล้ำ ถ้อยคำข้อความสุภาพ

วิธีการนำเสนอ : น่าสนใจหลากหลาย เช่น ใช้แผ่นใส รูปภาพ ตั้งคำถาม เล่นเกม ไม่
เยิ่นเย้อ

เนื้อหาที่นำเสนอ : มีสาระสำคัญ ตรงกับหัวข้อเรื่อง ใช้เวลาตามที่กำหนด

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

ใบประเมินกิจกรรม
การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

*****

คำชี้แจง เมื่อศึกษาคู่มือปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านตามความเป็นจริง

รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ					
1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบห้องเรียนและสามารถจัดรูปแบบห้องเรียนที่เหมาะสมได้					
2. ครูตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกับผู้เรียนได้					
3. ครูสามารถชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นร่วมกับผู้เรียนให้เกิดความชัดเจนได้					
4. ครูทราบวิธีการสร้างและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองและผู้เรียน					
5. ครูมีกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย					
6. ครูมีความรู้และสามารถประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้					
ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู					
7. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย					
8. ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างทั่วถึง					
9. ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม					
10. ครูให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับผู้เรียน					
11. ครูเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการสนับสนุนและให้คำแนะนำ					
12. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง					
13. ครูมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจของผู้เรียน เปิดใจกว้างยอมรับในความต้องการของนักเรียน					
14. ครูมีวิธีการประเมินผลและตรวจสอบพฤติกรรมที่หลากหลายตามสภาพจริง					

แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของนักเรียนตามความเป็นจริง ทั้งนี้ให้นักเรียนประเมินแล้วให้คะแนนตนเองจำแนกเป็น 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม
- 4 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดี
- 3 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ความรู้ความเข้าใจ					
1. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการจัดรูปแบบห้องเรียนในรูปแบบต่างๆ					
2. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการตั้งกฎ กำหนดขั้นตอนการเรียนในชั้นเรียน					
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นในชั้นเรียน					
4. ผู้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ดีในฐานะผู้เรียนกับครูผู้สอนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง					
พฤติกรรมการเรียนรู้					
6. ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความกระตือรือร้น					
7. ผู้เรียนสามารถทบทวนวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง					
8. ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี					
9. ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี					
10. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองในกิจกรรมที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม					

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในภาพรวม

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved on 12th August 2015. <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, JANUARY 2006 (PP. 184–187)
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Eastern Tech High School. (2013). Classroom Management: Preventative Discipline. Retrieved on 25th July 2015. <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved on: 9 July 2015.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. *Educational Leadership*. 56(1), 14-17.

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วยโครงการและสาระสำคัญของโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการทดลองในภาคสนามและถอดบทเรียนให้ทราบถึงข้อบกพร่องเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 คนกรอบเนื้อหาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่นำมาพัฒนาตามโปรแกรมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมหลังจากพัฒนาโปรแกรมได้มีการนำโปรแกรมไปทดลองในภาคสนามเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพโดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคสนามไว้เป็นเวลา 1 ภาคเรียนคือภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

6.1 สรุปผลการวิจัยและพัฒนา

6.1.1 สรุปผลการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนประกอบสำคัญดังนี้

1) ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยทั้งด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับกรอบความคิดดังกล่าว โดยเฉพาะเห็นด้วยกับขั้นตอนของการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผลจากการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ของผู้วิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมเป็นการตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิใน 4 ประเด็นดังนี้ คือ (1) แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรม (2) ประสิทธิภาพของโปรแกรม (3) โครงการประกอบของโปรแกรมและองค์ประกอบของโครงการที่ 1 และ 2 2) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรายละเอียดโปรแกรมเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดสร้างรายละเอียดโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบโปรแกรมจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 โครงการคือ (1) โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเอกสารประกอบโปรแกรมจำนวน 3 เล่ม 3) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและปรับปรุงโปรแกรมเป็นขั้นตอนการตรวจสอบโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมรวมทั้งเอกสารประกอบโปรแกรมทั้ง 3 เล่มซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้ระยะที่ 1 เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นและการแก้ไขและระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไขดำเนินการโดยวิธีการจัดอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) 4) ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมเป็นขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมก่อนนำไปใช้ในขั้นตอนการทดลองโปรแกรมในภาคสนามรวม 6 ประเภท ดังนี้ (1) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 1 (2) การประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2 (4) การประเมินความมีประสิทธิภาพของโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟ ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟของครูผู้สอนและการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบและ (5) การถอดบทเรียนโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟ 5) ขั้นตอนที่ 5 การทดลองโปรแกรมในภาคสนามเป็นขั้นตอนการนำโปรแกรมพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองในภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามณฑลยโสธรเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559) และในการทดลองโปรแกรมในภาคสนามใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนทดลองและหลังทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) 6) ขั้นตอนที่ 6 การเขียนรายงานการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิจัย

นอกจากนี้จากผลจากการตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีโครงการ 2 โครงการ คือโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้น

เรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญและได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะนั้น คือ (1) การลงรายละเอียดการถอดบทเรียนให้มีความชัดเจนเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของโปรแกรมและเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟต่อไปได้ดียิ่งขึ้นและ (2) ในการเขียนรายละเอียดแต่ละขั้นตอนควรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันสื่อความหมายกับหัวข้อของแต่ละกรอบแนวคิดอย่างชัดเจน การจัดวางขั้นตอนแต่ละขั้นตอนในกรอบแนวคิดควรคำนึงถึงลำดับของกระบวนการที่ต้องดำเนินการก่อนหลังให้ถูกต้อง โดยยึดตามกรอบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework) เป็นสำคัญ

2) ผลการจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม กรณีโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) ได้ชุดการเรียนรู้ประกอบโครงการ จำนวน 2เล่ม ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟและการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่ฟ 6 ขั้นตอน โดยแต่ละเล่ม มีองค์ประกอบของการเขียนคู่มือ ดังนี้ แนวคิด จุดประสงค์แนวการดำเนินกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลกรณีโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่ฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) ได้ชุดการเรียนรู้ประกอบโครงการ จำนวน 2เล่ม ประกอบด้วย คู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่ฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นและการแก้ไขและระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไขดำเนินการโดยการอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ชุดการเรียนรู้ประกอบโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกหน่วยการเรียนรู้ มีองค์ประกอบของคู่มือและมีการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญและได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะนั้น คือการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้มีความกระชับ ชัดเจน เน้นสาระสำคัญอย่างเป็นขั้นตอน

4) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองในภาคสนาม ปรากฏผล ดังนี้

4.1) แบบประเมินปฏิภริยาของครูกลุ่มเป้าหมายต่อ โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) จำแนก

ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาโครงการ 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการตรวจสอบค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เกินเกณฑ์ 0.50 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยรวมเท่ากับ 0.83 จำแนกเป็นรายด้าน 1) ด้านเนื้อหาโครงการมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 3) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่เกินเกณฑ์ 0.70

4.2) แบบประเมินความรู้ของครูกลุ่มเป้าหมายในการทดลองหลังการดำเนินการวิจัยตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 รายพบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ที่ผ่านเกณฑ์อยู่ระหว่าง 0.25-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20- 0.71

4.3) แบบประเมินปฏิกิริยาของครูกลุ่มเป้าหมายต่อโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) จำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟและ 2) ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการตรวจสอบค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทุกข้อคำถามมีค่าเกินเกณฑ์ 0.50 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยรวมเท่ากับ 0.81 1) ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 2) ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 ตามลำดับ ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่เกินเกณฑ์ 0.70

4.4) แบบทดสอบทริเจนหลังการทดลอง หรือหลังการสิ้นสุดโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (โครงการที่ 2) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) เพื่อให้กลุ่มทดลองร่วมกันอภิปราย เพื่อระบุข้อดี ข้อบกพร่อง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยตามโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การ

จัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย และ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจความหมายของข้อคำถามได้ตรงกัน สามารถใช้เป็นแนวในการอภิปรายกลุ่มได้

4.5) แบบประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอนเพื่อใช้ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการตรวจสอบค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เกินเกณฑ์ 0.50 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยรวมเท่ากับ 0.86 จำแนกเป็นรายด้าน 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่เกินเกณฑ์ 0.70

4.6) แบบประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟเพื่อใช้ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ และ 2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการตรวจสอบค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เกินเกณฑ์ 0.50 และเมื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองจำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยรวมเท่ากับ 0.77 จำแนกเป็นรายด้าน 1) ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 และ 2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่เกินเกณฑ์ 0.70

5) ผลการทดลองในภาคสนาม มีผลการวิจัยตามกระบวนการวิจัย ดังนี้

5.1) ผลการดำเนินงานวิจัยตาม โครงการพัฒนาความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย (โครงการที่ 1) พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการทดลองมีปฏิกิริยาต่อโครงการหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน ดังนี้ ปฏิกิริยาต่อโครงการที่ 1 โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้สอน มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านของการประเมินปฏิริยาพบว่า ด้านเนื้อหาโครงการ และด้านกระบวนการดำเนินโครงการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากกลุ่มเป้าหมายในการทดลองมีความรู้หลังสิ้นสุดการดำเนินงานตามโครงการ ดังนี้ จากการประเมินความรู้หลังการพัฒนาตามโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 10 คน ผลจากการทดสอบพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 100 มีผลการทำแบบประเมินความรู้ได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 และกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของผลการประเมินความรู้เท่ากับ 25.30 คะแนน โดยผู้ที่ทำคะแนนได้มากที่สุดได้คะแนน 27 คะแนน และผู้ที่ทำคะแนนได้น้อยที่สุดได้ 23 คะแนน มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.00 จึงสามารถสรุปได้ว่าครูกลุ่มเป้าหมายแต่ละรายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงพอในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริง

5.2) ผลการดำเนินงานวิจัยตามโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (โครงการที่ 2) พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายในการทดลองมีปฏิริยาต่อโครงการหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน ดังนี้ ปฏิริยาต่อ โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 2) ของครูผู้สอน มีผลการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการประเมินปฏิริยาพบว่าด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟและด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟทุกรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

5.3) ผลการถอดบทเรียนร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายในการทดลองหลังการทดลองหรือหลังการสิ้นสุดโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (โครงการที่ 2) มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการจัดรูปแบบห้องเรียน การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนด้วยรูปแบบวิธีที่หลากหลายตามเนื้อหาวิชาที่สอนและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากขึ้น รวมถึงช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความสะดวกและง่ายต่อการจัดการเรียนการสอนจากพื้นที่ที่เหมาะสมของรูปแบบห้องเรียนซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ครูผู้สอนกำหนด แต่ทั้งนี้ในด้วยห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากทำให้ในบางชั่วโมงและในบางชั้นเรียนครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบชั้นเรียนที่เหมาะสมได้กับเนื้อหาวิชาได้ รวมถึงข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดพื้นที่และรูปแบบชั้นเรียน

2) ขั้นตอนการตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองอีกด้วย แต่ยังมีข้อบกพร่องที่ต้องให้ความ

ระมัดระวังเมื่อนำขั้นตอนนี้ไปปฏิบัติคือ การปรับเปลี่ยนความคาดหวังต่อผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องสังเกตประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนและปรับเปลี่ยนข้อกำหนดให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

3) ชี้แจงกฎระเบียบ ครูผู้สอนควรชี้แจง อธิบายจุดประสงค์และวิธีการปฏิบัติรวมถึงขั้นตอนการใช้งานสำหรับทุกกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างชัดเจนและต่อเนื่องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างครูกับผู้เรียน อย่างไรก็ตามเพื่อความชัดเจนการชี้แจงกฎระเบียบนี้ควรกำหนดให้ทำควบคู่กับการกำหนดความคาดหวังและกฎระเบียบในชั้นเรียนในครั้งเดียว

4) ขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทั้งบรรยากาศ การทำกิจกรรม การตอบสนองในชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น รวมถึงผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีตามที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคลิกภาพของครูจะส่งผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมากทั้งนี้ควรระบุถึงวิธีการหรือขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันให้แก่ครูผู้สอน ด้วยการพูดคุยสารในเชิงบวก อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติรวมถึงติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

5) ขั้นตอนกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย การปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ทั้งวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย สิ่งเหล่านี้เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งในแง่ของของทางวิชาการและพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตาม ยังข้อจำกัดในเรื่องของเนื้อหาวิชาต่อชั่วโมงการเรียนการสอน ขนาดและสภาพของชั้นเรียนรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องคำนึงด้วยเช่นเดียวกัน

6) ขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม นอกจากการวัดและประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนรวมถึงตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว การวัดประเมินที่ครูได้เรียนรู้ปฏิบัติเพิ่มเติมมากขึ้นคือการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อกำหนดพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่นักเรียนเพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่บุคคลมีความแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ครูผู้สอนได้นำเอารูปแบบการวัดประเมินที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การสอนเพื่อช่วยให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน เกิดสะดวกและและได้ผลตามสภาพเป็นจริงที่ชัดเจนขึ้น

5.4) แบบประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีไอในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีไอของ

ครูผู้สอนพบว่า กลุ่มเป้าหมายในการทดลอง ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของครูผู้สอนใน 2 ประเด็น คือ ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรม และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู พบว่าผลการเปรียบเทียบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5.5) ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมใน 2 ประเด็น คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่าผลการเปรียบเทียบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6.2 การอภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำผลการวิจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์การวิจัยที่สำคัญมาอภิปรายผล 2 ประเด็น ดังนี้คือ (1) โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นและนำไปทดลองในภาคสนามแล้ว มีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง และผลจากการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้โปรแกรมนี้ และ (2) โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นและนำไปทดลองในภาคสนามแล้ว ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง ดังต่อไปนี้

1) จากผลการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง เปรียบเทียบกันระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่าคะแนนจากการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมของครูผู้สอนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับผลจากการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง เปรียบเทียบกันระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมเรียนรู้ของนักเรียนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และผ่านการทดลองในภาคสนามแล้ว เป็นโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถจะนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง หรือนำไปเผยแพร่ใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

เหตุผลที่โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและมีประสิทธิผลตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเนื่องจากโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นได้นำเอาขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาโปรแกรม 6 ขั้นตอนตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2558) ได้แก่ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดในการวิจัยโปรแกรม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง (Congruency) ความถูกต้อง (Accuracy) และความเป็นประโยชน์ (Utility) 2) การจัดทำคู่มือประกอบโปรแกรม จำนวน 2 โครงการ คือ คู่มือประกอบโครงการพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและคู่มือประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ 3) การตรวจสอบคุณภาพคู่มือประกอบโปรแกรมและการปรับปรุงแก้ไขในภาคสนาม 2 ระยะ คือ การตรวจสอบภาคสนามเบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไข (Preliminary Field Checking and Revision) และการตรวจสอบภาคสนามครั้งสำคัญและการปรับปรุงแก้ไข (Main Field Checking and Revision) 4) การสร้างเครื่องมือเพื่อการทดลองโปรแกรมในภาคสนาม 5) การทดลองโปรแกรมในภาคสนามรวมถึงสรุปผลการทดลองและปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมในทั้ง 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองและโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง และ 6) การเขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย มาใช้อย่างเป็นขั้นตอนดังนั้นเมื่อนำโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ไปทดลองใช้จึงส่งผลให้มีคุณภาพด้วย

2) จากผลการถอดบทเรียนร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายในการทดลองหลังการทดลองหรือหลังการสิ้นสุดโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (โครงการที่ 2) มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่ 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การจัดรูปแบบห้องเรียน (2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน (3) ชี้แจงกฎระเบียบ (4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู (5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ (6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม โดยภาพรวมมีผลดังนี้ครูผู้สอนสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นตอนได้อย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีหลักการที่สำคัญ สอดคล้องกับ Eder et al (2010) ที่ได้กล่าวถึงทั้งในส่วนบทบาทของผู้เรียนและบทบาทของครูว่าครูเป็นผู้กำหนดทิศทางบนความต้องการของผู้เรียน (orientation on the needs of children) ด้วยการการจัดบทเรียน (lesson) จะต้องดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ใช้ความต้องการของเขา รวมถึงเป็นผู้ออกแบบบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี (well-designed learning environment) โดยออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะในด้านนิสัยการนำตนเอง (self-directed manner) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ซึ่งหมายรวมถึงการตั้งกฎพื้นฐานในชั้นเรียนร่วมด้วย

ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ที่สอดคล้องความเห็นของกับ Romi & Katz (2009) ว่า การกำหนดกฎเกณฑ์มากขึ้นจะช่วยให้ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น

เช่นเดียวกับครูผู้สอนต้องตระหนักอย่างแท้จริงเพราะการตั้งค่าความคาดหวังทำให้สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมในระยะยาวปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้เรียนจะได้รับรู้ความคาดหวังที่ได้กำหนดออกมาร่วมกันเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารร่วมระหว่างครูและผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง สอดคล้องกับ Crombie et al. (2003) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะและพฤติกรรมของผู้สอนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อีกทั้ง Eder et al (2010) ยังได้เสนอความเห็นไว้ว่า ครูมีการเรียนรู้ด้วยการควบคุมตนเองอย่างกระตือรือร้น (active self-regulated learning) จัดการเรียนการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้อย่างกระตือรือร้น ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน สะท้อนและไตร่ตรอง การเรียนรู้ของตนเอง วางแผนการเรียนรู้ด้วยความรับผิดชอบ และสามารถที่จะอธิบายการเรียนรู้ของตนเองได้ อย่างไรก็ตามครูผู้สอนต้องให้ความระมัดระวังในการปรับเปลี่ยนความคาดหวังต่อผู้เรียนในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนต้องสังเกตประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียนและปรับเปลี่ยนข้อกำหนดให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน นอกจากนี้ในชั้นเรียนนั้นมีบุคคล 2 ฝ่ายคือครูผู้สอนและนักเรียนที่ต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน จากการศึกษาการจัดการชั้นเรียนทำให้เห็นว่าบุคลิกภาพของครูจะส่งผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมาก ซึ่งครูต้องทำหน้าที่ไม่เพียงในแง่การสอนเนื้อหาวิชาเท่านั้นแต่ยังต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ปรับให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก ยกย่องชมเชย รวมถึงการดูแลนักเรียนด้วยความใส่ใจต่อนักเรียน ดังการสร้างชุมชนของโรงเรียน (conductive school community) ตามความเห็นของ Eder et al (2010) ที่ว่าผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ประสานความร่วมมือ โดยให้ความเคารพกันและกันด้วยการสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกที่ไว้วางใจกัน ระหว่างครูและนักเรียน ครูและผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียนอย่างเต็มที่ พัฒนาและคงไว้ซึ่งศักยภาพของครูและนักเรียนในการสร้างและไตร่ตรองความสัมพันธ์ระหว่างกัน Helderbran (2008) ยังได้กล่าวว่า ผู้เรียนมีความสนใจการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ด้วยความคาดหวังและยอมรับรูปแบบพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ มีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการชั้นเรียนเกิดประสิทธิผลและชัดเจนขึ้นในขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนนี้ควรระบุถึงวิธีการหรือขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันให้แก่ครูผู้สอนด้วย

การบริหารจัดการชั้นเรียนด้วยเทคนิคที่หลากหลายวิธีสอนใหม่ๆ ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นทั้งวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย ตามระยะเวลา ชั่วโมงที่สอนและมีความเหมาะสมความรู้ความสามารถของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทั้งในแง่ของของทางวิชาการและพฤติกรรมทางสังคม วัดประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้นสอดคล้องตามที่ Eder et al (2010) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ครูใช้การประเมินการปฏิบัติเพื่อกระตุ้นนิสัย (addressing performance assessments in an encouraging manner) ด้วยการให้โอกาสนักเรียนในการแสดงศักยภาพหรือความสามารถที่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งการให้ผลป้อนกลับในลักษณะที่เป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือสำหรับประเมินตนเองศักยภาพและความสามารถของตนเอง

6.3 ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานที่กำหนดไว้คือ มีการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีของครูผู้สอนและมีพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า การนำไปใช้หรือการเผยแพร่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่ครบถ้วนของโปรแกรมนี้อันประกอบด้วย โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยชุดการเรียนรู้รวม 2 เล่มดังนี้เล่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพี และเล่มที่ 2 ประกอบด้วยการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพี มีชุดการเรียนรู้ 1 เล่มคือคู่มือเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งมีแบบประเมินปฏิกริยา แบบประเมินความรู้ประกอบโครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและแบบประเมินการประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแกรมทีพีของครูผู้สอนและแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนประกอบโครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ

2) การวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับโครงการ 2 โครงการคือ โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ โครงการปฏิบัติการเรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟซึ่งเป็นไปตามแนวคิดใหม่คือ Knowledge and Action is Power ดังนั้นการนำโปรแกรมนี้ไปเผยแพร่เพื่อใช้ในสถานศึกษาอื่นจะต้องเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟก่อน รวมถึงจะต้องเน้นให้มีการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจึงจะทำให้บรรลุผลที่ดี

3) การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีกลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรมภาคสนามที่ทำให้เป็นตัวแทน (representative) ของกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่โปรแกรมที่ได้รับหลังการวิจัยและพัฒนาคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาที่มีขนาดกลาง ดังนั้นการนำโปรแกรมนี้ไปเผยแพร่เพื่อใช้พัฒนาบุคลากรในระดับอื่นๆ อาทิ ระดับมัธยมศึกษาควรให้ศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับนั้นๆ ก่อนเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4) จากผลการวิจัย การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติตาม โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องพิจารณาและปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดจากการใช้โปรแกรมต่อผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งรูปแบบความคิด พัฒนาการด้านการเรียน รวมถึงพฤติกรรมแสดงออกในชั้นเรียน

5) จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมมีประสิทธิผลและการนำไปใช้เพื่อความยั่งยืนนั้นควรจัดทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟใน โครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟอย่างต่อเนื่อง โดยเสนอลงในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในแต่ละปีต่อไป

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

1) ในการนำรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมกับแต่ละชั้นเรียนบริบทของโรงเรียนและความสอดคล้องรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ครูที่จะเข้าร่วมโปรแกรมต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังต้องสามารถ

จัดสรรเวลาในการเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาแต่ละรูปแบบ เนื่องจากการพัฒนาตามโปรแกรมจะมีลักษณะต่อเนื่องและเป็นระบบ

3) ในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลายมาผสมผสานและบูรณาการในการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ อาทิ การจัดทำเอกสารคู่มือประกอบการพัฒนา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกอบรมเข้ม การศึกษาเป็นกลุ่ม การให้มีส่วนร่วมในการสังเกตและประเมิน เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ควรใช้เพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาใช้ในการพัฒนา

6.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรขยายผลโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา รวมถึงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่อื่น โดยการใช้โปรแกรมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนตามโปรแกรม

2) ควรนำเอารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟไปใช้ร่วมกับวิธีการวิจัยแบบอื่นๆ ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการศึกษาศตวรรษที่ 21 ได้ อาทิการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนรู้ที่ยึดการสืบเสาะหาความรู้เป็นฐาน (Inquiry-based Learning) เป็นต้นเพื่อการแก้ไขปัญหาจุดอ่อนต่างๆ ของการศึกษาไทยที่เน้นรูปแบบการเรียนการสอนแบบตั้งรับ (reactive) รวมถึงการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้

บรรณานุกรม

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2554). ความหมายของการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา: การวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยาย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ชุมพล เสมอจันทร์. (2552). รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D). วารสารวิทยาศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม 2552. สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2547). โจทย์วิจัยทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ: แผนงานวิจัยทางการศึกษาแบบบูรณาการ. สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (สปร.). สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ
- ภาคิน ลุนลี. (2551). แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/206824> สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2558.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2551). การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาสู่กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและพัฒนา. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. เดือนมกราคม – มิถุนายน 2551.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2558). การวิจัยและพัฒนา. การวิจัยทางการบริหารการศึกษ: แนวคิด แนวปฏิบัติและกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. หจก. ทิพย์วิสุทธ์. กรุงเทพฯ
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). เทคนิคการจัดฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย- ญี่ปุ่น).
- สาโรช โศภีรักษ์. (2558). การวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D). ศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย ฝ่ายจัดการความรู้การวิจัย กองประเมินผลและจัดการความรู้การวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.). กรุงเทพฯ. http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1240
- อรพินทร์ ชูชม. (2552). การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research). วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 กันยายน 2552. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ

- Adolescent Pregnancy Prevention Program. (2014). Classroom Management; Proactive classroom management strategies. Family and Youth Services Bureau. Retrieved August 12, 2015 from <http://www.acf.hhs.gov/programs/fysb/programs/adolescent-pregnancy-prevention>
- Babkie, A. (2002). 20 ways to select, write, and use Metacognitive strategies in the classroom. *Intervention in School and Clinic*, Vol. 41, No. 3, January 2006 (PP. 184–187)
- Castetter, W.B. & Young, P.I. (2000). *The human resource function in educational administration*. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Crombie, G., Pyke, S. W., Silverthorn, N., Jones, A., & Piccinin, S. (2003). Students' perceptions of their classroom participation and instructor as a function of gender and context. *The Journal of Higher Education*, 74(1), 51.
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Denti, L. G. (2012). *Proactive classroom management K-8: A practical guide to empowering students and teachers*. New York: Corwin.
- Dewey, J. 1997. *Experience and education*. New York: Simon & Schuster.
- Eastern Tech High School. (2013). *Classroom Management: Preventative Discipline*. Retrieved July 25, 2015 from <http://www.slideshare.net/goehler/classroom-management-preventative-discipline>
- Eder, F, Eichelberger, H., Friedrich, M. X. 2010. *Child-centered education* [Online]. Retrieved November 9, 2016 from <http://www.koeck-stiftung.at/downloads/paedagogik/child-centered%20education.pdf>
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson and C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 3–15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). *Proactive Classroom Management*. In T. Good (Ed.), *21st Century Education: A reference handbook*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved July 9, 2015.

- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), 21st Century Education: A reference handbook. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved July 9, 2015.
- Evertson, C.M., & Poole, I.R. (2008). Proactive Classroom Management. In T. Good (Ed.), 21st Century Education: A reference handbook. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, INC. Retrieved July 9, 2015.
- Frank Schindelheim. (2013). Effective Classroom Management Techniques. Retrieved July 20, 2015 from <https://www.youtube.com/watch?v=Xbtv97KYExU>
- Guskey, T.R. (2000). Professional Development in Education: in Search of the Optimal Mix. In T.R. Guskey, and M. Huberman (eds.), Professional Development in Education: New Paradigms and Practices. New York: Teachers College Press.
- Hansen, J. M, & Childs, J. (1998). Creating a school where people like to be. Educational Leadership. 56(1), 14-17.
- Helterbran, V. (2008). The ideal professor: Student perceptions of effective instructor practices, attitudes, and skills. Education, 129(1), 125.
- Henley, M. (2009). Classroom Management: A Proactive Approach, 2/E. Pearson. Westfield St. College.
- Henley, M. (2009). Classroom management: A proactive approach. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education Inc. Retrieved July 25, 2015 from http://ptgmedia.pearsoncmg.com/images/9780135010631/downloads/Henley_Ch1_IntroductiontoProactiveClassroomManagement.pdf
- Hughes, A.L. (1999). Phylogenies of developmentally important proteins do not support the hypothesis of two rounds of genome duplication early in vertebrate history. Journal of Molecular Evolution, 48(5), 565 – 576.
- J Geurts. (2014). Positive Behavioral Supports for Students with ASD Module 8 Lesson. Retrieved July 9, 2015 from <http://slideplayer.com/slide/1700375/>
- Kaufman, J. (2009). Emotional/ behavioral disorders. Available at <http://www.education.com/reference/article/emotionalbehavioral-disorders/>
- Kern, L., & Clemens, N. H. (2007). Antecedent strategies to promote appropriate classroom behavior. Psychology in the Schools, 44(1), 65–75.

- KLRN TV. (2009). Proactive classroom management. The educational cable television service. The Pasadena Unified School District in Pasadena, CA. <http://www.KLRN.tv>.
- Kottler, J.A. (2002). *Bad Therapy: Master Therapists Share Their Worst Failures*. New York: Brunner/Routledge.
- Louis G. Denti. (2012). PROACTIVE CLASSROOM MANAGEMENT, K-8: Proactive Teaching and Empowering Students.
- Lynton, R.P & Pareek, U. (1967). *Training for Development*. USA: Kumarian Press.
- McCaslin, M., & Good, T. L. (1992). Compliant cognition: The misalliance of management and instructional goals in current school reform. *Educational Researcher* 21(3), 4-17.
- Merin, A.J. (2013). Rationalization in teaching profession. Retrieved July 9, 2015 from <http://slideplayer.com/slide/231110/>
- Morgan, D. L., & Scannell, A. U. (1998). *Planning focus groups*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Randolph, C. H., & Evertson, C. M. (1995). Managing for learning: Rules, roles, and relationships in a writing class. *Journal of Classroom Interaction*, 30(2), 17-25.
- Robert, J.N. (1990). Leadership program: A Sampler. *Liberal Education*, 76, 42-49.
- Romi, S., Lewis, R., & Katz, Y. (2009). Student responsibility and classroom discipline in Australia, China, and Israel. *Compare*, 39(4), 439.
- Rowe, R. 2010. Progressivism [Online]. Retrieved November 9, 2016 from <http://www.rrowe.net/about-me/tp/progressivism> [2010 November, 9].
- Schuler, R., & Jackson S. (2006). *Human Resource Management: International Perspectives; International student edition*. (9th ed). Thomson South-Western. USA.
- Seldin, P. (1988). *Evaluating and developing administrative performance*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Sparks, D. & Loucks-Horsley, S. (1989). Five models of development for teacher. *Journal of Staff Development*, 10(4), 40-57.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบกรอบแนวคิดและเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบกรอบแนวคิดละเอียดเครื่องมือในการวิจัย

ที่	ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	บทบาท
1	ดร. ชวลิตต์ จิตชื่น	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา
2	นายอเนก คำยัง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5	
3	นายไกรสร พึ่งภพ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5	
4	นายสุพรรณ วอศิริ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
5	นางจินดา จันทร์ทอง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนหวานไฟประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5	
6	นางสมปอง จักรโนวัน	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5	

ภาคผนวก ข
รายชื่อครูกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนา

รายชื่อครูกลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ
 โปรแกรมทีฟสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาก่อนแก่นเขต 5

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมบัติ หนันทุม	ครูชำนาญการพิเศษ
2	นางนิลบล ธรรมะจันโท	ครูชำนาญการพิเศษ
3	นางอมทรัพย์ ใจชื่น	ครูชำนาญการพิเศษ
4	นางอรพรรณ วรรณเวช	ครูชำนาญการพิเศษ
5	นายวัชระ ลอยชัยภูมิ	ครูชำนาญการพิเศษ
6	นางสาวประภาวดี ลิอินทร์	ครูชำนาญการพิเศษ
7	นางวิลาวรรณ พิมพ์โคตร	ครู คศ.1
8	นายเอกรัฐ โกศล	พนักงานราชการ
9	นายโสรัส เร่งมานะวงษ์	พนักงานราชการ
10	นายชูชาติ แสนใส	ครูอัตราจ้าง

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมเบื้องต้น

รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมครั้งสำคัญเบื้องต้น
โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายเสงี่ยม ศรีमानนท์	ครูชำนาญการพิเศษ
2	นางวนิดา สะท้านบัว	ครูชำนาญการพิเศษ
3	นายนवल ชัยชาญวิศิษฐ์	ครูชำนาญการพิเศษ
4	นายสำราญ แผงศรีสาร	ครูชำนาญการพิเศษ
5	นางจุฑารัตน์ โพธิ์ชัย	ครูชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมครั้งสำคัญ

รายชื่อผู้ร่วมตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมครั้งสำคัญ
โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมบูรณ์ อรัญมาลา	ครูชำนาญการพิเศษ
2	นางเสาวนีย์ วอศิริ	ครูชำนาญการพิเศษ
3	นางมะลิ ทวยภา	ครูชำนาญการพิเศษ
4	นางอุบลรัตน์ อินทรบัวบุญ	ครูชำนาญการพิเศษ
5	นางสมาพร ศิริวงศ์	ครูชำนาญการพิเศษ
6	นางวาสนา อรัญมาลา	ครูชำนาญการพิเศษ
7	นางรัตติกุล คำยัง	ครูชำนาญการพิเศษ
8	นางอรพรรณ วรรณเวช	ครูชำนาญการพิเศษ
9	นางสุณา กองหาโคตร	ครูชำนาญการพิเศษ
10	นายมานิตย์ เก่งไพบูลย์	ครูชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก จ
รายชื่อครูกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนา

รายชื่อครูกลุ่มเป้าหมายในการทดลองโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ
 โปรแกรมทีฟสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 โรงเรียนชุมชนบ้านวังเพิ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมบัติ หนันทุม	ครูชำนาญการพิเศษ
2	นางนิลกุล ธรรมะจันโท	ครูชำนาญการพิเศษ
3	นางอมทรัพย์ ใจชื่น	ครูชำนาญการพิเศษ
4	นางอรพรรณ วรรณเวช	ครูชำนาญการพิเศษ
5	นายวัชระ ลอยชัยภูมิ	ครูชำนาญการพิเศษ
6	นางสาวประภาวดี ลิอินทร์	ครูชำนาญการพิเศษ
7	นางวิลาวรรณ พิมพ์โคตร	ครู คศ.1
8	นายเอกรัฐ โกศล	พนักงานราชการ
9	นายโสทร เร่งมานะวงษ์	พนักงานราชการ
10	นายชูชาติ แสนใส	ครูอัตราจ้าง

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 1
แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียน
แบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Proactive Classroom Management)

คำชี้แจง

แบบประเมินชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปฏิริยาตอบสนองผู้เข้าร่วม โปรแกรมที่มีต่อโครงการที่ 1 คือ โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

ประเมินปฏิริยาการตอบสนองต่อ โปรแกรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการที่ 1 ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาโครงการ 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องระดับค่าคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง ระดับดีเยี่ยม/เหมาะสมดีมาก/มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับดี/เหมาะสมมาก/มาก
- 3 หมายถึง ระดับพอใช้/เหมาะสมปานกลาง/ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย/เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหาโครงการ					
1. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้					
2. กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
3. เนื้อหาในการพัฒนามีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา					
4. การวัดและประเมินผลการพัฒนามีความเหมาะสม					
ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ					
5. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
6. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา					
7. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ					
8. กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
9. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา					
10. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา					
ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ					
11. สื่อ และเอกสารประกอบการพัฒนามีความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา					
12. โสตทัศนอุปกรณ์ ประกอบการพัฒนามีความเหมาะสม					
13. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความเหมาะสม					
14. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ					
15. ความรู้ ทักษะใหม่ ที่ได้รับจากการดำเนินการตามโครงการ					
16. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในภาระงาน					

ชุดที่ 2 แบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังพัฒนาตาม โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ให้ผู้เข้ารับการประเมินผลการเรียนรู้ในครั้งนี้ ทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

3. แบบประเมินชุดนี้ มีทั้งสิ้น 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

1.) การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟมีทั้งสิ้นกี่ขั้นตอน

- ก. 2 ขั้นตอน
- ข. 4 ขั้นตอน
- ค. 6 ขั้นตอน
- ง. 8 ขั้นตอน

2.) การจัดการพื้นที่ชั้นเรียนแบบใดเป็นการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

- ก. การจัดพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space)
- ข. การจัดพื้นที่ทางสังคม (Social Space) และ
- ค. การจัดพื้นที่การเรียนการสอน (Instructional Space)
- ง. ถูกทุกข้อ

3.) ข้อใดคือสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงสำหรับการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบโปรแอกทีฟคือข้อใด

- ก. จำนวนนักเรียน
- ข. ขนาดของห้องเรียน
- ค. รูปแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม
- ง. จำนวนห้องเรียน

4.) การจัดชั้นเรียนแบบ Seminar (รูปแบบสัมมนา) เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างไร

ก. การบรรยายเชิงปฏิบัติการ ครูมีสถานะเป็นผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อให้เกิดการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิด

ข. การนำเสนอผ่านสื่อกลางห้องให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนรอบข้างและสะดวกต่อครูผู้สอนในการเดินสำรวจรอบห้อง

ค. การปรึกษา/ทำสื่องานเป็นคู่หรือทำโครงการเป็นคู่โดยครูผู้สอนสะดวกในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์

ง. นักเรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมุติโดยมีห้องเรียนเปรียบเสมือนเป็นบริบทที่จำลองจากโลกแห่งความเป็นจริง

5.) การจัดรูปแบบชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนนั่งเป็นทีมโดยให้แต่ละทีมคิดกลยุทธ์แล้วหันหน้าเข้าหากันเพื่ออภิปรายทั้งนี้ครูผู้สอนไม่มีบทบาทมากนักนั่นถือได้ว่าเป็นการจัดรูปแบบชั้นเรียนแบบใด

ก. การจัดชั้นเรียนแบบ Senatorial (แบบรัฐสภา)

ข. การจัดชั้นเรียนแบบ Seminar (รูปแบบสัมมนา)

ค. การจัดชั้นเรียนแบบ Debate (แบบโต้แย้ง)

ง. การจัดชั้นเรียนแบบ Theater (แบบโรงละคร)

6.) การตั้งกฎระเบียบในชั้นเรียนไม่ควรมีจำนวนเกินกี่ข้อ

ก. 3 ข้อ

ข. 5 ข้อ

ค. 7 ข้อ

ง. 9 ข้อ

7.) ใครคือผู้ที่ควรกำหนด/ตั้งกฎระเบียบในชั้นเรียน

ก. ผู้บริหาร

ข. คณะครูผู้สอน

ค. นักเรียน

ง. ครูผู้สอนและนักเรียน

8.) กฎระเบียบในชั้นเรียนในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟควรกำหนดอย่างไร

ก. สังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียนก่อนกำหนดกฎระเบียบในชั้นเรียนในช่วงกลางปีการศึกษา

ข. กำหนดกฎระเบียบในชั้นเรียนในช่วงต้นปีการศึกษาอย่างชัดเจน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ค. กำหนดกฎระเบียบในชั้นเรียนในช่วงต้นปีการศึกษาและพิจารณาปรับปรุงตามความเหมาะสมกับสภาพนักเรียนในระยะต่อมา

ง. กำหนดกฎระเบียบในชั้นเรียนให้มีความสอดคล้องกับตามกิจกรรมของแต่ละวิชา

9.) ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายของการตั้งค่าความคาดหวังในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

- ก. เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการจัดการเรียนการสอน
- ข. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม
- ค. เพื่อให้เกิดผู้เรียนสามารถจัดการกับกิจวัตรประจำวันของตนเองในชั้นเรียนได้
- ง. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางอารมณ์ที่มีความซับซ้อนขึ้นมาได้

10.) การชี้แจงกฎระเบียบเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเมื่อใด

- ก. ขึ้นการดำเนินการเตรียมความพร้อม (Actions Before Students' Arrival)
- ข. ขั้นตอนปฏิสัมพันธ์เมื่อนักเรียนมาถึงห้องเรียน (Interactions Once Students Arrive)
- ค. ขั้นตอนการประเมิน (Evaluation)
- ง. ขึ้นกำหนดขั้นตอนการเรียน (Establishing Clear Ground Rules)

11.) การชี้แจงกฎระเบียบที่ต้องอาศัยการอธิบายรายละเอียดอย่างชัดเจนและตรงประเด็น ซึ่งมักเกิดขึ้นในชั้นเรียนแบบใด

- ก. ชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนสูง
- ข. ชั้นเรียนที่กฎระเบียบในห้องเรียนนั้นผู้เรียนเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง
- ค. ชั้นเรียนที่ต้องควบคุมพฤติกรรมอย่างเข้มงวด
- ง. ชั้นเรียนที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนมีความห่างเหินกัน

12.) การชี้แจงกฎระเบียบที่ดั่งขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนนั้นมีรูปแบบการชี้แจงเป็นอย่างไร

- ก. รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบแบบยึดหยุ่น
- ข. รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบอย่างเข้มงวด
- ค. รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบแบบอิสระ
- ง. รูปแบบการชี้แจงกฎระเบียบ โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

13.) เพราะเหตุใดครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องชี้แจงกฎระเบียบต่างๆในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นมาเอง

- ก. เพื่อควบคุมบรรยากาศการเรียนการสอนและความประพฤติของผู้เรียน
- ข. เพื่อการดำเนินตามเนื้อหาการเรียนรู้อย่างราบรื่น
- ค. เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน
- ง. ถูกทั้งข้อ ก และ ข

14.) ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทของการเรียนรู้ที่ตนเองเป็นเป็นศูนย์กลางในการชี้แจงกฎระเบียบนั้นสะท้อนได้จากเหตุการณ์ใด

- ก. ผู้เรียนมีสิทธิแสดงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อการการชี้แจงกฎระเบียบในชั้นเรียนได้ด้วยตัวเอง
- ข. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานการณ์ในชั้นเรียนได้ด้วยตัวเอง
- ค. ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นจากครูผู้สอนและการตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง
- ง. ผู้เรียนแสดงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อกฎระเบียบที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นการตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง

15.) ข้อใดแสดงให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญน้อยที่สุด

- ก. ผู้เรียนจะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของครูผู้สอน
- ข. ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการเรียนที่ผู้เรียนต้องคำนึงถึง
- ค. บุคลิกภาพของครูจะส่งผลต่อความรู้สึกรักของนักเรียน
- ง. ครูผู้สอนมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองของผู้เรียน

16.) บุคลิกภาพแบบใดของครูผู้สอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียน

- ก. ครูผู้สอนที่ดูมีความอบอุ่น เป็นกันเอง
- ข. ครูผู้สอนที่ตั้งใจสอนเนื้อหาความรู้อย่างจริงจัง
- ค. ครูผู้สอนที่มีความเข้มงวดต่อพฤติกรรมของผู้เรียน
- ง. ถูกทั้งข้อ ข และ ค

17.) การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบมีแนวทางอย่างไร

- ก. เริ่มสร้างความสัมพันธ์ สร้างสัดส่วนของคำพูดทางบวกและทางลบอย่างสม่ำเสมอ สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังของตน ร่วมกันควบคุมดูแลการแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความคาดหวัง สร้างทางเลือกเพื่อนำไปสู่กฏกติกาในชั้นเรียน
- ข. เริ่มสร้างความสัมพันธ์ สร้างคำพูดเชิงบวกอย่างสม่ำเสมอ สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังของตน ร่วมกันควบคุมดูแลการแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความคาดหวัง สร้างทางเลือกเพื่อนำไปสู่กฏกติกาในชั้นเรียน
- ค. เริ่มสร้างความสัมพันธ์ สร้างคำพูดเชิงบวกอย่างสม่ำเสมอ สร้างความคาดหวัง ควบคุมดูแลพฤติกรรมตามความคาดหวัง ติดตามประเมินผล

ง. เริ่มสร้างความสัมพันธ์ สร้างสัดส่วนของคำพูดทางบวกและทางลบอย่างสม่ำเสมอ สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังของตน ร่วมกันควบคุมดูแลการแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความคาดหวัง ติดตามประเมินผล

18.) การสื่อสารแบบใดที่ครูผู้สอนควรใช้เพื่อความสัมพันธ์กับผู้เรียน

- ก. การสื่อสารด้วยวิธีการทางตรง (Direct Influence)
- ข. การสื่อสารด้วยวิธีการทางอ้อม (Indirect Influence)
- ค. การสื่อสารผ่านเพื่อร่วมชั้นเรียน (Peer Influence)
- ง. การสื่อสารผ่านครอบครัวผู้เรียน (Family Influence)

19.) ข้อใดคือผลลัพธ์จากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียนที่ชัดเจนที่สุด

- ก. ผู้เรียนมีอุปนิสัยร่าเริงและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดี
- ข. ครูผู้สอนและครอบครัวของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีมากขึ้น
- ค. ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมที่โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ง. ผู้เรียนมีผลการเรียนดีเพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้องและกล้าแสดงความคิดเห็น

20.) ข้อใดคือวัตถุประสงค์ที่ครูต้องสื่อสารกับผู้เรียน

- ก. เพื่อระบุความต้องการของครูกับนักเรียน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน เพื่อเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน
- ข. เพื่อระบุความต้องการที่ครูต้องการให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน เพื่อเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน
- ค. เพื่อระบุความต้องการที่ครูต้องการให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อแจ้งผลการกระทำของนักเรียน เพื่อเสนอความคาดหวังทางบวกของนักเรียน
- ง. เพื่อระบุความต้องการของครูกับนักเรียน เพื่อแจ้งผลการกระทำของนักเรียน เพื่อเสนอความคาดหวังทางบวกของนักเรียน

21.) การใช้วาจาใช้ท่าทาง ให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบนั้นเป็นกลยุทธ์การสอนแบบใด

- ก. การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ข. การเสริมแรงที่เหมาะสม
- ค. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ง. การสอนแบบทดลอง

22.) ข้อใดประโยชน์จากการฝึกการทำงานเป็นกลุ่มน้อยที่สุด

- ก. นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ข. นักเรียนได้ฝึกการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ค. นักเรียนรู้จักการตอบสนองต่อความรู้สึกของตนเองจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ง. นักเรียนได้ใช้ความรู้ ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์

23.) กลยุทธ์การเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในด้านใดบ้าง

- ก. นักเรียน
- ข. เป้าหมาย
- ค. กิจกรรม
- ง. ระยะเวลา

24.) ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของกลยุทธ์การสอนที่มีความหลากหลาย

- ก. ส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการกระทำ ลงมือปฏิบัติงานจนเกิดเป็นประสบการณ์จริง
- ข. ส่งเสริมให้นักเรียนมุ่งมั่นกับวิชาที่เรียนในหลักสูตรเป็นอย่างดี
- ค. ส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาทฤษฎีต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในความท้าทายใหม่และการดำเนินการตามแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้
- ง. ตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้เรียนด้วยความสุขและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ

25.) ข้อใดคือคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาจากการเรียนด้วยกลยุทธ์ที่มีความหลากหลาย

- ก. จินตนาการและการคิดสร้างสรรค์ (Imagination and Creativity)
- ข. การมีมโนภาพแห่งตน (Self-Concept)
- ค. การรู้ตัวตนเอง (self-awareness)
- ง. ถูกทั้งข้อ ก และ ค

26.) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม หรือศึกษาด้วยตนเองนั้น คือวิธีการสอนแบบใด

- ก. การสอนแบบประชาธิปไตย
- ข. การเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning)
- ค. วิธีสอนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL)
- ง. การสอนแบบอภิปราย (Discussion)

- 27.) การประเมินเพื่อวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation) ถือได้ว่าเป็นการประเมินในลักษณะใด
- การประเมินก่อนการเรียนการสอน
  - การประเมินระหว่างการเรียนการสอน
  - การประเมินหลังการเรียนการสอน
  - การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 28.) ข้อใดเป็นการประเมินเพื่อนำผลจากการเรียนรู้มาเปรียบเทียบกับความสามารถของตนเอง
- การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-referenced Evaluation)
  - การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Evaluation)
  - การประเมินแบบอิงตน (Self-referenced Evaluation)
  - การประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement Evaluation)
- 29.) ข้อใดเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้เทียบกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
ผลจากการประเมินใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- เพื่อพัฒนา (Formative Evaluation)
  - เพื่อวินิจฉัย (Diagnostic)
  - เพื่อจัดตำแหน่ง (Placement)
  - เพื่อการเปรียบเทียบ (Assessment)
- 30.) ข้อใดไม่ถือว่าเป็นประโยชน์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกัน ในผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการ
  - ช่วยเพิ่มการเรียนรู้เป็นกลุ่มร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
  - ช่วยให้เกิดการตัดสินใจผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องเทียบกับเกณฑ์ที่จัดทำไว้ล่วงหน้า
  - ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนรายบุคคลเป็นสำคัญ โดยนำผลการเรียนรู้ที่บกพร่องมาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ

*****

ชุดที่ 3 แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการที่ 2
แบบประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
สู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Proactive Classroom Management)

คำชี้แจง

แบบประเมินชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปฏิริยาตอบสนองผู้เข้าร่วม โปรแกรมที่มีต่อโครงการที่ 2 คือ โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โปรแกรม พัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้าน กระบวนการ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

ประเมินปฏิริยาการตอบสนองต่อโปรแกรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาโครงการ 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อ ประกอบในการดำเนินโครงการ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องระดับค่าคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

5	หมายถึง ระดับดีเยี่ยม/เหมาะสมดีมาก/มากที่สุด
4	หมายถึง ระดับดี/เหมาะสมมาก/มาก
3	หมายถึง ระดับพอใช้/เหมาะสมปานกลาง/ปานกลาง
2	หมายถึง ระดับน้อย/เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

ตอนที่ 1
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้รับการประเมิน.....
2. สถานะของผู้ประเมิน
 ( ) ผู้วิจัย (ผู้สังเกตการณ์)
 ( ) ตนเอง (ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ตอนที่ 2 การประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อโครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ
 ผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านตามความเป็นจริง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ					
1. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
2. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา					
3. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม					
4. กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
5. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีสู่ร่วมในกิจกรรมการพัฒนา					
6. สื่อและเอกสารประกอบการพัฒนามีความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา					
7. โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการพัฒนามีความเหมาะสม					
8. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความเหมาะสม					
9. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ					
ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ					
10. ความรู้ ทักษะใหม่ ที่ได้รับจากการดำเนินการตามโครงการ					
11. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติ					

แบบประเมินผลการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน
(Proactive Classroom Management)

ชื่อหลักสูตร โปรแกรมพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 วันที่ ..... /...../2559

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ใช้เพื่อประเมินผลที่เกิดจากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน ตามโปรแกรมการพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้รับการประเมิน.....

2. สถานะของผู้ประเมิน

2.1 เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

2.2 ระดับ

ตอนที่ 2 การประเมินผลที่เกิดจากการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านตามความเป็นจริง

5	หมายถึง	ระดับดีเยี่ยม/เหมาะสมดีมาก/มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับดี/เหมาะสมมาก/มาก
3	หมายถึง	ระดับพอใช้/เหมาะสมปานกลาง/ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย/เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ					
1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบห้องเรียนและสามารถจัดรูปแบบห้องเรียนที่เหมาะสมได้					
2. ครูตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนที่เหมาะสมร่วมกับผู้เรียนได้					
3. ครูสามารถชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นร่วมกับผู้เรียนให้เกิดความชัดเจนได้					
4. ครูทราบวิธีการสร้างและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองและผู้เรียน					
5. ครูมีกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย					
6. ครูมีความรู้และสามารถประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้					
ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู					
7. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง					
8. ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมารู้ร่วมกันได้อย่างทั่วถึง					
9. ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม					
10. ครูให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับผู้เรียน					
11. ครูเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการสนับสนุนและให้คำแนะนำ					
12. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง					
13. ครูมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจของผู้เรียน เปิดใจกว้างยอมรับในความต้องการของนักเรียน					
14. ครูมีวิธีการประเมินผลและตรวจสอบพฤติกรรมที่หลากหลายตามสภาพจริง					

แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ใช้เพื่อพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ตามโปรแกรมการพัฒนาพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้รับการประเมิน.....
2. เพศ ( )ชาย ( )หญิง
3. ระดับชั้น.....

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของนักเรียนตามความเป็นจริง ทั้งนี้ให้นักเรียนประเมินแล้วให้คะแนนตนเองจำแนกเป็น 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม
- 4 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดี
- 3 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความรู้ ทักษะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ความรู้ความเข้าใจ					
1. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการจัดรูปแบบห้องเรียนในรูปแบบต่างๆ					
2. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการตั้งกฎ กำหนดขั้นตอนการเรียนในชั้นเรียน					
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นในชั้นเรียน					

4. ผู้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ดีในฐานะผู้เรียนกับครูผู้สอนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง					
พฤติกรรมการเรียนรู้					
6. ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความกระตือรือร้น					
7. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง					
8. ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี					
9. ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี					
10. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองในกิจกรรมที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม					

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟในภาพรวม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการถอดบทเรียน
โปรแกรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกการนี้เป็นการถอดบทเรียนหลังจากการปฏิบัติหลังจากเสร็จสิ้น โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟผู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขั้นตอนการบริหารจัดการชั้นเรียน 6 ขั้นตอน คือ 1) การจัดรูปแบบห้องเรียน 2) การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎ และกำหนดขั้นตอนการเรียน 3) ชี้แจงกฎระเบียบ 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายและ 6) การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม โดยใช้กระบวนการระดมความคิดจากผู้เข้าร่วมการพัฒนาเพื่อตอบคำถาม ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การจัดรูปแบบห้องเรียน

.....

.....

.....

.....

2) ขั้นตอนที่ 2 การตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียน

.....

.....

.....

.....

3) ขั้นตอนที่ 3 ชี้แจงกฎระเบียบ

.....

.....

.....

.....

4) ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

.....

.....

.....

.....

5) ขั้นตอนที่ 5 กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6) ขั้นตอนที่ 6 การประเมินและตรวจสอบพฤติกรรม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

(ค่า IOC ค่าความยากง่าย คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับแบบประเมินปฏิบัติการตอบสนอง
ต่อโครงการที่ 1 (โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						$\sum R$	IOC
	1	2	3	4	5	6		
ด้านเนื้อหาโครงการ								
1. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
2. กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
3. เนื้อหาในการพัฒนามีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
4. การวัดและประเมินผลการพัฒนามีความเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	0	4	0.67
ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ								
5. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	0	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.83
6. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา	+1	0	+1	+1	+1	0	4	0.67
7. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
8. กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	0	5	0.83
9. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา	0	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.83

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับแบบประเมินปฏิบัติการตอบสนอง
ต่อโครงการที่ 1 (โครงการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						$\sum R$	IOC
	1	2	3	4	5	6		
ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ								
10. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้ เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนา	0	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.83
ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสื่อประกอบในการดำเนินโครงการ								
11. สื่อ และเอกสารประกอบการพัฒนามี ความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	0	+1	0	+1	+1	+1	4	0.67
12. โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการพัฒนามี ความเหมาะสม	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
13. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความ เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
14. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวย ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการที่เข้าร่วมโครงการ								
15. ความรู้ ทักษะใหม่ ที่ได้รับจากการดำ เนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
16. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตาม โครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลใน ภาระงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการที่ 1)

ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ความหมาย	ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ความหมาย
1	0.63	0.42	ใช้ได้	16	0.71	0.21	ใช้ได้
2	0.70	0.23	ใช้ได้	17	0.71	0.21	ใช้ได้
3	0.60	0.21	ใช้ได้	18	0.62	0.71	ใช้ได้
4	0.57	0.41	ใช้ได้	19	0.71	0.21	ใช้ได้
5	0.50	0.67	ใช้ได้	20	0.62	0.71	ใช้ได้
6	0.53	0.61	ใช้ได้	21	0.62	0.71	ใช้ได้
7	0.40	0.46	ใช้ได้	22	0.62	0.71	ใช้ได้
8	0.53	0.61	ใช้ได้	23	0.62	0.71	ใช้ได้
9	0.70	0.16	ใช้ได้	24	0.57	0.64	ใช้ได้
10	0.47	0.60	ใช้ได้	25	0.62	0.29	ใช้ได้
11	0.52	0.79	ใช้ได้	26	0.62	0.71	ใช้ได้
12	0.71	0.21	ใช้ได้	27	0.71	0.21	ใช้ได้
13	0.57	0.21	ใช้ได้	28	0.62	0.71	ใช้ได้
14	0.57	0.64	ใช้ได้	29	0.71	0.21	ใช้ได้
15	0.57	0.21	ใช้ได้	30	0.62	0.71	ใช้ได้

สรุป ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่า 0.87

ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.40 – 0.71

ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 – 0.71

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับประเมินปฏิริยาตอบสนองต่อ
โครงการที่ 2 (โครงการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟสู่สถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ						ΣR	IOC
	1	2	3	4	5	6		
ด้านการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ								
1. การชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้ร่วมโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
2. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากรเหมาะสมกับกิจกรรมการพัฒนา	0	+1	+1	+1	0	+1	4	0.67
3. ระยะเวลาที่ใช้การพัฒนามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
4. กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	+1	+1	0	+1	+1	0	4	0.67
5. ผู้ดำเนินการพัฒนามีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา	+1	0	+1	+1	+1	+1	5	0.83
6. สื่อ และเอกสารประกอบการพัฒนามีความสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนา	0	+1	+1	+1	0	+1	4	0.67
7. โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการพัฒนามีความเหมาะสม	0	+1	0	0	+1	+1	3	0.50
8. สถานที่ดำเนินการพัฒนามีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
9. บรรยากาศในการพัฒนาเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการ	+1	+1	+1	0	+1	+1	5	0.83
ด้านการร่วมเรียนรู้พัฒนาจากการปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ								
10. ความรู้ ทักษะใหม่ ที่ได้รับจากการดำเนินการตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
11. ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับการประเมินผลการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟของครูผู้สอน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						ΣR	IOC
	1	2	3	4	5	6		
ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ								
1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบห้องเรียนและสามารถจัดรูปแบบห้องเรียนที่เหมาะสมได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
2. ครูตั้งค่าความคาดหวัง การตั้งกฎและกำหนดขั้นตอนการเรียนที่เหมาะสมร่วมกับผู้เรียนได้	+1	0	+1	+1	+1	+1	5	0.83
3. ครูสามารถชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นร่วมกับผู้เรียนให้เกิดความชัดเจนได้	+1	+1	+1	0	+1	+1	5	0.83
4. ครูทราบวิธีการสร้างและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองและผู้เรียน	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
5. ครูมีกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย	+1	+1	+1	0	+1	0	4	0.67
6. ครูมีความรู้และสามารถประเมินและตรวจสอบพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้	+1	+1	+1	0	+1	+1	5	0.83
ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู								
7. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยกว้าง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
8. ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมารู้ร่วมกันได้อย่างทั่วถึง	0	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.83
9. ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	0	5	0.83
10. ครูให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
11. ครูเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการสนับสนุนและให้คำแนะนำ	+1	+1	+1	0	+1	+1	5	0.83
12. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
13. ครูมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจของผู้เรียน เปิดใจกว้างยอมรับในความต้องการของนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.83
14. ครูมีวิธีการประเมินผลและตรวจสอบพฤติกรรมที่หลากหลายตามสภาพจริง	+1	+1	+1	+1	+1	0	5	0.83

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						ΣR	IOC
	1	2	3	4	5	6		
ความรู้ความเข้าใจ								
1. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการจัดรูปแบบห้องเรียนในรูปแบบต่างๆ	0	0	+1	+1	+1	+1	4	0.67
2. ผู้เรียนรู้และเข้าใจการตั้งกฎ กำหนดขั้นตอนการเรียนในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายชี้แจงกฎระเบียบที่ได้ตั้งขึ้นในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	0	5	0.83
4. ผู้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ดีในฐานะผู้เรียนกับครูผู้สอนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	1.00
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง	0	0	+1	+1	+1	+1	4	0.67
พฤติกรรมการเรียนรู้								
6. ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความกระตือรือร้น	+1	+1	+1	+1	+1	0	5	0.83
7. ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	0	+1	5	0.83
8. ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
9. ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.83
10. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองในกิจกรรมที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	0	+1	+1	+1	0	+1	4	0.67

ภาคผนวก ซ
คะแนนผลการประเมินความรู้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความรู้การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟของครูผู้สอน

การประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ
ครูผู้สอนรายที่ 1	30	23	80.00
ครูผู้สอนรายที่ 2	30	27	90.00
ครูผู้สอนรายที่ 3	30	24	80.00
ครูผู้สอนรายที่ 4	30	25	83.33
ครูผู้สอนรายที่ 5	30	23	80.00
ครูผู้สอนรายที่ 6	30	26	86.67
ครูผู้สอนรายที่ 7	30	27	86.67
ครูผู้สอนรายที่ 8	30	25	83.33
ครูผู้สอนรายที่ 9	30	27	86.67
ครูผู้สอนรายที่ 10	30	25	83.33
ภาพรวม		25.30	84.00

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ Wilcoxon Matched-pairs Signed rank test แบบจับคู่ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบโปรแอกทีฟ

Wilcoxon Signed Ranks Test

		Ranks		
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Post - Pre	Negative Ranks	0 ^a	.00	.00
	Positive Ranks	10 ^b	5.50	55.00
	Ties	0 ^c		
	Total	10		

a. Post < Pre

b. Post > Pre

c. Post = Pre

Test Statistics^b

	Post - Pre
Z	-2.823 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	.005

a. Based on negative ranks.

b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Pre	19.2000	10	1.22927	.38873
	Post	25.8000	10	.91894	.29059

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Pre & Post	10	-.452	.189

Paired Samples Test

		Paired Differences				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pair 1	Pre - Post	-6.60000	1.83787	.58119	-7.91474	-5.28526

Paired Samples Test

		t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	Pre - Post	-11.356	9	.000

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ Wilcoxon Matched-pairs Signed rank test แบบจับคู่ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

Wilcoxon Signed Ranks Test

		Ranks		
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Post - Pre	Negative Ranks	0 ^a	.00	.00
	Positive Ranks	10 ^b	5.50	55.00
	Ties	0 ^c		
	Total	10		

a. Post < Pre

b. Post > Pre

c. Post = Pre

Test Statistics^b

	Post - Pre
Z	-2.825 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	.005

a. Based on negative ranks.

b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Pre	10	1.41421	.44721
	Post	10	1.15950	.36667

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 Pre & Post	10	.000	1.000

Paired Samples Test

		Paired Differences				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pair 1	Pre - Post	-7.70000	1.82878	.57831	-9.00823	-6.39177

Paired Samples Test

	t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1 Pre - Post	-13.315	9	.000

ตารางที่ 8 แสดงค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

Wilcoxon Signed Ranks Test

		Ranks		
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Post - Pre	Negative Ranks	0 ^a	.00	.00
	Positive Ranks	267 ^b	134.00	35778.00
	Ties	24 ^c		
	Total	291		

a. Post < Pre

b. Post > Pre

c. Post = Pre

Test Statistics^b

	Post - Pre
Z	-14.212 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

a. Based on negative ranks.

b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Pre	291	1.39101	.08154
	Post	291	2.16033	.12664

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 Pre & Post	291	.039	.508

Paired Samples Test

		Paired Differences				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pair 1	Pre - Post	-5.51203	2.52348	.14793	-5.80318	-5.22088

Paired Samples Test

	t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1 Pre - Post	-37.261	290	.000

ตารางที่ 9 แสดงค่าสถิติ t-test dependent ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โปรแอกทีฟ

Wilcoxon Signed Ranks Test

		Ranks		
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Post - Pre	Negative Ranks	1 ^a	4.00	4.00
	Positive Ranks	288 ^b	145.49	41901.00
	Ties	2 ^c		
	Total	291		

a. Post < Pre

b. Post > Pre

c. Post = Pre

Test Statistics^b

	Post - Pre
Z	-14.769 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

a. Based on negative ranks.

b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Pre	15.4536	291	1.70205	.09978
	Post	21.1031	291	1.44665	.08480

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Pre & Post	291	.012	.842

Paired Samples Test

		Paired Differences				
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Pair 1	Pre - Post	-5.64948	2.22079	.13018	-5.90571	-5.39326

Paired Samples Test

		t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1	Pre - Post	-43.396	290	.000

ตารางที่ 10 การทดสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution)

1. การประเมินการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โพรแอกทีฟของครูผู้สอน

1.1 การประเมินความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โพรแอกทีฟของครูผู้สอน

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Pre	.242	10	.099	.924	10	.389
Post	.286	10	.020	.885	10	.149

a. Lilliefors Significance Correction

1.2 การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Pre	.200	10	.200	.907	10	.258
Post	.482	10	.000	.509	10	.000

a. Lilliefors Significance Correction

*. This is a lower bound of the true significance.

2. การประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบ โพรแอกทีฟ

2.1 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Pre	.210	291	.000	.918	291	.000
Post	.214	291	.000	.882	291	.000

a. Lilliefors Significance Correction

2.2 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Pre	.155	291	.000	.951	291	.000
Post	.140	291	.000	.951	291	.000

a. Lilliefors Significance Correction

ภาคผนวก ฅ

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวภัทราพร อรัญมาลา
วัน เดือน ปี เกิด	12 มิถุนายน 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	167 หมู่ 10 บ้านทรายทอง ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553 - ปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2554	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น